¶ Maximi iuriſconſulti aurati equitis magnificiq́ꝫ Comitis domini Franciſci de acoltis de Aretio: elegantiſſima ac fecundiſſima ſuper titulo de Cõſtitutionibus ⁊ Reſcriptis Commentaria: feliciter incipiunt.

¶ De conſtitutionibus. Rubrica.

MIſſa cõtinua
tione Rubrice de quo dic vt hic ꝑ
doc. ⁊ vt ſubtiliꝰ declarauimus in
voce circa illa que hic ſcribuntur
1 per moder. do. Anto. † primo in
illa queſtione vtrum ſcriptura ſit
de eſſentia legis. ¶ Sciendũ
eſt ꝙ Joan. an. in regula nemo
poteſt. de regu. iur. i mercuriali ſua
a latiſſime diſputans iſtam queſtionẽ[a] videtur tenere ꝙ in lege
pñcipis de eſſentia legis non ſit ſcriptura nec de neceſſitate probationis per tex. xxv. q. ij. c. iſtitutionis. ⁊ per tex. in. c. j. iuxta fi. de renunci. libro. vj. bene etiam facit tex. in. c. j. de iureiur. ẜꝫ hoc. Sed in lege inferioris a pñcipe videtur ſentire vt refert hic do. Anto. ꝙ requiratur ſcriptura ad minus propter neceſſitatem probationis ſcilicet vt diutiꝰ poſſit probari. Sed do. de rota concluſione ſua. ccxlij. ſimpliciter dicunt ꝙ nulla conſtitutio reqrit ſcripturam ⁊ poteſt probari per teſtes per iura preallegata. ⁊ hoc ſequitur hic do. Abb. ⁊ i. c. paſtoralis. j. de fide inſtru. ⁊ tenet etiam Jo. de imo. Pro iſta concluſione adducit Bal. in. l. humanuꝫ. C. de legi. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de conſti. princi. in verbo placuit. vbi ponderat ꝙ ad eſſentiam legis ſufficit voluntas principis vel populi lꝫ ad ligandum ſubditos vtilis ſit ſcriptura qꝛ melius poteſt lex peruenire ad noticiam. Spec. autem in ti. de conſti. circa prin. in prima forma vt ibi declarat Joan. an. in addi. ſentit etiam iſtam partem hoc tñ ſingul'r vr̃ limitare in ti. de lega. §. finitur. ver. ſed pone. Niſi lex vel conſtitutio hẽat ad mixtum aliqd aliud qȯ de ſui natura requirit ſcripturam ⁊ ponit ibi exemplum in ſnia excõmunicatiõis de cuius forma requiritur ſcriptura: vt in. c. ſacro. j. de ſen. excom. ⁊ in. c. j. eo. titu. lib. vj. Sed ꝯtrium tenuit Archi. j. diſt. c. lex. ⁊ Pla. in. l. humanum. C. de legi. ⁊ cõ. Ad iura allegata in cõtrariuꝫ põt rñderi qꝛ tex. in. d. c. inſtitutionis. poteſt intelligi de lege priuata. i. de priuilegio ſiue
2 gratia de qua eſt cõmunis opi. † ꝙ ad ipſius ſubſtantiã non requiritur ſcriptura ſicut plene traditur in prohemio vj. ⁊ per Bal. in. l. fi. C. ſen. reſcin. non poſ. ⁊ in. l. humanum. C. de legi. tex. aũt in. c. j. de renun. lib. vj. poteſt intelligi non ꝙ conſtitutio celeſtini non fuit prius ſcripta: ſed ꝙ tunc fuit ad maiorem cautelam renouata ⁊ inſerta in corpore iuris: cũ prius eſſet extrauagans. Ad tex. in. c. j. de iureiurando eſt facilis rñſio qꝛ verbuꝫ non ſcripta ſicut intelligit glo. refertur ad conſuetudinem de qua. ȷ̃ fit mentio quam appellauit ꝯſtõneꝫ vel legem largo modo ſiue ſtatutum. Et ꝙ iſta opi. cõmunis. nõ ſit vera vr̃ probari per duo iura ⁊ per rõnem vrgenteꝫ. Primo per tex. in. l. immo. ff. de legi. vbi patet ꝙ hec prerogatiua ſpecialiter conceditur ꝯſuetudini vt non ſit neceſſe ipſam ſcribi ꝑꝑ diuturnam probationem. ergo regulariter ad legis validitudinem requiritur ſcriptura hoc idem vr̃ probare tex. xix. q. ij. c. duo ſunt. circa prin. vbi tex. dicit quod lex publica fuit confirmata ſcriptis ſanctorum patrum ideſt accepit robur ex
3 ſcriptis ſanctorum patruꝫ. † Confirmaẜ ꝓprie id qȯ de ſe nõ valet: non id qȯ de ſui natura valet iuxta no. in. l. ⁊ quia. ff. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ in. c. inter dilectos. j. de fide inſtru. preterea finis legis eſt obſeruantia ſubditorũ: vt. j. c. j. ⁊. l. leges ſacratiſſime. C. de legib. ſed hunc finem vel iter aut nullo modo aut difficillime lex conſequeretur ſi non eſſet ſcripta ergo vr̃ ꝙ de eſſentia legis neceſſaria ſit ſcriptura. Nam per promulgationẽ verbaliter factam preſumptiue non poſſet venire lex in noticiam eius qui tunc non eſſet in ciuitate vel qui tunc eſſet infans vel omnino non eſſet adhuc. licet poſtea inciperet eſſe in ciuitate vt patet per tex. ſing. ad hoc in. c. cum in tua. j. qui ma. accu. poſ. quem multum ad hoc no. Bar. in. l. is poteſt. ff. de acqui. here. vnde niſi quottidie renouarenẜ ꝓclamata vix poſſet haberi noticia legis ab omnibus vt ergo lex perfecte ⁊ faciliter tranſeat in noticiam oĩbus vr̃ dicenduꝫ ꝙ requiratur ſcriptura que ſemꝑ loquiẜ. Pro ꝯcordia tamẽ potes diſtinguere ꝙ aut queritur vtrum ſcriptura ſit de formali eſſentia legis. ita ꝙ lex non dicatur habere ſuuꝫ eſſe ſine
4 ſcriptura. Et tunc dicendum eſt cum cõmuni ſentẽtia † ꝙ ad eſſentiam legis ſcriptura non requiritur hoc probatur prio in. l. ij. circa medium. ff. de origin. iuris. dum text. dicit ꝙ leges. xij. tabularum ſunt redacte in ſcripturam pro ruſticis vt
5 apertius percipi poſſint. ex quo datur intelligi † ꝙ ſcriptura fuit inuenta ad probanduꝫ legem eſſe conditam non vt pars ſubſtantialis legis vt dicit tex. in ſimili in. l. cõtrahitur. ff. de pigno. ¶ Secundo fortius facit tex. in eadem. l. ij. §. his legibus. vbi patet ſingulariter ꝙ: fuit inuentum a principio ſicut ſcriptura ius interpretationis prudentium qȯ tñ eſt vna ſpecies iuris. vt. l. ius autem ciuile. ff. de iuſti. ⁊ iure. Tertio hic confirmatur ex ratione iuriſcõſulti in. l. de quibus. circa fi. ff.
6 de legi. vbi volens ꝓbare † ꝙ conſuetudo habeat vim legis arguit iſto modo. ¶ Si lex aſſumit vim a ſuffragio populi vtiq́ꝫ qȯ ſuffragio populi inductum eſt licet non ex ſcripto vim legis habet. Et licet. j. poſtea loquatur de conſuetudine ratio tñ ſua eſt generalis ad omnes leges. ¶ Aut queritur vtrum ſcriptura requiratur in lege ad neceſſitatem probationis. Et dico ꝙ requiritur per ſupradicta niſi forte princeps legem factam ſine ſcripto ex certa ſcientia vel apponẽdo clauſulam non obſtante vellet hr̃e vim legis. vnde dixit gl. ſing. in clemẽ. ij. de hereti. ꝙ princeps ex plenitudine ꝑtãtis poteſt inducere vt lex liget in continenti ante promulgationẽ etiam ignorantem. Sicut ergo ſolẽnitas promulgationis tanq́ꝫ de iure poſitiuo põt tolli per principem ita ⁊ ſcriptura. ⁊ maxime cum vtraq́ꝫ ſolẽnitas videaẜ reducta ad vnũ finẽ. ſ. vt lex me-
b lius innoteſcat. ¶ Item adde[b] in quantum do. Abb. hic tã-
7 git † vtrum a lege iniqua poſſit appellari vel conqueri ꝙ hãc mãm ſolemniter tradidit bar. in. l. ſi res. ff. de appel. reſcin. ⁊ ibi videẜ dicere ꝙ qñ ſtatutum vel lex eſt vere generalis nullo modo a tali ſtatuto poteſt appellari per illum text. ⁊ per. l. ſi qua pena. in prin. ff. de ver. ſig. ⁊ eſt bonus text. in. c. quia nos. j. de appel. quem ipſi non allegant. fatetur tñ ꝙ ſi vnus de vniuerſitate contradicat tale. ſtatutum iniquum ſibi non nocebit. pro quo eſt tex. op. ⁊ quod ibi per Bal. in. l. j. in prin. ff. de magi. conue. Intelleximus autem ex qualitate materie ſuper qua diſponitur vtrum reuera lex qua diſponatur particulariter infra aliquem ſit generalis ⁊ credo tunc ex conſuetudine ſtatuentis vt tradit bald. eleganter. in. l. iudicibus. C. de appel. ⁊ in. l. qſquis. C. quo. appel. non reci. ⁊ iſta eſt opi. communis ⁊ videtur vera. licet do. Abb. in. c. ꝯſuluit. j. de appel. eleganter tractans iſtuꝫ articulum teneat oppoſitũ in hoc vltimo membro per tex. ⁊ quod ibi no. Inno. in. c. j. de his q̃ fi. a ma. par. ca. Sed nos poſſumus intelligere illa dicta quando vnus de collegio contradicit ſtatuto iniquo ⁊ appellat neſiat. ⁊ poteſt eſſe ratio qꝛ cum ipſe ſit ſanior pars capituli in eo videtur reſidere ius capituli vt ibi no. ⁊ i. c. ſcriptum. infra de elec. ⁊ ad materiam vide quod tradit bar. in. l. ambitioſam. verſus fi. ff. de decre. ab ordi. fa.

8 CAnonum ſtatuta. † Statuta canonica ligant oẽs ⁊ ẜꝫ ea debent iudices procedere ⁊ iudicare non de ſuo capite. Secunda eſt ibi: ⁊ nemo.
9 ¶ Nota primo in principio littere † ꝙ appoſitione canonis largo modo ſumpta venit quelibet conſtitutio eccleſiaſtica vniuerſalis. Stricte autem capiendo hoc nomẽ dixit glo. no.
10 iij. di. in ſumma † ꝙ canon proprie eſt ꝯſtitutio eccleſiaſtica edita a concilio. ⁊ dr̃ regula patrum vt in. c. canon. ea. di. Et
c que ſit[c] differentia vel quid ſit canon epiſtola decretalis decretuꝫ mandatuꝫ conſtitutio ⁊ multa alia dic. vt in gloſa predicta
11 que allegat bona iura ad hoc. † Quid aũt ſit ſacra pagina vide in. l. j. §. pe. in tex. C. de no. con. cõfir. ⁊ tex. ⁊ glo. in. c. j. de rerum permu. ¶ † Nota ſecundo ibi iudicijs eccleſiaſticis cauſas eccleſiaſticas vel eccleſie debere decidi ẜm canones vnde dixit Guil. narro ⁊ ſequitur Joan. an. ꝙ etiam ſi pro cauſa eccleſie agatur coram iudice ſeculari cauſa debent decidi ẜm canones per iſtum. ⁊ per tex. x. di. c. lege imperatorum. ⁊ in. c. j. de no. ope. nun. hoc tamen limitat Otto in ſumma in rubr. de conſuetu. §. fi. ver. ſed pone. dicens: niſi eccleſia agat actione ꝑſonali ita ꝙ non agit pro iure dominij vel alio iure reali iam queſito eccleſie: ſed ſimpliciter actione perſonali ꝙ tunc ſequimur leges fori vbi agitur. Nihil allegat ſed poteſt fundari ſuper regula que traditur in. c. quod clericis. de foro competen. In procedendo autem ſemper reſpicitur tribunal vbi agitur ẜm docu. hic. ⁊ plenius in dicto. c. quod clericis.
12 ¶ † Nota tertio ibi ſuo ſenſu[d] ꝙ illud dicitur iudex face-
d re ſuo ſenſu quod facit deuiando a regula iuris vel rationis Et ex hoc arguit hic domi. An. ꝙ. ſi cõmittitur cauſa in arbitrium vel arbitratorem quod ex iſta clauſula ꝙ poſſit iudicare ẜm ſuum ſenſum videtur ꝙ poſſit preferre iniquum equo. Sed hoc non tꝫ hic. Abb. quia glo. noſtra dicit ꝙ iſta verba hic ſtant improprie. ¶ Nam proprie intelliguntur de ſenſu regulato a iure. Preterea in nulla cõmiſſione q̃tũcunq́ꝫ v̑ba

a ¶ Iſtã. q. vide Saly. poſt Cy. q dicit que ſit cõis opi. in. l. leges. C. de legibus. Albe. i ꝑma ꝑte ſtatutorũ. q. xiiij. Et vnũ pulchrum ſimile per bal. i. l. j. §. fi. C. ð cadu. tol. plene ꝑ Fely. in iſta rub. in. ij. col. v̇. tãgũt hic. Et an de eſſentia gr̃e regratur ſcriptura. vide Gemi. in prohe. ſexti. in. §. vniuerſitati.

¶ Vide Fely. in iſta rub. aliter ꝯcordantẽ in. iij. col. v̇. nihilominus. Et per Pe. de anch. in regula nemo de regulis iuris.

b ¶ Itẽ adde vide de. l. iniq̃ ⁊ iure iniquo. text. i. l. ſi qs iniquum ius ff. ꝙ qſq́ꝫ iuris ⁊ ibi doct. oẽs notant.

c ¶ Et q̃ ſit qd ſit ſanctio vid. d. Card. in cle. ij. in vlt. col. de vita ⁊ honeſta. cle.

d ¶ Suo ſenſu. de ſy. v̇bis: vide Georgi. nat. icle. ſepe in ꝑn. de v̇b. ſigni. ⁊ Fely. h in vlti. col.

ſint latiſſima venit dolus: vt. l. creditor. §. lucius. ff. manda.
13 † Adducit et de verbo placuit: ꝛ ſimilibus que importat arbitrium boni viri per id qd plene tradit Bart. in extrauagã. ad reprimendum in glo. ſuper vbo videbit. ℭ In glo. poſita ſuper verbo
14 ſtatuta. Et iſta glo. p3 † q lex correcta nõ poteſt amplius vici lex: ꝛ ppterea dicunt hic doctores p° regula q allegans legẽ correctã incidit in crimen falſi. vt. l. i. §. hunc igitur. C. de no. co. p. ꝛ ꝛ no. glo. in. C. nouit. §. de iudi. Sed iſta regula fallit in quibuſdã caſibus. Et p°mo ſi lex ciuilis correcta ſit canoniza ta: tunc enim poteſt allegari in iudicio eccleſiaſtico ſicut canon ſm glo. no. §. q. j. C. in primis. ſuper verbo lege. cuius dictum
15 probatur ratione vltra doctores: † q poſtq lex eſt confirma ta a canone ſiue recepta virtute approbationis dicitur potius canon q lex: vt in. c. cum aliquibus. de reſcrip. lib. vj. ꝛ in. l. j. §. hec omnia. C. de vete. iure enu. ꝛ nota Bar. in. l. ambitio. ſam. iuxta ſi. ff. de decre. ab ord. fa. facit optime quod habetur in. c. conſtitutus infra de reſcriptis. de ſtatuto confirmato au ctoritate apoſtolica vtrũ poſſit p ſtatutẽs reuocari. ℭ Scdo
b fallit nisi lex eẽt conceſſiua priuilegii. tũc enim ſi priuilegiũ eẽt conceſſum perſone non ſubdite non poſſit reuocari vt ſingu. dixit Innocen. in. c. nouit de iudi. per illum tex. facit opti me tex. in. l. ſi poſt mortem. §. ſi. ff. de contrahen. Nam ſi ſit conceſſum ſubdito bene poteſt reuocari etiam ſi per ipſum ſit translatum dominiũ: ꝛ vd ius vt tenent doctores in. d. C. no. uit. ꝛ hic: ꝛ videtur caſus ſingularis quẽ ipſi non allegant in. l. qui fundos. C. de omni agro deſer. lib. xj. per quem tex. ita tz Bal. in. l. qui ſe patris. C. vnde liberi. ꝛ hoc videtur vius qd quod ipſe dixit in. C. j. de feu. ſine cul. non amitten. circa prin. vbi dixit non poteſt reuocari ſine cauſa. Eſt tamen ſciendum q doctrina premiſſa procedit in ſimplici priuilegio. nam ſi ſit priuilegium vel gratia que concedatur propter aliquam recompenſationem vel facti vel ſeruitij vel pecunie tunc hoc non ſtabit in natura ſimplicis priuilegij ſed tranſit in contractum licet conceſſio ſit facta in forma gratie ꝛ propterea nõ poteſt ſine cauſa reuocari ꝛ ibi ſequitur Bald. in. d. l. qui ſe pa tris ꝛ hoc plus pl3 q3 id quod dixit idem Bal. tenens contra rium in. c. j. §. inueſtitura. de no. for. fide. Ad cognoſcendum enim qualitatem conceſſionis non inſpicitur nomen quod im ponitur diſpoſitioni: ſed effectus ꝛ forma facti: vt dicit ille tex. no. in. l. iſtiuſ. ff. de preſcriptis ver. ꝛ plene tradit bar. in diſpu. ſua que incipit: publican quidã. ꝛ Bal. in rub. de iure emphy. iuxta fi. ꝛ pro hijs bñ facit tex. in. l. fundi. C. de fun. patri. li. xj. ℭ Amplius etiam conſidero in caſu noſtro q3 illud pre ſtatur pro gratia forte non equivaleat gratia: q3 forte ſit longe minus gratia et priuilegio erit irreuocabile ſicut ſiteligo tex. q3 ibi per Bal. in. c. j. de nata. feu. l3 in alia materia habeat iſta conſideratio. ſ. vtrum donatio debeat inſinuari que eſt ex pte remuneratoria de quo ſcribit Bal. in. l. C. de ſac. ſan. eccle.
16 ℭ Illud etiam ſcias † q quamuis ſuperior aliquo caſu
c poſſit reuocare priuilegium in dubio tñ generaliter reuocando leges non videtur priuilegia tollere vt eſt tex. ſolem nis in. l. j. §. ſi qua vero. ꝛ ibi per Bal. C. de no. conſi. confir. ꝛ tz Bal. in. c. j. quo tempore miles inueſti. ꝛ in. l. non plures. C. de ſac. ſan. eccle. ꝛ ad materiã noſtrã yrum quis poſſit vti lege abrogata maxime quando non eſt incluſa in corpore iuris: vnde tex. valde no. q3 eſt nos non allegant. doc. in. l. j. ver. has leges. C. de vete. iur. enu. cetera dic vt hic per moder. ℭ In
d gl. ſup vbo ab omnib3. ibi ſcilicet ſubditis. Querit hic ° do.
17 † Ant. pro declaratione glo. nũquid conſtitutio imperatoris liget nõ obediente de facto ꝛ in effectu referẽdo dicta Cy. ꝛ Bar. in. l. j. C. de ſumma tri. ꝛ ipſa ꝯcordãdo diſtinguit q aut impe rator diu paſſus eſt tales populos rebelles ſibi non obedire. ꝛ tũc ex tanta diuturnitate videt amiſiſſe quaſi poſſeſſionem obedientie iuxta ea que no. Inno. in. c. j. de reſti. ſpo. in inte. glo. l. j. C. de ſer. fugi. vnde q nõ eſt in quaſi poſſeſſione iuriſ dictionis ꝛ obedientie: ſed potius illi populi ſunt in quaſi poſſeſ ſione libertatis ſ3 iniuſta ꝛ mala fide vt q ipſe nõ poſſit iuriſ dictionem exercere: q exercitium virtũ incorporalium nõ cõpe tit niſi exiſtẽti in quaſi poſſeſſiõe: vt p3 in. l. ſi prius. ff. de ope. noui nun. ꝛ in. c. cũ eccleſia. ꝛ ibi no. de cau. poſ. ꝛ prop. ꝛ facit q3 no. Innocẽ. in. c. in litteris. §. de reſtitu. ſpo. Aut principes non eſt paſſus tanto tpe populos rebelles de facto ſibi nõ obe dire q3 videatur non per negligentiam amiſiſſe quaſi poſſeſ ſionem. ꝛ tunc lex ipſius ligabit talem populum ꝛ ſic intelligitur ꝛ cõcorda dicta Cy. ꝛ bar. ſm cum ſed Jo. de imo. hic impu gnat iſtud dictum et tali ratione: q ipſi populi ſubiecti q non obediũt de facto nõ poſſunt ſeipſos quaſi poſſidere: vt. l. liber homo. ff. de acqui. re. do. ergo cum nullus reperiatur in quaſi poſſeſſione huiuſmodi iuris quã amiſit imperator videtur q fructus iuriſdictionis. ſ. exercitium ipſius cõpetat habenti pro

pꝛietatem hoc eſt imperatori: ſicut dixit Innoc. in. c. querelã. j. de elec. ꝛ no. in. d. c. cum eccleſia. ℭ Sed iſta ratio do. Joan. non videtur vera: q3 licet nemo poſſit poſſidere ſeipſum: nec ſubiectus poſſit quaſi poſſidere ſue obedientie: q3 debet eẽ diſ ferentia inter poſſidentem ꝛ rem poſſeſſam: ꝛ inter obedientem ꝛ cum cui obeditur ſicut dicitur in. l. j. ff. de ſtip. ſer. in ſimili ꝛ tz clare Joã. cal. ꝛ moder. ibi in. c. cuz non liceat. j. de pſcri. tamen videtur q ſubditus poſſit eſſe in quaſi poſſeſſione ha bitus contrarij. ꝛ ipſam obedientiam. ſ. libertatis: vt p3 in. c. cum olim infra de preſcrip. ꝛ in. c. cum propter q3 diu. co. titu. lib. vj. ꝛ in. l. iij. §. ſi ſeruus. ff. de acqui. ꝛ. l. j. ꝛ. ij. C. de pſcri.
18 lon. temp. que pro lib. † vnde populus non recognoſcens ſuperiorem de facto non eſt quidem in quaſi poſſeſſione obe dientie: ſed eſt in quaſi poſſeſſione libertatis que penitus an nullat quaſi poſſeſſionem obedientie: ꝛ ſic videtur eſſe idem effectus quantum ad predicta. Et aduerte q quaſi poſſeſſio iuris ceſſaris penes ceſarem non ſolum perditur ſcientia ꝛ negligentia ipſius ceſaris. ſed etiam ſcientia ꝛ negligentia ſui officialis. vnde eſt caſus nota in. l. iij. C. de vectig. ꝛ commiſſ. quem tex. ad hoc allegat Bar. in. l. ſi publicanus. §. j. vectiga libus. ff. de publi. ꝛ vide q3 ipſe idẽ nota. in. l. ſi. ff. vti poſſi. vnde pro veritate iſtius articuli diſputatione premiſſa vide tur poſſe ſic diſtingui vltra doc. q aut imperator ſic ſimpliciter ſtatuit: ꝛ tunc non videtur comprehendere in dubio non obe dientem ſibi de facto: ſic intelligo tex. in. l. iij. C. de commer. ꝛ mercã. ſic intelligo. l. ij. C. commu. diui. Si tamen poſtea popu lus ille redeat in prẽtem principis: tunc ligabitur legib3 quas princeps prius fecerat ſm Bal. in. d. l. j. C. de ſumma tri. ꝛ bene facit tex. ꝛ ibi per eundem in. l. litteris de iure do. Aut princeps expreſſe vult ligare nõ obedientem ſibi de facto: ꝛ tũc eſt maior dubitatio in qua pronunc poſſumus ita diſtinguere videlz q aut princeps fecit qcqd potuit vt rebelles ſibi obedi rẽt: ꝛ tũc nõ amiſit qſi poſſeſſionẽ iuriſdictionis: ita dixit Inn. ſinguliter ꝛ ibi hoc tenent oẽs in. c. olim inter. j. de reſti. ſpo. ꝛ tenet Bal. in. l. j. C. de ſerui. ꝛ aqua. ꝛ propterea conſtitutio eo ſatis ligabit tunc. Aut imperator fuit negligens vel pin. cepo ꝛ tunc ſi teneremus illud quod tenuit Joan. cal. ꝛ mo. per. in. C. cum non liceat. j. de preſcrip. q quaſi poſſio liberta tis non poteſt acquiri per ſubditum: tunc eẽt dicendũ q impe rator ſemper remaneret in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis: ꝛ propterea poſſet legem condere: q vt vtendo iuriſdictione impune in aliquo loco retinetur quaſi poſſeſſio in vniuerſo alio non occupante. Caſus eſt opti. in. l. ij. ff. quemadmo. ſer. amit. vnde dixit domi. Anto. per illas leges no. in. c. ſi. cir ca me. comment de cau. poſ. ꝛ pprie. q illi que vult parte iuriſdictionis retinet quanciqs ſpẽm etiam diuerſam: ſ3 de no de capel. mo. vnde q3 ex predictis q ſemper conſtitutio prin cipis ligaret non ſubiectum de facto. Sed q3 illa dicta Joan. cal. in. c. cum non liceat. non placent: q3 immo ſubditus vide tur poſſe acquirere quaſi poſſeſſionem libertatis contra obedi entiam: vt probatur in iuribus ſupra allegatis. propterea eſt dicendum aſr vt diſtinguamus. q aut princeps requiſiuit re bellẽ de facto ſe obediẽtia ꝛ non fuit preſtita: ꝛ tũc ſi non fecit quicquid potuit vt recuperaret pñiatas eſt ſua quaſi poſſeſſio ne ꝛ erit vera opi. do. Ant. aut nihil omnino fecit vel requiſiuit a populo ſed ſimplr paſſus eſt populum vſurpare ſibi libertatẽ de facto: ꝛ tunc videtur poſſe dici q non ſit priuatus quaſi poſſeſſione: q3 ſicut dominus retinet poſſeſſionem rei ſue per colonum: vt in. l. ſi diligenti. infra de preſcrip. ꝛ in. c. cum ve niſſent. de reſti. ſpo. ꝛ quod ibi nota ita dominus retinet per ſubditum ſuum etiam ſi ſit ignorans. Caſus eſt ſing. quem ibi ponderat Bar. ad hoc in. l. ex duobus. §. de illo. ff. de vſu fru. vnde videtur q quemadmodum colonus non poteſt in teruertere poſſeſſionẽ dñi niſi dñm veniente nõ admittat: vt l. male agitur. in ter. C. de pſcrip. xxx. an. ita nec ſubdi tus ꝛ per hoc ſit expeditus iſte decãs articulus.
19 Cognoſcẽtes. † Conſtitutio ſiue canon in dubio re ſpicit futura ꝛ non preterita. ℭ Uel ſic † vbi non
20 eſt culpa non q3 eſſe pena. Et ideo ſtatuto probi bitiua non reſpicit iſtum actum preteritum ſed futurum. Et di uiditur in tres partes. Scda eſt ibi: quoniens. Tertia eſt ibi ne detrimentum. ℭ Nota primo regulam ꝛ principio tex. q pena non imponitur regulariter niſi pro culpa. ꝛ † Utrum aut q pro qualibet culpa poſſit pena criminaliſ imponi ꝛ que vide quod plene tradit Bar. in. l. j. ff. de legi. ꝛ in. l. reſpicien dum. §. delinquunt. ff. de penis. ꝛ quod no. in. c. vt fame. j. de
2 ſen. exco. ꝛ l. c. ij. ꝛ iij. j. de iniur. ℭ † Secũdo no. q de na tura legis eſt reſpicere actum futurum ꝛ nõ preteritum con. cor. tex.

cor. tex. in. c. ſi. infra eod. ꝛ ibi plene dicetur. Et hoc eſt verum niſi lex contineat remiſſionem delicti: q3 tunc vt non detur ma teria delinquendi interpretamur q lex dedit impunitatem de licto preterito non futuro: vt. l. cum lex. ꝛ ibi per Barto. ff. de
3 legi. ꝛ hoc per moder. ℭ Tertio nota † q coſtõ exhibitiua non ligat regulariter ignoratẽs. intellige de iuſta ignoratia non decraſſa ꝛ ſupina: vt in. c. ij. de conſti. lib. vj. ꝛ in. c. j. j. de cõſti. preſa. xvj. diſt. c. q dicitis. ꝛ eſt bonus tex. in. c. cum in tua. j. qui ma. accu. poſ

4 Tranſlato. † Qd de vno connexorum dicitur de altero debet intel ligi vel ſic. Quandocunq duo ſunt equiparata per ius antiquum ſublato vno tollitur aliud ꝛ duo facit. Pri ponit explanationem ſiue rationem decidendi. Tertia eſt ibi:
5 q3 enim. ℭ Nota primo † q ſimilitas tpis ꝛ idẽptitas perſo ne conſtituentis ꝛ vnica pmiſſa facta ex parte ſe obligantis videat inducere pnexitatem ſiue equiparationẽ. Juriſte tñ di cunt cõmuniter q tunc dicunt duo connexa vel vnũ cõnexũ alteri quando neutrum ipſorum poteſt ſtare ſine altero vel ad minus vnum ex ipſis: vt. l. ꝛ. §. ex cã. ff. de mino. ſuper quo vide quod ponit Bar. in. l. aurelius. §. idem queſiit. ff. de li be. leg. ꝛ ideo ſunt de mente tex. fuit hic q iſta eſſent conne xa ꝛ ex qualitatibus expreſſis in tex. ꝛ ex illa principaliter q per eandem rationem ꝛ ad eundem finem vtriq3 fuit inſtitu tum ſcilicet q a populo carnali ꝛ imperfecto obſeruaretur lex ꝛ ſacerdotiũ minoris perfectionis pront erat ipſis conue niens. Reuocato ergo ſacerdotio in populo chriſtiano ma gis perfecto eadem ratio fuit reuocandi legem maioris per fectionis ſicut reuocatum eſt ſacerdotium magis perfectum.
6 ℭ Nota ſecundo. † q etiã in materia correctiua iſta e regu la q lex corrigens in vno de equiparatis extenditur ad aliud per identitatẽ rationis ꝛ ad hoc ſemper allegatur decre. iſta de quo vide plenĩſſime per do. Ant. in. c. ſi. in vltima parte. j. de conſue. ꝛ per Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iuſti. ꝛ iur. ꝛ in. l. marcel. §. quod autem. ff. ad treb. ꝛ bonam glo. in. c. ſi poſtea. §. ſi. de ele. li. vj. ꝛ in ele. j. de elec. ꝛ in. l. ſi quis ſeruo. C. de fur.

7 Nam concupiſcẽtiam. † Prohibito vno omne quod ex eo venit videtur eẽ prohibitum vel ſic. † Concupiſcentia eſt nomen ge neris ſub cuius prohibitione omne malum videtur eſſe prohi
8 bitũ. Scda eſt ibi: hoc. n. Tertia ẽ ibi: bona ẽ ergo. ℭ † No.
b q etiã in materia prohibitiua ꝛ penali non ſolum illud vt p. hibitũ qd pricipaliter cõtinetur ſub verbis legis ſiue canonis: ſed ẽt id qd ſequitur ex eo: licet nõ immediate quod eſt ſo. Ad idẽ text. in. c. inter dilectos: iuxta ſi. infra de fide inſtru.
9 ꝛ in. l. non dubium. C. de legi. ℭ † Nota ſcdo q nomen cõcu piſcentie eſt nomen generale tãq3 cã oium malorũ. xv. q. j. c. merito. ꝛ ſic poteſt intelligi tex. in. c. bonorum. xlvij. diſt. ℭ Nota tertio q de qualitate legis bene eſt vt probibeat: vt l. j. in prin. ff. de iuſti. ꝛ iure. iij. diſt. erit aũt lex ꝛc.

10 Demittaris. † In iudicando nõ ds quis regulas patrũ ſue conſtitutiões. vel ſic: generalius. In quocũqs negocio debet magis ſeruari p̃ſtõnes q ſenſus pprius. Scda eſt ibi: prudentie. ℭ Nota q iudex non d3 ſpretis legibus iudicare ſm rationem proprij ſenſus licet dicit tex. in. c. j. ſupra eo. ℭ Nota ſcdo ſm Ant. q ſi cõmuniter aliquid prudentie alicuius videtur q poſſit prefer.
c re iniquum equo. ꝛ poſſit iudicare prout vult. Sed. d. Abb. non credit hoc eſſe verum ꝛ refert quia hec prudentia non ca pitur proprie ꝛ prout eſt. ſed prout alicui videtur eſſe ſicut etiã
10 exponit glo. ij. q capitur impropie. ꝛ nã pprie prudentia eſt actus rationis. i. intellectus appetitiuus vel appetitus intel lectiuus ſicut dicit phs. Preterea ſi verbũ placet importat arbitrium boni viri: vt. l. thais. §. ſoror. ꝛ. ff. de fideicom. liber. ꝛ per Bart. in extrauag. ad reprimen. ſuper verbo videbitur quod eſt magis latum quantomagis hoc importabit iſtud verbum prudentie ſm eum ſecõ nota principium decretis q dicta ſanctorum poſſint allegari ꝛ debent ſeruari vt canones ad idem tex. ſing. xx. di. c. de libellis. ꝛ. ix. diſt. c. ſancta roma na. In contrarium facit text. ix. diſt. c. noli. ꝛ. c. ego ſolis. de quo dicetur plenius in voce ꝛ hic doc. tex. tamen iſte ſimilita tem non loquitur de ſingulis dictis ſanctorum patrum. ſed de conſtitutionibus. cõſilij ꝛ hoc magis videt eſſe de mente ſe.

11 Nam omnes. † Conſtitutio capi. tuli que non diſpo nit eq̃liter inter oẽs ꝛ capitulo nõ valet: maxie ſi ſit 3 antiquã eccleſie pſuetudinẽ. Scdꝫ eſt ibi: cũ igit.

12 Tertia ibi: mandamus. ℭ † Nota primo ex iſto text. valere conſuetudinem per quam inducitur q canonicus non fa ciens reſidentiam percipiat fructus prebende ſue: hoc tenuit glo. vltima hic ꝛ in. c. j. infra de elec. ꝛ hodie iſta conſuetudo in oibus beneficijs nõ curatis videtur eſſe approbata a iure in c. gratia. conſueta glo. de reſcrip. libro vj. ꝛ in de grãe. co.
d ti. de quo dicetur inferius in glo. vlti. ꝛ nota in. c. ſi. infra de
13 cle. nõ reſi. q moder. ℭ † Nota ſecũdo ſing. ex iſto tex. ma xime in ſi. q conſuetudo ſupradicta p̃t ex cauſa rationabili tol li per ſtatutum ſcõ a canonicis in eccleſia. Eſt aũt cã rationa bilis ſi forte eccleſia patitur defectum in celebratione diui. vt dixit Hoſti. ꝛ Joan. an. in. c. ad audientiam. de cle. non re.
14 ſi. ℭ † Nota tertio ex cã legitima ꝛ probabili poſſe indu ci per ſtatutum capituli vt bona ccia pertinentia ad menſas ca pituli ſiue canonicorum poſſint anneci ſingulis prebendis. Cauſa autem iuſta eſſet quando prebende nõ eſſent alias ſuf
15 ficientes ad hoc in. c. ſuper eo eo. ti. l. vj. ℭ Nota q̃rto † q ſtatutum continens manifeſtam iniquitatem nõ d3 ſeruari ꝛ vt ſentit hic vin. tale ſtatutum vz ipſo iure ẽ p̃ceſſari per viam querele vt ſunt verba tex. ꝛ propter hoc arguunt hic quidam mod. q ſi ſtatutum ſiat in preiudiciũ particularis perſone vz ipſo iure ẽ ſit iniquum ẽ põt reſcindi per viam q̃rele vel ap pellatioẽs q3 cũ tale ſtatutũ ſit actꝰ eẽtudicialis nõ trãſit in rẽs iud. vt in. c. p̃certatiõẽ. de ap. li. vj. p̃t igitur reſcindi per viã q
e rele. S3 bar. in. l. oẽs populi. ff. de iuſti. ꝛ iur. quẽ ſequitur hic do. ab. dixit q ſtatutum iniquum ẽ nullum ipſo iure ſup quo poſſumus breuiter diſtinguere q aut iniquitas ſtatuti eẽ eo eſt q3 non diſponat vniuerſaliter: vt d3 ſi contra ſingularẽ perſonam ꝛ tunc vera eſt opi. Bar. quia ſicut non vz ſenten tia lata parte nõ citata vt in. c. j. de cauſa poſ. ꝛ proprie. ꝛ l. de. paſtorale de re iudi. ita non debet valere particularis diſpoſi tio ſtatuti alicui preiudicans ꝛ eẽ vbi procedit extraiudicia liter ex pñte interdictiõis nõ debet preiudicari alteri nõ citato vel monito ſm gl. in clemen. vnica de offi. deleg. ꝛ bene facit tex. in. c. j. ẽps. de preben. lib. vj. Aut iniquitas ſtatuti ſurgit ex alio capite ꝛ tunc niſi ſtatutũ diſpõat cõtra ius gentiũ vel naturale vel diuinũ cõtra qd nõ põt diſponere ſine cã: vt vide. bis in. c. q in eccleſiarũ infra. eo. vt q ſtatutũ valeat: poſſit tñ caſſari per ſuperiorem ſi ad eum recurritur per viam querele ꝛ ſic intelligitur iſte tex. ꝛ cle. vni. hic. ℭ Ju gl. poſita ſuper vbo cõſtitutũ in q3 nũqd qñ collegiũ vel. c. ꝛc. Sup iſtã gl. adde do ad declarationem eorũ q hic ſcribunt p doc. vbi aliqua vide
16 d3 q † Primũ eſt nũqd qñ collegiũ vel. c. ſiue vniuerſitas diſponit vel ſtatuit aliqd: ꝛ cõſentit maior pars valeat ſi
f lud ſtatutum vel illa diſpoſitio ſi agatur de neceſſitate vel vtilitate eccleſie. Et cõmuniter doc. dixit q ſic per tex. in. c. cu3 inter. j. de elec. lv. di. c. aplica. ꝛ in. c. j. de hijs que fi. a ma. par. ca. ꝛ tz hic glo. noſtra: nunquid ſi collegium vel. c. vel vniuer ſitas diſponit vel ſtatuit aliquid ꝛ cõſentit maior pars valeat
g illud ſtatutum. S3 iſta regula debet limitari multiplr vltra doc. hic primo niſi ex forma. l. vel ſtatuti requireretur conſen ſus omnium: tunc. n. q3 nõ ſit a maiori parte ab oibus videat fieri per fictionem iuxta. l. q3 maior. ff. ad munici. ſi iſto caſu non ſufficit glo. eſt ſing. que hoc dicit in. c. vbi periculum ſuper verbo ſingulis de elec. li. vj. ꝛ hoc ſit vt dictio vls expreſſa aliquid operet hanc gl. allegat ꝛ ſequit domi. in. c. j. de arbi. lib. vj. in primo mẽbro ꝛ bene facit tex. in auc. de defen. ci. §. pe. in verbo nemine reluctãte. ℭ Secundo fallit niſi lex vel ſtatutum dicat aliquid debere fieri cõcorditer. Iſta enim ver ba ſignificant q nullus debeat diſſentire iſta dixit glo. nota in. c. cupientes circa medium ſuper verbo concordes. de elec. lib. vj. S3 contrarium tenuit gl. not. ꝛ. c. non poteſt infra de re iudi. ꝛ in. d. l. vbi periculum primam gloſ. approbat ab. moder. in. d. c. non poteſt cuius opi. videtur probari in. c. cum inter in principi. de elec. in ver. cõmuni. cõſenſu di dicit iter archi. ꝛc. ex quo tex. p3 q3 ſit vno cõtradicente. Ad idem tex. op. in. c. in cãis in prin. eo tit. vbi p3 q eẽ di iſta inter id q3 ſit cõcorditer ꝛ q maiori p̃te ꝛ ſic eẽ vẽ p̃bare tex. in. c. quotidiã de elec. in. vj. S3 p parte cõtrarie facit q3 ſe ppoio ſignifica tio. ſz videtur factum ab oibus vẽ p interpretatione paſſiuã diſpo
17 ſitio. l3 loquitur de caſu vero vt eẽ trahi ad fictum vt. l. j. §. lex falcidia ꝛ ibi per Bart. ff. ad. l. falci. Preterea verba in diſponitur vt. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſu. vñ forte poſſet dici q propriatur aliquãdo vt intelligantur ſm nam ſubiecti de quo aut diſpoſitio que requirit cõcordiam vel lex nõ diſponit no. uam p̃tatem tribuendo vniuerſitati aut concedit nouum ius vel no rat ſibi competentem ꝛ tunc intelligat ſm q iſta poteſtas per prius erat apud vniuerſitatem aut concedit nouum ius vel no uam p̃tatẽ ꝛ forte requiritur conſenſus omnium ex forma

a ℭ Incidit in cri a me. Uide tex. l. ſi. ff. de falſi.

b ℭ Scdo fallit. vide plene alexã. ſ apoſti. ad bart. l. oẽs ppli. in. iij. col. ff. de iuſt. ꝛ iur. ꝛ aligd p Ro. cõ ſilio. clxx.

c ℭ No. q̃ I nu. bio pncipis nõ p ſumit velle tollere priuilegiũ.

d ℭ Querit h vi de barto. ꝛ Alexã ibi in apoſti. in. l. poſti. ff. de capti.

e ℭ Circa aut. a an poſſit fieri ita tutũ q vn9 p alio pñiat vitra Fely. bic l. j. col. vide ang. aret. ꝛ iuris. maleſi. i vbo ſcm prono ꝛ ſeli. ꝛ. c. i. gſiale. j. d. ꝛ bal. in. l. j. c. ne ſili. pro pre. ſoci. l. i. mode ſtinus. ff. de cõe p̃onibus.

a ℭ Intellige de iuſta. ꝛ limita ꝛ de clara vt hic p. d. fely. in. ij. ꝛ. iij. col.

b ℭ No. vtrum veniẽs cõ. l. icidat i peccatũ dic q ſic c. ij. de ma. ꝛ obe. bar. in. l. ſi q p co. in. v. mẽbro. ff. de fide inſtru. Fely. h in. j. col.

c ℭ Sed domi. Abb. ꝛ cãdẽ opi. gra in. c. Aa. ij. Jmo. l. j. col. Et p Fely. l. c. j. c. ſi. ꝛ co.

d ℭ In. c. ſi. ꝛ adde q dicit ibi Jmo. q p totum mũdũ ſeruat pluſ tudo vt cãonici ſ cogãtur reſidere.

e ℭ Sed bar. l. l. oẽs ꝛ vide Ang. l. l. iperata. C. ſen tentia reſcin. non poſſit. l. pñ. lrg. in. opic. nobilis ꝛc. ꝛ hunc articulum pulchre examinat fely. bici. j. col.

f ℭ Statuti ap. probatũ p maiorẽ pte capituli vt col legij an valeat.

g ℭ S3 iſta regu la vid hac regulas pleniꝰ examinatĩ ꝛ traſeunt p fel. hic l. vj. col. verſ. in ea glo.

BIBLIOTECA DEL Colegio Mayor de Nuestra Señora del Rosario
E26 N052 Ej.1
Universidad del Rosario | Archivo Histórico

verborũ de iure tamen ſtricto opi.glo.videtur verior per iura
preallegata. ¶ Tertio fallit iſta regula quando per ſtatutum
vniuerſitatis ſine deliberatiõe ordinaretur ꝙ aliquis actus nõ
poſſit fieri niſi de conſenſu omnium tunc enim non v3 actus
aliter factus niſi forte vniuerſitas hoc ſtatuerit cõtra ius ſpe-
cifice in aliquo caſu diſponens vel niſi ex tali cõſtitutione im-
pediretur vtilitas eccleſie vel vniuerſitatis. Primum proba-
tur ſingulariter ⁊ ibi hoc ponunt mod. in.c. cõſtitutus infra
de ap.ſm t3 ibi Do.Abb.⁊ Mod.q2 collegiu3 nõ põt ſtatue-
re cõtra ius ⁊ cõſtitutio impediens vtilitate3 eccleſie eſt iniqua
18 ergo nõ v3:vt in text.noſtro.† Illud etia3 ſcias ꝙ ſicut vni
uerſitas poteſt introducere ꝙ omnium requiratur conſenſus
ita econtra poteſt ſtatuere vt ſufficit conſenſus maioris partis
reſpectu minorum partium qd̃ eſt cõtra ius cõmune vt in.c.ec
cleſia infra de elec.⁊ iſtud eſt verum niſi quando ſpãliter cõtra
rium eſt diſpoſitum de iure in aliquo caſu.Caſus eſt not.⁊ ibi
gl.in.c.ſi cui de preben.in.vj. ¶ Quarto fallit [a] vbicunq3 p
conſtitutionem vniuerſitatis preiudicatur iuri particulari alicu
ius de vniuerſitate ſm Domi.an.qui allegat gl. in.l. aliud.
§.refertur.ff.de re.iur.⁊ ſilis glo.eſt in.l.ij.C.que ſit longa cõ-
ſuetudo.S3 Bal.ibi diſtinguit ꝙ aut diſpoſitio facta a ma-
iori parte ſit ex neceſſaria ⁊ vtili cã ⁊ tunc videtur ꝙ poſſit obli
gare omnes de vniuerſitate particulariter ⁊ hoc videtur ſenti-
re Barto.l3 clare non dicat in.l.iiij.§.actor.ff.de re iudi.⁊ eſt
bonus tex.in.c.ſi.infra.de hijs que ſi.a maio. par. capi.Aut
diſpoſitio vel conſtitutio eſt voluntaria exemplum ſi vniuerſi-
tas ſideiubeat pro aliquo ⁊ vellet obligare ſingulos de vniuer
ſitate ⁊ tũc videtur ꝙ hoc non liceat ar.l.j.in prin.ff.de magi.
19 conue.⁊.l.quicunq3.§.non tñ cum ver.ſe.ff.de inſti.† Cum
enim maior pars habeat ptãtẽ reſpectu aliorum non vt ſingu
lariũ ſed vt vniuerſorum videtur ꝙ perſonas ſingulares obli
gare non poſſit ⁊ attenta iſta ratione forte de iure eſſet verius
dicere ꝙ in nullo caſu vniuerſitas poſſit obligare ſingulare3
perſonam vel imponere ſibi collectam niſi forte eſſet talis vni
uerſitas que teneret locum principis vel haberet merum impe
rium in perſonas ſubiectas vt ſunt ciuitates libere quibus con
ceduntur regalia de quibus in.c.j.que ſint regalia in vſi. feu.
opinio tñ precedens eſt communis ⁊ eam approbat Joan .de
Jmo.in.d.§.actor in vltimis verbis ⁊ vide ſuper hoc quod
ponit Bald.in.l.etiam.C.de execu.rei iudi.⁊ quod plene po-
nit hic do.abb.mod.ad intellectum.c.ſi.infra de his que ſi.a
20 maio.par.ca. ¶ † Jn ea. glo. ibi: dum tamen alij abſen-
b tes [b] vocentur ⁊c.t3 igitur hec glo.expreſſe ꝙ faciendo con-
ſtitutionem generaliter in actibus collegij ſiue vniuerſitatis
ſemper debeãt abſentes vocari ⁊ de preſentibus.i.de his qui
ſunt in loco ſiue in ciuitate vbi eſt vniuerſitas licet non ſint pre
ſentes in loco vbi debet vniuerſitas congregari in hoc eſt ve-
riſſimum ſm doc.hic:⁊ probatur in.l.ij.C.vbi quis decuriali
vel cohor.de abſentibus autem a ciuitate vbi eſt vniuerſitas
vel prouincia ſi eſt vniuerſitas prouincialis eſt maior dubita-
tio.Nam glo.in.c.preſentium de teſt.libro vj.videtur ponere
regulam ꝙ preterq3 in talibus caſibus de quibus ibi per glo.
regulariter abſentes non ſunt vocandi per text.x.q.ij. §.hoc
ius.⁊ in.c.q3uis de offi.or.libro vj.S3 Jnno.in. c.ij. de no.
oper.nun. videtur dicere ꝙ in omnibus cauſis grauibus ⁊
magni preiudicij debent etiam vocari abſentes q2 in caſibus
exceptis in gloſ.predicta non eſt alia ratio cur abſentes ſint
vocandi.quia ibi actus ſunt magni preiudicij.vnde in omni-
bus caſibus in quibus eſt eadem ratio idem erit dicendum in
vt.l.his ſolis.C.de reuo.dona.⁊ in.c. cum dilecta infra de
confir.vti.vel inuti.⁊ in.l.ſi nemo.§.hoc edictum .ff.de teſt.
tu.⁊ per glo.in.l.j.C.de condi.inde.domi.abb.approbat hic
iſta.d.domi.an.ſed tamen referendo.d.Barto.in.l.omnes
populi.ff.de iuſti.⁊ iure diſtinguit latius.hoc modo v3 ꝙ aut
illi ſunt abſentes qui non habent vocem in collegio ⁊ de iſto
rum abſentia non eſt curandum vt.l.ij.§.ex actis.ff.de ori.iu.
tu vide text.ſing.pro hoc in.c.j.circa prin.ne ſe.va.lib.vj.vbi
p3 ꝙ quando epiſcopus interuenit vt canonicus in collegio
ſi ſit ſuſpenſus non debet requiri ad actus collegiales ſ3 poſ-
ſunt expediri ſine ipſo.Aut eſt abſens ille qui habet vocem
in collegio ⁊ tunc diſtingue ſm Bartolum ꝙ aut eſt abſens
neceſſario aut voluntarie.Si neceſſario vt q2 fuit expulſus
de ciuitate . Et tunc aut propter culpam ſuam ⁊ tunc non
eſt neceſſe tales requirere ꝙ fuerunt expulſi:q2 per hanc expul
ſionem perdiderunt ius collegij ⁊ ciuitatis ſue vt.l.amiſſione
.§.qui deficiunt.ff.de ca.di.⁊ ſic non ſunt amplius de colle-
gio.Sed iſtud dictum ſolemne eſt valde dubium:quia expul-
ſio de ciuitate non operatur idem quod deportatio vide text.
no.⁊ quod ibi per Cy.⁊ Bar.in.j.cõſti.ſſor.§.ſi.vbi bar.de-
cidit.q.ſingulariter in vltimis verbis. Aut expulſio de ciui-

a ¶ Quarto fal a lit. Adde ꝙ fal-
lit i caſu i quo ali-
qs officialis vel-
let re affirmari ad
officij q2 vno cõ-
dicũt nõ põt tex.eſt
ſingul.j.§.⁊ ſi qui
dẽ i auc.de dẽſen-
ſo.cũ No.in rub.
de arb.i. xvij.col.
bal.in .c. quotiẽs
de pac.

b ¶ Abſentes a
collegio ſiue capi-
tulo ſiue vocãdi.

c ¶ Contra ius
cõe.vid aliqd per
doc.i.l.de qb9.ff.
de legibus.

d ¶ Super quo
vid gl.tu võ vide
pleniſſime p iaſo.
i.l.j.i.j. col. C.de
ſumma tri.⁊ ſi.ca.

tate eſt fcã iniuſte ⁊ tũc nõ v3 ſtatutũ vel aliqd aliud factũ a re
manentibus in ciuitate etiam ſi ſit maior pars ad preiudicium
expulſorũ. ¶ Ex improbitate ſua lucrentur contra. l. legem
itaq3 fundo.ff.de ſeruit.Jnno.aũt in.c.ij.j.de no. ope.nun.
ſm Abb.hic idẽ videtur ſentire ⁊ in.c.bone.j.de elec.Sed tu
aduerte q2 vt refert Bal.ſubtiliter ⁊ poſt eũ Joan.de imol.in
l.ſi quis a filio.§.ſi.ff.de legi.⁊ Jnnoc.in.d.c.ij. loquitur cla-
rius.Dicit.n.ex hoc ſequũtur prefati doc.ꝙ aut minor pars
remanſit in ciuitate maiori expulſa:⁊ tunc pars expulſa d3 cõ
uocare minorem partem ad locum tutũ:q2 ipſa reſidet ius col
legij ſic expulſa de ciuitate pro quo vide op.tex.in clemẽ.j.de
fo.compe.⁊ qd̃ tradetur in.c.ſtatuimus de offi. deleg. lib.vj.
Aut minor pars eſt expulſa ⁊ maior remanſit in ciuitate ⁊ tũc
non v3 ſtatutum maioris partis niſi vocatis expulſis ad locũ
tutum ar.c.ex parte.j.de ap.⁊ qd̃ no.glo.lxxiij.di.ibi quado.
21 ¶ † Quid aũt ſi expulſi ⁊ expellentes conſentiunt in idẽ ſed
non eodẽ loco vtrum valeat iſte conſenſus. Uide ſingulari-
ter per Bar.in.d.§.ſi. Si vero illi qui abſunt: abſunt volunta
rie ⁊ in hoc dixit Bart.vbi.ſ.ꝙ abſentes non ſunt vocandi
per.d.l.noiationũ.⁊ ar.l.vbi abſunt.ff.de tu.⁊ cu.da.ab his.
Sed do.Abb.dicit intelligenda eſſe dicta ſua ſm diſtinctio-
ne3 Jnno.⁊ do.An.contra q3 diſtinctionẽ videtur eẽ caſus
in.c.fin.j.de ma.⁊ obe.vbi agebatur de graui preiudicio ⁊ tñ
ſufficit requirere ſolũ preſentes. Sed gloſ. ibi dicit ꝙ ideo eſt
illud q2 ſic in forma tradita a ſuperiore fuit expreſſum pro di-
cto etiã Bar.facit rõ q2 non poteſt negari ꝙ alienatio rei ec-
cleſiaſtice eſt magni p̃iudicij cũ requirãtur ⁊ ſolẽnitates in ea
⁊ tñ ibi non requiruntur abſẽtes vt dicitur in.c. hoc ius porre
ctũ.x.q.ij.l3 do.Ab.hic dicit ꝙ alienatio rei eccleſiaſtice non
cõprehenditur ſub illo graui preiudicio de quo loquit̃ Jnno.
Sed hoc non videtur verũ per rationẽ predictã vnde poſſet
forte ad.c.hoc ius dici ꝙ illud eſt ſpeciale ne forte eccleſia que
patitur neceſſitatẽ habeat diu cu3 periculo expectare vel po-
tes intelligere illum tex.dum dicit ibi deſeruientium.i. deputa
torum ad ſeruitium.Mihi pl3 via media in iſta varietate vt
diſtinguamus ꝙ aute3 abſẽs a loco non eſt ita remotus vt co
mode non poſſit vocari attenta qualitate actus faciendi ⁊ tũc
abſens ſemper ſit vocandus.Aut eſt ita remotus ꝙ comode
non poteſt vocari ⁊ expectari ⁊ tunc ſecus.Hec diſtinctio.p-
batur ſingulariter in.c.j.§.vlti.ne ſe.va.li. vj.vbi p3 ꝙ quã-
do actus d3 fieri a collegio cum conſilio epiſcopi ſit diſtinctio
prealle.ergo idem dicendum in caſu noſtro ⁊ hanc diſtinctio-
nem tenet glo.in prealleg.c.ſi.de maio.⁊ obe.loquitur tamen
quando eſt pñs minor pars.Sed ego credo idem etiam ſi ſit
pñs minor pars quod probo vltra premiſſa dupliciter. Pri
mo quidem q2 hoc videmus ſeruari in pluribus arbitris in
quibus licet conſenſus maioris partis preualeat requiritur ta-
men requiſitio abſentis vt dicit text.in.c.ij. de arbi.lib.vj.Et
procedit iſta equiparatio q2 quando agitur de iure ſingulorũ
⁊ ſtatur maiori parti. conſenſus iſtorum requiritur ad inſtar
collegi vt.l.iur.gentium.§.ſi.cum.l.ſeq.ff.de pac. ⁊ tenet bar.
in.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure. ¶ Secũdo ego ponde
ro tex.in.l.nominationum in princ.C. de decur.vbi text.dicit
ꝙ propter pauciores qui intereſſe non poſſunt ⁊c. non debet
ordinario publica retardari.vnde ſi non detur impotentia in
abſentia q2 interpellatus poteſt venire.videt̃ ꝙ adminus ſit
requirendus ⁊ per hoc eſt expedita iſta queſtio.

De in ecclesiarũ.

1 De in eccleſiarũ. † Conſti-
tutio lai-
corum ſuper rebus eccleſie vel ad ipſius preiudiciũ
2 non v3 ſecunda ibi:volentes. ¶ No. primo † ꝙ
quelibet ciuitas ſiue populus vr̃ habere poteſtatẽ ſtatuendi cõ
c ius cõe [c] l3 recognoſcat ſupiorẽ d quo i.c.j.e.ti.li.vj. ⁊ i.l. oẽs
populi.ff.de iuſti.⁊ iure.Amplius videtur ſingulariter pro-
bari ex iſto tex.ꝙ per ſtatutum vniuerſale etiam populi reco-
gnoſcentis ſuperiorẽ poteſt auferri ius in preteritum queſitũ
tertio.Sed ad iſtum text.poſſet reſponderi ꝙ licet papa nar-
rat hic iſtud ſtatutum non tamen illud approbat inter laicos
cum ad ipſum non pertineat reprobatio.xcvj.diſ.c. cum ad
verum.⁊ in.c.ſi duobus in ſi.infra.de ap.Barto.tamen hoc
tenet in.l.antiocenſium.ff.de priuile.cre .de quo pleniſſime
dicetur in additionibus. ¶ No.ſcdõ ibi:liberam habeat ⁊c.
3 † verba iſta liberam habeãt facultatem videntur ſignificare
actum ⁊ diſpoſitionem non regulatam regulis iuris ſm doc.
hic de quo in.c. j.ſupra eo.per domi.an.Sed quidam mod.
magis proprie notant iſtum tex.ꝙ verba illa iportant ꝙ ali-
quis poſſit actum facere ſine requiſitione alicuius ſuper quo
d vide glo. [d] no.in cle.dudum in verbo libere de ſepul.⁊ tex.in
c.de multa.j.de preben.⁊ glo.in.c.licet epiſcopus eo.ti.in vj.
⁊ aliam huic cõriam in.c.ij.de accuſ.eo.lib.vide eti am qd̃ not.
glo.

glo.in.c. cum plures de offi.deleg.in. vj. Eſt enim ſenſus il-
4 lius decre. † ꝙ vaſallus poſſit alienare irrequiſito domino vt
patet ex ſi.ipſius ⁊ hoc ſignificat verbum liberam. ¶ No.ter
5 tio in ver.factus † ꝙ diſpoſitio legis declaratiua declarãs nul
litatem legis preterite non ſolum annullat ⁊ caſſat contractũ
factum poſt legem conditam : ſed etiam annullat vel potius
declarat nullum precedentem ipſam.l.declaratiuam vbi aute3
lex noua non declarat.l.veterem eſſe nullam ſed eam caſſaret
de nouo tunc contractus factus virtute prime legis ante ſecũ-
dam legem non ceſſaretur q2 lex non trahitur ad preterita vt
l.iubemus in ſi.C.de teſti.⁊ in.c.ij.ſ.eo.hoc tamen eſt verum
ſm Moder.hic vbi lex diſponeret priorem.l.haberi pro infe-
cta tunc videtur trahere poteſtatem ſuam retro ⁊ tollere ipſo
iure qd̃ interim fuit factum glo.eſt ſing.que hoc dicit in cle.j.
ſuper verbo infectis eo immu.eccle. ¶ No.quarto ibi aſſen-
6 ſu ⁊c.ar.a cõtrario ſenſu littere † ꝙ feudum cuius proprietas
⁊ dominiũ directum pertinet ad eccleſiam videtur poſſe alie-
nari per vaſallum conſentiente prelato eccleſie intellige ⁊. c. ſi
eccleſia habet collegium ⁊ q2 hic nihil aliud recurritur niſi cõ
ſenſus videtur hic eſſe caſus ſing.ꝙ in alienatione vtilis do-
minij qd̃ eſt penes vaſallum non requiritur ſolẽnitas eccleſia
ſtica de qua.xij.q.ij.c.ſine exceptione glo.tamen hic ⁊ docto.
hic tenent oppoſitum de quo dicetur ſuper vltima glo.
¶ Jn glo.ſuper verbo feudum ibi renunciare autem. Pro
declaratione glo.duo ſunt hic videnda. Primo † an vaſal-
lus poſſit renunciare feudum inuito domino ſecũdo quid in
7 emphyteota. ¶ † Circa primum eſt regula ꝙ poteſt per tex.
in.c.j.in ſi.de vaſal.qui contra conſti.loth. Et q2 hic ponun
tur quinq3 fallentie per doc.Adde ad ſecundam dum dñt ꝙ
non valet renunciatio intempeſtiua:per.l.ſed ⁊ ſocij.§. fin.ff.
pro ſoc.q2 idem tenuit eleganter Joan.an.in addi.ſpec.in ti.
de loca.§.nũc aliqua ver.xxviij.ponens exemplum quando
vaſallus renunciat feudo tempore quo guerra imminet dño
ſuo.Sed tu in hac legitimatione aſſigna ſubtiliorum ratio-
nem videlicet ꝙ cũ imminet tempus preſtandi ſeruitij ſeruitiũ
incipit eſſe certum ⁊ propterea vaſallus incipit efficaciter obli
gari.vnde non poteſt poſtea dimittendo feudũ reijcere onus
vt dicit glo.not.in.l.incola iam muneribus.ff. ad muni. ar.
l.imperator.§.ſi certũ. ff. de lega.iij. Jtem adde ad quartam
legitimationem dũ dñt hic doc.poſt Jo.de lig.quãdo vaſal
lus promiſit ſeruitium per ſtipulationẽ tũc non poteſt renun-
ciare feudo per.l.ſicut.C.de ac.⁊ ob.⁊ per no.in.l. ex placito.
C.de re.permu.nam Bal.videt̃ tenere contrariũ in.c.j.iuxta
ſi.prealle.q2 ex quo annichilat̃ feudum per renũciationem cõ
ſequenter vr̃ tolli ſtipulatio que venit acceſſoria feudo arg.l.
non dubiũ.C.de leg.⁊ in.c.inter dilectos.j.de fide inſtr.Sed
volens tenere contrariũ negarem ꝙ hoc cañ.ad preiudicium
domini feudi poſſit annullari.vñ ipſe idem bal.longe melius
ceteris huc paſſum diſcutiens in preludijs feudorũ charta.ij.
concludit quod vbi interceſſit ſtipulatio poteſt idem vaſallus
renũciare feudo ſed tenebit̃ ad intereſſe q2 in obligatiõe facti
ſuccedit obligatio ad intereſſe.vt.l.ſtipulationes.§.celſus.ff.
de verb.obli.Mihi videtur aliter dicendum in hoc articulo
vnde conſidero ꝙ nulla alia ratio poteſt eſſe que inducat ꝙ
vaſallus poſſit renunciare feudo quando eſt cõceſſum ad in-
certum ſeruitium niſi q2 obligatio incerta quouſq3 non certifi-
catur non potuit obligare vaſſallum vt.l.vbi autem nõ appa
ret.ff.de ver.ob.⁊ hanc rationem aſſignat Bal. in loco pre-
alleg.Nam l3 feudum ⁊ obligatio reſultans ex feudo reſultet
occaſione rei:non tamẽ immediate ex ipſa re ſed ex contractu
innominato do vt facias huiuſmodi.n.contractus ſimilitudi
nem habet feudu3 licet ſpeciale ſit in eo ꝙ ex pte dantis nõ eſt
locus penitẽtie vt in.c.j.de natura feu.Si ergo non impedi-
ret incertitudo obligationem vaſallus non poſſet renunciare
feudo in p̃iudicium domini qui impleuit ex parte ſua vt.l.ſi pe
cuniam in prin.⁊ ibi no.ff.de condi.ob cauſam.Sed ſicut in-
certitudo impedit obligationem contractus innominati ita
etiam nominati vt in.d.l.vbi auc.⁊ in.l.triticum.ff.de verbo.
obli.ergo nec ſtipulatio obligabit vaſallum nec iuramentum
per eandem rationẽ l3 Bal.de iuramẽto contrarium dicat in
loco allegato.Et de preſtatione iuramenti vide qd̃ no. Bar.
⁊ Bald.in aũt.ſacramenta puberum.C.ſi aduer. vendi.
a ¶ Ad quintã fallentia3 [a] que h3 ꝙ quando pro feudo p̃ſtat̃
certum ſeruitium tunc vaſallus non poteſt renunciare feudo
ſm glo.in.c.j.in ſi.de.c.qui cu.ven.Adde qd̃ no.Jo.an. ple
nius in addi.prealle.⁊ Bar.in.l.is cũ a quo.ff. de aqua plu.
ar.⁊ aliam glo.in.c.imperialem.§.callidis di.prohi.feu.alie.
per Feu.Adde etiam ꝙ predicta doctrina indubitanter proce
dit qñ preſtatio ſeruitij continet dationem.Sed qñ cõtinet fa-
ctum tunc videtur ꝙ vaſallus nõ cogatur p̃ciſe ad ſeruitiũ ſed

liberetur preſtando intereſſe:vt dixit Bald.in dicto preludio
feudorum per regulam.l.ſtipulationes.§. celſus de ver .ob.
Et per iſta p3 veritas ⁊ deciſio ſecunde.q.q2 cum emphyteota
teneatur ad preſtandum certum quid ⁊ ad dandum non põt
liberari ab hac obligatione perſonali dimittendo rem ⁊ ita p
bat tex.in.l.quicunq3.C.de fun.patri.lib.xj.⁊ bene facit text.
in auten. de alie.⁊ emphy.§.ſi vero locator colla.ix.⁊ hoc ẽ te
nendũ ſimpliciter h3 Jo.an.in addi.ſpec.in ti.de loca.§.nũc
aliqua ver.xxviij.niſi pactum vel conſuetudo aliud inducat vt
ait ibi ſpec.Nam quod dicit ibi ſpecu.ꝙ iuxta cauſa aſſiſten-
te poteſt emphyteota dimittere emphyteoſim non videt̃ verũ
⁊ contra.d.l.quicunq3.niſi forte ſit talis cauſa ex qua a iure li
beret̃ vt in exẽplo ibi poſito per ſpec.quando tota res perijt
iuxta.l.j.C.de iure emphyteota.⁊ hoc eſt d mente Bar.in.l.is
cum quo prealega.Et vltra ea que tangunt̃ hic in glo. Po
nunt hic moderni poſt Jnno.multa de poteſtate ſtatuẽdi ſiue
faciendi ſtatutum pro quorum declaratione primo eſt viden-
8 dum † vtrum vniuerſitas poſſit facere ſtatutum ſine licentia
ſui ſuperioris † ſecundo vtrum vniuerſitas poſſit facere ſtatu
9 tum ſine ſuo rectore particulariter ſibi deputato † tertio quid
ſi rector vniuerſitatis moriatur vtrum poteſtas ſtatuendi reſi
deat vniuerſitati. ¶ Ad primum dixit Barto. in.l. omnes
b populi in.j.q.ff.de iuſti.⁊ iure.ꝙ quedam eſt vniuerſitas [b] nõ
habens iuriſdictionẽ ſicut villa vicus vel caſtru3 que ſubſunt
alicui ciuitati vel domino.Quedam eſt vniuerſitas habens
omnem iuriſdictionem ſicut ciuitas que preſcripſit merum ⁊
mixtum imperium vel hoc habuit ex priuilegio a principe
de qua dixit glo.in auten.de feu.ciui.§ .iuſiurandum.Que-
dam eſt vniuerſitas que h3 ſimplicem iuriſdictione3 in cauſis
ciuilibus ⁊ vſq3 ad certã ſumma3 ⁊ in leuioribus cauſis crimi-
nalibus ſicut eſt vniuerſitas ciuitatis de iure cõmuni vt p3 in
l.j.C.de deſen.ciui.⁊ in.§.audient.eo.ti.in aũt.⁊ hanc diſtin-
ctionem clarius ⁊ notabili9 explicat Barto .in.l.j. ff.de dã.
infe.Uide etiam qd̃ ipſe ponit in extrauag.qñ nuper vbi diſ-
finit quid ſit ciuitas ⁊ quid ſit caſtrum ⁊ quid villa.⁊ quid po
nit Bald.in.l.j.§.cum vrbem.ff.de offi.preſe.vrba.de primo
genere ſit mentio in.l.iij.C.de natura lib.⁊ in.l.qui ex vico.ff.
ad muni.⁊ in ipſa dicit bar.ꝙ nõ põt facere ſtatutũ ſine aucte
ſuperioris per.l.⁊ rõnem ⁊ primo per text.in.l.ſi.C .de teſt.ij.
q2 poteſtas ſtatuendi pendet a iuriſdictione vnde non hñs iu
riſdictionẽ nõ poteſt ſtatuere. S3 iſta ratio reuocatur in du-
bium.nam Bald.in.d.l.omnes populi.t3 ꝙ ſit potius quedã
facultas cõceſſa de publica q3 ſpẽs vniuerſitatis iuriſdictiõis.
S3 pro opi.Barto.videtur caſus in ratione ſui in.c.ij.de cõ-
ſti.lib.vj.⁊ in.l.nulli.C.de ſen.⁊ ibi hoc t3 Bald.⁊ dicit̃ po-
teſtas legis condende eẽ illa ſpẽ iuriſdictionis de qua eſt res
ſuper qua ſit ſtatutum ſm Bal.ibi ⁊ clare t3 Pe. de anch.in
10 c.j.ſupra eo.in ſua.repe. ¶ † De ſecundo gñe vniuerſitatis
dicit Barto.ꝙ poteſt facere ſtatutum ſuper omnibus intelli-
ge niſi ſuper reſeruatis princip/vt ipſe declarat in.l.omnes po
puli ⁊ de tali vniuerſitate dicit intelligi illum tex. ¶ Circa ter
tiam ſpẽm concluditur ꝙ põt facere ſtatuta ⁊ leges ſuper cauſis
pertinẽtibus ad ſuam iuriſdictio.per ea que ſunt ſupra ex quo
ſequitur ꝙ de iure communi nulla ciuitas poterit facere ſtatu-
tum ſuper cauſis meri ⁊ mixti imperij quod videtur durum:
quoniam text.in.l. omnes populi ⁊.j.di.ius autem ciuile gene
raliter ⁊ per dictiones vniuerſales permittunt populis facere
ſtatuta in loco proprio ad idem text.in.l.iij.§.diuus.ff.de ſe-
pul.vio.vbi p3 ꝙ ciuitas poteſt ſtatuere ſuper aliquo fcõ vtrũ
ſit delictum vel non pro quo adduco text. in .l. ſacularij. ff.de
extraor.cri.vbi p3 ꝙ ex cõſuetudine vel.l.prouincie poteſt au
geri pena ⁊ delictum ſed forte poſſet dici ad illum text .ꝙ ibi
loquitur in vniuerſitate prouinciali in qua eſt merum imperiũ
vt.l.illicitas .§.qui vniuerſas.ff.de offi.preſi.Sed iſta reſpõ
ſio non videtur valere q2 licet preſes habeat merum imperiũ
in prouincia hoc tamen eſt a principe non a prouincia nec ab
vniuerſitate prouincie vnde ille tex.valde bene facit ad.q.Cõ
munis tamen opinio eſt cum Barto.a qua non eſt receden-
dum.Si tamen velles tenere oppoſitum ad rationem Barto.
cum dicit ꝙ poteſtas ſtatuendi pendet ex iuriſdictione faten-
dum eſt ⁊ cum dicitur ꝙ de iure communi ciuitas non habet
merum vel mixtum imperium. Reſpon. non habet vt illud
poſſit exercere in vi iuriſdictionis contentioſe ſed h3 vt poſ-
ſit ſtatuere ſuper his que ſunt meri imperij.vnde text.in .l.de
quibus.ff.de legi.ſimpliciter dicit ꝙ ex tacito conſenſu populi
inducitur conſuetudo ⁊ expreſſa lex non diſtinguens inter po
pulum.Jllud autem ſcias ꝙ vniuerſitas que nullam habet iu-
riſdictionem poteſt facere ſtatutum circa admin iſtratione3 pa
trimonij proprij vt.l.j.circa mediũ ⁊.l.nulli.ff.ꝙ cuiuſq3 vni
uerſitatis no.⁊ eſt melior tex.i.l.itẽ eorũ i prin.ff.e. ¶ Circa

a ¶ Ad qntam
fallẽtiã nũquid d
hoc artic.fely. hic
in.xxiij.col.

b ¶ Uniuerſi-
tas.An poſſit ſta
tuere : ſine licẽtia
ſupioris.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

bʒ dixit cōpo.in.c.cū omnis ſupra eod.ꝛ Inno in.c.cū acceſ-
11 ſiſſent infra eod.ꝛ ſequitur do.an.in.d.c.cūʒ omnes† ꝙ vni-
a verſitas[a] ſecularis hn̄s rectorem nō pōt facere ſtatutū ſine cō-
ſenſu ꝛ interuenientia rectoris interdictionalibus hoc eſt in
cauſis priuatis que debeat verti inter ipſos de vniuerſitate vel
cum alijs. Sed bene poteſt facere ſtatutum etiam ſine conſen-
ſu rectoris quatenus pertinet ad diſpoſitionem ꝛ admiſtratio-
nem patrimonij ipſius vniuerſitatis. Primuʒ probant preſa
ti doc.ar.l.ſi curatorem hn̄s.C.de in integ.reſt.mi.ꝛ ar.pre-
lati eccleſiaſtici: de quo in.c.cum conſuetudinis.j.de conſue-
tu. Secundum probaṫ ex hijs que no.gl.in.c.ij.de verb.ſig.
li.vj ꝛ in.l.j.ꝛ.iij.ff.de decre.ab or.fa. Et ex hijs infert domi.
an.in.d.c.cū oēs ꝙ non valet ſtatutum factum a populo ſine
auctoritate capitanei vel poteſtatis pro hoc bonus text.in.l.
ſi quod extraordinarium.C.de lega.lib.x. Sed tamē ipſe idē
do.an.in fi.ſentit expreſſe ꝙ ſufficiat conſilium eſſe congrega
tū auctoritate poteſtatis per.l.ij.C.de decur. licet ptās hijs q̄
fiunt in conſilio non conſentiat vel interueniat ꝛ hoc tʒ bar.i
l.oēs populi prealle. Sed Jaco.de bu.ſubtilis doctor in.l.j.in
prin.ff.ꝙ quiſqʒ iur.tenet.ꝙ ciuitas poſſit condere.l. licet nō
interueniat rector ciuitatis per.l.j.§.ſolent.ff.qn̄ ap.ſit vbi pa-
tet quod aliquando ordo decernit aliquid creat magiſtratum
non exiſtente preſide licet text. ibi dicat quod preſes ſolet eſſe
preſens in decretis decurionum ꝛ hanc opinionem approbat
domi.Pe.ꝛ Domi.Anto.in.c.j.de conſti.ꝛ videtur verior
de iure Bald.tam in.c.j.§.in cauſis de pace conſta. videtur
tenere opi.Domi.Anto.per talem rationeʒ qꝛ poteſtas legis
condende eſt actus iuriſdictionis que quidem iuriſdictio tota
reſidet in magiſtratibus ciuitatum vt.l.ij.§.poſt originem.
ff.de orig.iur.niſi conſuetudine populus vel ciuitas ſola poſ-
ſint ſtatuere per.l.viros.C.de diuerſita.offi.lib.xij. Sed iſta
ratio parum valet qꝛ text. ille loquitur de iuriſdictione con-
tentioſa per quam redditur ius in iudicio non de poteſtate cō
dendi legem. vnde videmus ꝙ multa pertinēt ad decuriones
que ſunt iuriſdictionis ſicut creato magiſtratuum ꝛ ſimilia in
aut.de deſen.ciuita.§.decreto.ꝛ in.l.j.§.ſolet.ꝛ in.l.ij.ff.ad
12 munici. ¶ †Circa tertium dixit Innocen.in.c.cum acceſſiſ-
ſet.j.eo.ti.ꝙ deficiente rectore vniuerſitatis non ſuccedit vni-
b uerſitas[b] in poteſtate ſtatuendi.ſed compoſt.in.c.cū omnes
ſ.eo.tenet contrarium. Primo per ſimilitudinem vniuerſita-
tis eccleſiaſtice.de qua habetur in.c.cum olim de maio.ꝛ obe.
ꝛ in.c.j.eo.titu.in.vj.ſm per ar.l.ſi curatorem habens.C.de
in integ.reſti.mi.ꝛ cum hac opi.tranſit do.An.in.c.cū om-
nes.ſ.eo.ꝛ iſta opinio videtur etiam veriſſima quā tenet ꝛ ap
probat Bal.in rub.C.pro ſocio.ꝛ in.d.§.in cauſis ꝛ hec opi
nio probatur in.l.ij.ꝛ ꝙ ibi per Barto.ff.ad munici.ꝛ per.l.
vbi abſunt.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab his. Et iſta ſunt vera indubi-
tanter quando rector habet iuriſdictionem ab vniuerſitate lʒ
confirmatio ipſius pertinet ad ciuitatē iure directo. Et eſt gl.
no.quam ibi approbat Cy.ꝛ Bald.in.l.priuatorū.C.de iur.
om.iudi. Sed rector non reciperet iuriſdictionem ipſius. Sʒ
hoc videtur contra iura allegata ꝛ contra text.no.ꝛ ſingu.in
auc.de man.prin.§.ꝛ hoc peruenit vbi patet ꝙ in ſubſidium
magiſtratus indiſtincte iuriſdictio deuoluitur ad vniuerſitatē
quem tex.ad hoc ſingulariter ponderat Bal.in.l.ij.C.quādo
fiſ.vel priua. vnde abſolute videtur tenenda opi.compo. quā
approbat pe.in.c.j.ſ.eod. Illud autem eſt veriſſimum. ꝙ ſi
vniuerſitas non habeat caput nihilominus.poteſt facere ſta-
tuta qꝛ ad eſſe vniuerſitatis nō requiritur rector vel caput ſm
Bar.qui ita no.in.l.fi.C.de colle.illi.ꝛ Bald.in auc.habita.
C.ne filius pro patre ꝛ in rubr.C.pro ſocio.ꝛ hoc tenet Do.
13 An.de bu.ꝛ in.d.c.cum omnes. ¶ †Et vltra p̄miſſa[c] que-
c runt hic mod.vtrum populus condendo.l.poſſit auferre ius
queſitum alteri ſuper quo dixit do.An.ꝙ aut eſt populus qui
ex priuilegio vel ex conſuetudine non recognoſcat ſuperioreʒ
vel vſurpet ſibi reſeruata principi que dn̄r regalia: de quibus
in.c.j.que ſint regalia in vſi.feu.aut eſt populus non habēs
talia primo caſu poteſt ſtatuere ad preiudicium alterius.ſic in-
telligitur.l.venditor.§.ſi conſtat.ff.cōi predi.ꝛ.l.antiocenſiū
ff.de priui.cre.dummodo faciat.l.ex cauſa legittima qꝛ ſine cā
etiam princeps non poſſet: vt notatur hic plene per doc. ſecū-
do caſu dicit ꝙ talis populus hanc.l.condere non poteſt qꝛ
auferre ius queſitum alteri eſt de reſeruatis principi: vt nota.
Inno.in decre.noſtra ꝛ habetur in.c.per venerabilem qui fil.
ſint legi.que quidem reſeruata principi non competunt infe-
riori iuxta no.per glo.in.c.j.de cle.egro.li.vj.ꝛ in.d.c.j.que
ſunt regalia ꝛ per Bar.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.ꝛ iure
in.q.ſup quibus poſſint fieri ſtatuta. Sed Bar.in iſta mate-
ria aliqualiter videtur fuiſſe verius nam in prima conſtitutio-
ne.ff.ſatis clare tʒ ꝙ quilibet populus poſſit.l.condendo au-
ferre ex cā ius queſitum tertio ſicut poteſt princeps ſine cauſa
non pro primo allegant.d.§.ſi conſtat pro ſecūdo.l.ſi priua-
tus.ff.qui ꝛ a quib.ꝛ.l.totiens in fi.ff.de pollici.ꝛ eſt bonus
tex.in.l.cum ſiſtat.ff.de app.ꝛ qꝛ ibi equiparat poteſtatē po-
puli cum poteſtate principis ſatis clare ſentit ꝙ hoc poſſit fa-
cere populus etiam condendo.l.particularem contra vnum
dūmodo ſtatuat ex cauſa ſed in.d.l.venditor.§.ſi conſtat.ꝛ
in.d.l.antiocenſiuʒ.diſtinguit aliter. Dicit.n.ꝙ aut populus
vult facere ſtatutuʒ vel legem vniuerſalem per quā auferatur
ius queſitum alteri ꝛ hoc poteſt ſic intelligi per iura.ſ.allega
ta per illam legem intelligit tamen ꝙ hoc poſſit cum cauſa ꝛ
pro iſta concluſione do tibi tex.ſingu.quem ipſe non allegat
in.l.lucius.§.fi.ff.ad munici.quem tex.ponderat ibi Bar.ad
hoc. Aut populus vult facere ſtatutum contra aliquam certaʒ
perſonam ꝛ hoc fieri non poteſt intelligi etiam ex cā alioquin
etiam vniuerſale ſtatutum nō valeret vt dictum eſt. Et ex his
dictis apparet falſam eſſe opi.do.An.dum dicit ꝙ populus
non habens regalia non pōt ſtatuere ad preiudicium tertij qꝛ
primo poteſt ex cā forte tamē intellexit dictum ſuum qn̄ ſtatue
ret contra certam pſonam ſm premiſſam diſtinctionē Bart.
In vno tamen caſu nō pōt diſponi per ſtatutū ſup iure que-
ſito vʒ qn̄ ſuper eo penderet lis ſm Bar. qui ita no.in.l.ſan-
cimus.C.de ſac.ſan.ec.p tex.in auc.in medio lit.non fieri ſa.
tiſſi.circa prin.colla.viij.ꝛ ad premiſſa vide quod not. tradit
Bar.in.l.pe.C.de fide inſtru.ꝛ iur.aſte.fi.l.xj.

14 **Cum acceſſiſſent.** †Dignitas que eſt
extincta legittima poſt ipſius extinctionem nō dr̄
vacare niſi faciens ſtatutū ꝯuenerit ſtatuto. Et di
uidit in tres partes. In prima ponitur allegatio archidyaco-
ni. In ſcd̄a ibi fuit inſup allegatio capl̄i. In tertia ibi quo cir
15 ca ponit determinatio pontificis. ¶ †Not.j.ex iſto text.hec
d tria noīa.ſ.dignitatē pſonaꝝ ꝛ offm̄ ſignificare idem[d] ꝛ ſic vr̄
ꝙ inter iſta tria nō ſit dr̄ia ꝛ hoc eſt verum lato ſumpto voca
bulo nam ſtricte capiendo iſta differunt vt in.c.j.de conſue.
lib.vj.ꝛ plene per do.An.in.c.de multa.j.de prebē. ¶ No.
16 ij.ibi donatio reuoluta ꝛc.† ꝙ cōceſſio bn̄ficij ſiue collatio dr̄
eſſe donatio qd̄ eſt verū inq̄ʒtuʒ habens conferre pōt eligere
cui conferat qꝛ tn̄ hʒ oino neceſſe conferre non dr̄ ipſe ꝓprie
donare. Ad p̄dicta facit tex.in.c.fi.j.de preben.ꝛ melius iun
cta glo.in.c.ij.de offi.vica.li.vj.vide etiā bonū tex.ꝛ qd̄ ibi p
17 bar.in.l.vnum ex familia in prin.ff.de le.ij. ¶ No.tertio† ꝙ
collatio dignitatis pertinēs ad capituluʒ poteſt vacare tanto
tpe ꝙ deuoluitur ad ſedem apoſtolicā ꝛ quāto tpe debeat va-
care eſt tex.in.c.lʒ de ſup.neg.pla.ꝛ qd̄ no.in.c.ij.j.de con-
ceſ.preben. ¶ No.quarto ſingulariter iuxta fi.ſtatutū edituʒ
per inferiorē ſtatuentem ꝛ hunc tex.ſingulariter allegat bart.
e ad hoc in.l.omnes populi[e].ff.de iuſti.ꝛ iure vbi dixit† ꝙ ſta
18 tutum inferioris confirmatum a ſuperiore poteſt reuocari per
inferiorem ſi reuocando ſtatutum reducitur ad ius cōe ſecus
ſi reuocato primo ſtatuto fiat nouum do. Abb.diſtinguit ꝙ
aut ſtatutum factū ab inferiore principaliter fit in fauorē ipſo-
rum ſtatuentium aut fit in fauorem tertij principaliter aut pu
blicuʒ. Primo caſu ꝓcedit iſte tex.qꝛ hoc ſtatutū eſt quoddā
priuilegium cui priuilegiati pn̄t renunciare vt in.c.ad apoſto
licaʒ.j.de regula.ꝛ in.c.accedentibus de priuile. Secūdo caſu
non poteſt reuocari ſtatutum qꝛ cōfirmatio ſedis apoſtolice
vel ſuperioris facta ex certa ſcientia facit vt conſtitutio videa
tur edita a ſuperiore vt in.c.ſi apoſtolice.de preben.li.vj.ꝛ in
c.cū aliqbus de reſcrip.eo.li.ꝛ in.l.j.C.de vete.iure enu.ꝓpte
rea dixit Inno.in.d.c.accedentibus ꝙ ſi priuilegiū eſt cōceſ-
ſum in fauorē eccleſie ꝛ nō in fauorē canonicoꝝ tali priuilegiū
non poterūt canonici ꝯueniendo renunciare facit tex.in.c.ſi di
1 ligenti de foro compe.ꝛ qd̄ ibi no. ¶ Vltimo no.† ꝙ ſi vni
uerſitas fecit vnū ſtatutū per vnū actū in quo ipſa vniuerſitas
cōtrafaciat ſtatuto vr̄ tollere ſtatutū precedens ꝛ hoc tenent
Hoſt.ꝛ Jo.an.in.c.ad audientiam.j.de cle.non reſi.de quo
plenius dicetur.j.in vlti.glo.

2 **Cum.M.ferrarien.** †Proteſtatio ꝯ-
ria facta nō releuat proteſtantē: ꝛ id̄ ſi capitulum cō
tra ſuum ſtatutuʒ aliquos recipit in canonicos nō
obſtante proteſtatione de redditibus ſuper excreſcētibus eis
prouidere tenetur ſecunda eſt ibi verum tertium eſt ibi māda-
3 mus. ¶ Nota.j.ibi pro ſe ꝛc.† ꝙ tantum eſt dicere ego pro
tali ſicut noīe ꝛ mandato talis. Ad idē tex.in.c.ſua nobis.j.
de appel.ꝛ in.l.ſi fideicommiſſa.§.interdictum.ff.de leg.iij.ꝛ
ibi per bar.ꝛ in.l.j.§.denunciatio.ff.de ope.no.nuncia.ꝛ hic
f do.An.[f] ¶ †No.ſcd̄o vnam cauſam legittimam ꝓp quam
4 dimittiṫ diminutio canonicorum ꝛ prebendaꝝ.ſ.qn̄ preben-
de ſunt

a ¶ Vniuerſitaſ an poſſit ſtatuere ſine ſuo ſupiore.

b ¶ Mortuo ſuperiore an poterit vniuerſitas tūc ſtatuere.

c ¶ Et vltra premiſſa. Vid mod. in.l.manumiſſiones.ff.de iuſti.ꝛ iur.fely.in.c.j.cū oēs in.j.col.ſ.eo.

d ¶ Significare idē vid plene imo.i.c.de multa ꝛ ibi panor.de prebē.

e ¶ In.l.oēs populi adde ꝙ eſt in col.xvj.i v. iuxta p̄dicta quero bal.ꝛ pau.de ca.in.l.oium.C.de teſt. Anc.in.c.cū aliqbus in prin.de reſcrip.in.vj.ꝛ i repe.c.j.ſ.eo. vſ.ſi hic icidētis imol.in.l.pau.ff.de re iudi.vide ēt quattuor declaratiōes circa iſtū arti.per fely.in iſto.c.i.ij.col.

f ¶ Et hic p do.An.vide pulchre alex.in.§.denunciatio hic allegato ꝛ ibidē p Jaſ.gl.i.l.dn̄s ſticho ff.de pe.lega.bal.in.l.ſi ruffinus.C.de mil.teſt.bar.in l.qbus diebus.§.termilius i.iij.col.ff.de ꝯdi.ꝛ demō.

de ſunt ita tenues ꝙ comode inde canonici ſuſtentari nō poſ-
ſunt. Vtrum autem hoc poſſit facere eps̄ cum capitulo vel re-
quiratur auctoritas pape.vt hic interuenit. Dic vt plene tradi
5 tur.ſ.c.proxi. ¶ No.tertio † ꝙ per ſtatutum canonicorum
poteſt tolli conſuetudo antiquitus in eccleſia obſeruata ꝛ hoc
eſt verum etiam ſi conſuetudo noua tendit ad particulare cō
modum ipſorum ſtatuentiuʒ dummodo ſit rationabilis ꝛ fiat
ex cauſa.ar.c.non debet in princi.j.de conſan.ꝛ affi. nam ſine
6 cauſa fieri non poſſet vt in.c.ex parte.j.eo. ¶ No.quarto† ꝙ
conſtitutio confirmata a ſede apoſtolica etiaʒ ſi ſit talis ꝙ ſine
auctoritate ipſius ſedis non poſſit fieri nihilominus poteſt re
uocari per conſtituentes de quo plene fuit dictum in.c.proxi-
7 me precedenti. ¶ †No.quinto colligi ex iſto textu.in eccleſia
a poſſe creari canonicum[a] ſine prebenda: dixit tamen glo.in.c.
dilectus.j.de preben.ꝙ nō multi tales canonici debent creari:
ꝛ rationem aſſignat ibi: manifeſtam: ſicut quod habetur in.c.
dilecto.eo.titu. ¶ No.ſexto ibi.ad quorundā inſtantiam ꝛc.
8 † ſm do.an.iſta verba ad inſtantiā idem ſignificant qd̄ ad p̄-
ces ſiue poſtulationem. Et vlterius collige ex eo.verbo † ꝙ
9 collatio beneficij eccleſiaſtici facta ad preces alterius vʒ. Intel-
lige ſi ſint ſpūales quo caſu ſunt licite ſecus ſi ſunt carnales va
let tamen collatio tunc licet preces eſſent illicite de quo tamen
b dic vt hr̄ in.c.tuam[b] de eta.ꝛ qualita.ꝛ.j.q.j.c.ſunt nonnulli
10 in gl. ¶ No.ſeptimo ibi in conſtitutione ꝛc.† ſtatutum de
certo numero prebendarum ꝛ canonicorum etiam confirma-
tum a ſuperiore non intelligi eo caſu quo facultates eccleſie
poſtea ſuper excreſcunt ꝛ ideo dixit hic ſingulariter Inno.ꝛ
11 poſt ipſum Compoſte.ꝛ Jo.an.† ꝙ impetrans nouum cano
nicatum ꝛ prebendam non tenetur facere mentionem de hm̄oi
12 ſtatuto quia non extendit ſe ad caſum iſtum. ¶ †Nota.octa
c uo[c] ex eo.verbo clauſulam conſuetam apponi nedum in reſcri
pto ſed etiam in ſtatuto ſi non apponatur expreſſa videtur ſub
intellecta ꝛ haberi propoſita. Et in diſpoſitionibus que de
ſui eſſentia non requirunt ſcripturam hoc eſt veriſſimum ꝛ re
gulare vt probatur ſm modum hic ꝛ in.l.ꝙ ſi nolit.§.qꝛ aſſi-
dua.ff.de edil.edi.ꝛ in.l.ſi preſens ꝛ ibi per Bart.ff.de aqua
plu.ar.propter quod dixit Bar.in.l.nemo eſt qui neſciat.ff.
13 de duo.re.ꝛ refert ab hic† ꝙ ſi eſt conſuetudo in ſtudio doc-
tor qui promiſit legere poteſt ſeruire per ſubſtitutum ꝛ pro iſta
conſtructione eſt caſus clarus ꝛ ibi per Bal.in.l.fi.C.de fide-
14 iuſ.† ſʒ in diſpoſitione que de ſui eſſentia requirit ſcripturam
ſicut eſt lex ꝛ multi tenēt ſuper rub.ſ.eo. videtur eſſe magis mi
rabile ꝙ illa reciplat ſuppletionem a conſuetudine ꝛ tamē hoc
probatur ex iſto tex.ꝛ videtur ꝯtra ea que no.bar.in.l.gallus.
§.idem credendum.ff.de libe.ꝛ poſthu.ꝛ mod.in.c.cum.p.ta
15 bellio.j.de fide inſtru. Illud etiam ſcias ꝛ teneas menti† ꝙ ad
hoc vt ex conſuetudine ſubintelligatur omiſſum a contrahēti
bus non eſt neceſſe ꝙ illa ſit conſuetudo formalis que habet
vim inducta ſpacio.x.annorum ſed ſufficit ꝙ ſit cōis obſeruā
tia vt in pluribus obſeruata que dicitur ſtilus alio modo vt
ſingulariter no.do.an.in.c.fi.j.de cōſuetudine in illo articulo
quid ſit ſtilus ꝛ in quo differat a conſuetudine. ꝛ vide textu.
ſing.ꝛ quod ibi ponit Bart.in.l.mella.§.j.ff.de ali.ꝛ ci.leg.
16 ¶ No.nono colligi ex iſto textu.† ꝙ per ſuper excreſcentiaʒ
reddituum non tollitur numerus canonicoꝝ ipſo iure ſed daṫ
ptās creandi nouas prebendas ꝛ ad hoc eſt textu.optimus in
c.fi.j.de verb.ſigni.ꝛ hec eſt cōis opi.licet.d.An.ſup hoc hic
17 multum inſiſtat. ¶ †No.x.ex fructibus ꝛ redditibus aug-
mentatis poſſe conuerti aliquid in vtilitatem menſe ꝛ in alias
vtilitates eccleſie poſſe etiam creari prebende de nouo non ob
d ſtante numero taxato per cōſtitutionē. ¶ Vltimo no.[d] ibi re
18 uocatis ꝛc.† ꝙ qcquid eſt attemptatum lit.pendente in p̄iudi
cium alterius ptis, dʒ retractari de quo in.c.fi.j.vt lit.pen.ꝛ
ſpe.de ap.§.pe.v.ſed quō ꝛ hic per Inno. ¶ In glo.poſita
ſuper verbo preiudicio. Sup iſta glo.tractat hic diffuſe do.an.
de bu.ꝛ mod.poſt eum de proteſtatione declaratoria de eius
effectu de qua ſcripſit Bart.in primo articulo in.l.non ſoluʒ.
§.morte.ff.de no.oper.nun.ꝛ in.l.pacta nouiſſima.C.de pac.
ꝛ aliquid in.l.j.C.de lit.conte.ꝛ addendo dictis do.an.ꝛ bar.
vbi eſt opus. Sciendum eſt ꝙ in iſta mā ipſi ponunt vnam
e concluſionem que eſt talis† ꝙ vbicunqʒ precedit proteſtatio[e]
19 declaratoria ꝛ ſequitur ſtatutū de ſui nā multipliciter intelligi
bile ibi proteſtatio limitat ſenſum facti ſequentis ita ꝙ licet illō
factum preſuppoſitione iuris reciperet vnum ſenſum propter
proteſtationem precedentem recipiet alium ſicut intelligitur
tex.in.l.nenſenius.ff.de nego.geſt.ꝛ in.l.ꝛ ſi quis.§.pleriqʒ.
ff.de reli.ꝛ ſump.fu.ꝛ in.l.pro here.in princ.ff.de acqui.here.
hoc tamen dictum intelligunt ipſi verum ſi factum ſequatur ꝓ
teſtationem incontinenti ſecus ſi ex interuallo per.l.per rece-
ptionem.C.de vſur.ꝛ ar.l.ſi ita.ff.de aur.ꝛ arg.le. Sed ꝯ iſtā
opinionem tenet Bal.in.l.item quia.§.idem Julianus.ff.de
pac.ꝛ in.l.pacta nouiſſima.C.eo.per.l.ſi ita ſcriptum in prin.
ff.de l.j.vbi pʒ ꝙ ſi teſtator in princi.teſtamenti proteſtatur ꝛ
poſtea in fine diſponat contrarium proteſtatio tollit diſpoſitio
nem ſequentem vt in.l.ſi mihi ꝛ tibi.§.in legatis.ff.eo. Hanc
eandem ſn̄iaʒ tʒ idē bal.in.l.multū.C.ſi qs alteri vel ſibi in.iij.
col. Sʒ primā opinionē q̄ fuit bar. approbat Joan.de Imo.
ꝛ do.meus in.d.§.morte. Et prio rn̄dent ad tex.in.l.ſi ita ſcri
ptū ꝙ ibi diſpoſitio fcā in princi.ꝛ in fine teſtamenti dr̄ ſimul
fcā ꝙ teſtm̄ dʒ fieri vno ꝛ eodē ꝯtextu p.l.cū ātiqtas.C.de teſt.
ꝛ p ꝯcluſiōe Bar.adducit do.me.tex.in.l.ſi tibi certā.ff.d ad
20 mi.le.iunctis ibi notatis vbi patet† ꝙ facilius preſumiṫ mu
tatio voluntatis in legato ex interuallo q̄ʒ in diſpōne q̄ fit in
cōtinenti. Ad idē adducit bona iura que probant ꝙ ex ꝯtigui
tate tpis p̄ſumiṫ voluntas non fuiſſe mutata vt.l.pleriqʒ.ff.de
ritu nup.ꝛ.l.dotē.ꝛ.l.diuus.ff.de iur.dot. vt patet in dictis le
gibus dato interuallo tpis non eſt preſumptio pro duratio-
ne voluntatis. Pro iſta ꝯcluſione facit optime qd̄ ponit bar.
in.l.ticia.§.idem rn̄dit.ff.de verbo.ob. vbi concludit ꝙ dicta
in prefationibus videntur repetita in ꝯctu ſequenti ita demuʒ
ſi contractus ſequatur incontinenti.ſecus ſi ex interuallo.
¶ Sed tn̄ non obſtantibus premiſſis ſine dubio plus placet
opi.ꝯria quam tenuit Bal.in locis vbi.ſ. ¶ Et pro intelli-
21 gentia dicendorum premitto ꝙ aliqn̄ queritur† vtrū dcm̄ in
vna diſpoſitione in alia videatur repetitū.ꝛ tunc hn̄ procedit
diſtinctio vtrum alia diſpoſitio ſequaṫ ex interuallo vel incon
tinenti. Sic loquitur tex.in.l.p retentionem ſm Bal.in.d.l.
pacta nouiſſima. Aliqn̄ aliquid eſt dictum in p̄fatiōibus ſiue
ꝯctu vnius diſpoſitionis future ꝛ poſtea in diſpoſitiōe ſequen
ti eſt penitus omiſſum: ꝛ tunc ſilr̄ procedit diſtinctio predicta
p ea que no.in.l.per retentionē.d.§.idē rn̄dit. Eſt.n.veriſimi
le ꝙ ſi ptes ex interuallo ꝯhendo penitus omittunt qd̄ in ꝯtra
ctu dixerant aut ſint oblite eius quod erat mouendum: aut ex
certa ſcientia illud omiſerunt qꝛ mutauerunt voluntatem licet
contra iſtud multum faciat tex.ſing.quem ibi ponderat Bar.
ad hoc in.l.ita ſtipulatus in p̄n.ff.de ver.obli. Sed tamē iſta
eſt cōis ſn̄ia que non contradicit.j.dicendis vt videbis.
¶ Aliqn̄ aliquid dr̄ in p̄fationibus ſiue cōtractu ꝛ declaratur
quemadmodum intelligi debeat in ꝯctu ſecuturo ꝛ poſtea illō
in contractu ſimplr̄ ponitur ꝛ tunc non preſumiṫ mutata volū
tas neqʒ obliuio licet ſequatur ex interuallo ꝛ ita videṫ habitus
reſpectus ad actum qui fit ex interuallo ſicut ad actum qui fit
incontinenti. ¶ Iſta concluſio probatur poſt in.l.modeſti-
nus in ſcd̄o reſponſo ꝛ quod ibi per bart.ff.de ſolutio. vbi pʒ
ꝙ ſi aliquis tpe ſolutionis proteſtatur ꝙ ſoluit vt ſibi cedatur
actio.qn̄qʒ poſtea ex interuallo poteſt petere actiōem ſibi cedi
ꝛ ſic patet ꝙ proteſtatio non ſolum reſpicit actum qui non fit
ex interuallo. Scd̄o pro iſta concluſione videṫ caſus in.l.ſi qs
in principio teſta.in vltimo reſponſo.ff.de leg.iij. vbi patet ꝙ
clauſula derogatoria actus ſequentis poſita in teſtamento tol
lit diſpoſitionem factam in codicillis. de quo etiam traditur
in.l.diui.§.licet.ff.de iure codicil. Et licet ille textu. poſſit re-
ſtringi in codicillis qui fiunt incontinenti poſt teſtamentum
hec tamen eſſet diuinatio ad tex. ¶ Tertio hoc ꝓbatur ex tex.
22 no.in.c.licet de procu.lib.vj.vbi patet† ꝙ voluntas conſti-
tuentis aliquem procuratorem ēt ſi procurator ſemel repudiat
mandatum non faceret preſumi voluntatem eſſe mutatā quā
tuncunqʒ interuallum tpis intercedat. Nec ſimiliter poſſumus
dicere ꝙ preſumatur obliuio qꝛ in maiori ꝛ diſcreto preſum-
ptio eſt in contrarium vt dicit text.no.in.c.cuʒ illorum.§.fi.j.
de ſen.excom.ꝛ iſta eſt regula ꝙ vſqʒ ad decēnium obliuio nō
preſumitur ſm glo.ꝛ doc.in.l.j.C.de ſer.fugi. propterea dixit
23 ſingulariter Inno.in.c.ad audientiam.j.de homi.† ꝙ ſi ali
quis mandat committi homicidium licet mandatarius inter-
ponat magnum interuallum tpis punitur tamen mandans qꝛ
ſemper preſumiṫ durare volūtas vt in.c.maiores.j.de baptiſ.
niſi ſuperueniat aliqua cauſa que coniecturam faciat in contra
rium ꝛ iſtam doctrinam approbat Bart.in.l.non ſolum.§.ſi
mandato.ff.de iniuri.ꝛ ſic remanet concluſio bal. vera declara
ta.vt.ſ. Et ex iſto articulo ſic declarato infertur ad queſtioneʒ
de qua per Inn.quid ſi reus negat narrata prout narrantur
non tamen animo litem conteſtandi. Et certe do.an.ſequen-
do dictam Bart.ideſt diſtinctionem.ſ.relatam ex ea infert ꝙ
aut proteſtatio precedit negationem ꝛ ſequitur negatio incon
tinenti vel vtrunqʒ ſimul fit ꝛ tunc non inducitur litis con-
teſtatio quia negaret narrata per actorem ꝛ petita poteſt mul
tipliciter exponi ꝛ ad diuerſum ſenſum. Potuit enim nega-
re reus non vt vellet incipere iudicium ſed vt inſtrueret iudi-
cem actorem calumnioſe agitur vel forte vt excluderet eum tā
quam agentem ſine actiōe iuxta.l.ſi pupilli.§.videamus.ff.de

a ¶ Canonicū. No.vnum ꝙ iſti canonici ſic electi ſunt capaces delegatōe apoſtolica. Ita gemi.i.c.ſtatutū in p̄n.de reſcrip.in.vj. Et Milius in ſuo reportorio in v̄bo canonici.

b ¶ Vt i.c.tuā adde aliam gl.in c.ſunt nōnulli.j.q.j.ꝛ in ca.moyſes.viij.q.j.

c ¶ No.octauo vide bart.ꝛ q̄ ibi notaui in.l.nemo eſt q neſciat.ff.d duo.re.ꝛ hornabis hac limitabis hoc dictū vt per feli.hic in.iij.no.cuʒ pluribus col.ſeq.

d ¶ Vltio no. qn̄ nihil fit in nouandū in preiudiciū cuiuſcūqʒ rei vide pleniſſime i tractatu clauſularum in.viij.carta cū pluribꝰ ſequētibus.

e ¶ Nota materiaʒ ꝓteſtationis de qua per Barto. Alexā. ſozi.ꝛ Jaſo.plene in.l. nō ſolū.§.morte. ff.de op.noui.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

negoc.geſto.⁊ quod tradit Bar.in.l.fi.ff.pꝛo ſoc. ⁊ in.l.nam
poſtea.in pꝛin.ff.de iureiu. ⁊ ideo ꝓteſtans actū multipliciter
exponibilem ad ſuum ſenſuʒ exponit. Aut pꝛecedit pꝛoteſta⸗
tio ⁊ ſequr negatio rei ex interuallo ⁊ tūc inducitur litis cōte⸗
ſtatio nō obſtante pꝛoteſtatiōe que ad actum ex interuallo ſe
nō refert vt dictum eſt ſm Bar. Sed ſm opi. Bal.quam te⸗
nuit eſſet dicendum ſimpliciter ꝙ non eſt inducta litis conteſt.
de hac tamen queſtione vide ſubtiliter p Bal.in.l.j.de lit.cō⸗
te.⁊ in.c.vnico.eo.ti.per Moder. Item adde dictis do. Ant.
hic ⁊ Bar.in.l.non ſoluʒ.§.moꝛte.ff.de ope.no.nū.inq̄ſtum
volunt ꝙ vbi pꝛoteſtatio fit ſuper actu qui geritur cum alio ibi
ſi actus ſequitur pꝛoteſtationem ex interuallo pꝛoteſtatio tol⸗
latur per actum ſi pars aduerſa non cōſenſit pꝛoteſtationi per
l.cū in plures.§.locatoꝛ hoꝛrei.ff.loca.⁊ p.c.j.qō me.cau.⁊ p
c.ſollicitudinem.de appel. Si vero pars conſenſit pꝛoteſtatio
ni:⁊ tunc non tollitur pꝛoteſtatio pꝛecedēs:ſed ipſa tollit actū
ſequentem ⁊ ſic intelligunt glo.in.l.pacta nouiſſima.C.de iu⸗
24 di. Nam ex iſtis dictis vr̄ inferri cōcluſio † ꝙ vbicūqʒ pꝛote
ſtatio tendit ad excludendam obligationem futuram ſemper ⁊
tali pꝛoteſtatione requiratur conſenſus pꝛoteſtātis ad hoc vt
pꝛoteſtatio habeat effectū quo ad actum qui fit ex interuallo.
Alias pꝛoteſtatio tollerẽ per actū ex interuallo ſequētēʒ que do
ctrina nō placet do.Jo.de imo.in.d.§.moꝛte. ⁊ dn̄o meo ibi
dem. Pꝛimo per ea que no.gl.xxvij.di.c.j.⁊.xxviij.di.c.dya
coni. Sed illa glo.parum facit qꝛ loquiẽ qn̄ pꝛoteſtatio ineſt
actu quo caſu oēs tenēt ꝙ ſufficit ſola declaratio ꝓteſtantis p
l.obligationū ſubſtantia.§.fi.ff.de actio.⁊ obli. Scdo addūt
tex.cum glo.in.l.ſi fideiuſſoꝛ.in pꝛin.ff.q ſatiſda.cog.vbi glo.
tenet ꝙ pn̄tia ⁊ patientia pꝛoteſtantis habeẽ pꝛo ꝯſenſu. Sed
ad illam rn̄deas dupl'r. Pꝛimo ꝙ eſt ſpāle pp auctoꝛitatē iu
dicij:⁊ vt facilius expediaẽ lis ſicut diximus in.l.cū oſtēdim⁹
§.fi.vbi bonus tex.ff.de fideiuſ.tu. Uel dicas ꝙ illa gl.eſt fal⸗
ſa:qꝛ cum ibi ꝓteſtatio fiat ad tollendū ius alterius nō poteſt
auferri eo inuito.vt.l.j.ff.de pac.nec poſſumus dicere vt dicit
glo.ꝙ tacens videaẽ conſentire qꝛ cū agatur de p̄iudicio tacē⸗
tis hoc eſt ꝯ regulas poſitas in regula is qui tacet de reg.iur.
⁊ in.l.que do.ff.ſolu.ma. ⁋ Tertio adducunt ipſi.l.ſi filius.
ff.ad mace.⁊ que no.in.l.j.in pꝛin.ff.reʒ ra.ha. Sed illa iura
parum faciunt qꝛ in ipſis interuenit aliud ad expꝛimendū cō⸗
ſenſum q̄ʒ ſimpl'r pn̄tia ⁊ taciturnitas vnde vr̄ remanere opi.
Barto.vera ꝙ reqratur expꝛeſſus partis ꝯſenſus. Aduerte tn̄
vt intelligas dicta ſua qꝛ Bar.nō dicit ꝙ ꝓteſtatio facta ſine
ꝯſenſu partis a pꝛincipio nō valeat ⁊ nihil operẽ ſed ſolum
vult hoc ꝙ p actū ſequentē ex interuallo vr̄ eſſe remiſſa de ta⸗
cita voluntate pꝛoteſtantis ⁊ ſic intelligiẽ tex.in.§.locatoꝛ hoꝛ
rei. Sed tūc eſt difficile videre dictū qꝛ ſi pars cōſenſit ꝓteſta⸗
tioni per actū ſecutū ex interuallo non vr̄ a pꝛoteſtatione re⸗
ceſſum:nec vr̄ remiſſa pꝛoteſtatio ſm glo. in.l. pacta nouiſſi⸗
ma.⁊ quare aliud eſt cum pars nō conſenſit pōt tamē aſſigna
ri talis rō qꝛ quādo pars nō conſenſit ex ſola taciturnitate cū
illa pꝛoteſtatio tenderet in ſuū pꝛeiudicium tacite vr̄ cōtradi⸗
xiſſe iuxta no.in.l.que dotis.ff.ſo.ma.vnde pōt eſſe cōiectura
ꝙ pars que pꝛobabiliter potuit credere ꝙ ille cui fuit facta pꝛo
teſtatio non vellet gerere actū inanem ⁊ ſine effectu ſicut dr̄ in
l.iij.ff.de teſta.mili.mutauerit ꝓpoſitum ⁊ receſſerit a ꝓteſta⸗
tione que rō ceſſat in pꝛimo caſu:⁊ iſta opi.Bar. ſic declarata
poteſt ſuſtentari per hanc rōnem. Nam dicere ſimpl'r ꝙ pꝛo⸗
teſtatio excluſiua obligatiōis futura requirat ꝯſenſum pꝛote⸗
ſtantis ad hoc vt valeat iſtud vr̄ falſum qꝛ nō obligari pēdet
abſolute a ptāte ꝓteſtationis.vt.l.ſicut initio.C.de actio.⁊ ob
liga.⁊.l. in commodato.§.ſciat.ff.cōmo. Sed in his que pē⸗
det a ſola ptāte noſtra nō attenditur ꝯſenſus alterius.vt.l.nē
ſennius.ff.de nego.geſto.⁊ eſt glo.in.l.fi.C.ſi maioꝛ fac.alle.
factam ratam habuerit.ergo ſolus actus pꝛoteſtātis vr̄ ſuffi⸗
cere facit optime tex.in.l.ij.in pꝛin.ff.ad municip. licet tex.ibi
nō loquatur de ꝓteſtatiōe per quam cōcluditur obligatio re⸗
ſultans ex actu fiendo per pꝛoteſtatiōem. Et licet opi.bar.pꝛe⸗
dicta cōiter appꝛobatur ad.d.§.locatoꝛ hoꝛrei.poſſit tamen p
illum tex.iuncta gl.in.d.l.pacta nouiſſima.fieri diſtinctio alia
vt dicamus ꝙ aliquando pꝛecedit ꝓteſtatio ⁊ ſequitur factum
de directo ꝯ̄riū pꝛoteſtationi qō poteſt eſſe quando ꝓteſta⸗
tio de directo negat factum futurum nō effectum iuris qō oꝛi
tur ex facto. Exemplum pꝛoteſtatoꝛ ꝙ in hoꝛreo meo qō tibi
loco non recipias aurum gēmam vel margaritam nec ſubeaʒ
particulum illarum rerum.certo ſi poſtea recipio de directo cō
tradicunt factum ⁊ pꝛoteſtatio.qꝛ recipere ⁊ non recipere ſunt
contradictoꝛia.⁊ iſto caſu poteſt dici ꝙ ſiue pars cōſenſerit ꝓ
teſtationi ſiue nō ſemper factum tollat pꝛoteſtatiōem quia nō
pōt aliquo modo ſtare cum pꝛoteſtatione nec potuit induci p
pꝛoteſtatiōem vt quod eſt factum nō ſit factum vt patet de ſe.

a ⁋ In.d.§.locatoꝛ.vide ibi Alex.in apo. qui dat aliū intellectū ⁊ p ro.i conſilio. xxxij.

b ⁋ No.contrarietatem Bar.

c ⁋ Judiciū ceptū corā vno iudice an valebit pꝛoceſſus finiaẽ corā alio. vide feli. in.c.ex tenoꝛe.in pen.col.j.de re⸗ſcrip.Bar.⁊ ange.in.l.vbi ceptū ff.de iudi.

a ⁊ ſic poteſt intelligi tex.in.d.§.locatoꝛ.[a] cum nec pꝛoteſtans in
pꝛoteſtatione voluerit vitare effectū facti ſolum, per hunc mo⸗
dum non faciendi imputet ſibi qui ita te reſtrinxit cum poſſet
aliter ſibi pꝛouidere pꝛoteſtando contra effectum facti. Aliqn̄
pꝛoteſtatio que pꝛecedit reſpicit effectum facti non foꝛmaliter
factū ⁊ ſequitur factum contrarium ex interuallo.⁊ tunc ſi ver
ba pꝛoteſtationis patiuntur vt qꝛ referant ſe expꝛeſſim in fu⸗
turū poteſt dici ꝙ ſiue pars conſenſerit ſiue non ſemper actus
ſequens regulatur per pꝛoteſtantem qꝛ pꝛoteſtatio ⁊ factū ſunt
aliquo modo cōpatibilia vn̄ vnum non tollit aliud. Nam ſe⸗
pe in iure quando fit mentio de ꝯtractu vel diſpoſitione vel ab
homine vel a lege habetur reſpectus ad foꝛmam ꝯtractus ꝓut
eſt facti non pꝛout ex ea reſultat effectus iuris vt patet in.l.ſi
quis legatum.in pꝛin.ff.de ſal.⁊ in.l.quid ergo.§.cum aūt.ff.
de his qui no.infa.⁊ in.l.qdam ꝯſilium.⁊ ibi p Bar.ff.de v⸗
bo.obli.ne igitur pꝛeſumatur contrarietas ⁊ mutatio volunta
tis dicemus ꝙ quādo partes ꝯhunt ⁊ pꝛeceſſit pꝛoteſtatio ex⸗
cludens obligationem videatur habere effectum ad ꝯtractum
pꝛout eſt facti non pꝛout ex eo reſultat iuris effectus ⁊ dicetur
contractus ſimulatus ſicut notaẽ in.d.l.pacta nouiſſima. Et
ſi vis tenere iſtam diſtinctionem opʒ exponere tex.in.d.§. lo
catoꝛ hoꝛrei.dum dicit non recepturum piculo ſuo exponātur
cauſatiue.f.pꝛoteſtatoꝛ ꝙ non recipiā nec incidam in piculū.
Et qꝛ per hoc aliqualiter violatur illa littera ſecurius eſt tene⸗
re ſniam Bar. Item adde in illo articulo quando pꝛoteſtatio
fit ab eo qui delinquit cauſa limitādi delictum de quo per bar.
in.d.§.moꝛte.⁊ in.l.diuus.ff.de ſica.⁊ in.c.fi. de homi. libꝛo
b vj.[b] Inquantum Bar.dixit in.d.§.moꝛte. ꝙ ſi aliqs expellit
aliquem de poſſeſſione cum pꝛoteſtatio eſt pꝛemiſſa ꝙ non in
tendit auferre ſibi niſi poſſeſſionem naturaleʒ dūtaxat ꝙ tunc
reſpectu ciuilis ipſe non dicitur cōmiſiſſe violentiā nec pōt ac⸗
cuſari de vi. Nam ipſe idem tenuit ꝯtrariuʒ ⁊ melius in.l.clam
poſſidere.§.qui ad nūdinas.ff.de acquir.poſ.repꝛehēdēs gl.
ibi poſitam per.l.ſequitur.§.ſi tu vi.ff.de vſuca.de quo dic vt
ibi per eum. ⁋ In glo.ſup v̄bo pꝛebendas. Duo ad declara⸗
tionem iſtius glo.tractauit hic Innocen.diffuſe.⁊ do. Anto.
25 † Pꝛimo qualiter intentato officio iudicis vel actione pſona
li res efficiatur litigioſa vel non efficaciter. ⁊ quid de actione
reali de quo plenius in.c.eccleſia.j.vt lit.pen.⁊ per Bar.in.l.
26 j.§.j.ff.de litigio.† Scdo tractant hic qn̄ lis fuit cepta coraʒ
vno iudice vtrū valeat pꝛoceſſus ⁊ lis corā alio iudice ſi reus
non opponit ⁊ quis ſit effectus ſi ferantur ꝯ̄rie ſnie a diuerſis
iudicibus. ⁋ Secundus articulus ſubdiuiditur in duos qa
aliqn̄ queritur vtrum ſi ſuperioꝛ aduocauerit ad ſe cauſam vel
cepit cognoſcere de cauſa vel delegauit cām qn̄cunqʒ ſiue tunc
eſſet cepta cognitio iudicis inferioꝛis ſiue nō valeat pꝛoceſſus
factus per inferioꝛem iudicem. Aliquando queriẽ de pluribus
iudicibus qui ſunt paris poteſtatis vtrum ſi vnus cepit cogno
ſcere de cauſa valeat pꝛoceſſus poſtea factus coꝛam altero ſi
reus nihil opponat. Circa pꝛimum adde ad dicta doct.hic
tex.in.c.ſtuduiſti.j.de offi.lega. per quem tex. videẽ ꝓbari ꝙ
1 hoc ipſo † ꝙ ſummus pontifex delegat cām ipſo iure vr̄ in il⸗
la cā ſublata iuriſditio iudicis oꝛdinarij nec diſtinguitur ibi
vtrum delegatio ſit facta ad petitionem partis vel pꝛopꝛio mo
tu ſicut hic diſtinguit do. An. Scdo adde quod ſingulariter
poſuit Bal.in.l.ſi vt pꝛoponis.la.j.C.qūo ⁊ quando iudex.
2 vbi dixit ad pꝛopoſitum allegans archi.† ꝙ ſi ſummus pon⸗
tifex delegat cām in tantum derogatur iuriſdictioni oꝛdinarie
ꝙ etiam ſi iudex delegatus ſit moꝛtuus nihilominus iuriſdi⸗
ctio nō redit ad oꝛdinarium. Ad pꝛemiſſa ēt vide bonum tex.
⁊ quod ibi no.in ſimili in.l.iiij.§.ſi tam vicinū.ff.de dā.infec.
vbi pꝛobatur † ꝙ pn̄te maioꝛi magr̄atu minoꝛ non pōt adiri
in his in quibus alias hēt iuriſditionē.vnde a ſimili vr̄ poſſe
dici ꝙ cum pontifex incipit cognoſcere de cā cum hoc ſit plus
ꝙ ēt eo pn̄te in loco ipſo iure videatur ligata iuriſditio inferio
ris. ⁋ Circa ſcdm articulum aduerte ⁊ pꝛo eius expeditione
conſidera quattuoꝛ caſus. Nam aliquando actoꝛ agit pꝛo ea
dem cā coꝛam alio iudice ⁊ reus non eſt cōtumax in pꝛimo iu
dicio ⁊ eſt pn̄s in ſcdo. Aliquādo eſt abſens in ſcdo iudicio.
Aliquādo eſt pn̄s in ſcdo iudicio ⁊ ꝯtumax in pꝛimo. Aliqn̄
eſt pn̄s in vtroqʒ ⁊ pꝛimo iudex fuit ꝯtumax in exhibendo iu
ſticiam. Pꝛimo caſu tʒ hic Inno. ⁊ cōiter doct. ꝙ valet ſm
c iudicium [c] reo nihil opponente allegat.l.ſi pariter.ff. de lib.
ca.⁊.l.ij.ff.de acqui.re.ad eundem vide ea in.l.is a quo.ff.de
rei vē. Sed pꝛime due non faciunt qꝛ loquuntur qn̄ in eadem
cā agitur per alium coꝛam alio iudice.vn̄ ibi ſola eqtas ne diui
datur ꝯtinētia cāe inducit ꝙ fit remiſſio reo opponente ad eū
dem iudicem per.c.j.de ca.poſ.⁊ pꝛopꝛie. ⁊.l. vbi.ff. de iudi.
Sed in caſu nr̄o qn̄ agit eadem perſona vr̄ obſtare pꝛeuentio
pꝛopter quā exercitiuʒ iuriſditionis alterius videẽ eſſe impedi
tum.ergo

tum.ergo videẽ ꝙ ꝓceſſus talis iudicis nō valeat iuxta no.in
c.j.in fi.de offi.oꝛd.lib.vj.⁊ in.c.licet ex ſuſcepto.j. de fo.cō⸗
pe.⁊ eſt bonus tex.in.c.paſtoꝛalis.§.pꝛeterea.j.de offi. dele.
⁊ optime facit qō no. Bar.in.l.ꝙ ſi foꝛte.§.j.ff. de ſol.poteſt
ergo allegari melioꝛ tex.ad mām vʒ.l.vt acceptum.ff.de iud.
⁊.l.de qua re.in pꝛin.ff.e.in quibus vr̄ pꝛobari ꝙ reus poteſt
opponere exceptionē litis pendentie ſed ſi non oppoſuit ꝙ va
leat pꝛoceſſus nō pꝛobant illa iura poſſet tamē dici ꝙ moder⸗
noꝛum opi.cōis eſt vera qꝛ pꝛeuentio ſolet parere exceptioneʒ
declinatoꝛiam nō ſuſpēdere iuriſditionē.facit ꝙ habeẽ in.l.ſi
quis poſtea.ff.de iud.⁊ puto ꝙ in iſto caſu ꝙ ſi reus non ap⸗
ponat exceptionem litis pendentie vſqʒ ad litis cōteſtationeʒ
non poterit eam poſtea opponere. Moueoꝛ ex his que no.tra
dit glo.⁊ Bar.poſt ipſam in.l.ſenatus.ff.de accu.vbi voluit
ꝙ iſta exceptio:ego non poſſum accuſari ab alio qꝛ de eodem
delicto ſum accuſatus ab alio eſt declinatoꝛia ⁊ debet opponi
an̄ litis conteſtationeʒ. Sicut ergo exceptio pꝛeuentionis facti
per actoꝛem eſt declinatoꝛia.ita poteſt dici in iſta que eſt pꝛeuē
tio iudicis maxime cum non inueniatur in iure cautum ꝙ ſola
pꝛeuentio ſuſpēdat ipſo iure exercitium ſecūdi iudicis. ⁋ Cir
ca ſecundum caſum dic ꝙ ſi reus in ſecūdo iudicio non com⸗
paruit qꝛ fuit detentus perſonaliter coꝛam pꝛimo iudice tunc
pꝛoceſſus ſecūdi iudicis erit nullus ipſo iure ſi ſciat cum deten
tum licet detētus potuerit comparere per pꝛocuratoꝛeʒ.ita no.
a ſing.Bar.p illum tex.in.l.ij.[a] in fi.ff.de in ius vo. Si v̄o non
fuit pſonaliter detentus:⁊ tūc videẽ ꝙ valeat pꝛoceſſus ſicut in
pꝛimo caſu ex quo reus exceptionem ſuaʒ nō allegauit.vt.l.ij.
ff.ſi quis in ius voc.non ſe.⁊ in.l.ſi quis ex aliena.ff.de iudi.⁊
plene no. Inn.in.c.pꝛeterea.j.de dila. ⁋ In tertio caſu ſunt
4 vidēda duo.† Pꝛimum eſt vtrū durāte cōtumacia in pꝛimo
iudicio:ſup quo dixit Bar.ꝙ nō:ne alioquin contumacia ⁊
delictū ſuū ſibi pꝛomiſit ꝯ.l.euidenter.ff.de excep.rei iud.⁊ in
c.cum quidam.de excep.lib.vj. Item qꝛ ſi reus contumax nō
pōt vti inſtātia in qua fuit cōtumax coꝛam eodem iudice.vt.l.
ſancimus.C.de iud.multominus poterit illa vti ad ſui fauoꝛē
coꝛam alio iudice p quas rationes vt dixi hoc tenuit Barto.
in.l.vis.ff.de dam.infec.⁊ etiā p illū tex.⁊ in.l.ſepulchꝛi vio⸗
lati actio.ff.de ſepul.vio. Sed tu allega tex.ſingu.in iſta gloſ.
quem ponderat Bald.ad hoc in.l.j.§.fi.C.de aſſer.tol.
5 ⁋ Scdo eſt vidēdum † qd ſi reus velit purgare cōtumaciaʒ
in pꝛimo iudicio vtrum ipſa purgata poſſit opponi exceptio
litis pendentie. Super quo Barto. in.d.l. ſepulchꝛi viola⸗
b ti actio tenuit ꝙ ſic p.l.ſancimus.C.de iud.ſed ꝯ̄rium [b] ſenſit
ſm Moder.in.d.l.q̄uis.qꝛ in pꝛeiudicium actoꝛis cui eſt acq
ſitum ius adeundi alium iudicem adiuit res nō eſt integra iu⸗
xta no.in.c.potuit.j.de loc.⁊ in.l.⁊ ſi poſt tres.ff.ſi quis cau.
⁊ hac ratione iſta opi.vr̄ verioꝛ ⁊ eam appꝛobat Joā.de imo.
in.d.l.q̄uis.licet Ang. ibi teneat ꝯ̄rium. ⁋ Circa quartum
⁊ vltimum caſum ſenſit Barto.in.d.l.q̄uis.de dam.infec.ꝙ
quādo pꝛius iudex fuit negligens in iuſticia exhibenda poſſit
adiri per actoꝛem alius iudex.⁊ hoc eſt veriſſimum ita ꝙ du⸗
rante negligētia pꝛimi iudicis reus nō poterit opponere exce⸗
ptionem litis pendentie:qꝛ actoꝛ adiuit alium iudicem ex per⸗
miſſione legis. Caſus eſt no.in auc.de mā.pꝛin.§.ſed cū tibi
cure. Et licet Bal.in.l.ij.C.vt lit.pen.q̄tum ad impetrandū
iudicem delegatū a pꝛincipe diſtinguat.vtrū iudex pꝛimus ſit
negligens ante lit.conte.vel poſt mihi tamē in iudice oꝛdina⸗
6 rio placet ſimpl'r opi.Bar.per tex. pꝛeallega.† Sed pulchꝛa
dubitatio remanet quid ſi iudex pꝛi⁹ ꝓteſtetur actoꝛi ꝙ eſt pa
ratus purgare negligentiam ⁊ facere iuſticiam vtrum iſta reuo
catio poſſit fieri poſtq̄ actoꝛ iaʒ adiuit ſʒ iudicē. Bar.hoc nō
bene explicat in.d.l.q̄uis. Sʒ Ang.dicit ꝙ ipſe ſenſit nō hr̄e
locum penitentiam in pꝛeiudiciū actoꝛis p ea que dicta ſunt in
tertio articulo. Sed ipſe ibi tenet ꝯ̄rium ⁊ pꝛobat tali ratione:
qꝛ videmus ꝙ ſi iudex interloquēdo partem ⁊ poſtea eſt para⸗
tus reuocare interlocutoꝛiā pōt reuocare partem ad ſuū examē
vt in.c.ſi a iudice.nondum erat queſitum ius de pꝛeſenti alicui
cognoſcendi de cā pꝛincipali. res ergo pꝛincipalis cauſe erat
integra vnde non eſt mirū ſi habuit locum penitētia.iuxta.l.ſi
ita quis.§.ſeya.ff.de ver.obl.⁊ ꝙ no.in.c.potuit.j.loca. Sed
in caſu noſtro erat iam queſitum actoꝛi ⁊ ſcdo iudici ius pꝛo⸗
cedendi coꝛam ipſo.ergo non potuit purgari moꝛa vel negli
gentia ⁊ iſta reſponſio ſufficit quo ad articulum pꝛopoſitum.
⁋ Nunquid autem pars a negligentia iudicis poſſit appella
re.vide quod ſing.poſuit Joā.an.in.c.dilecto.j.de appel.qui
tenuit ꝙ ſic.ſʒ ꝯ̄riū tenuit in.l.ij.C.vt lit.pē.vbi oīno videas.

Ecclesia sancte marie.

7 † Statutū laycoꝝ non dʒ ſeruari in cauſis eccleſia⸗
ſticis. Uel ſic ſm do. Ant.gn̄ale ſtatutum laycorū
nō complectiẽ eccleſias vel eccleſiaſticas pſonas ⁊ ēt ſi ſpālitер
vellet cōpꝛehendere non pōt q̄uis ꝯcernatur fauoꝛē ipſoꝛuʒ.
8 Scda ibi:qō a ſenatoꝛe. ⁋ † No.pꝛimo ibi ēt religioſis [c] ſm
c Jo.an.laycum q̄uis religioſum non poſſe hr̄e ſuper eccleſijs
⁊ pſonis eccleſiaſticis aliquā iuriſditionē qō facit ꝯ operarios
laycos qui ponunẽ in qbuſdam eccleſijs ſup oꝛdinatione cle⸗
ricoꝝ ⁊ perceptione ꝓuentum de quo vide plene per mod. in
c.ij.j.de iud.⁊ aliqd p do. Anto.in.c.ij.j.de eta.⁊ qua. Et in⸗
telligit hic Jo.an.de laycis ēt religioſis ſtricto mō vʒ de con
uerſis de qbus in.c.non dubiuʒ.j.de ſen.excō.xxvij.q.j.c. vt
9 lex continentie.in glo.† ex cuius dictis inferẽ ꝙ iſti non poſ⸗
ſint hr̄e platurā cū iuriſditione vel cohertionē in clericos ⁊ ſic
nō poterunt eſſe pꝛioꝛes vel guardiā nec ēt dare vocem in ele⸗
ctione pꝛelati vt eſt hodie tex.in.c.ex eo ꝙ in fi.de ele. lib.vj.⁊
hn̄ facit tex.in cle.vt hij q.de eta.⁊ qua.niſi iſta ſpāliter conce⸗
danẽ ex regula appꝛobata a ſede apl'ica vel ex pꝛiuilegio ipſi⁹.
10 ⁋ † No.ſcdo ꝙ ptās condendi legē pendet ab iperio ⁊ iuriſ
ditione ad idem tex.in.l.fi.C.de elec.⁊ in.c.ij.eo.titu.in.vj.
11 ⁋ † No.tertio in v̄bo a qbus ſtatutū laycoꝝ motu ꝓpꝛio q̄
uis ſit fauoꝛabile eccleſijs non valere ⁊ ſic innuiẽ a ꝯ̄rio ſenſu
ſm Jo.an.ꝙ ſi fiat ad poſtulationē eccleſie hn̄ valet ad idem
qō habetur.xcvij.di.c.j.⁊ vi.n. tunc appꝛobatū ab eccleſia ⁊
intelligo hanc eccleſiam ſummū pontificē vel conſilium vl'e.
vt.j.patebit ex iſto tex. ⁋ No.quarto etiā illud dici ſtatutum
eſſe in fauoꝛē alicuius qō eſt ſibi pꝛohabitū ſuo fauoꝛe lʒ poſ⸗
ſet dici ad iſtū tex.ꝙ hic pꝛohabitatio non dirigiẽ ad eccleſiaʒ
ſed adminiſtratoꝛē ipſius ⁊ de intellectu hmōi notabilis vide
12 qō ponit do. Ant.in.c.ſi diligēti.j.de fo.cōpt. ⁋ † No.gn̄⸗
to ſing.iſtum tex.in v̄bo niſi iuncto fi.ver.ſeq. ſtatutū layco⸗
rū nō valere niſi ſit appꝛobatū a ſummo pōtifice. vn̄ qō dicit
in verbo niſi ab eccleſia exponitur in ſequenti de romano pon
13 tifice ⁊ per iſtum tex.dn̄t hic Moder.† ꝙ nullus [d] inferioꝛ ſum
d mo pontifice pōt appꝛobare ſtatuta laycoꝛum vt ſeruentur in
ter clericos ⁊ eſt vna de cauſis reſeruatis qō non poſuit gl. in
c.ꝙ tranſlatiōem.j.de offi.leg.⁊ in ca.ſicut vnire de exceſ.pꝛe⸗
la. Summus autē pōtifex hn̄ pōt appꝛobare vt pʒ ex iſto tex.
⁊ eſt rō:qꝛ pōt cōcedere layco ex delegatiōe aliquid ſpirituale.
vt pʒ in.c.ꝙ ſicut ⁊ ibi per Inno.j.de elec.⁊ in.c.tua nobis.j.
de deci.vn̄ concedit ptātē excōicandi.vt dicit glo. xxxij.di.§.
verum Cōmittit ēt cām dicti layco.ij.q.v.c.inter nam ⁊ plene
14 p mod.in.c.ij.j.de iu. Dicit tn̄ hic do. Ab.† ꝙ ⁊ ſi iuris ſpūa
lis ptās in perſonas eccleſiaſticas poſſit delegari, layco a ſede
apl'ica non tamen pōt concedere ſummus pontifex vt laycus
habeat ptātem in clericos iure ꝓpꝛio ⁊ oꝛdinario qō pꝛobat
tali ratione qꝛ ꝙ clerici ſint exēpti a ptāte laycoꝝ nō eſt indu⸗
ctum conſtitutiōe humana ſʒ potius.l.diuina ſm Inno.in.c.
ij.j.de ma.⁊ obe.⁊ eſt tex.⁊ glo.xvj.di.c.ſi impatoꝛ ⁊ idem ſen
tit glo.in.c.q̄q̄ de cēſi.lib.vj.ſed ꝯ.l.diuinam papa nō diſpē
ſat ſine cā.xxv.q.j.c.ſunt quidam ergo ne ꝯſtituere pōt. Ad
pꝛedicta facit optime qꝛ ēt ſi hoc eſſet ex cōſtōne humana nō
videreẽ poſſe fieri ſine cā:qm̄ dehoneſtareẽ oꝛdo cl'icalis ⁊ de
colaretur vniuerſalis eccleſia quo caſu non pōt diſpēſare ſine
cauſa vt no. Inn.in.c.inquiſitionis.j.de ſent. excom. ⁊ idem
do. Abb.in.c.nulli.eo.titu. ⁋ No.vj.ſing.ſm Mod. caſum
e contra Bar.in.l.j.C.de ſum.tri.vbi dixit ꝙ ſi ſtatutuʒ [e] diſpo
nat in genere ⁊ nō eſt ꝯ libertatē eccleſiaſticā nec nutritiuū pec
cat ⁊ de rebus tēpoꝛalibus tale ſtatutū ligat clericos ſicut lay⸗
cos. Nam ſm poſitionem caſus in iſta deci. ſtatutum h̄ erat
gn̄ale vʒ ꝙ pēdente lite ſi res alienareẽ transferatur poſſeſſio
in actoꝛem ⁊ erat de rebus tpalibus nec erat nutritiuum pec⸗
cati immo potius punitiuū fraudis ⁊ excluſiuū nec ſimiliter ꝯ
libertatē eccleſie.qꝛ ⁊ ipſa eccleſia punit alienanteʒ rem litigio
ſam vt pʒ in.c.eccleſia ⁊ qō ibi no.j.vt lit.pēd.⁊ iſta concluſio
ꝯ Bar.tn̄r cōiter licet ſaluetur in quibuſdam caſibus vt plene
tradit do. Ant.⁊ mod.in.c.ꝙ clericis.j.de fo.compe. ⁊ hic.
15 ⁋ † No.vij.ſm do. Ab.ꝙ ſtatutū laycoꝝ corā iudice ēt ſuo
nō eſt ſeruandū in p̄iudiciū clericoꝛum vel eccleſie.⁊ iſta decre.
parū facit ad hoc qꝛ vt.j.dicetur ꝯ monaſteriū laycus nō erat
iudex competens:ꝓpea nō poſſumus elicere ex iſto tex.p̄dictū
notabile niſi dicas ꝙ hic etiam remota incompetentia con⸗
ſideratur ꝙ ſtatutum non ligabat eccleſiam. ⁊ hoc eſt pꝛinci⸗
16 pale fundamentum pontificis. ⁋ Ultimo no.† ꝙ iudex lay
cus ēt qō eſt attēptatum p eccleſiam incidenter coꝛam eo ad
iudicium motū coꝛam ſe nō pōt ſe intromittere ⁊ ſic eſt argu⸗
f mētū ſm mod.ꝯ glo.[f] in.l.nullū.C.de teſt.quo dicit ꝙ ſi cle⸗
ric⁹ deponit falſuʒ corā iudice ſeculari ſ̄t p̄iſtū iudicē ſecularē
incidēter puniri. Ex iſto fine ꝓbaẽ ꝙ ſpoliat⁹ virtute ſnie nul⸗
le poteſt intentare interdictum recuperande quaſi ſpoliatus
violēter de quo in.c.conquerēte.j.de reſtit.ſpo. In gl.poſita
17 ſup v̄bo cōuicti dicit gl.iſta † ꝙ ſi ſnia fuit lata reo nō cōuicto

a ⁋ In.l.ij.vide ibi plene per Alexā.⁊ Jaſo.

b ⁋ Sed ꝯ̄riuʒ. vide Fely.cōcoꝛdiā i.d.c. ex tenoꝛe.in pe.colū.vbi multa allegat.

c ⁋ Etiā religioſis.qui aūt veniāt ap.religioſoꝝ.vide Jo.an. ⁊ Panoꝛ.in rub.de regula. Car.ꝯſil.xxix. Panoꝛ.ꝯſil.lv.incip.i.q. que vertiẽ. in.iiij. col. Gemi.in.c. vt officium.§. verum de hereti.in.vj.

d ⁋ Qō nullus vide tu gl.j.§.verū. xxxij.d. adde ꝙ gn̄ali ꝯfirmatiōe ꝙ facit papa de ſtatutis laycorū nūqʒ cēſet ꝯfirmare ea q̄ ſunt ꝯ libertatē eccl'ie ita bal.in.l.oēs ppl'i in.vj.col.ff. de iuſti.⁊ iur.

e ⁋ Qō ſi ſtatutū vīō oīno pau. ſ ca.in.l. teſtamēta ⁊ ibi alex.in fi. C.de teſta.mil.

f ⁋ Cōtra gl.ad de alex. ⁊ q̄ ibidē notaui qꝛ illa gl. cōiter repꝛobaẽ.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

eſt nulla ipſo iure per tex.ij.q.j.c.nos in quemꝗ ꝛ.j.in.c.clericos de coha.cle.ꝛ muli.ꝛ Bar.in.l.prolatam.C.de ſen.ꝛ in terlo.om.iu. Et pro opi.do.an.ꝛ alioꝝ ſcribentiū hic diſtingue ꝙ aut iudex fert ſententiam nullis factis pbationibus vel ipſis nullo mō viſis. Aut iudex fert ſniam factis ꝛ viſis probationibus ex parte actoris ſed non admiſſo reo ad defenſionem ꝛ ſumus in ſnia ꝯdēnatoria. ℂ Primo caſu dōm eſt ꝙ ſi fert ꝯdēnatoria nullis oio factis pbatiōibus vel viſis [a] ſnia eſt nulla ipſo iure qꝛ de eſſentia iudicij eſt cauſe cognitio vt.l. ex ſtipulatione.C.de ſen.ꝛ.l.fi.C.commi.vel epi.ꝛ propterea ſi omittit non vꝫ ſnia caſus eſt not.ꝛ bñ facit tex.allegatus in gl.per quem videtur probari ꝙ ēt princeps habens plenitudinem poteſtatis non poſſit ferre ſententiam talem. Si vero iudex non omnino omiſit recipere probationes vel videre ſed ex parte cognouit ex parte non licet non fuerit plene inſtructus vꝫ ꝙ ſententia valeat licet ſine difficultate ſit retractanda ſic videtur probari in.c.cum ex litteris.j.de reſtitu. in integ.ꝛ in.c.cum Bertoldus in verbo irritandam.j.de re iudi.ꝛ hoc ſenſit Bal.allegās Inno.in.l.ab eo.C.quomodo ꝛ quando iu. Et aduerte qꝛ iſtud ego intelligo quando probationes fuerunt facte ꝑ partes ſed iudex ptem eaꝝ vidit partem non vel non diligenter vidit. Nā ſi probatio fuiſſet facta pro pte verbigratia ab actore ꝛ pro pte non tunc quid iuris dicetur in ſequenti articulo. ℂ Sed remanet dubitatio in hoc pri
18 mo membro † quō poſſit ſtare vel cōſtet ꝙ nulla penitus adhibita cāe cognitiōe vel nullis probationibus inceptis iudex tulerit ſententiam ſuꝑ quo dixit Bal.in.l.ꝑlatam.C.de ſen.ꝙ hoc pſumit ex breuitate tpis ſi inueniatur poſt lite.conteſt.ꝛ libellū datū incōtinēti lata ſnia nō.n.preſumit ꝙ iudex potuerit de ea cognoſcere:ꝛ ideo ſnia eſt nulla vñ dixit not.Bal.in c.j.de inueſti.in maritū fa.ꝙ nimia feſtinatio arbitrorum reddit laudam nullū:qꝛ arguit dolū. Sꝫ Bal.in.d.l.prolataꝫ.vr ſentire maxime in ſnia abſolutoria ꝙ ſi non reperitur aſſignatus terminus ad probandum preſumatur ꝙ iudex proceſſerit ſine cauſe cognitione ꝙ nō plꝫ qꝛ pbationes poſſunt fieri ſine termino vt.l.in crimine ꝛ ibi per Bar.ff.de adul.ꝛ ꝑ eundem in.l.fi.ff.de pbatio.ꝛ per teſtes ꝛ inſtrumēta poteſt inſtrui:vt puta cōfeſſione ptis vel alia cōiectura legitima vt dicit Bar. in.d.l.prolatā vr opi.Bar.eē vior ꝙ lꝫ in pceſſu nō appeat datus terminus ad pbandū nec.altera ſcā pbatio valeat ſnia niſi pſumat omiſſa cauſe cognitio ex breuitate tpis ſupple: vr aliter hoc probetur facit optie pro iſta ſnia tex. in .c.cām que j.de re iudi.in verbo qꝛ tñ vbi patet ꝙ lꝫ nulla appareat iuſta cā pp ꝗ̄ iudex tulit ſniaꝫ ꝯ probantē vꝫ tamē ſnia qꝛ preſumit pro facto iudicis qō forte aliqua de cauſa illis probationibus non crediderit licet de illa non cōſtet in actis. Silr ergo dicemus in caſu noſtro. Secūdo caſu principali cōſidera tres caſus pro veritate articuli nam aliqñ iudex oio negat reo defenſionem vel audientiam ꝛ tunc ſi reus omnino non fuit admiſſus ſententia eſt nulla [b] ipſo iure etiam ſi procedatur ſuper notorio ita dixit no. Inno.in.c.tua.j.de coha.cle.ꝛ mulie.ꝛ bene facit tex.ij.q.j.in primis ꝛ in.c.conſtitutis.j.de teſti.ex quo dicto no.ſingulariter ꝙ ꝗ̄uis iudex ex cauſa poſſit negare reo audientiam ſm glo.in.l.ſed ꝛ ſi per pretorem.§.ſed ſi dum de cetero.ff.ex qui.cau.mai.tamen ſine cauſa nō poteſt adeo ꝙ ſi faciat pceſſus eſt nullus ipſo iure.quia iſtud in effectu eſt auferre defenſionem reo ꝙ fieri nō poteſt vt in cle.paſtoralis. de re iudi. Aliquādo iudex nō repulit oino reū ſed admiſit eū ad cōparēdum ꝛ ſe defendēdum verumtamē exceptiōes propoſitas a reo reiecit vel non admiſit ꝛ tunc dicit Inn.in.c.poſt electionem.j.de cōceſ.prebē.ꝛ refert Do. an.hic ꝙ ſentētia iudicis erit nulla niſi iudex repellat excipientem ex vehemēti ſuſpitiōe calumnie que tamen ſuſpitio tollitur ſi pars offerat ſe probare paratam incōtinēti vt ipſe ibi ſingulariter notat allegat.ij.q.j. c.j.qui tex.parum facit:quia nō dicit ꝙ iudicium ſit nullum ſi ſecus fiat vñ vr dōm ꝙ ſi iudex nō admittat excipiētē excipiēs debet appellare alioquin valet pceſſus ita videt pbari in.c.interpoſita in prin.j.de ap.ꝛ no.Bart.in.l.a procedente.C.de dila.vbi omnino videas ꝛ pe.in cle. cum a repulſione de ap. ꝛ idem dñt Jo.cal.ꝛ Do.an.ꝛ moder.hic. ℂ In ſcdo caſu valet quando iudex admiſit exceptionem rei ꝛ noluit admittere probationem quorum cōcluſio melius pbatur ex eoꝝ allegatis per me ꝗ̄ per ea que ipſi adducūt nam fundamentuꝫ ipſorum eſt qꝛ probatio non videtur eſſe de ordine ſubſtantiali iudicioꝝ allegat ſpe.in ti.de ipſa iudi. in ſecunda pte ꝛ in titulo de offi.iudi. ꝛ eſt expeditus primus principalis articulus.
19 ℂ Circa ſm dicit Bal.ſingulr in.l.licet.C. de iud.† ꝙ ſententia abſolutoria valet licet ſit data ſine cauſe cognitione ſed iſtud dictum non procedit ſimpliciter ſed cum diſtinctione quā ponit ipſe idem Bal.in.l. prolatam .C. de ſen. ꝛ mod. hic ꝙ aut eſt aſſignatus terminus actori ad probandum ꝛ tunc nihil probauit vel ſaltē ſi non fuit aſſignatus terminus habuit ſpacium ꝛ copiam pbandi ꝛ tunc valet iudicium iuxta l.quos accuſare.C.de eden.ꝛ in.c.j.vt eccle.bene. Aut nō habuit ſpaciū ꝛ copiam pbandi ꝛ tunc ſententia eſt nulla ꝗ̄ eſt lata ſine cauſe cognitiōe. Ad premiſſa benefacit tex.in.l.properandum.§.ꝛ quidē.C.de iudi.ꝛ ꝙ ibi no.vbi patet ꝙ abſente actore, quādo nō liquet iudici de cauſa nō debet ferri diffinitiua ſed abſolutio ab obſeruatione iudicij ꝛ ſi iudex ferret nō valeret ſententia.ergo multofortius nō valebit ſententia ſi actor eſt preſens ꝛ nō habet facultatem probandi. ℂ Illud autem ſcias
20 † ꝙ publicatio teſtium vel proceſſus non eſt de ſubſtātia ordinis iudiciarij.vnde omiſſio ipſius non reddit ſententiam nullam.Caſus eſt ſingularis.quem ibi ponderat Inno. Do. Abb.ad hoc in.c.cum.l.ꝛ a.j.de re iudi.licet Bal. aliter ſentiat in.l.prolatam.C.de ſen. Barto.tamen ibi ꝛ communiter doctores tenent quod dixi. ℂ In glo.poſita ſuper verbo laycis
c diffuſe ꝛ tractant hic docto. † nunquid lex communis ciuilis
21 poſſit diſponere vt cōprehendat clericos eccleſias vel perſonas eccleſiaſticas. Et de ceteris articulis breuitatis cā dic vt per moder.maxime per Domi.Abb.qui hanc materiam elegante ꝛ clariſſime tradit. Sed inter alios articulos ipſe tetti
22 git hic † vtrum ſit obſeruanda lex ciuilis in ꝗ̄tum ſubtrahit lucrum vel imponit penam cōtrahenti certū genus matrimonij. Exemplum de primo ſi mulier rapta contrahat matrimoniū cum raptore. Nā de iure ciuili quicunꝗ relinquunt ſibi a viro vel ab eius cōſanguineis auferuntur ei.vt.l.vna.C.de rapto.
23 vir.ꝛ auc.ibi poſita. ℂ Queritur ergo in illo exemplo cū hodie canō pmittit matrimoniū vt in.c.pe.ꝛ vlti.de rap.xxxvj. q.vij.ꝛ tria ſunt genera ſytrū lex ciuilis que videtur impedire matrimoniū per indirectū ſit ſuanda ſuper quo dixit glo.Jo. xxxvj.q.v.c.de puellis ꝙ talis lex nō eſt ſuanda ꝙ prohibet matrimoniū per indirectū vnde cū lex ſpūalis de qua non ptinet ad laycum diſponere nō debebit ſeruari per regulas cū quid vna via de regu.iur.ꝛ hanc lib.vj.ꝛ per.l.pupillus.§. ff.de aucto.tuto.opi.approbat hic do.Abb.ꝙ rōne ꝙ laycus ſuper iure ſpūali non poteſt nec pncipaliter nec incidenter diſponere vt pꝫ in.c.lator.ꝛ in.c.cām qui fil.ſint legi. ꝛ in.c. tua de ordi.cogni.pro iſta cognitione adducto ibi duo opiſ iura. Primum eſt in.l.ſeyus ꝛ augerius ꝛ qd ibi per Bart ff.ad.l.falc.vbi pꝫ ꝙ iſte qui nō ſit diſponē ſup pncipali prohibendo vel ſtatuēdo non pōt opponere penam ne illud fiat. Secūdo ꝛ magis ad ppoſitū adduco tex.ſing.quē ibi ponderat Bar.in.l.heres meus in.§.ſi cum.l.ſeque.ff.de condi. ꝛ dem.vbi patet ꝙ ſicut nuptie nō pnt impediri directo ꝙ cōditionem appoſitā in pſonam mulieris ꝛ legatū ſibi factū ita nō pnt impediri per indirectum:puta ſi apponat ꝯditio nō nubendi in pſonam mulieris ꝛ legatū fiat pſone coniuncte ipſi mulieri cuius cōtemplatione veriſimile ſit mulierem nō ꝯtrahere tamē non obſtātibus ſm glo.in.l.ſi in certum ſm.l.de hereti.lib.vj.pmo per illū tex.in ver.bona.vbi ſummus pontifex dicit ꝙ bona hereticorum ipſo iure auferunt ab ipſis ꝙ veterius delinquit mulier rapta que nubit raptori ꝛ ſic maniſeſte pſupponit ſummus pontifex ꝙ etiā hodie illud ſit delictum ꝙ eſt falſum ſi per iura canonicum lex ciuilis eſt ſublata. Non ob.tex.in.c.fi.de rapto.cum aliis.ꝛ alleg.ꝙ illa intelliguntur quo ad validitatē vinculi. vꝫ enim matrimonii licet rapta cōtrahens delinquat ꝛ peccet ſicut videmus in multis caſibus euenire vt patet in.c.j.ꝛ per totum titu.j.de eo qui dux.in ma.ꝙ pol.per adul. ℂ Pro iſta ꝯcluſione facit optime quod poſuit Barto.in.l.addicimus in fi.C.de murilegu.lib.
1 xj.vbi dixit † ꝙ ſi quis ſtatuto imponēdo penā ſimpliciter cōtrahenti matrimonium non eſſet verum in terminis ſuis pro ꝙ tio ſi prohibeat cōtrahi.cum certo genere perſonarum hoc ſtatutum forte non eſſet verum in terminis ſuis pro ea ratione habentur in.c.ſtatutū de here.lib.vj. in nouella vnde pma ratio magis placet ſi ſede.de ſenis cōſilio ſuo.xxxv.teneat opi.gl. in.c.de puellis vt refert hic domi.Abb ſed hoc ſecundo poteſt po
d ni exemplum in mulieri ꝛ tranſeunte ad ſecūdas nuptias intra incurrit penas de quibus in.l.j.ꝛ per totum.C.de ſecun. nup. Super quo dixi Abb.hic multa ſcribit ꝛ reponit in iſto articulo tres opi.inter alias. ℂ Prima opi.fuit Inno.ꝛ eſt cōis in c.fi.de ſcdis nup.qui dicit ꝙ pene que imponuntur mulieri nubenti.j.tpis.j.annum ſunt hodie ſublate per dictum apli ꝛ per tex.in.c.fi.in ratione ſui ꝛ hanc opi.approbat Saly.in l.j.C.de ſcdis nup. ꝛ in.l.decreto.C.de his qui no.infa.ꝛ cōiter legiſte. ℂ Secūda opi.fuit illa ꝙ refert bal.in.l.liberorum in princi.ff.de his qui no.infa. ꝛ in.l.j.C.de ſcdis nup.ꝙ aut mulier nubit eo tpe quo poſſet timeri permixtio ſanguinis ꝛ cauſari incertitudo ꝑtus ꝛ tunc hēant locum pene iuris ciuilis qꝛ

a ℂ Vel viſis vide Ro.ſing.cccc, lx.ꝛ Fely.in gl.j. huiꝰ lib.in.j.col. Alexā.i appo.ad bar.i.l.platā h allegata. ang.i.l.iudices.C.de iudice Bal.i.l.is apud quē i.iij.col.C.de edē. Et circa iſtuꝫ articulū vid oino fely.hic l.v.co.v. in glo.fi.

b ℂ Snia ē nulla qñ iudex negat audiētiā pti.ꝛ an tūc faciat litē ſuaꝫ vide Ang.i.l.j.i repe.ff. de excep. Are.inſti.de obl. ꝗ ex qua del.i pn.

c ℂ Diffuſe. vid bar. in.l.fi.C.ſi ꝯ ius vel vti.āpliāt p Jmo.i rep.c.fi. in.j. no. de pſcri, pti an eēt tutus q īterficeret adulteꝝ in domo deꝑhē ſuꝫ.l. pmittēte vi de gl. i.c.īter hec. xxxij.q.ij. Jo. de anna.i.c.iter feciſſe in.ij.col.de homicidio.

ter expreſum conſenſum poſſūt partes [illegible] ſentencia [illegible] concludere vt [illegible] bal: in l. ſi accuſatoribus n° 19. C. de accuſa:

d ℂ Muliere nubēdo infra annuꝫ an incurrat penaꝫ impoſitā a legibus imperialibus vid auch.conſi.cxviij. inci. ex predicto te mate in princ.bal. in.l. ſi qua mulier in fi .C. ad tertu. bald. poſt bart.in l.j.C.ō ſe. nu.bal. oio in.l.libelloruꝫ ff.de his qui nota. infa.doc. oēs .l.l. decreto.C. ō infa.

lis qꝛ lex humana poteſt diſtinguere dictū apli ꝛ ius diuinuꝫ ex cā vt vidiſti in.c.que in eccleſiarū.ſ.e. hec aūt vr legittima cā prohibendi ſcdas nuptias. ſcilꝫ ne ꝑ nuptias ſequat turbatio ſanguinis ꝛ incertitudo prolis vt.l.liberorū in prin.ff.de his qui no . infa. ꝛ ar.op.in.c.officij ꝛ quod ibi no.j.de pe.ꝛ re.ꝛ hanc opi.ſequitur Bart.in.d.l.liberorū licet in.l.de certo de his qui no.infa.ſimpliciter recitet ꝛ fuit conſiliū Ray.ꝛ Pau.de eleaꝫa. ℂ Tertia fuit opi.glo.odof.ꝛ Bal.in.l.j. C.de ſcdis nup.qui videntur ſentire ꝙ pene ſtatute ꝑ.ll. mulieri nubenti.j. annum luctus non ſint ſublate ad hoc vt feſtinatio nimia mulieris que alioquin remaneret impunita. Sꝫ iſta opi.ſimpliciter intellecta eſt contra tex.in.d.c.fi.vbi dicit ꝙ mulier non incurrit infamiam. vñ debes eas intelligere reſpectu aliaꝝ perſonaꝝ. ℂ Quarta fuit opi.do.ab.de qua ponit hic ꝛ in.c.fi.j.de ſcdis nup. qui tenuit ꝙ per dictū apli nedū ſit ſublata pena mulieris nubentis.j.annū luctus ſꝫ etiaꝫ pene ſtatute mulieri nubēti poſt annū in fauorem filioꝝ. pri
2 mo probat ipſe † qꝛ iudex ſecularis nec directo nec indirecto pōt ſtatuere aliqd circa mrimoniū cū ſit ius ſpūale de quo nō pōt cognoſcē pncipalr vel incidet vt in.c.lator ꝛ in.c. cāmꝗ q fil.ſint le.ſed per indirectum videret phiberi matrimonium a.l.ſi ſine pena mulier nubere non poſſet.ergo vr qō talis lex non ſit ſeruanda. Ad hoc faciāt optime iura allegata per me in proximo precedenti articulo. Scdō pbat per tex.in.c.fi.pre allegato cum dicit ꝙ mulier nubens.j. tps luctus licite nubit ꝛ pondero dicit ipſe dictioneꝫ.j.que verificat in quacūꝗ parte temporis deſignati facit tex.in.l.j.§.ſi intra.ff.de ſucc.edic. ex quo tex.vr confundi opi. Pau. ꝛ Ray. predicta ꝛ concedi
3 † ꝙ in quacunꝗ parte anni mulier nubat ꝛ ſi timeatur turbatio ſanguinis nihilominus nō incurrat penam nec ob.ꝙ ius humanum videatur in caſu quo timetur per turbatio ſanguinis poſſe limitare ius diuinū ex iuſta cā. qꝛ ad hoc reſpondet ꝙ iuſtior ſubeſt cauſa cur indiſtincte ius diuinū ſeruet.ſcilicet vt fugiat materia pcti ꝛ cā que fuit cā cōcedendi ſecūdas nuptias vñ ratione illius cāe illa rō manet inſufficiens ſm dictū vꝫ ꝙ ēt pene ſtatute in fauoreꝫ filiorū videant eſſe ſublate ipſe probat ex intentione tex.in.d.c.fi.quem inducit ſic cōceſſa eſt ab apoſtolo mulieri poteſtas nubēdi ꝛ ſic mulier nubit legis auctoritate ſed quod ſit legis auctoritate nō meretur penam: ne alioquin qs decipiat ſub vmbra.l.xxiij.q.iiij.c. qui peccat ꝛ.l.graccus.C.de adulte.ꝛ in regula quod legittime de re.iu. ℂ Secūdo hoc probat ex ratione prima poſita in primo dicto qꝛ lex ciuilis non videtur habere poteſtatem imponēdi penam vt cōtrahatur matrimōium. Ad hoc adducit quod ſingulariter no. Joā.an.in.c.ſtatutum de here. lib.vj. vbi dixit ꝙ nō vꝫ ſtatutum laycorum imponens penam filio vel fideiubenti ſine voluntate ꝛ cōſenſu patris:ꝛ ita dicit do. Abb.cōſuluiſſe in iſta ciuitate ſenarum ꝛ eſt ſimile ſtatutum licet Bal. teneat oppoſitum quem ipſe non allegat in.l.omnem in vlti. q.C.ad turpil.ꝛ Barto.aliter dicit in.l.edicimus.C.de muri, legu.lib.xj. Nec obſt.ſm eum ꝙ iſta pena ſit inducta in fauorem filiorum qꝛ iſte fauor eſt iniuſtus ex quo iuſta ſubeſt cā permittendi ſecundas nuptias ꝗ̄ non conſiderauit lex humana excuſatio.ſcilicet peccati vnde iſte fauor nō debet ſuſtineri ab eccleſia qꝛ etiam viduis ꝛ pupillis non fauet iniuſte in.c. ex tenore.j.de foro comp. Et hec opi.de iuris ſubtilitate poſſet defendi tanꝗ̄ melior pro qua vltra ipſum adduco tibi tres ſubtiles rationes ꝛ primo conſidero tex.in.c.fi.in prin.j.de ſecūdis nuptijs dum dicit ꝙ ex verbo apoſtoli mulier habet liberam facultatem tranſeundi ad ſecūdas nuptias quod nō eſſet verum ſi muliere nubēte incideret in penas ſtatutas fauore filiorum nā iſta voluntas non poteſt dici libera que cogitur vel prohibet aliquid facere metu pene vt in.c. gemina.j. de ſpon. ꝛ.l.ticia in princip.ff.de verbo.obli.ꝛ.l.creditor ꝛ ibi per bar. ff.de ſolu. ℂ Secundo moueor qꝛ tex.in.d.c.fi. tranſituꝫ ad ſecundā votā permittit vt licitum ſed quādo per.l.nouam vel ſtatutum extinguitur delictum conſequēter neceſſario videtur ſublata pena ſm Bald.in.l.decurionum.C.de fau. facit optime quod idem ponit in.l.vbi pactum.C.de tranſa. ergo nō videtur durare aliqua pena ex quo extinguitur.delictuꝫ ſed ad iſtud videretur poſſe dupliciter reſponderi. primo ſicut dixerunt antiqui in.l.prima.C.de ſecundis nupt.quod apoſtolus permittendo matrimonium induxit ſolum validitatem vinculi vt matrimonium valeret non tamen extinxit delictum vel ſuſtulit que reſponſio non videtur eſſe vera qꝛ vt dicitur in.d. l.j.C.de ſecundis nup.iſtud erat.inductuꝫ de iure ciuili ꝙ matrimonium valeret. Si ergo hoc ſolum induceretur de iure canonico ſuperflua eſſet diſpoſitio canonis. ℂ Scdō pōt rñderi ꝙ text.in.c.fi.nō tollit abſolute delictū ſed ſolū reſpectu infamie de qua dr ibi in tex.que rñſio nimis reſtringit lrām vñ remanet id qō dixi veriſſimū ꝙ dictū apoſtoli facit hoc eſſe abſolute licitū ꝛ ſic non eſſe delictū ſm Bald.in.d.l.decuriones in fi. Ex quo ſequit ꝙ cū priuatio que fit in fauorē filioruꝫ primi matrimonij ſit ꝑprie pena ipoſita pp delictū vt probat tex.in auc.de nup.§.ꝛ ſi vero expectet ibi filios exonerans ꝛc. ꝛ in verbo ꝛ h multa vr ꝙ ſublato delicto omnis pena ſit ſublata. ℂ Tertio pro iſta pte arguo ſic ēt pene impoſite mulieri nubēti.j.annū luctus ſunt ipoſite ex aliqua parte fauore filioꝝ primi matrimonij vt probat tex.ſing.in ti.de nup.§.igit cū ca prin.vbi pꝫ ꝙ exiſtētibus filijs maior iponit pena mulieri nubenti.j.tps luctus ꝛ tñ caſus ille pene ſunt ſublate ſiue ſint filij ſiue nō vt tenent oēs opi.ꝛ ſatis pbat ex gñalitate tex.in.d.c. fi.indiſtincte loquētis ergo pꝫ ꝙ ēt fauor filiorum non attendit ad tollendū penas ſtatutas mulieri ſcdō nubenti vñ de iuris ſubtilitate iſta opi. vr poſſe defendi maxime per primam rationem per me aſſignatam. Cōis tñ opi.a qua non eſt recedendum in iudicando ſimpliciter habet oppoſitum.

4 **Ex litteris.** † Priuatio a canōe que pp ꝯtumaciā ex conſtōne infert
5 intelligitur tpalis ꝛ nō perpetua. Vel ſic † ſeparatio a cōione collegij eccleſiaſtici largo modo dr excōicatio ꝛ ideo eius nām in relaxatione ſortit ſcdā eſt ibi :qꝛ tñ ſcdā
6 ibi mandamus. ℂ † No.i.ex tex.iſto ſup ſcripto ſm Moder. hic ꝙ doctores legētes in vno ſtudio ſtatutum collegiuꝫ vel vniuerſitatē:qnimo ꝛ cōmorantes in certo loco lꝫ. nō legāt ꝛ de doctoribus nō eſt dubiū ꝙ cū eſt exercitant perfectiōem licitā ꝛ approbatā pñt facere collegium in.l.fi.C.de iur.om.iu. ſm glo.ibi ꝛ probatur in.l.j.ꝛ fi.C. de colleg.illi. Sed de vni
a uerſitatē [a] ſcholariū dubitauit glo.in.d.l.fi.ꝛ ſenſit ꝙ non faciant vniuerſitatem ꝯ ꝗ̄ eſt tex.in.c.ꝗ̄uis qꝛ in cāis.j. de procur.iūcto ſuperſcripto ꝛ in auc.habita in fi. ſm vnum intellectū.C.ne filius pro pre ꝛ ibi ꝑ Bal.ꝛ hoc tenuit Bar.allegās iura pallegata in.l.fi.ff.de colle.illi.ꝛ Mod.qui ēt hoc tractat
7 maxime do.ab.† vtꝝ doctores ꝛ ſcholares in negocijs ꝗ ptinēt cōiter ad vtroſꝗ faciāt vnam vniuerſitatē ita ꝙ in talibꝰ negocijs vnus nō poſſit diſponere ſine altero ꝛ cōcludit do. Abb.ꝙ faciūt vnā vniuerſitatē adducit ea que not.in probe. iſtius libri vbi pꝫ ex ſalutatione ꝙ doc.ꝛ ſcholares ponuntur
b ſub vna vniuerſitate ꝛ ex his ipē ifert [b] ꝙ ſola vniuerſitas ſcholarium nō poteſt dare formaꝫ examini ſcholaris ſine collegio doctorū ſuꝑ actu cōiter ptinēte ad vtrāꝗ ꝑ ea que hñtur in.c. ad hec in fi.j.de offi.archi.ꝛ in regula qō oēs de re.iu.ꝛ in.c. cum oēs.ſ.e.in glo.ſecus ſi forma daret actui qui ptineret ad
8 ſcholares tm̄. ℂ No.ij.† ꝙ vniuerſitas hꝫ ptātem ſtatuēdi ꝛ imponēdi penam ex cōſtōne ipſo iure in aliquaꝫ de vniuerſitate dummō pena nō excedat limites iuriſdictiōis ipſius vniuerſitatis ad idē tex.in.c.irrefragabili.§.exceſſus.j.de offi.or.
9 ꝛ principaliter pondera iſtum tex.† ꝙ pp culpam vel contumaciam poteſt doctor priuari de collegio doctorum ꝛ idē pōt
10 dici de ſcholare eadē rōne ſm moder. ℂ Not.iij. † ꝙ diſpō ſtatuti ſiue ſtatutum inferioris interpretatur ꝛ declaratur ſm ius commune non ſolum in eodem caſu ſicut probatur in.c.cū dilectus.j.de conſue.ꝛ per Innocē.in.c.cauſam que.j. de reſcriptis per Bartol.in.l. omnes populi.ff. de iuſti. ꝛ iure ſed etiam in caſu ſimili vel qui improprie ꝛ largo modo continen
11 tur ſub caſu iuris communis. ℂ † No.iiij.ꝙ ſtilus [c] roma
c ne curie vbi diſpoſitio canonis non eſt in contrarium poteſt
12 allegari pro.l. Ad idem tex.in.c.litteras.j. de iura calū. † Et quis dicatur proprie ſtilus ꝛ qō differt.a cōſuetudine videbis in.c.fi.j.de conſue. ℂ In glo.poſita in verbo in perpetuum
13 ibi ſed circa talia pro declaratione iſtius glo. † quando pena cenſeatur eſſe perpetua vel temporalis dic vt no. Innocen.in c.ꝛ in.c.fi.j.de offi.deleg.ꝛ hec plene per Moder. poſt domi. An.quorum dictis adde inquantum domi.Cardi.hic voluit referens. Alber.de roſa.ita tenuiſſe ꝙ vbicunꝗ pena committitur arbitrio iudicis nunꝗ̄ iudex poſſit imponere penaꝫ per
d petuam [d] habētem cauſaꝫ ſucceſſiuam per.l.j.ff.de furtis.bal. no.ꝙ iſta opinio.ſm domi.Abb. non videtur procedere qō probat dupliciter vt dixi glo.no.inſti.de iniur.§.in ſumma ꝛ videtur probari ſingulariter in.l.ſaccularij.§.fi.ff.de extraordi.crimi.vbi hanc reꝫ preſides ꝛc. ex quo patet ꝙ illa crimina ſolet preſes iudicare vſꝗ ad mortem que verba oſtendunt ꝙ
14 ibi non erat ſtatuta dicta pena.† Naꝫ dictio vſꝗ demōſtrat acceſſum de termino ad terminum iuxta no.in.l.patronus.§. ſempronio .ff. de legat .iij. oſtendit ꝙ aliquando imponebatur minor pena ꝛ poterat imponi ꝛ ſic pena erat arbitraria que tamen pena includit mortem ꝛ illam gloſam.approbat Bald. in capitulo. circa princip. de pace tenen. ꝛ in c.primo.§. iniuria de pace iura fir. Si ergo in pena arbitraria icluditur pena mortis ergo multofortius alia pena minor

a ℂ Sed de vniuerſitate vid inn. in.c. cū ab eccl'ia rū de of.or.ꝛ feli. i pri. in ſalutatiōe gregoriana.

b ℂ Et ex his infert. adde pano.i diſp.ꝗ ici.gādulphus i. vj.col.ꝛ i ph.ōcreta.i.j.co. Jmo.i.c. qꝛ i cāis de pc.i.j.col.bal. i auc. hita col.iij. v.ſꝫ qd ō collegio C.ne fil. pro. pa.

c ℂ Qō ſtilꝰ vide de ſtilo pleniſſime p ſcribētes ꝛ maxie iaſ.i.l.j.C. de ſacroſan.ecc.ꝛ mod.i.l.morē maiorū i notabilibꝰ ff.de iu.om.iu.

d ℂ Penā ꝑpetuā vid bal. ꝛ ſal. i.l.iter caſtelianū. ff.de ar.ꝛ bar.i.l. ſiqs adulteriū.§. ſiqs.ff. de adult. imo.ꝛ ro.i.l.ſi fideiuſſor.§.meminiſſe.ff.de.l.j.bar. ꝯſi.cxxxj.icip.ꝑcepit arbiter limita tñ iſtā ꝯclōnē vt p Fel.h l.viij.co.

15 lʒ ꝑpetua. † Pro iſta cõcluſione: bñ facit tex. ſing. in. l. ij. in fi.
ꝙ arbitri grauiter puniri ſolent non tamen ſtatuitur certa pe-
na ⁊ tamen in illo. §. q̃uis in fi. dicit ꝙ certo caſu punitur pe-
na mortis ſi vtitur ferro nã ſubijciat beſtijs vt ibi df. Secun-
do dicit do. ab. hoc ꝓbari tali ratione q̄ regulariter pena de-
bet commenſurari delicto. xxiij. q. j. c. non auferamus ⁊. l. reſpi
ciendum in prin. ff. de penis. Sed poſſet eſſe delictuʒ ita atrox
ꝙ non ſufficeret ſibi pena temporalis. Non debet ergo poſſe
imponi perpetua facit tex. in. c. tue. j. de pe. Ipſe tamen ſaluan
do dictum domini ſui dicit poſſe diſtingui ꝙ aut in dicto de-
licto lex committit penam arbitrio iudicis ⁊ tunc non poſſit
imponi niſi pena temporalis ⁊ ſic loquatur. l. ſ. alleg. Aut lex
ſpecialiter non committit arbitrio iudicis ſed pro delicto non
ſtatuit certam penam quo caſu ex diſpoſitione iuris pena eſt
arbitraria vt in. c. de cauſis. j. de offic. delega. ⁊ tunc iudex põt
imponere penam etiam perpetuaʒ. Sed iſta diſtinctio non vi-
detur procedere quia fortius deberet eſſe arbitrium conceſſum
ſpãliter q̃ conceſſum ex generali legis diſpoſitione vt. l. item
apud. §. hoc edictum. ff. de iniur. vnde non eſt rõ cur. in vno
caſu poſſit imponi perpetua ⁊ in alio non. dicendum erit ergo
16 ſimpliciter † ꝙ poteſt imponi pena perpetua pro qua conclu-
ſione allego tibi caſum not. in. l. j. §. expilatores in prin. iuncto
verſicu. quibus. ff. de effrac. ⁊ expil. ſi ille ver. refertur ad princi
pium ſicut vere refertur: dicitur enĩ in princ. text. ꝙ expilatores
aliquando dantur in opus perpetuum ⁊ poſtea ſubiũgit text.
quibus de cauſa pena conſtitutio impoſita non eſt. vnde ſi iſta
dictio quibus refert ſe ad expilatores ⁊ ad precedentia manife-
ſte liquet ꝙ in criminibus arbitrãs poteſt imponere penam ꝑ
petuam ⁊ ꝙ ſic debet intelligi tex. facit ver. eiuſdem. §. ad idem
facit optime tex. in. l. poſt princ. ff. de abige. ibi nõnunq̃ tem-
poralium opus ⁊c. Ex quo tex. infert ꝙ pro crimine abigeorũ
aliquando imponitur pena perpetua imponi poteſt ⁊ aliquan
do temporalis ⁊ ſic pʒ ꝙ eſt crimen arbitrarium ⁊ tamen pena
perpetua imponi poteſt aliquando. Non obſtat text. in. l. j. ff.
de fur. balne. ꝙ ad illum reſpondeo ꝙ ibi arbitrium non fuit
conceſſum ſimplr ſed limitate vſq ad certum gradum pene.
a vtrum autem a pena arbitraria inducatur mortem vide plene p
Jo. de Jmo. in. l. j. ff. de pub. iudi.

17 Ex parte. † Non valet ſtatutum per quod
certus numerus
prebendarum etiam ſi fit confirmatum a ſede apoſto
lica in forma communi. Secunda eſt ibi: volentes.
18 Tertia eſt ibi mandamus. ¶ † Nota primo ſtatutum factum
a canonicis ad proprium commodum eſſe nullum ſi fiat ſine
legittima cauſa de quo in. c. cum M. §. eod. ⁊ videtur velle iſte
tex. hoc eſſe verum etiam ſi reuocetur ſtatutum prius factum p
eoſdem canonicos ex cauſa rationabili ⁊ ꝓp cultum diuinum
augendum. ¶ No. ſecundo ibi licet non fuit ⁊c. a contrario
19 ſenſu † ꝙ vbi redditus eccleſie ex poſtfacto diminuuntur po-
teſt numerus prebendarum reſtringi intelligo th de auctoritate
epiſcopi de quo in. d. c. cum M. ⁊ in. d. c. cum acceſſiſſent. ſ. e.
⁊ in. c. cum conſuetudinis. j. de conſue. ¶ No. tertio ibi volen
20 tes † ꝙ multiplicatas ſententie multitudo miniſtrorum in ec-
cleſia dicitur pertinere ad augmentum cultus diuini ſicut econ-
tra diminutio miniſtrorum pertinet ad detrimentum.
¶ Vltio no. ꝙ aliquãdo. ¶ Delegat vel cõmittit aliqd ad
b expediendum cum cõſilio [b] alterius quis ſit effectus iſtius mã
dati. tunc ⁊ quid ſi conſulens nolit vel non poſſit conſulere eſt
ſolemnis articulus de quo plene hic per do. Anto. ⁊ moder. ⁊
ſtatim plene in voce dicam ſequenti. c.

21 Quoniam. † Conſtitutio vel canon in
dubio reſpicit futura ⁊ non
preterita niſi aliud exp̃ſſe caueatur ſcõa eſt ibi: decla
ramus. tertia ibi cum. l. quarta ibi. niſi nominatim.
22 ¶ † No. i. ꝙ conſtitutio ſummi pontificis ligat omnes [c] vni
c uerſaliter quod intelligitur ſm gl. ⁊ doc. in ſpiritualibus perti
nentibus ad petitionem veriſimiliter vt in. c. nouit. j. de iudi.
⁊ in. c. ſolite de maio. ⁊ ob. Ipſe eſt enim. vicarius dei habens
plenitudinem poteſtatis in omnes vt in. c. ij. j. de tranſla. pre-
la. ⁊. ix. q. iij. c. cuncta per munduʒ ⁊ q̃uis glo. h reſtringat ad
xp̄ianos. hec tamẽ reſtrictio nõ eſt ſimpliciter vera q̄ etiã quo
ad fideles quo ad quid habet ſumm⁹ pontifex iuriſdictionẽ vt
23 plene no. in no. in. c. qđ ſup hijs. j. de noto. † Et vtruʒ ꝯ obe
dientiam ſummi pontificis vel imꝑatoris poſſit ꝓſcribi tangit
hic do. ab. ⁊ de ſummo pontifice dicit ꝙ nõ ꝑ ea que no. Jnn.
in. c. bone. j. de poſtu. prela. ⁊ bñ facit tex. in. c. cum non liceat
⁊ in. c. cum ex officij. j. de ꝓſcrip. de imꝑatore dicit ſecus ꝑ text.
⁊ ꝙ ibi no. in. c. ꝑ venerabilẽ. j. q fi. ſint le. Tu de iſtis articulis
dic vt plene nota. do. Anto. ⁊ mod. in. c. cum contingat. j. de
fo. cõp. ⁊ bal. in auc. quas actiones in vlt. col. C. de ſacro. ſan.

24 ec. ⁊ in. l. ij. C. de ſeruit. ⁊ aqua. ¶ † No. ij. de natura. l. eſſe vt
ſit clara quo ad mentem ⁊ verba vnde dñt moder. ꝙ obſcurũ
refertur ad verba ambiguum ad mentem. Et que ſint de qua-
25 litatibus. l. vide. iiij. di. c. erit autem. ¶ † Nor. iij. ibi cũ. ll. ⁊c.
d naturaʒ. l. eſſe vt non reſpiciat actum ꝓteritum [d] ſed futuruʒ vñ
dñt hic mod. allegantes. d. Bart. in. l. omnes populi. ff. de iu
ſti. ⁊ iur. ꝙ qñ. l. verba ſunt ambigua q̄ poſſunt ſonare in pre
teritũ ⁊ futuruʒ in dubio intelliguntur in ſenſum ⁊ reſpiciunt
futurum exemplum in futuro ſubiunctiui. Si ſtatutum dicat ſi
quis commiſerit maleficiuʒ poſſunt verba iſta ſignificare actũ
preteritum ⁊ futurum poſita tamen in. l. intelliguntur de actu
futuro de quo habes glo. no. in. l. cum tale. §. fin. ff. de condi. ⁊
demon. q̃ no. Bal. ibi ⁊ in. l. leges. C. de legi. ¶ In glo. vlti
ma poſita ſuper verbo futura ibi niſi ſit conſtitutio iuris natu
ralis ⁊c. ⁊ fuit intentio gl. q̄ tex. in. c. cum tu. ⁊ in. c. q̄ in omni
bus. j. de vſuris refert ⁊ ſtatuit circa qđ erat ſtatutũ de iure di-
uino illa conſtitutio tanq̃ iuris veteris declaratoria trahitur
retro vt probatur in auc. de fil. ante dota. inſtru. na. §. fin. ⁊ te-
net Bart. in. l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. Sed iſta ſo. ſic
declarata ſm mo. non videtur vera q̄ licet tex. in. c. q̄ in omni
bus declaret ius diuinum ſiue confirmet inq̃tuʒ prohibet vſu
ras exerceri inq̃tum tamen apponit penam inducit ius nouũ
vnde ſaltem reſpectu pene non eſſet trahendum ad actum pre
teritum vt dixit. glo. nota. in cle. j. de vſu. in verbo de cetero ⁊
facit quod no. glo. in verbo de cetero ſuper probe. cle. Tu ad-
de tex. ſing. q hoc dicit in auc. de ſan. epi. §. fin. vbi expreſſe de
1 clarat imperator † ꝙ lex noua prohibens actum per. l. vetereʒ
prohibitum ⁊ adiciens nouam penã reſpectu pene veteris tra-
hatur ad preterita ſed non reſpectu noue ita decidit Bart. per
illum tex. in. l. leges. C. de legi. vnde do. Anto. ſoluit aliter iſtõ
contrarium de quo dic vt hic per eum quia dictis ſuis nihil eſt
addendum. Et q̄ Do. an. ⁊ moder. hic tradunt pleniſſime qñ
lex trahatur ad preterita ⁊ quando reſpiciat futura. ideo ſequẽ
do diuiſionem q̃ facit Bar. in. l. omnes populi in. iij. q. princi
pali. ff. de iuſti. ⁊ iur. ibi ſolemniter precedentis extendit iſta mãs
diſtingue ꝙ verba. l. exponunt in futurum. Aliquando lex ſimpli
citer loquitur ⁊ dubitat vtrũ comprehẽdat preterita ſicut futura.
¶ Circa primum adde dictis Bar. ꝙ diſpoſitio ſtatuti traha-
tur ad preterita de quibus lis pendebat in prima cauſa vel in
e cauſa appellationis vel que erat iam deciſa etiam ſi expreſſe h
in ſtatuto dicitur adde ꝙ ipſe idem tenuit Bart. ⁊ ſequitur
Bald. in. l. cum lex. ff. de ſacro. ſan. eccle. per tex. in. auc. in
medio litis non fie. ſa. iuſſi. circa princ. ⁊ in auc. vt cum de ap.
cog. in princi. in. l. cauſas vel lites. C. de tranſl. in quibus iuri
bus dicitur ꝙ non vʒ reſcriptum quocunq modo conceſſum
in preiudicium cauſe precedentis vel finite. Si ergo non vʒ re
ſcriptum principis dicit Barto. multominus debet valere ſta
tutum quod procedit ab inferiori poteſtate ⁊ a perſona magis
ſuſpecta. Sʒ iſta ratio eſt falſa quia ſm iſta ſequeretur ꝙ ſicut
princeps reprobat reſcriptum ſumm. ⁊ non vult obſeruari ſi te
dat in graue preiudicium alterius vel ſi ſit contra ius commu-
ne vt pʒ in. l. quotiens. C. de preci. impera. off. ⁊. l. fi. C. ſi con
tra ius vel vti. pub. ita etiam non valeret ſtatutum diſponens
ſuper iſtis quod tibi pʒ manifeſte falſum ꝙ ſtatutum poteſt di
ſponere ꝯ ius cõe vt in. c. j. de conſti. in. vj. ⁊ poteſt et per ſtatu
tum auferri ius alterius cum cauſa vt. l. antiocenſium ⁊ ibi per
Bar. ff. de priuile. cre. ⁊ ſcripſi. in. c. que in eccleſiarum. ſ. eod.
⁊ eſt rõ dicta q̄ lex vniuerſalis vel ſtatutum preſumitur fieri cũ
maturitate ⁊ ex magna cauſa. Preterea eſt magis honeſtuʒ ex
quo vniuerſaliter diſponit vnde non eſt eadem ratio prohibẽ
di ſtatutum ⁊ reſcriptum quod ſi conceditur ad petitionem ꝑ
tis videtur concedi ex importunitate ⁊ aliquãdo ex nimia occu
patione principis vt. l. j. C. de peti. bo. ſubla. lib. x. ⁊. c. ex parte.
j. de capel. mo. Si. vero ſit inductum motu proprio ad minus
remanet illa dicta ꝙ fauorabilius eſt ius vniuerſale q̃ particu-
lare ⁊ ſic conditio predicta non videtur vera licet Bald. eam
approbet ꝙ ſeruaretur in pratica propter auctoritatem. ſcõo
adde huic membro qd iuris qñ diſpoſitio. l. diſponit per ver-
ba de ꝓterito vel pñti verum eꝯ cum preſtatur tempus futurũ
ſuper quo articulo dixit Bar. in. l. omnes populi in fin. vj. q.
principalis ꝙ aut ſtatutum continet indulgentiam delictorum
aut ſtatutum loquitur in alia mã indiffinita. ¶ Primo ca-
f ſu [f] ſi ſtatutum loquitur per verba de preſenti vel de preterito
non trahitur ad delictum futurum per. l. cum. l. ff. de. ll. ⁊ ne
alioquin daret materia delinquendi qđ eſſet abſurdum vt. l.
conuenire. ff. de pac. dota. ⁊ hec eſt communis ſnĩa quã ſequit
2 Bald. in. l. leges. C. de. ll. † Sed dubium remanet in hoc
primo dubio quid ſi ſtatutum loquitur ſimpliciter vel quid
ſi loquitur per verba que poſſunt ſe habere ad preteritum ⁊
futurum. Exemplum de primo ſi ſtatutum dicit quilibet bãni-
tus ſoluendo

a ¶ Vtrũ aũt vi
de ro. in rubri. de
arbi. col. xij. bal. i
l. j. C. ne ſint ſuſ.
princip.

b ¶ Cum ꝯſilio
vide glo. in. c. nõ
eſt de ꝯſue. in. vj.
Bart. in. l. j. §. ſi
plures verſi. iiij. q̃
ro. ff. de exercito
panor. l. c. ad apo
ſtolica. in fi. de re
gula. Et i ſua di-
ſputa. q̃ incipi. au
gerio in. xxv. co.
ver. moueor ꝑnci
paliter bal. in. l. j.
col. iij. ver. et deo
ergo. C. ne lice.
vna eadem.

c ¶ Ligat oẽs
vide gl. in. c. ſacer
dos. ij. q. vij.
No. ſing. ...
ep. curialis ⁊ gl.
in. c. g̃nali in ver.
ho nihilominus
de electi. l. vj. car.
⁊ mo. in de. et a. ⁊
gli. Anch. in re-
per. c. j. §. co. in. x.
car. feli. in. c. j. in
iij. col. ci pluribꝰ
ſequẽtibus. ſ. co.

d ¶ Actũ ꝓteri
tũ amplia vt per
bal. ⁊ ſaly. in. l. te
ſtium. C. de teſti-
bus ⁊ per bar. in
l. illicitas. ff. de of
ficio. ꝓſid.

e ¶ Vel in cã vi
de pau. de caſt. in
cõſi. lxxxvij. icip.
in cã. in fi. Ang.
in auc. in me. d.
li. §. ſuper hec.

f ¶ Primo ca-
ſu q̄ iſtũ articulũ
plene examinat
fely. in hoc. c. fi. ꝑ
viij. col. ideo vide
ſpʒ ⁊ Alex. in ap
po. ad. bart. in. l.
oẽs populi. ⁊ ibi
iaſo. in. ix. col. ff.
de iuſti. ⁊ iure.

tus ſoluẽdo tm̃ eximatur de bãno. Exẽplũ de ſcõo ſi ſtatutum
dicit quicũq fuerit bannit⁹ que ṽba pñt ſonare in preteritũ ⁊
futurũ vt dixi in notabilibus ſuper quo dubio dixit Odoff. ⁊
Jaco. de belui. quos ſequitur Bald. ⁊ Cy. in. d. l. leges ꝙ ſta
tutum trahitur ad preterita attenta: natura negocij ſuper quo
diſponit per ea que dicta ſunt. ſ. in principio dubij ⁊ arg. l. ſi
ſtipulatur. ff. de vſur. ⁊ hoc tenet Barto. expreſſe in. d. l. cum
lex ponens caſum ſm primum exemplum. Nunquid autem
hoc ſtatutum trahatur ad bannitos de futuro Bart. dicit ꝙ
non in. d. l. cum lex ⁊ Bal. in. d. l. leges. Sed ipſe idem Bar.
ſenſit contrarium in. l. omnes populi in. v. q. principali iuxta
fi. ff. de iuſti. ⁊ iure primum tamen dictum credo verius q̄ ver
ba legis dñt adaptari intentioni. vt in. c. intelligentia. j. de ṽ.
ſigni. ⁊ intelligi ſm ſubiectam materiam vt. l. ſi vno in prin. ff.
loca. ⁊. l. j. in princ. ff. de iniur. De natura autem indulgentie
videt eſſe potius circa preterita q̃ circa futura ne detur mate
ria delinquendi vt dictum eſt. ¶ Scõo caſu principali dixit
3 Bar. in. d. l. oẽs populi † ꝙ licet verba. l. vel ſtatuti loquantur
in tpe preterito vel preſenti extenditur tamẽ ad actum de futu-
ro omnis lex parũ operaretur fundamentum ſuum eſt q̄ lex
ſemper loquitur ⁊ eſt ſemper in viridi obſeruantia vt. l. ariani
C. de hereti. ⁊. l. iij. iuncta glo. ff. de ꝯdi. ex. l. vnde q̄ ſemp loq
tur ſemper vr̃ de nouo promulgari ⁊ ſic ⁊ reperit actum prece
dẽtem ſe ⁊ idem tenet ipſe Bar. in. l. illicitas in prin. ff. de off.
preſi. vbi dixit ꝙ ſi ex forma ſtatuti iudex debet caſſare omnes
venditiones futuras factas a minoribus ſine certa ſolemnita
te iſta conſtitutio extenditur etiaʒ ad venditiões futuras. Idẽ
dixit in. d. l. cum lex. in fi. Sed contra ipſum tenent Cy. ⁊ bal.
in. d. l. leges non tamen allegant aliquam nouam rationem
tu potes pro concordia diſtinguere ꝙ aut ſtatutum diſponit
aliquid preter ius commune vel vltra ius commune ipſum co
adunando ⁊ tunc vera ſit opi. Bar. quia diſpoſitio legis ma
gis vltime voluntati q̃ contractui ſm Barto. in. l. tranſlatio.
vocatur lex vt in. §. diſponat in auc. de nup. Sed in vltimis
voluntatibus clauſula reſpiciens actus preteritos trahitur etiã
ad futuros vt. l. talis ſcriptura. ⁊ ibi not. ff. delegat. j. ergo
ideʒ dicendum in diſpoſitione legis ſecundo caſu vera ſit opi
nio. contraria per tex. ſingu. iuncta glo. quam approbat bar.
in. l. vxori. ff. de leg. iij. per quem dixit no. Bar. in. l. pretor. §.
exitq. ff. vi bono. rap. ꝙ qualitas adiecta in. c. precedẽti nõ vi
detur repetita in ſubſequenti vbicũq de repetitione induceret
aliquid exorbitans a iure cõi. ſed melius facit ille tex. ad mãm
noſtram q̄ ꝓprie loquitur de tpe preterito verum trahatur ad
4 futurũ † ⁊ ad rõnem Bar. eſt dõm ꝙ lex non dicit ſemp lo-
qui quaſi ſemp de nouo videat ꝓmulgari ſed ꝑ ſimilitudineʒ
quandã q̄ ſemp legis ſemel ꝓmulgare durat virtus ⁊ obſer-
uantia alias ſequeretur ꝙ nunq̃ contra legẽ poſſet induci cõ
ſuetudo preſcripta contra tex. in. c. fi. de cõſue. ⁊ qđ ibi no. qđ
probo q̄ in iuribus que multiplicant ⁊ creantur de nouo pre
ſcriptio non operat niſi a tpe iuris de nouo nati iuxta ea que
tradit glo. plene in. l. ſiquis emptionis. C. de preſcrip. xxx. an.
⁊ Bart. in. l. de pupillo. §. ſi publius. ff. de ope. no. nũ. in exẽ
plo delegato annuo quando ſunt legata quot ſunt anni. Et
ad primum membrum huius no. q. adde ꝙ lex que reſpicit fa
ctum preteritum ex natura actus. puta q̄ continet indulgen-
tiam trahitur etiam ad actum preteritum de quo pendet lis. ca
ſus eſt ſing. in. l. pe. ff. ad turpil. ⁊ ibi per Barto. vbi patet ꝙ
abolitio generalis delictorum trahitur etiam ad propoſitum
incurrere. ⁊ ſic preſumitur ꝙ aut lis iam erat deciſa aut pende
bat per citationeʒ realem ⁊ eſt ſolẽnis limitatio ad tex. in auc.
in medio litis. ⁊ hanc ſententiam ſingulariter approbat Joã.
an. in addi. Spec. in ti. de obli. ⁊ ſolu. ſuper rub. in pe. col. Ad
5 de etiam ad ea que ſcribunt doc. ſuper primo articulo † ꝙ ſi ſta
tutum preceſſit litem motam qđ habebat clauſulam ꝙ trahe-
retur ad preterita ⁊ confirmatio ſtatuti ſequitur poſt litem mo
tam perinde eſt: ac ſi ipſum ſtatutum ſequeretur litem motam:
q̄ quando actus eſt nullus de ſe non inſpicitur tempus actus
facti ſed tp̃s ꝯfirmatiõis. vt. l. j. §. ſi filius. ff. de le. iij. ⁊. l. obſer
uare. §. fi. ff. de offi. prefec. cõſu. ⁊ le. ita determinat ſing. Bal.
in. l. ex placito. C. de re. permu. Adde etiam ad mãm qđ ipſe
dixit in. c. j. iuxta fi. an ma. ſu. vxo. vbi voluit ꝙ diſpõ legis in
q̃tum trahit ad preteritum nunq̃ trahit ad caſum ſimilem q
eſt odioſus ſiue ſtricti iuris ſiue exorbitans a iure cõi. ¶ Cir
ca tertiũ articulum qñ lex diſponit ſimplr de cuius nã eſt vt re
ſpiciat futurũ ⁊ non preteritũ maxime in delictis ⁊ penis: vt
in. c. ij. ſ. eo. ⁊ hic adde prio ꝙ ſi delictũ habet cãm ſucceſſiuã
⁊ partim precedit ſtatutum ⁊ partim ſequitur reſpectu eius qđ
ſequitur comprehenditur ſub ſtatuto nouo ita videtur proba
ri in auc. de inceſt. nup. §. ⁊ hec quidem. ⁊ bene facit gl. in cle.
j. de teſta. ⁊ ꝙ hic per eam no. domi. Ant. ¶ Item adde di-

ctis Barto. in hoc tertio articulo inq̃tum vult ꝙ ſi ex forma
ſtatuti lucrum dotis defertur marito precedente vxore ſine fi-
lijs. iſtud ſtatutũ habeat ẽt locum in dote data ante ſtatutũ. ex
quo lucrũ poſt factum defert per. l. teſtium. in fi. C. de teſtib. ⁊
per. c. cuʒ tu. j. de vſur. ſm intellm̃ ꝙ hoc dictum cũ reuerẽtia
non eſt verũ. q̄ lʒ reſpectu mariti ⁊ ipſius lucri ſtatutũ diſpo-
nat de eo qđ ꝯtingit poſt ipſum ſtatutũ tñ reſpectu iuris con-
ditionaliter queſiti hr̄dibus vxoris ex ꝯtu dotis iſtud ſtatu-
tum traheret retro ad actũ de preterito ⁊ ad diminuendũ ius
queſitũ ſpe ipſis hr̄dibus ante ſtatutũ conditũ. Certũ eſt aũt
ꝙ ſicut non dʒ preiudicari alicui in iure ſuo queſito re ita nec
in iure queſito ſpe. vt dicit tex. no. quem ibi ponderat Bal. ad
hoc in. l. ſi ſtatutum. in fi. C. de dona. ante nup. ⁊ bene facit qđ
tradit in. l. cum a ſocero. C. de iure do. per Bald. ergo ſicut le-
gis ꝯſtõ non traheret ad actum ⁊ ius preteritum q̃ſitum re ita
non trahetur ad actum ꝓteritum ex quo eſt ius q̃ſitum ſpe. Et
hanc ſnĩam tʒ in eiſdem terminis quo ad ſubſtantiam. Jaco.
bu. in diſpu. ſua ⁊ refert ⁊ ſequitur do. Petr. de ancha. in. c. j.
de conſti. q. xiij. ꝑncipali ꝑ pulchras rõnes vbi ꝯcludit ꝙ le-
gatũ ſcm̃ eccleſie ꝯuentuali in qua quis eligit ſepulturam ante
cle. ſup cathedram de ſepul. eccleſia parrochialis non lucratur
quartã ſi legata illam cle. ꝓceſſerunt ẽt ſi legata eẽnt condõna-
lia. ita ꝙ ꝑ mortẽ nõ eẽt ius q̃ſitum plenuʒ legatario re anteq̃
ſupueniret ꝯſtõ noua. Et iſtud credo verius ꝑ rõneʒ ꝓdictam.

¶ Sequitur rubrica de reſcriptis.

¶ Continuatur rubrica iſta ad precedentem hoc modo ſm
Goſ. ⁊ Jo. an. dictum eſt. ſ. tit proximo de conſtitutionibus
in genere ſed q̄ reſcriptũ eſt quedã lex priuata vel conſtitutum
ideo cõpetenter hec de reſcriptis annectit tanq̃ de vna ſpecie
cõſtitutionis. Vel aliter ſm do. Anto. de bu. q̄ paruʒ erat cõ
dere leges niſi eſſent miniſtri qui eas tuarentur. vt in. c. vbi
maius periculum. circa me. de elec. lib. vj. ⁊. l. ij. §. deinde. ff. de
orig. iur. ideo poſtq̃ dixit de ꝯſtõnibus ſubijcit titu. de reſcri-
ptis per que plerũq deputãtur miniſtri iuris ⁊ iuſticie. Et de
a mã vide. xxv. q. j. ⁊. q. ij. ⁊ ferre per totum ⁊ quid ſit [a] reſcriptũ
ponit otto. in ſumma iſtius tituli circa principiũ. ⁊ clarius do.
Abb. hic de quibus dic vt hic per eos.

Sicut romana.
Priuilegium gñale ſm ius cõmu
ne obtentum obſtat reſcriptũ ſpãle
etiã de ipſo generali non faciẽs mẽ
tionẽ. Secũda eſt ibi queſitũ. Ter
tia ibi: inquiſitioni. Quarta eſt ibi q̄
6 ſpãli. ¶ † Nota ꝑmo ꝙ cõmiſſio
cauſe fieri põt iudici appellatiõe re
mota qđ eſt intelligendum de prin
b cipe [b] vel de ſummo pontifice. nam alius inferior ab iſtis non
poteſt committere cauſam appellatione remota ſm Joan. an.
per tex. in. c. ſuper qõnum. §. ſi vero infra. de offi. deleg. ⁊ per
ea que hñr in. l. j. in fi. ff. de acqui. poſ. nam non poteſt iferior
contra ius aliquis committere vel contra iuris formam. vnde
non põt cõmittere cãm ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij ẽt ſi ſit le-
c gatus de latere vt dixit glo. [c] not. in cle. fin. de hereti. ⁊ in cle.
7 ſepe circa prin. de ver. ſig. ¶ † No. ſecundo ꝙ clauſula appel
latione remota operatur hunc effectum vt iudex a quo nõ de-
8 beat deferre appellationi. † verum autem impediatur deuolu
tio ad iudicẽ ad quẽ vide in. c. paſtoralis. in pri. j. de app. ⁊ q̄
appellatio eſt quedaʒ defenſio. vt in. c. ſuggeſtũ. j. de ap. Naʒ
lʒ princeps non poſſit tollere appellationem formalem prout
eſt inducta de iure poſitiuo. dubitat tamen hic do. Abb. ⁊ bñ
9 facit glo. ſing. in cle. j. de iure patro. ¶ Nota vltimo † ꝙ clau
ſula ſpecialis derogat generali ⁊ priuilegium ſpeciale genera-
li ẽt ſi de generali nulla fiat mẽtio qđ qualiter ꝓcedat plene di
cetur in vltima glo. ¶ In glo. poſita ſuper verbo libere. ſuper
iſta gl. plura ſunt vidẽda pro declaratione ipſius ⁊ eorum que
10 ſcribit hic do. Anto. ⁊ moder. † Et primo videndum eſt nun
quid abſolute ſit verum ꝙ priuilegium ſic debeat interpretari
d vt aliquid operet [d] vltra ius cõmune ſuper quo eſt cõmunis cõ
cluſio ꝙ ſic per tex. in. c. in his. j. de priuile. ⁊ in. c. ſi papa. e. ti.
in. vj. ⁊ in. c. paſtoralis. in prin. j. de app. ⁊ in. l. j. in prin. ff. ad
munici. Sed hoc vr̃ contra tex. in. l. ſi qñ in princ. C. de loſ. te.
vbi tex. dicit ꝙ ſi princeps concedat alicui liberam teſtamenti
factionem nõ vr̃ remouere ſolẽnitates iuris nec aliud concede
re q̃ concedat ius. Preterea tex. in. c. dudum. j. de deci. videt
probare vt ibi no. do. Anto. ꝙ in dubio verba ꝯceſſionis de
bent interpretari vt diſponant ſm ius commune ⁊ non conce-
dant priuilegiuʒ ⁊ ſic vr̃ ꝙ predicta doctrina non ſit vera ab-

a ¶ Quid ſit ⁊
qd ſit breue: vide
glo. ij. in extraua-
ganti. in fol. xv.

b ¶ De ꝑncipe
vide panor. i ru.
de ap. in. iiij. colũ.
petrus in. c. paſto
ralis. i ꝑn. i. xiiij.
col. de appel.

c ¶ Vt dixit gl.
hãc glo. ſeq. pa-
nor. i. c. ſi. l. ij. col.
de ꝯſir. vti. vr̃ inu
ti. ſaly. in. l. ſi. C. ꝯ
ſentẽ. areti. in. l. j.
§. ſi. ff. a qbus ap-
pel. non.

d ¶ Vt aliquid
operet vide tex. i. l.
j. in ſi. ff. ad muni
cip. bal. i auc. ha-
bita. in. iiij. col. C.
ne ſi. ꝑ pre ancb.
cõſi. clxxxij. incip.
ꝑ pte eccleſie. in
vlti. col. anto. de
bu. in. c. vt ſi clici.
§. de adulterij. in
vj. col. de iu. bal.
in. l. nullus. C. ad
l. iul. maie. Ro. in
repe. i. l. j. in. xxij.
col. C. de here. in
ſti. ⁊ in cõſi. clxxx.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

ſolute. vnde Bal. poſt Cy. in addi. in. d. l. ſi qñ. in prin. videt̃
diſtinguere ꝙ aut priuilegium inducendo aliquid ɔ̃ ius cõmu
ne tendit ɔtra ius queſitũ alteri ſiue ad preiudicium iuris alte
rius reſpectu iuris queſiti vel quaſi: ⁊ tunc priuilegiũ reſtrin
gitur potius ad terminos iuris cõis ꝙ̃ vt auferat ius queſi
tum alteri vel interpretet̃ in dãnum alterius ideꝫ eſt in eo q nõ
patitur dãnuꝫ. ſed tñ ꝑdidit ꝙ non eſt ꝓprie lucrum. Exem
plum in legittima filij que dr̃ eẽ quaſi lucrum. vt no. glo. in. l.
ij. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ ſic intelligit tex. in. d. l. ſi quãdo. Aut
ſi priuilegium inducat aliqd ɔ̃ ius commune non acgritur in
dãnum alterius ſed aufertur potius lucruꝫ alteri querendum
vel nihil aufertur alicui ſed ſimplr̃ queritur ius priuilegiato. ⁊
tunc debet intelligi priuilegium vltra ius cõe ſic loquũtur iura
preallega. ⁊ eſt optimus tex. in. l. etiam in ꝓn. ff. de bo. lib. vbi
11 pꝫ † ꝙ ſi ꝑnceps cõcedit liberto liberã factionem teſti põt te
ſtari ⁊ excluditur pr̃onus a quarta q̃ꝛ ibi patronus admittitur
ad merum lucrum ⁊ ſm̃ iſtam diſtinctionem que hẽt eqtatem
pñt ſaluari quedam dicta bar. ⁊ bal. que videntur ɔtraria. naꝫ
bar. in. l. iiij. §. pretoꝛ ait. ff. de dam. infec. dixit ꝙ ſi ex forma
ſtatuti permittitur citatio ad domum q̃ꝛ intelligetur tale ſta
tutum eſſe vbi de iure cõi fieri non poſſit. ⁊ in. l. ſi mulier. §. ſi
rem. ff. de leg. iij. dixit ꝙ ſi ſtatuto cauet̃ ꝙ victus victori ɔdẽ
netur in expenſis intelliget̃ ꝙ expenſe poſſint peti poſt ſñiaꝫ:
vt ſtatutũ operet̃ aliqd vltra ius bal. aũt dixit ſing. in. l. termi
nato. in vlti. q. C. de ſup. ⁊ lit. expen. ꝙ ſtãte tali ſtatuto etiã ſi
nihil aliud vltra ius poſſet operari tñ non condẽnabit in ex
penſis hñs iuſtam cãm litigãdi q̃ꝛ ſtatutum dẽt reſtringi ad
ius cõe ne damnum indebite ſentiat ſm̃ glo. in. l. ij. C. de no.
ꝗ. ꝙ aũt dixi priuilegium eſſe reſtringendũ ad ius cõe ne qs
indebite ledatur. intelligit tñ qñ ex priuilegio non reſcripto re
ſultaret certa ⁊ indubitata leſio ſemper ⁊ vniformiter. nã ſi nõ
reſultaret talis leſio nõ vr̃ reſtringenduꝫ priuilegium. vt patet
ex tex. in. d. c. paſtoralis. Et ad materiã vide tex. ⁊ qđ ibi ponit
12 Bald. in. l. j. C. de pac. pig. ¶ † Secũdo eſt videndũ ᵃ vtruꝫ
a per ſecũdum priuilegiũ ſpeciale tollat̃ primum priuilegium ge
nerale qñ non ſit mentio de ipſo. Et certe glo. tua tenuit ꝙ nõ
per regulam. c. veniens. j. de reſcrip. Sed hanc glo. reprehen
dit hic otto. ⁊ do. Ant. in vlti. gl. iſtius decre. ⁊ multi alij mo.
per iſtum tex. ⁊ per tex. in. c. paſto. j. eo. ⁊ per regulam poſitaꝫ
in. c. ɔ̃ñam. de re. iu. lib. vj. ſed glo. ibi. ⁊. xxj. q. ij. in ſumma vi
dentur ſequi gloſ. hic poſitã. Cõpoſte. autem hic diſtinguit ꝙ
aut priuilegium generale cõcedit ſimul ⁊ generaliter ius in plu
ribus cõtentis ſub genere. aut cõcedit ius in aliquo de conten
tis ſub genere primo caſu ſit vera opi. glo. hic ſecundo caſu ſit
vera opi. ɔ̃ria. ſ. ꝙ per ſcdm̃ priuilegium tollat̃ primũ genera
le, ſed hoc vr̃ ɔ̃ iſtum tex. Nam per hoc priuilegium cõceditur
vniformiter ius in oĩbus cãſis vt qs poſſit libere appellare ⁊ tñ
priuilegium ſequens ſpãle derogat huic generi. vñ do. Ant.
dãnat iſtam opi. ⁊ ɔ̃ iſta dicta eſt caſus no. ſubtiliter inductus
in. c. ꝗ̃uis. in ſi. de preben. lib. vj. maxime iuncto prin. Nam ſi
recte inſpicias principium tex. loquitur de priuilegio generali
nõ cõceſſo in ſingulis que ɔtinent̃ in genere ſed in aliquibus.
Erat. n. data ptãs epõ ɔferẽdi beneficia ſex clericoꝝ ſuoꝝ de
cedentiuꝫ ⁊ ſic cõceſſa erant quedã de genere ⁊ dr̃ in principio
ꝙ ſpẽs derogat generi. deinde ſequitur. ver. ſimili quoqꝫ rõne
in quo cõceſſa erat epõ ptãs ɔferẽdi bñficia deuoluta ad ſedẽ
apoſtolicã. ⁊ ſic ptãs generalis in oĩbus beneficijs illius gene
ris ſubalterni ⁊ tamẽ decidit̃ idẽ ꝙ in primo caſu ⁊ per ſimileꝫ
rõnem. ſ. q̃ꝛ ſpẽs derogat generi ⁊ ſic pꝫ ꝙ in vtroqꝫ caſu regu
la ꝓcedit licet aliter dixerit cõpoſte. vñ do. Abb. in iſta mate
ria diſtinguit aliter dicens ꝙ aliqñ per priuilegium eſt queſi
tum priuilegiato ius in re. Aliquando eſt queſitum ius ad rẽ.
Primo caſu vera ſit opi. glo. noſtre ꝙ primũ priuilegiũ non
tollatur per ſecũdum niſi de ſecundo ſiat mentio. Secũdo caſu
procedat opi. otto. per tex. in. d. c. ꝗ̃uis. ⁊ in. c. duduꝫ. de pbẽ.
13 in. vj. † q̃ꝛ fortius eſt ius in re ꝙ̃ ius ad rem. ⁊ ideo difficilius
tollitur: vt in. c. ſi. de conceſ. prebẽ. in. vj. Sed iſta diſtinctio re
cte intuenti cõfundit̃ ꝑ tex. in. d. c. ꝗ̃uis. in ſi. vbi apparet ꝙ cõ
ceſſa facultas ɔferendi beneficia deuoluta a ſede apo. ⁊ ſic erat
queſitũ ex priuilegio ius conferendi habitu ⁊ actu ⁊ tamẽ ſpẽs
derogat generi vñ opꝫ opi. Otto. ⁊ do. Anto. videtur verioꝛ
ſimpliciter intelligendo tamen ipſaꝫ de priuilegio conceſſo ge
neraliter per qđ eſt queſitũ ius reuocabile q̃ꝛ quedam priuile
gia non poſſunt reuocari ad minus ſine cã vt plene dictũ eſt
in. c. j. §. titu. pri. dixit tamen otto. ⁊ ſequitur do. Anto. hic in
vltima glo. ꝙ predicta ſunt intelligenda niſi ſcdm̃ priuilegiuꝫ
ſpeciale nimis eneruaret vires primi priuilegij tunc. n. non tol
litur ꝑmũ per ſcdm̃ in. c. ſuggeſtũ. j. de deci. ⁊ in. c. quãto. j. de
cẽſi. que iura faciũt ꝙ ibi ſumit̃ ɔiectura voluntatis priuilegiã
tis ex magna mutatione ſtatus illius cui cõcedit̃ priuilegium

a ¶ Scdm̃ ẽ vi
dẽdũ limita vt p
Areti. ɔ. lxxvij. in
ci. in xp̃i noĩe. ⁊ p
Alex. in ɔſ. lxij. in
ci. nobilis vir. pa
noꝛ. in. c. cũ olim
de preſcrip.

b ¶ Clã ex certa
ſcia qđ operetur.
vide fely. in. c. nõ
nulli. in princi. in
viij. co. j. eodem.

c ¶ Ad idem vi
de ibi alex. in. v.
ſoli. vbi plene.

que facit ꝙ non ſit veriſimile id quod a principio erat modici
preiudicij fuiſſe de intẽtione pontificis ſi efficeretur magni pre
iudicij. Sed iſta rõ non hẽt locũ in caſu nr̃o vnde illa limita
tio non bene vr̃ ꝓbari aliquo iure. Et ad mãm qualr̃ ſpẽs de
rogat generi in vltimis volũtatibus vide oĩno. Bar. in. l. que
ſitũ. §. idem rñdit. ff. de fun. inſtru. ⁊ qđ voluit Bal. in. l. quo
14 tiens. C. fami. her. ¶ † Tertio eſt vidẽdũ nũqd qñ princeps
ſcribit ɔ̃ ius cõe debeat apponere clãm non obſtan. qui qui
dem articulus diuidit̃ in plures. Primo nãqꝫ erit diſcutiẽduꝫ
vtrum certa ſcia principis operetur idem ꝙ clã non obſtante.
15 † Scdõ poſito ꝙ nota. vtrum ſemper qñ princeps reſcribit ɔ̃
16 ius requiratur clã iſta non obſtãte. † Tertio ſi requiritur vtꝝ
ſufficiat clã gñalis an vo reqratur ſpãliſſima nõ obſtante tali
lege ⁊ in hoc tertio articulo declarabimus. vtrum clauſula de
plenitudine poteſtatis ideꝫ importet ꝙ clauſula non obſtan
te ⁊ quid de ſecunda iuſſione. ¶ Circa primum articuluꝫ qui
eſt ceteris ſubtilioꝛ videtur primo dicendum ꝙ clã ex certa ſciẽ
b tia ᵇ non idẽ importet ꝙ clã non obſtante. Et primo hoc vi
detur ꝓbari ſingulariter in. c. poꝛrecta. de confir. vti. vel inuti.
vbi tex. notat ꝙ ꝗ̃uis illi qui impetrabunt prioꝛatus perſona
les facerent mentionẽ ꝙ erant religioſi ⁊ ſic princeps haberet
certam ſcientiam facti priuilegiũ nõ valet ⁊ preſumitur falſum.
¶ Scdõ vr̃ hoc ꝓbari in. c. ex pte. j. de capel. mo. vbi pꝫ ꝙ ẽt
ſi conſtet reſcriptuꝫ emanaſſe de cancellaria non valet priuile
gium conceſſum contra conſilium lꝫ in ipſo exprimatur qua
litas ptis ⁊ ſic appareat de certa ſcia principis ꝑ hac pte addu
co qđ ſingulr̃ no. Innoc. in. c. veniens. j. de fil. preſby. ⁊ Joã.
an. in. c. ij. de ſciſma. vbi concludit ꝙ ſi ſuperioꝛ ex certa ſciẽtia
recepit inhabilem ad aliqđ officiuꝫ non videt̃ diſpenſare cum
eo niſi precedat cã cognitio. Sicut ergo factũ principis ɔ̃ ius
nõ inducit diſpẽſationẽ ita nec reſcriptuꝫ ex certa ſcia ɔceſſuꝫ.
Preterea qñ princeps reſcribit ſimplr̃ diſponendo aliquid ſu
per iure ɔ̃ ius ſicut qñ tollit pſcriptionẽ in futurum cõcedẽdo
eccleſie. qđ nulla curat pſcriptio nõ põt negari ꝙ de iure com
muni ɔ̃ qđ diſponit hẽt certam ⁊ indubitatam ſciam. vt. l. om
niũ. C. de teſt. ⁊ in. c. j. de ɔſti. in. vj. ⁊ in. c. ſepe. de appella. Si
ergo certa ſcia principis ſufficeret ſequeret̃ ꝙ ſemper qñ prin
ceps reſcribit ſuper iure ⁊ non ſuper facto vel qñ eſt certus de
facto qđ eſt ɔ̃ ius videret̃ diſpenſare ⁊ valere reſcriptum. Sed
hoc eſt ɔ̃ glo. ⁊ doc. in auc. quas actiones. C. de ſac. ſan. ec. ⁊ ɔ̃
generalitatem. l. ſi. C. ſi ɔ̃ ius vel vti. pub. ⁊. l. nec damnoſa. C.
de pci. impe. offe. ergo ſola certa ſcia principis nõ ſufficit. ⁊ ſi di
catur ꝙ adminus debeat ſufficere quando princeps de certa
ſcia ponit i reſcripto vt ſic illa appoſitio clẽ aliquid operetur.
Ad iſtud vr̃ dicendum ꝙ iſta rñſio forte poſſet procedere ad
iura ⁊ rõnes preallegatas qñ iſta clã eẽt inſerta in reſcripto qđ
ſimplr̃ diſponeret ſup iure. vbi grã. Si princeps de nouo cõ
cederet ꝙ nulla pſcriptio curreret eccleſie: tunc enim illa clã ex
certa ſcientia regulariter aliquod viciuꝫ ſurreptiõis in facto q̃ꝛ
ſup aliquo facto princeps nõ reſcribit. ⁊ iõ forte poſſet itelligi
ꝙ ꝑ clauſulam ex certa ſcia exp̃ſſam in priuilegio videretur ma
ture ⁊ deliberate nõ ꝑ importunitatem priuilegium conceſſum
vt aliqd opetur. Ad h̃ adduco gl. ſin. in prin. iũcto ſi. ipſius in
d. c. poꝛrecta. de ɔfir. vti. vel inuti. ſed quãdo clauſula iſta põt
reſpicere certitudinem alicuius facti ⁊ tollere ipſius facti ſub
reptionẽ. tũc ſatis eſt vt illud opetur. tum q̃ꝛ illa clauſula prin
cipaliter inuẽta eſt vt faciat reſcriptum nõ videri ſubrepticium
vt indicãt ipſius vba. tũ q̃ꝛ priuilegij vba debent interpretari
vt minus ledãt ius cõe quã pñt dũmodo aliquid poſſit ope
rari: vt in. c. cuꝫ dilectus. j. de ɔſue. ⁊ plene hic per mod. ꝓ iſta
pte bñ facit tex. in cle. ſi ſummus pontifex. de ſen. excõ. in ſi. In
ɔ̃rium faciũt multa iura. Et primo text. valde nota. in. c. pen.
de ɔfir. vti. vel inuti. vbi ꝓbatur qđ qñ tenoꝛ facti infertur in
priuilegio apparet hoc ipſo de certa ſcia principis ⁊ conuali
datur actus factus ɔ̃ ius ⁊ hoc tenuit no. Specu. in titu. de in
ſtru. edic. §. nunc aũt. verſi. item oppone. iuxta ſin. ¶ Scdõ
hoc videtur ꝓbari in. l. ideꝫ vlpianus. in ſi. ff. de excu. tuto. per
quẽ tex. ꝓbatur no. ꝙ certa ſcia opatur ⁊ ſi non exprimatur in
reſcripto nec valet rñſio Bart. ad illum text. ꝙ ibi princeps cõ
ɔcedebat bñficium ⁊ nõ priuilegiũ q̃ꝛ immo concedebat priui
legium ɔ̃ ius cum regulariter tutoꝛ cogatur adminiſtrare tute
lam ſemel ſuſceptã vt in. l. j. in prin. ff. de admi. tu. ¶ Tertio
hoc vr̃ ꝓbari in. l. barbarius. in ſi. ff. de offi. preſi. vbi text. cla
re dicit ꝙ ſi populus vel princeps ex certa ſcientia promouet
ſeruum ad dignitatem vr̃ ei ɔtuliſſe libertatẽ ⁊ illum habilitaſ
ſe ⁊ ibi eſt caſus no. ꝙ princeps ex cauſa fauoꝛis publici poteſt
c auferre ius queſitum tertio de iure gentium. Ad idem ᶜ facit tex.
in. l. qdã ɔſulebat. ff. de reg. iur. vbi patet ꝙ princeps eligen
do minoꝛem ad magr̃atũ ſciens eum eſſe minoꝛem vr̃ cum eo
diſpenſare hanc ſñiaꝫ confirmat gl. in. d. §. qui in aliquo etiã
in inferioꝛe

in inferioꝛe a principe. ⁊. xxxj. di. c. ſi quis ſicut. iuxta ſi. que cõ
cluſio confirmatur per tex. no. ⁊ ibi hoc tenet Inno. ⁊ ho. in. c.
preterea. j. de teſti. cog. vbi patet ꝙ teſtis ſinodalis aſſumptus
ad illud officium non poteſt repelli pretextu infamie preceden
tis quia ſuperioꝛ ipſum aſſumendo videtur cum ipſo diſpen
ſare ſi ſciuit eum eſſe talem ⁊ per iſta remanet queſtio multum
dubia ſuper qua pro veritatis indagine eſt dõꝫ ꝙ aliquando
princeps reſcribit ſuper iure reſpicienti factum de futuro. Ali
quando princeps ex certa ſcia promouet aliquem ad officium
vel dignitatem primo caſu ſubdiſtinguo q̃ꝛ aut princeps ſcri
bendo atteſtatur ſe diligenter inueſtigaſſe ⁊ perquiſiuiſſe factũ
aut apponit tenoꝛem facti in reſcripto ⁊ adicit clãm ex certa
ſcia aut ſimpliciter concedit aliquid ex certa ſcia de qua cõſtat
vel per expreſſionem ſuam vel per narrationem ſupplicantis
vel quocunqꝫ alio modo primo caſu predicta verba principis
quibus in facto ſuo creditur vt in cle. litteris de proba. appet
ꝙ priuilegium non conceditur per importunitatem vel per ni
mias principis occupationes quaſi principe nõ conſiderante
diligenter quid concedat que eſt rõ mouens legiſlatoꝛem cur
reſcripta iuri contraria nõ valent vt pꝫ in. l. j. C. de pet. bo. ſub
la. ⁊ in. c. ſi aliqñ in ſi. j. de ſen. excõ. ⁊ in. c. ex pte. j. de capel.
mo. Cũ ergo ceſſet rõ ꝑꝑ ꝙ̃ clã derogatoꝛia in. l. fuit appoſita
non vr̃ deeſſe volũtas principis concedendo priuilegium ⁊ in
h̃ caſu puto veram eſſe ſñiam Hoſtien. ⁊ Jo. an. in. c. j. de ex
ceſ. prela. li. vj. qui dñt ꝙ quãdo princeps vult priuilegiare ⁊
ſic intendit diſponere ɔ̃ ius tunc ſufficit certa ſcia principis qđ
intelligo quando appet de natura principis ſcia ⁊ deliberatio
ne pro hoc facit optime ꝙ ipſi hijdem ponunt in. c. ij. j. de ſci
ſma. vbi volunt ꝙ ſi precedente cãe cognitiõe ſupioꝛ ɔcedit in
habili offm̃ vel dignitatẽ vr̃ cum ipſo diſpenſare nec credo ꝙ
hic requiratur cauſe cognitio foꝛmalis. ſ. citata pre. Satis eſt
enim ꝙ pnceps in caſu quo poteſt ɔcedẽ priuilegium ſatiſfece
rit ſibiipſi ⁊ oñdit ꝙ premature ⁊ voluntate ⁊ nõ ꝑ importuni
tatẽ vel in aduertentiam concedit quicquid ɔcedit ꝓ iſto pri
mo membro fecit optime qđ dicet̃ in tertio articulo principali
de eo qui ex certa ſententia deputatur ad offm̃. ¶ Scdõ caſu
dõm eſt ꝙ ex quo per inſertionem tenoꝛis facti apparebat pn
cipem eſſe certũ in facto adiecto illi clẽ ex certa ſcia nihil opera
retur: ſi ſolum dumtaxat declarat id quod ex tenoꝛe facti mani
feſte deprehenditur: vt ergo aliquid operetur intelligens ꝙ
ſignificet principẽ id quod concedit mature ⁊ deliberate con
ceſſiſſe: ⁊ erit eadem rõ q̃ in primo membro q̃ꝛ operabitur tunc
id qđ clã nõ obſtã. vt aliquid de nouo inducat ar. c. in hijs de
priuileg. ⁊ in. c. ſi papa eo. tit. in. vj. ⁊. c. paſtoꝛalis in pn. j. de
ap. ¶ Tertio caſu quando ſimpliciter exprimitur clã vel ali
a ter conſtat de certa ſcia ᵃ vt dcm̃ eſt qui articulus eſt omnibus
difficilioꝛ ſubdiſtingue tres caſus. nã qñqꝫ princeps reſcribit
ex certa ſcia ſuper aliquo quod conſueuit concedere cõtra ius.
Exemplum in clã non obſtan. ſic intelligit tex. noſtrũ h̃ Doꝛ
Ab. ꝓ cuius concluſione vide tex. no. ad propoſitum in. c. ad
nr̃am. j. de ɔfir. vti. vel inuti. vbi preſuppoſita certa ſcia fun
damentum quare princeps pſumit ɔ̃ reſcriptum eſt quia non
conſueuit iſtud de facili ɔcedẽ ⁊ ſic datur intelligi ꝙ in cõſue
tis cõiter concedi vel vt in pluribus admitteretur reſcriptum.
b ¶ Qñqꝫ princeps reſcribit ɔ̃ ius ᵇ non tamen in ꝑiudiciũ iu
ris alicuius nec ɔ̃ vtilitatem publicã principaliter ⁊ tunc vr̃ ſuf
ficere ſimplex ſcia ſic intellige tex. in. d. l. idem vlpianus in ſi. ⁊
hoc eſt ꝙ voluit Bart. dum dixit ꝙ ibi loquitur in beneficio
appellauit. enim beneficium etiam priuilegium conceſſum cõ
tra ius dummodo non ad preiudicium alterius ⁊ lꝫ ibi aliq̃li
ter preiudicetur pupillo in q̃ꝫtum abſoluitur tutoꝛ a tutela illõ
tñ preiudicium nõ conſiderauit: tũ q̃ꝛ nõ venit in ɔſequentiam
ad bñficiũ conceſſum: tũ q̃ꝛ nõ affert dãnum pr̃imoniale. i. cer
tã diminutionem pr̃imonij vel iuris queſiti alicui de quo vi
dent̃ ſenſiſſe leges ⁊ iſta eſt melioꝛ ratio: tũ q̃ꝛ remoto illo põt
dari nouus tutoꝛ: vnde preiudicium vr̃ eſſe leue ⁊ iõ non req
ritur clã non obſtã. vt. l. quot. C. de preſ. in pe. offe. ⁊ tenet hic
Do. An. Sic etiaꝫ intellige tex. in. c. pe. de conf. vti. vel inuti.
ibi enim princeps diſponebat ɔ̃ ius ratificando actum de vo
luntate ptium vnde ſola contradictio iuris debet ibi ɔſiderari
⁊ nõ ptis preiudicium. Et vltimam rñſionẽ ꝙ̃ dedit ad. l. ideꝫ
vlpianus. C. de excu. tu. inuenio fuiſſe bar. in ex̃uagã. ad repri
mendam ſuper verbo nõ obſtantibus. ¶ In tertio caſu qñ
c ſ. reſcriptum ᶜ vel priuilegiũ tendit ad ꝑiudiciuꝫ alterius vr̃ eẽ
cõis opinio quod ſola certa ſcia expreſſa vel non expreſſa in
priuilegio non habet vim clauſule non obſtante ſic tenuit
Bar. in. l. ſi. C. ſi cõtra ius vel vti. pub. ⁊ in extrauagan. ad re
primendi in ver. nõ obſtante lꝫ iſtã cõcluſionẽ nõ ita clare po
nat ſed ſic arbitroꝛ reſtringenda ad dicta ſua ſcilicet quãdo re
ſcribitur cõtra ius reſpiciens preiudiciũ alterius nõ leue vel de
directo ⁊ principaliter preiudiciũ fauoꝛis publici ſiue boni pu
blici ſic intellige tex. in. d. C. poꝛrecta ⁊ in. c. ex parte. j. de cap.
mona. ⁊ alia. ſ. alleg. hanc ſententiaꝫ reperio tenere Bal. no.
diſtinguente in preludijs feudoꝛuꝫ in quarta charta ver. dicit
Ant. de pſer. vbi ponit diſtinctionẽ. ſ. relatam ex parte ⁊ ele
ganter eaꝫ probat ⁊ cũ hac diſtinctione dꝫ limittari ⁊ declara
ri qđ ipſe not. in. c. j. §. naturales ſi de feu. fue. controuer. inter
do. ⁊ agna. ⁊ in. l. eos in princi. C. de ap. ⁊ in. l. ſi. C. ſen. reſcin.
nõ poſ. vbi oĩo videas. Hanc opi. tenet Ric. de ſaly. ⁊ ſaly.
poſt eũ multum eleganter diffuſe in. l. ſi. C. ſi cõtra ius vel vti.
pub. ⁊ vltra predicta allegat glo. in. l. iij. §. ſi is pro quo. ff. qđ
quiſqꝫ iuris ⁊ poteſt eſſe ratio differentie q̃ꝛ quando princeps
reſcribit ſimpliciter cõtra ius nõ eſt cõtra iſtud reſcriptum niſi
vna qualitas ſcilicet diſpoſitio iuris cõtraria ꝙ̃ de facili prin
ceps nõ vr̃ velle diſſoluere vt in. l. ſi qñ in prin. C. de inoff. te.
⁊ vna clauſula derogatoꝛia. Sed qñ princeps reſcribit cõtra
ius ⁊ in preiudiciũ alterius vel in preiudicium iuris publici eſt
duplex ratio obſtaculi ⁊ obſtat duplex derogatoꝛia vt pꝫ in. l.
quotꝫ. C. de preci. impe. offi. ⁊ in. l. nec damnoſa. C. eo. ti. ⁊ iõ
nõ ſufficit ſimplex certa ſcientia. Scdõ caſu principali qñ prin
ceps ɔcedit priuilegiũ ſuper iure reſpectu facti futuri dicenduꝫ
1 eſt ſm̃ Bar. ſingulariter in. l. ſi. C. de ſup. ⁊ lit. expen. † ꝙ certa
ſcientia expreſſa in reſcripto idẽ operat̃ ꝙ clauſula nõ obſtan
te ſecus ſi nõ ſit expreſſa qđ dictum credo eſſe veriſſimuꝫ q̃ꝛ iſta
clauſula tunc nihil aliud poſſet operari vt plene declaraui tibi
ſ. in prin. huius dubij lꝫ ɔ̃riuꝫ ſentiat glo. ⁊ doc. in auc. quas
actiones. C. de ſac. ſan. ec. dum dicunt ꝙ ſi princeps remouet
reſcriptũ ex priuilegio dꝫ apponere clauſulã nõ obſtante. ſed
forte poſſent intelligi illa dicta niſi eſſet appoſita clauſula equi
pollens ſicut eſt iſta vt. ſ. dictũ eſt. ¶ Circa tertiũ principalẽ
2 articulũ conclude vt breuiter † ꝙ ſi princeps promouet aliqꝫ
d inhabilẽ ᵈ ad officiũ publicũ ⁊ ſic certa certitudine vel per ſa
mam ipſius inhabilitatis videtur cum ipſo diſpenſare ⁊ certa
ſcientia ſufficit vt probant iura. ſ. alle. vꝫ tex. in. l. barbarius
in ſi. ⁊ in. l. quidaꝫ conſulebat ⁊ in. c. preterea. ⁊ ibi h̃ no. ponit
Hoſt. poſt Inno. Et poteſt eſſe dupliciter ratio prima eſt illa
ꝙ̃ aſſignat ſingulariter Bar. hãc opi. tenens in extrauag. ad
reprimendũ ſuper verbo nõ obſtan. dicit eni leges que dicũt
principẽ reſcribentẽ ɔ̃ ius vtiliter ſcribere ſiue reſcripta iuri cõ
traria nõ eſſe admittenda intelliguntur quãdo reſcriptũ cõce
deret ad vtilitatẽ priuatã: ſed quando princeps reſcribit cõtra
ius ad vtilitatẽ publicam tunc reſcriptum nõ habet clauſulam
derogatoꝛiã contra ſe. ⁊ ideo ſufficit ſimplex certa ſcientia prin
cipis qualitercunqꝫ poſſet probari vel preſumi licet non ſit ex
preſſa in reſcripto. ¶ Secũda ratio poteſt eẽ q̃ꝛ quãdo prin
ceps cõcedit alicui officiũ cũ adminiſtratione preſumit̃ ꝙ hoc
non faciat cuꝫ maturitate: vnde dicit tex. in. l. j. C. qui ⁊ aduer.
quos ꝙ pro minoꝛe electo ad officiuꝫ publicũ eſt preſumptio
quaſi fuerit approbatus probabili pro hoc tex. valde no. ⁊ qđ
ibi per Bar. in. l. ſi patronus in princi. ff. de confir. tu. hec ta
men dicta in hoc vltimo articulo nõ credo eſſe intelligẽda ſiue
trahenda ad beneficia ſiue dignitates eccleſiaſticas que conce
duntur ad ſupplicationẽ impetrantium q̃ꝛ vt experientia diſci
mus nõ adhibetur matura ⁊ diligens inquiſitio. ⁊ ꝙ obtinen
tur ſepe magna importunitate ⁊ precibus ⁊ etiã repudiet tex.
in. d. c. poꝛrecto ⁊ in. c. ad noſtram. Si tamen huiuſmodi di
gnitates eſſent cõceſſe motu pro primo forte poſſet ſuſtineri ꝙ
3 haberent locũ. ſ. d. ſed tamẽ h̃ nõ affirmo pro nunc. ¶ † Ter
tio principaliter eſt videndũ vbi nõ ſufficit dicta ſcientia prin
e cipis qualis debeat eſſe clauſula nõ obſtante ᵉ ſuper quo mul
ta ſcribit Jo. an. in. c. j. de exceſ. prela. lib. vj. Do. Anto. ex di
ctis ipſius ⁊ ex dictis Bar. in. l. ſi. C. ſi cõtra ius: vel vti. pub.
diſtinguit ꝙ aut lex contra ꝙ̃ reſcribitur hꝫ clauſulaꝫ deroga
toꝛiam ſpeciale reſcriptum in. c. nonnulli. j. eo. ⁊ in. c. ſi. de re
ſcriptis in. vj. ⁊ in. l. j. C. ſi nup. vel reſcriptum. ⁊ tunc debet at
tendi foꝛma clauſule derogatoꝛie ſi requirit ꝙ de illa. l. debet
fieri mentio ſing. ⁊ expreſſa debebit dici nominatim non ob
ſtante tali lege. Si vero aliam foꝛmaꝫ ponit illa erit ſeruanda
dicit tamen vnuꝫ notabile verbũ ꝙ etiã vbi lex requirit ꝙ fiat
mentio ſingulariter de ipſa. l. ſufficiet dicere in reſcripto nõ ob
ſtante aliqua. l. que in contrariũ diſponat etiam ſi de ea eſſet fa
ciendi mentio ſpecialis. Allegat Joã. and. in loco allegato ⁊
Bar. in. l. ſi quis in princi. teſti. ff. de delega. iij. Tu circa iſtud
membrum adde etiam ꝙ ipſe non determinat id qđ eſt magis
dubiũ videlicet ꝙ ſi lex habeat particularẽ clauſulam deroga
toꝛiã que tamen nõ contineat modũ ſiue foꝛmam qua illi legi
poſſit reuocari vtrum in dubio videatur eſſe de intentione le
gis qđ fiat mentio de. l. in indiuiduo. An vero ſufficiet clau
ſula ſpecialis ⁊ ſi non ſing. Super quo dixit Bald. in. l. ſi. C. ſi

a ¶ Qñ ɔſtat d
certa ſcia pncipis.

b ¶ Qñ pꝛiceps
reſcribit cõtra ius
vide Bal. ⁊ ſaly.
in. l. fin. vbi plene
C. ſi cõtra ius vel
vti. ⁊ dicit Alex. l
apoſti. ad Bart.

c ¶ Quando re
ſcriptuꝫ tendit in
ꝑiudiciũ alterius.

d ¶ Inhabileꝫ
vide plene Jac. in
l. Barb. ff. de of.
preto.

e ¶ Qualis de
beat eẽ clã nõ ob
ſtante vide fely. i
c. nõnulli in prin.
i. iij. co. cũ. xxxvj.
co. ſequẽtib⁹. j. e.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

contra ius ꝙ ſicut clā ſpecialiſſima eſt poſita in vna.l.ita de ea ſingulariter debet fieri mentio pro cuius dicto eſt glo.ordi. in auc.qui.mo.natur. effi.ſu.§.ſi.ꝛ in auc.hō inter liberos.C. de teſta.ꝛ videtur eē dictū ſuū rōnabile lʒ Bar.ſentiat oppoſitū in.d.l.ſi.dū reprehēdit gl.autē hō inter liberos ſicut.n.ſpēs derogat gn̄i vt in tex.noſtro. ita ꝛ indiuiduū dʒ d̄rogare ſpēi q: qn̄ duo ſunt ſpālia illud derogat alteri quod eſt ſpecialius vt.l.in ſacris ꝛ ibi per Bar.C.de proxi.ſacro.ſcri.ꝛ plene declarat Bart.in extrauag.ad reprimē.in ver. nō obſtantibus. iuxta fi.ꝛ Bal.in.l.j.§.vbi autem.C. de cadu.tol.vnde ſi precedit diſpoſitio .l. particulariter habens clām derogatoriam in indiuiduo probabile videt̄ eſſe ꝙ clā non obſtante generalis non ſufficiat.ꝛ hanc opi.ſentit idem Bal. in.l. eam quam C.de fideicom.ꝛ clare tenet in preludijs feudoꝝ in quarta carta.ver.ſuperius allegato. ¶ Secūdo adde inq̄tum ipſe tāgit de illa clā perinde ᵃ atq̄ ſi ſpālis eſſet facta mentio . idem tenet Bal.in loco proxi.allegato ꝛ videt̄ caſus in.l.oēs.C.de preſcrip.xxx.an. Sed in cōtrariū fortiter facit:q: quo ad iuris effectum non videntur eſſe paria aliquid eſſe expreſſuʒ vel haberi pro expreſſo vbi ſumus in materia ſtrictiiuris.ita videtur probari ſingulariter in.l.lʒ.ff.qui.mo.pig.taci.ꝯha.vbi probatur ꝙ q̄uis inuenta ꝛ illata in domum que ſunt tacite obligata.tamē quo ad impediēdū libertatem non procedit iſta parificatio q: diſpoſitio.l.prohibentis ſeruum manumitti quādo eſt expreſſe pignoratus cū ſit contra libertatem non videtur eē fauorabilis. Secūdo ad idē bene facit tex.in.c.ij.iuxta fi.j.de do.ꝛ contu. vbi patet ꝙ ad hoc vt ſecūde littere reuocent primas debet fieri ſpecifica mentio de rebus contentis in primis litteris ꝛ non inuoluta. ¶ Tertio hoc videt̄ probari in.c.qui ad agendum in prin. de procur.lib.vj. vbi pʒ ꝙ lʒ pars velit habere exigentia ſpāle mandatū pro expreſſis tamen illa clā nihil operat̄ q̄tum ad illa que requirunt ſpeciale mandatum. ¶ Hijs tamē nō obſtantibus credo cōmunem ſniam eſſe veram . Non ob.l. lʒ in contrarium allegata q: in hijs que ſunt facti oportet neceſſario ꝙ lex diſponat per fictioneʒ.vnde ſtat regula ꝙ in materia ſtricti iuris diſpoſitio facta in caſu vero non trahitur ad fictū vt.l.iiij.§.hec verba.ff.de neg.geſt.Sʒ in terminis noſtris ad tollendū.l. precedentem non eſt opus inducere aliquaʒ fictionem: q: cuʒ princeps non potuerit ſibi imponere.l.a qua nō liceret recedere ſi vellet ſatis eſt ꝙ ſumus certi de voluntate principis ꝙ velit derogare priori legi ex quo vult omnes leg.haberi pro expreſſis.vnde licet circa actuʒ expreſſionis introducat̄ quedaʒ fictio.hec tamē fictio non eſt cā immediata tollendi.l. ſed voluntas principis que declaratur per eā pro iſta cōcluſione allego caſum ſing.in.c.ſi.iuxta fi.de ſen.excō.lib.vj.vbi ꝓbat̄ no. ꝙ ſufficit dicere non obſtātibus quibuſcūq̄ ſtatutis ſub q̄uis forma verboꝝ cōceſſis. Ad idē tex.in clemen.dudū verſus fin.de ſepult.non ob.tex.in.c.qui ad agendum:q: ille loquitur in diſpoſitione hominis qui non poteſt fingere vel fictionem introducere vt.l.ꝛ ſi forte.ff.de caſtren.pe.ꝛ per Barto.in.l.ſi is qui pro emptore.ff.de vſucap. non ob.text.in.c.ij. q: ibi clā erat ibi obſcura ſiue expreſſio facta per partem ꝙ nō bene certificabatur res tractans de facto ſuper quo reſcribebatur.vn̄ vr̄ ſupiorē vt.l.dicitur que rō ceſ-
4 ſat in caſu noſtro. Et per predicta appet † ꝙ ſi ꝓcedit ꝑuilegiū
b alicui cum clā derogatoria ꝙ nō poſſit reuocari niſi fieri ᵇ de ipſo mentio de verbo ad verbū ſufficiet ſi in ſequenti priuilegio vel cōſtitutione dicat̄ nō obſtantibus quibuſcunq̄ priuilegijs etiam ſi de ipſis eēt faciēda mētio ſpālis ꝛ de verbo ad verbū.ꝛ ita tenuit ſingulariter Fed.de ſenis ꝯſilio.xlvj.lʒ aliō tenuerit cōſi.ſuo.ccxxvij. ſed primū dictū vʒ melius per predicta ꝛ etiam nouā rōnem q̄ ipſe ſibi aſſignat quia ſi aliud diceremus ſequeretur ꝙ ſummus pontifex poſſet ſibi auferre poteſtatem reuocandi priuilegium per indirectuʒ:q: ſi haberet facere mētionem de priuilegio de verbo ad verbum ſepe nō poſſet inueniri vel haberi illud priuilegium : maxime ſi eſſet antiquum ꝛ ſuoꝝ predeceſſoꝝ ꝛ hanc partē approbat do.Abb.in c.cum inſtantia.j.de cēſibus vbi omnino videas. Aut lex nō habetur clām derogatoriaʒ in ſpē. ꝛ tūc ſufficit clā generalis non obſtan. abſq̄ eo ꝙ fiat mentio in indiuiduo de.l. Adde tamē q: de forma clē requiritur ꝙ ſit ſpecialis ꝛ ſi non ſingu-
1 lis.† vnde nō ſufficeret dicere nō obſtāte aliquo vel nō obſtāte aliqua.l.ſʒ dʒ adiūgi que in ꝯtrium loqueret̄ vel diſponeret ſm Bar.qui no.in.l.ſi.C.ſi ꝯ ius ꝛ ſeqtur ibi Bal.Sʒ iſta forma nō vr̄ eſſe ſufficiēs q: verba iſta pn̄t referri ad ꝯtrariā legis diſpoſitionem ꝛ non ad clauſulaʒ derogatoriam ſibi annexā ꝛ hoc videntur ſonare prima facie.vnde idē Barto.in extrauag.ad reprimē.in ver.non obſtantibus ponit meliorem formaʒ vt dicatur nō obſtante aliqua.l.que id fieri vel cōcedi ꝓhiberet. Naʒ reſpectu diſpoſitionis.l. precedentis non eſt ne-

a ¶ Nota.de illa clā ꝑinde ac ſi ſpālis eēt fcā mētio vide do bal.ꝛ ſaly.i l.ea que.C.ð fideicom.

b ¶ No.pulchꝛ dcm̄ ð clā ꝙ non poſſit reuocari niſi fiet expſſa mētio de ꝑuilegio de ṽbo ad ṽbū ð quo vid paōr.ꝛ Jnno. i.c.cū inſtantia de cenſibus.

c ¶ Nota qd requiratur quando papa reſcribit.

d ¶ Qn̄ priuilegiū ꝯtinet ius cōe:

e ¶ Jn.l.j. vide ibi plene alexan.ꝛ Are.

ceſſaria clā nō obſtante ſed reſpectu clauſule derogatorie ſibi adiuncte ꝙ prima forma non tollit ſed ſecunda ſic. Et ad iſtud membrum addetur. ſingu. quem ibi no. Barto in.l.ſi. §.j.ff.de leg.ij.q. vbicunq̄ clā derogatoria elicitur a contrario ꝛ non expreſſe nunq̄ eſt impeditiua diſpoſitionis ſequentis etiam ſi ſit ſicut clā non obſtante. ¶ Secundo adde ꝙ ſingulariter ponit Bald. allegans Jo.mo.in.c.j.de conſti.lib.
2 vj.† ꝙ quando papa reſcribit ᶜ contra conſtitutionem editam
c in conſilio ſuper requiritur cauſa ſpecialiſſima non obſtante ita no. ipſe in.l.humanum.C.de leg. Et ad vnum de membris
3 precedentibus dum dixi † ꝙ vbi agitur de preiudicio publico ſiue fauore publici non ſufficit clauſula ex certa ſcia adde ꝙ Bald. tenet oppoſitum in preludijs feudorum loco ſepe allegato vbi bonum publicum capimus pro commodo fiſcali vel pro iure fiſcali vbi vero capermus bonum vel publicum pro fauore publico concernente vniuerſos ſicut ꝛ fauor religionis ꝛ multi alij ſimiles non loquitur Bald. ꝛ poſſet ſtare concluſio predicta ꝙuis etiam in caſu Bald. dictum ſuum ſit
4 dubium ꝛ non ꝙ ſi in illo articulo dicta ſunt. † Item adde inq̄tum h. dicitur ſm vnam lec. ꝙ ſi priuilegium continet idem quod ius commune non eſt neceſſe facere mentionem in ſecundo priuilegio de primo continenti id quod ius cōe nā h limitatur tripliciter ſm doc. ¶ Prima limitatio eſt niſi priuilegium ex parte velit imperare ſcdm priuilegij in totum derogatiuum iuris cōis ꝙ facere mentionem de primo modificato quia non eſt verſimile ꝙ ſi concedens meminiſſet de primo modificato conceſſiſſet ſm abſolute ita dixit nota. Jnno.in.c. veniens. j. de preſcriptis ꝛ tenet do.ant.hic. ¶ Jn adde ꝙ hanc.q. ſingulariter diſputat Joan.an.in addi. Spec. in ru. de teſta.q.j.ꝛ ibi concludit pro hac parte nedum in priuilegio immediate conceſſo ab eo qui dat ſcdm priuilegiū ſed etiaz in ſtatuto inferioris quod nititur auctoritate apoſtolica q: alias non valebat de ſe allegat tex. pro iſta parte in ratione ſui in.c. ij.§.j.de deci.li.vj. vbi probatur ꝙ priuilegium reſtringitur ꝛ comprehendat illud quod pontifex nō fuiſſet verſimiliter conceſſurus ſi qualitatem facti bene nouiſſet. Ad idē tex.in.c.j.de ſi.preſby.co.li. Secundo limitant doc. in beneficialibus in q bus facienda eſt ſtrictiſſima interpretatio vt in.c.ꝙuis de preben.lib.vj. Nam ſi conſtitutione epiſcopi vel eccleſie caueſ ꝙ ſpurij non poſſent promoueri ad beneficia ꝛ idem aliquis ſpurius impetrat aliquod beneficium non ſolum ꝙ fieri mentio de iure cōi ſed etiam de illo ſtatuto ſz cōcordet cum iure cōi ꝛ ita no. ſingulariter Jo.mo.ꝛ Jo.an.i.c.j. de ſi.preſby.li.vj.ꝛ ſz do.an.h. ſz Bal. in.l. omnes l.j. ꝛc. ſ. ſm ſi ſu. ſue. prouer. inter do.ꝛ agna.ꝛ oppoſitum ad iſtam doctrinam recitat dictum Jo.mo. ¶ Tertio intelligitur regula precedens ſimpli
d ci priuilegio ᵈ qō concordat cum iure cōi ſed ſi id quod cōpetebat niſi de iure cōi incipit etiam competere niſi de iure ſpāli hōc te origine a conuentione partium ſuper de illo iure facienda eſt mentio in ſecundo priuilegio. Caſus eſt no. que ibi ponderat Do. Abb. ad hoc in.c.cum oli.j. de reſcriptis ꝛ bene facit tex.ꝛ quod ibi no. in.c.ꝛ multiplici.j.de deci. Jtem adde ad
5 dicta do.an. inq̄tum diffuſe tractat hic.† vtrum ſtatutum diſponens idem quod ius cōe inducat nouum vinculum ſi diſponit ſuper ma̅ ex qua poſſit oriri nouatio aut noua conditio ex.l.iuxta mām.l.j.ff.de cōdi.c.j.l. ꝛ eſt opi. Barto. prout ipſe
e allegat bene in.l.j. ᵉ in prin. ff.ad.l. fal. adde ꝙ no. Bal.in.l. j.C.de ſer. reipu. ma. ꝛ in iſta ma aliter vt diſtinguere. Dicit n. ꝙ aut ſtatutum fit ab eo qui nō pōt derogare iuri. cōi. puta ab epō vel a pſato p̄torio ꝛ ſimilibus de quibus h̄r.i.c.ſi.de offi.archi.pſby.ꝛ in.c. qō ſup his de maio.ꝛ obe.ꝛ in.l. nominam. C. de offi. pfec. preſi.vr. ꝛ tunc tale ſtatutū nullū nouum inducat vinculum quia cum nec nō ſtatuens teneſ ſeq ius cōe ꝛ obſeruare ſtatuendo id ad idem tnr nihil noui videt inducere vt.l. vnum ex familia.§.j.ff. de le.ij.ꝛ not. Bar. in.l.e.ij.ff.de iur. om.iu. Aut ille facit ſtatutū qō poterat contra ius cōe diſponere ꝛ tūc dicit ipſe ꝙ ſtatutū inducit nouum vinculū ꝛ nouaz diſpoſitionē quia qui confirmat actū cū poſſit reuocare vf de nouo precedere vt.l.poſthumus.§.ſi.ff.de iniuſt.te.ꝛ no. bart. in.d.l.ꝛ quia Pro hac concluſione dicit ipſe cē caſum no. in d.l.j.ibi conſtitutionibus pū ꝛ l. municipali ꝛ hāc ꝯcluſionē ꝙ ſtatutum populi diſponens idem ꝙ ius cōe inducat nouum vinculū tenet idem Bal. in.l. pe. alle.§.j.C. de pſti.pe.vbi dicit
6 ſingulariter ꝙ ſi rector iurat ſeruare ſtatuta ciuitatis ſtr ꝛ ſub pena periurij ſeruare ſtatutum continens idem quod ius cōe allegat tex.valde.no. in ma.in.l. magiſtratus in ſi.ff. ad municip. vbi tex. ſatis clare dicit ꝙ id quod eſt diſpoſitum a conſuetudine generali ſi expreſſe reducatur in ſtatutū municipale debetur ex.l. municipali. Et ſic pʒ ꝙ ꝙuis ſtatutum concedit alias conceſſum de iure inducit: tamen nouā diſpoſitionē idem

idē dixit Bal.formaliter in.l.ſi.C.que ſit lon.ꝯſue.ꝑ illum tex. vr̄ enim ibi ꝙ cōſuetudo leges imitat̄ in ipſos retinet vn̄ pon-
7 derat Bal.tex.dū dicit † ꝙ cōſuetudo.l.limitat̄ ꝛ per hoc vr̄ velle ꝙ tex.idē loquitur in cōſuetudine que diſponit idē ꝙ lex ꝛ tn̄ dicit cōſuetudo ꝛ ſic inducit nouuʒ vinculū. Et h ſunt tria optima iura ad ꝓpoſitū in quibus in ſtatuto ciuitatis videtur approbari opi.Bar.ꝛ Do.An.ꝛ Jo.de Jmol.in.l.j. in pri. ff.ad.l.fal.in.j.membro ſtat. cum Bal . lʒ ipſum non alleget. Sed in ſecundo membro diſtinguit dicens ꝙ aut ille qui poſſet diſponere contra ius commune eſt certum ꝙ vult inducere nouum vinculū vel de nouo diſponere ꝛ tunc ſine dubio ſtatutum inducit nouuʒ ius.q: iſta eſt regula ꝙ ille qui poteſt reuocare actum iam factū ſi ſcdō ideʒ diſponit ꝛ vult diſponere de nouo poteſt vt.l.poſthumus.§.ſi.ꝓallegato:ꝛ in.l.querebatur ff.de teſt.mili. Aut nō apparet quid voluerit faciens ſtatutuʒ de nouo.ꝛ tunc ipſe credit in dubio ꝙ ſtatutū non inducat nouum vinculum allegat tex.iuncta gl.in.l.j.ff.ad.l. falci. in ṽ. dedit dum glo.exponit.i.datum confirmauit ꝛ ꝙ no. Cyn.in l.ij.in.iij.q.C.que ſit lon.conſue . Sed ipſe nō perpendit ꝙ.l. j.ad.l.falci.loquit̄ in.l.cōi que pendet ab eadeʒ auctoritate qua ꝛ lex precedēs vn̄ habet̄ ꝓ vna cū.l.precedenti arg.l.j.§. ſi qs in dubijs.ff.de bo.poſ.ſm tabu . ¶ Tota difficultas articuli ſtat in duobus prima difficultas eſt qn̄ ſtatuēs intendit de nouo diſponere qō fuit ſcdʒ membruʒ diſtractionis p̄miſſe ex dictis dn̄i Joan.nam ego concedo in illo ſcdō membro ꝙ ſi ſtatutum vult de nouo diſponere vtriq̄ inducit nouum vinculuʒ. ¶ Sed tūc remanet duplex dubitatio prima eſt vtrum ſi conſtat de mente ſtatuti ꝙ velit de nouo diſponere remaneat.l. vetus diſpoſitio in dubio. Scdō poſito ꝙ ſtatutuʒ velit de nouo diſponere: vtruʒ poſſit ꝯſeruare expſſe vetereʒ.l.diſpoſitionē.
a ¶ Et in prima ᵃ dubitatione videtur dōm primo ꝙ videatur receſſum a iure communi q: ſm Bar.in.l.ꝛ q:.ff.de iuriſ.om. iudi.quando aliquis confirmat actum validum queʒ poteſt reuocare ſi intendit de nouo diſponere videtur reuocare primuʒ actum vel primam diſpoſitionem per.l.poſthumus.§.ſi.ff. de iniuſt. te. Sed tex.ille parū videtur facere quia loquitur in teſtamento pagani in quo duo teſtamenta non pn̄t eſſe ſimile ſʒ hoc non contingit in duabus.ll.vel in.l. ꝛ ſtatuto vnde tu allega meliorē tex.pro eo in.l.querebatur circa prin.ff.de teſt.mi. vbi pʒ ꝙ ſi t̄es qui poteſt diſcedere cum duobus teſtis facit ſm teſtm̄ ſimpliciter in dubio videtur velle reuocare primuʒ ꝛ ſeq potius naturā actus q̄ʒ priuilegiuʒ ſuum. Sic ergo videtur dicendū in ꝓpoſito ꝙ cū de nā.l.ſit nō diſponere ſupfluo vt.l.j. §.dixerit aliqs.ff.de publi.ꝛ in.§. qbus in prima ꝯſtitutiōe co
b dicis videat̄ in dubio ſtatutū tollere ius cōe ne alioquin ᵇ ſua diſpoſitio noua ſit ſuperflua pro hoc optime facit q: ſicut interuentu noue perſone ex interuallo in dubio preſumitur nouatio vt inſti.qui.mo.tol.ob.§.ꝑterea.ꝛ plene traditur in.l.delegare ff.de noua.ꝛ in.l.ſingularia.ff.ſi cer.pe.ꝛ per Bar.ꝛ mod.ita videtur ꝙ diſpoſitio ſtatuti ſeu prouiſio emanās a diuerſa perſona tollat diſpoſitioneʒ iuris communis contrariū tn̄ tʒ bar. in.l.j.ff.vi bo.rap. Et licet non loquatur in terminis proprie loquitur tamen in ſimilibus vʒ quando diſpoſitio ſtatuti continet minus q̄ diſpoſitio iuris. Et q̄tum ad effectum nouationis paria ſunt ſm obligationē continē minus q̄ʒ prima vel cōtinere tantūdem vt plene declarat bar. in.l.pe.ff.de preto.ſtip. de ſubtilitate vero iur.videtur cōcludenduʒ id qō dixi ꝙ in dubio ſtatutū ſi intendit de nouo diſponere videatur velle recedere a prouiſione iu.cōis idem continentis. Si tamen vellet expſſe cōſeruare vtrunq̄ credo ꝙ poſſit ſicut interueniēti noua perſona non fit nouatio quādo agitur per ptes vt prima obligatio duret ſm.glo.in.l.valerianus prealle . Et per hoc videtur patere deciſio vel tertium membrum q: ſi diſpoſitio ſtatuti hʒ ſe vt auctoritas ꝛ diſpoſitio noue perſone circa idem in dubio videtur tolli ius cōe per ſtatutum:ꝛ conſequenter non remanebit niſi vinculum ſtatuti vt dictū eſt ꝛ hoc videtur probare ille tex.ſing.in.d.l.magiſtratus.ff.ad munic.vbi videtur innui ꝙ facto ſtatuto poſt conſuetudinem id quod cōceditur concedat̄ ex ſtatuto ꝛ non ex conſuetudine. Nam tex.dicit concedi moribus ſi non ſit ſtatutum ꝛ ſic tacite videtur inferre ꝙ ſtante ſtatuto ceſſet virtus conſuetudinis non loquatur proprie in caſu noſtro nō defenderetur iſta opi.in practica ſi eſſet tenenda cōmunis ſnia qcquid dicat Jo.de Jmo. ꝙ ſtatutū inducat vin-
8 culum remouenti veteri . Et per hoc eſt expeditus iſte articulus . Sequitur decre.ad hec.

9 Ad hec. Si vnus ſm cōem intellectū .h.d. † Nō valēt lr̄e de iuſticia per quas incerti iudices dantur vel futura negocia cōmittunt̄
c ſcdā eſt ibi ſicq̄ tertia ibi nos† No.i.ᶜ ibi vt aſſerūt
10 ꝛc.originē vn̄ orit̄ practica qua vtuntur procuratores in libellis ꝛ exceptionibus. Cum enim narrant aliquid qō pōt eſſe ꝯ ipſos ſemper addunt dr̄ vel aſſerit̄.† Eſt ēt cautella in poſitionibus ꝛ.c.qn̄ affirmat̄ aliquid ne articulās ad iſtud tantum videatur ſe aſtringere adiungitur in fine articuli vel ꝓut conſtiterit ꝛ probabitur vt ſingulariter tradit Bal.in.l.edita.C . de eden.in repe.paduana.ꝛ dicit ꝙ eſt practica vin. Ponitur etiā ꝛ alia proteſtatio in prin.articuloꝝ vel poſitionū non aſtringens ſe ad probandum ſupflua de quo in.c.lʒ cām.j.de ꝓba.
11 ꝛ per doc.in.l.diuus.ff.de re iudi.ꝑ Bar.ꝛ ēt illa.c. ꝯiūcti ꝛ diuiſim de qua per bal.in l.precibus.C.de pub. Et ex eo.ṽſi.no.
12 † ꝙ quando continetur aliquid in litteris apoſtolicis qō mul
d tum deuiat ab honeſtate ꝛ ſtilo curie ᵈ preſumit̄ tunc falſuʒ addo tex.in.c.quā graui de cri.fal.ꝛ in.c. ad nr̄am. j. de confir.
13 vti.vel inuti.ꝛ ꝙ tradit̄ in.c.ſi qn̄.ſ.eo.† ¶ Not.tertio duas cauſas propter quas reſcriptum tenebitur nullum incertitudo ſcilicet iudicis ꝛ commiſſio futuroꝝ negociorum quod qualiter procedat dicetur inferius. ¶ † Vltio no.cām propter quā reſcripta de iuſticia ſunt odioſa q: derogant.iuriſdictiōi ordinarij quod eſt odioſum iuxta ea que hn̄r.xj.q.j.c. ꝑuenit ꝛ hic tangitur in ſcdā glo. ¶ Jn gloſ.poſita ſuper verbo elegerint in fi.ibi ſatis tamen credo ꝛc.do.ab.mod . multū pōderat hic iſtam glo. que videtur ſentire ꝙ tm̄ operatur clauſula de plenitudine ꝑtātis que cōclō pendet ex dubitatiōe illa de qua plene
14 ſcripſi in.c.j.ſ.e.† vʒ vtrum clauſula ex certa ſcia idem operetur ꝙ clauſula non obſtan.nam ſi idem operat̄ ṽa eſt iſta conditio:qm̄ plenitudo ꝑtātis ſm vnam ſpēm eſt ꝑtās diſpenſandi contra ius ꝛ tollendi ius vt plenius.j.videbis.ꝛ iaʒ de hac q.dic vt ibi fuit dictum. Scias tamen ꝙ Bal.tʒ contra iſtam concluſionem formaliter in .c.j.§. libellarius de pace conſtā. vbi dixit ꝙ in hijs que ſunt ſpāliter damnata a iure non ſufficit certa ſcia nec illa clauſula ſed requiritur clauſula nō obſtante particulariter vel clauſula de plenitudine ꝑtātis ꝛ conſequēter plura tradidit de nā huius plenitudinis ꝑtātis dicens de ipſa tractari per glo.in.c. vbi periculum de elect . libro ſexto.ꝛ per Jo.an.in.c.ex publico.j.de conuer.coniug.vbi iſta poteſtas vocatur abſoluta que idem importat quod poteſtatis plenitudo que nihil aliud eſt ſm eum quam poteſtas principis ſolutam legibus que diſponit vel diſpenſat ſupra ius vel contra ius:qua poteſtate princeps non debet vti ſine cauſa ſm eum alle. Jnno.in.c.innotuit.j.de elec. Tu vero diligentius conſide-
15 ra in iſta materia.† Nam primo vidēdum eſt quid ſit poteſta-
16 tis plenitudo.† Secundo quotuplex ſit eius ſpecies.† Tertio ponende erunt quedā cōcluſiones circa effectū ipſius. ¶ Circa primum dic ſm Bal.in.l.ij.C.de ſerui.ꝛ aqua.in tertia car.
e ꝙ plenitudo poteſtatis ᵉ eſt arbitrij plenitudo nulli neceſſitati ſubiecta ꝛ nullius iuris publici regulis limitata que diffinitio declarabitur probabitur ꝛ limitabitur in ſequenti articulo.
17 ¶ † Circa ſecundum ergo dicas quod poteſtatis plenitudo dupliciter conſideratur vno modo extenſiue alio modo intenſiue. Si conſideras eā primo modo talis plenitudo nihil aliud eſt quam poteſtas ſe extendens ad omnes cauſas ad omnes perſonas ꝛ ad omnem ius : ꝛ hec eſt in ſummo pontifice qui vniuerſalem iuriſdictionem in omnibus ꝛ per omnia habet ix.q.iij.per principalem.ꝛ.c.cuncta per mundum:cui quidam reſeruata ſunt que non competūt alteri ꝛ in his precipue oſtēditur plenitudo poteſtatis extenſiua oſtenditur ꝛ reſpectu vniuerſitatis locorum.vt in dictis iuribus. Et de reſeruatis ipſi fit mentio.xviij.di.c.huic ſedi.ꝛ.xij.di.c.preceptis in glo.in.c.ꝙ tranſlationem.j.de offi.lega.ꝛ ſecundum hunc modum ſignificandi capitur plenitudo poteſtatis.iij.qō.vj. ꝛ multum in fi. qui tex.eſt no.ad propoſitum. ¶ Secundo modo capitur intenſiue ꝛ iſto modo plenitudo poteſtatis nihil aliud eſt quam facultas ꝛ poteſtas quedam legibus ſoluta que poteſt in totuʒ tollere ius poſitiuum vel in partem vel contra ipſum diſpenſare.nam plenitudo poteſtatis contra ius naturale vel diuinum ſine cauſa nihil poſſet operaretur clauſula iſta. Primum probatur expreſſe in.c.propoſuit.§.ſi.j.de cle.excommu.mili. ꝛ in cle.paſtoralis.in ſi.j.de re iudi. Secundum in eadem cle . ver. ſed nec de facto ſupplectio iuncta ſententia heretici de qua ibi fit mentio.vnde dixit Bal.ibi no.in.d.l.ij.de ſerui. ꝛ aqua. ꝙ plenitudo poteſtatis non tollit.l.naturalem. quia princeps eſt animal rationabile ꝛ ſubiectum rationi quam lege non poteſt tollere:vt.l.ij.ff.de vſufruc.ea.re. que vſu conſu . ꝛ per hoc eſt exprimat vel per clauſulam habentem ſimilem virtutem ſm Bal.qui ita not.in prelu.feu.car. tertia. Cuius concluſio probatur in.c.propoſuit.in ſi.j.de conceſ.prebē.in ver. licet autē. ꝛ benefacit tex.ꝛ quod ibi no.domi. Anto.de but.in.c.duduʒ
f el.ij.infra de deci. ¶ † Secunda ᶠ concluſio erit talis tantum
18 operatur iſta clauſula de plenitudine poteſtatis quātum clauſula non obſtan.in indiuiduo:ita dicit ſingu . Bald.in.cap.

a ¶ Et in prima vid bar.in.iij.co. ꝛ Jaſ.in.iiij.in.l. more cū.l. ſeq. ff. de iuriſd.om.iud.

b ¶ Ne alioquin vide plene pau.de ca.ꝛ Alex.ꝛ Jaſ. in primis verbis in auc.ꝑterea.C.ð colla.

c ¶ Nota ð clauſula vt aſſerunt.

d ¶ Et ſtilo curie pulchre panoꝛ. in.c.ij.de reſcri.vide hu.in.c.pro recta in.ij. nota . de confir.vti. vel mlium in ſuo reperto.fo.clx.reſcriptū apoſtolicū calde. cōſil. viij.ſub hoc ti.lap.alle . xxxiij. inci.de ſtillo. ꝛ q: materiā ſtilli curie pulchre ornat fel. vide ipm l.d. c. ij. in.vj.col.ṽſic.ſtillus curie doc.in.l. j.C.de ſac.ſanc.eccle. in verbo liber ſtillus ꝛ in.l.more maioꝛū in primis verbis.ff.de iuriſ. om.iudi.

e ¶ Clā plenitudo ꝑtātis qd ſit ꝛ quid opetur.vide hunc tʒ plenius q̄ per alios in.c.j.ſ. eo.ꝛ p.d. vita .in ſuo ſolem. tractatu in fo.xlv.

f ¶ Secūda.vid tu Fely.in.c. non nulli in ꝑn.col.ix. ver.fallit.iiij.j.eodem.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

ſ.§.libellariũ.de pace conſtan.Et poteſt eſſe ratio: quia cum plenitudo poteſtatis nihil aliud ſit ſm vnum modum quam diſpenſatio ſm ius non poteſt princeps manifeſtius de ſua intentione oſtendere ꝙ vult ius tollere quam apponendo iſtam clauſulam. ¶ Tertia concluſio ſingulariter in iſta materia ſit talis quando princeps circa aliquam diſpoſitiõem dicit ſe ſupplere de plenitudine poteſtatis omnem defectũ intelligitur ſupplere defectus concernentes ſolemnitatem non inhabilitatem perſone.ita firmat ſingu.Specu.in titu.de leg.§.nunc oſtendendo.verſicu.xliij.vbi multa bona iura allegat ad materiam.

a ¶ † Quarta[a] concluſio princeps non poteſt vti plenitudine
19 poteſtatis contra ius naturale vel diuinum ſine cauſa ſm bal. in.l.ij.C.de ſerui.ꝛ aqua.ꝛ probat tex.optime in clemen.paſtoralis.in ver.ſed nec ſuppletio.de re iudi.ꝛ per hec expedita eſt prima principalis.q.qua queſiuimus quid eſſet plenitudo po-
20 teſtatis. ¶ † Circa ſecundam queſtionem vꝫ vtrum clauſula ex certa ſcientia formaliter debeat exprimi in reſcripto vel priuilegio an vero aliter probari poſſit certa ſcientia principis ẽt ſi formaliter non exprimatur eſt ſciendum aliquam fuiſſe veritatem inter docto.vt etiam refert hic Abb.ꝛ bene.Naꝫ glo: in clemen.ꝛ ſi principalis que eſt vltima de reſcriptis.videtur velle ꝙ formaliter in reſcripto certa ſciẽtia debeat exprimi.Ad idem adducit do.Abb.glo.in.c.ex multiplici.ĩ.de deci.Contrarium tenuit Innoc.ẽ.in.c.ſtatutum.in prin.de reſcrip.lib.vj.vbi videas late per domi.Domi.ꝛ ſenſit Joan.and.in.c.nõnulli.infra eod.ꝛ volũt iſti in effectu ꝙ ſufficit qualitercũqꝫ poſſit conſtare de certa ſcientia principis licet clauſula iſta formaliter non ſit expreſſa Bald.autem in.l.fi.C.ſen.reſcin.non poſ.videtur diſtinguere ꝙ aut gratia conceditur cum alterius preiudicio:ꝛ tunc requiratur iſta clauſula ex certa ſcientia vt formaliter exprimatur.Aut gratia conceditur ſine alterius preiudicio.ꝛ tunc ſufficit qualitercunqꝫ ſcientia iſta probetur. In primo membro allegat.l.probatorias.C.de diuer.offi.lib.xij.pro.ij.l.idem vlpianus.ff.de excu.tuto.Sed in.c.j.circa med.quomodo fiat inueſti.in vſi.feu.ipſe tenet ſingulariter ꝙ dicta
b ſcientia debeat exprimi in gratia quaſi de ſubſtantia[b] gratie ſit ſcriptura.allegat dicta.l.probatorias.ꝛ quod no.ſuper data vj.libri.ꝛ in.l.prima.C.de man.prin.vbi bonus tex. ¶ Tu vero pro concordia iſtarum opi.potes ſic diſtinguere ꝙ aut queritur vtrum ſufficiat probari certã ſcientiã principis abſqꝫ eo ꝙ iſta clauſula formaliter exprimatur ex his que continentur in gratia vel in ſcriptura gratie.ꝛ tunc ſine dubio ſufficit: ſiue ſit probatio vera ſiue preſumptiua.Caſus eſt not.in.c.pe.de confir.vti.vel inuti.vbi patet ꝙ gratia apoſtolica ſiue confirmatio gratioſa in qua exprimatur totus tenor diſpoſitionis confirmate valet ꝛ non cenſetur facta in forma cõmuni.imo debet ſeruari diſpoſitio etiam ſi eſſet contra ius vel de ſe iniurilis.ꝛ iſta determinat no.Guil.in Specu.in titu.de inſtru.edicto.§.nunc autem.verſic.item oppone.ꝛ probato in capitulo preallega.Aut queritur vtrum certa ſcientia principis poſſit probari aliter quam ex his que continentur in gratia.ꝛ tunc poteſt ſuſtineri ſententia glo.in.d.clemẽ.ꝛ qđ dixit Bald.in d.c.j.per quos fi.inueſti.valet ꝙ probatio talis fieri non poſſit.niſi forte cum non ageretur de alicuius preiudicio vt diſtinxit Bald.in.l.fi.preallegata.Et hoc vltimum dictum ad minus ex de iuris autem ſubtilitate eſſet magis dubiuꝫ qꝛ in gratia ſcriptura videtur eſſe de ſubſtantia:vt dictuꝫ eſt.ꝛ per hoc eſt expedita.ij.q.ꝓncipalis. ¶ In ea.glo.in fi.ibi ſaluo iure refutationis hanc glo:reputat do.Abb.hic eſſe ſing.in quan-
1 tum ſentit expreſſe † quod ſummus pontifex etiam ex certa ſcia
c non poſſit[c] committere cauſam iudici ſuſpecto ita quod tollatur executio ſiue defenſio recuſationis.Et de iſta quod pax tangit hic:ſed latius eam proſequitur in.c.cum inter.infra de exceptio. ¶ Circa quam pro eius diſcuſſione eſt ſciendum ꝙ Inno.in.c.ex tranſmiſſa.de foro compe.ꝛ Hoſti.in.d.c.cum inter tenuerunt ꝙ princeps ex certa ſcia poſſit committere cãm iudici ſuſpecto ꝛ auferre exceptionem recuſationis per tex.in c.ex parte.infra de offi.deleg.hoc.n.videť a parte ꝓbari qꝛ ſi princeps expreſſe mandat procedi nulla exceptione obſtãte ẽt exceptiones rationabiles nõ poſſunt opponi.Sꝫ do.Abb.in d.c.cuꝫ inter diſtinguit aliter in iſta materia dicẽs ꝙ aut cã de qua agitur ꝛ ius deductum in iudicio pendet a mera ꝛ abſoluta voluntate principis ſicut ius queſitum partibus de iure ciuili ex poſitiuo.verbi gratia in beneficialibus ius queſitũ clerico in beneficio.Aut ius de quo agiť in iudicio eſt queſituꝫ pti de iure naturali vel gentium vel diuino ꝯ qđ priceps non poteſt diſponere abſolute:niſi cauſa iuxta nota.in.c.que in eccleſiarum.ſ.ti.proxi.Primo caſu credit hoſti.ꝛ Inno.eẽ ver: qꝛ ſi princeps poteſt totum illud ius auferre parti multofortius aliquam defenſiõem circa illud ius.ꝛ ſic intelligitur tex.in.d.

a ¶ Quarta.vid plene bal.ꝛ ſaly.i l.fi.C.ſi ꝯ ius vel vti.pub.

b ¶ Quaſi d ſubſtãtia.vide inno.Jo.an.gemi.in ꝓhe.vj.§.vniuerſitati bal.in.l.humanũ i fi.C.de le.Ro ꝯſ.cccclxxj.ꝛ ccccxxij.ꝛ plene ſe ly.in rubri.de cõſti.col.iij.v.ꝛ poſ ſunt iſta.

c ¶ Papa an poſſit cãm iudici ſuſpecto.

d ¶ Qđ ſibi d ꝓbẽda.vid panor.ꝛ Jmo.in.c.dilectus.j.d ꝓbẽ.ꝛ pleniſſime p fely.in c.cũ.m.ferrariẽſ col.xij.vſi.i gl.in vbo vltra munera ſ.d cõſti.cũ pluribus.ſeq.

c.ex pte.Et licet multũ faciat ꝯ iſtã ꝯcluſionẽ id qđ habetur in cle.paſto.ver.ſed nec ſuppletio.de re iudi.vbi patet quod citationeꝫ que eſt de iure naturali nõ põt ꝓnceps auferre ſubdito ꝛ reſpectu priuationis vtrunqꝫ pendet a mera voluntate principis ſicut erant ibi feuda.ꝛ iuriſditione temporales ꝛ dignitates habite ab imperio tñ qꝛ tex.in.d.c.ex parte multum vrget.ꝛ etiam ratio precedens tenẽda eſt iſta.Et ad illum tex.poſſet dici ſꝫ quod reſpondet Bal.in.l.executorẽ.ff.de excu.rei iudi.ꝛ in.l.ne cãs.de dãp.in ſimili.q.quod ibi ꝓcedebať contra eum q nõ erat ſubditus ceſari niſi fortaſſe ratiõe delicti. ¶ Et hãc ſolu.approbat do.abb.in.c.j.de cã poſ.ꝛ propri.in ſimili.q.Sed iſta rñſio non vř poſſe ꝓcedere:quia in ver.preallega.preſupponit text.expreſſe quid etiaꝫ ſi rex fuiſſet ſubditus aliter quã erat nihilominus nõ poſſet cõdemnari nõ citatus vnde tu reſpondeas ſubtilius ꝙ ibi ꝓuatio iurium que erat in ptãte mera principis fuerat facta in conſequentiam ad ſententiaꝫ capitis:propter h.n.priuabitur rex oibus ſuis bõis quia condemnabatur ad mortem pro crimine leſe maieſtatis.vnde ſi non valuit principe.ſ.ſententiam capitis reſpectu omiſſe citationis etiam acceſſorium non debuit tenẽ.Et licet contra iſtam ſo.aliqualiter faciat quo habetur in.l.ex iudiciorum.ff.de accu.ꝛ in.l.iij.C.ſi pen.ap.mors interue.in illa.q.nectio qñ bona adimunť expreſſe ſicut extinguiť ſentẽtia capitis per mortem ita extinguitur ſententia publicationis bonorum tamẽ ſo.videtur vera quia eſt differentia inter iſtos caſus.quoniaꝫ publicatio vt ſolemniter facta difficilius extinguitur.h autem falius impeditur a prin.validitas eius. ¶ Secundo caſu ſubdiſtinguiť ꝙ aut eſt certum principem committere cauſam iudici ſuſpecto ſine cauſa legittima:ꝛ tunc non valet commiſſio:quia excuſatio recuſationis eſt defenſio vt in.d.c.cũ inter ꝛ de iure naturali ꝛ ſm naturales rationes.iij.q.v.quia ſuſpecti circa princip.ꝛ melius in fin.ꝛ bene facit text.in.c.ij.requiris.in fi.j.de ap.ſed defenſionem inductam de iure naturali princeps non tollit ſine cauſa.vt in.d.ver.ſed ſi defectio ergo talẽ defenſionem tollere non potuerũt.Si vo nõ eſt certum ꝙ princeps tollat exceptionem recuſationis ſine cauſa:ꝛ tũc ipſe vř ſentire ꝙ in dubio reſcriptum valeat quia licet princeps ꝯ ius nãle non poſſit reſcribere ſine cauſa in dubio tñ cã preſumiť ſm Cy.ꝛ alios in.l.reſcri.C.de preci.impe.offe.ꝛ.D.An.in.c.que in eccleſiarum ſupra titu.proxi.ꝛ idem tenet domi.ab.in ſimili.q.in.c.j.de cauſa poſ.ꝛ proprie.dum queritur vtrũ princeps ex certa ſcientia poſſit ferre ſñiam pte nõ citata.Sꝫ iſtud dictum cõe doctorũ ꝙ ſemper ꝓſumať pro reſcripto principis vř.l.eſſe ꝛ ꝯ text.ꝛ proprie loquiť in mã nřa in cle.paſtoralis ver.eſto.igiť de re iudi.vbi patet ꝙ quia circunſtantes imperatori erant euidenter inimici regis:propterea nõ valuit citatio de rege.ꝛ tamen iuſta cauſa potuit mouere principẽ ad eũ ſic dicẽdũ citandũ.ꝓpterea ſeqreť ex hac doctria qd ſi priceps procederet ꝯ ſubditum non citatũ in dubio valeret ſñia cuius cõtrariũ probat tex.in ver.ſed nec ſimplr ſepius allegato ꝛ in c.j.de cauſa po.ꝛ ꝓprie.ꝛ in.l.fin.iuncta glo.C.de.ll.ꝛ ibi h firmat Bal.licet alr dixerit in.l.ne cãs.C.de ap.de quo etiam tetigit in.l.ij.C.quomodo ꝛ qñ iudex ꝛ i preludijs feudorum quarta carta.vnde in iſto vltimo caſu credo ꝯriũ poſſe dici.ſ.quod reſcriptũ nõ valeat vt ſentit glo.noſtra doctrinã autem communeꝫ doc.intelligo qñ princeps reſcri.ꝯ ius diuinuꝫ vel nãle in caſibus vel in iure circa quod frequẽter põt contingere iuſta cauſa diſpẽſandi ꝯ illud qđ nõ eſt neccõtingit in caſu quo tollitur citatio vel recuſatio iudicis vt patet de ſe.Et ad predicta bene facit text.in.c.venerabilibus verſic.ſi.de ſenten.excom.in.vj.

2 Mandatum. † Si ſummus põtifex cõcedit litteras in eccle.in q̃ prias conceſſerat nõ valent ſcđe lře:qꝛ intẽtio põtificis non eſt grauare eccleſiã duplici collatione.Vel
3 ſic ſecundum alios † vbi papa in ſecundis litteris apponiť clauſulam ſi pro alio non ſcripſimus qui gratiam ſuã ꝓſeqtur nõ debetur bñficium ſcđo impetrãti ẽt ſi primus iã ſit bñficiuꝫ perfecte aſſecutus h dicit ꝛ ſunt tres partes.In prima ponitur factum ꝛ forma mandati.i ſcđa ibi alio poniť reſpõſio.in.iij.ibi inſup rõ decidendi. ¶ Not.i.ibi in canonicum ꝛ in fra-
4 trem † ꝙ aliqñ ſummus pontifex p lřas ſuas creat aliquem ca-
d nonicum in eccle.abſqꝫ eo quod ſibi de ꝓbẽda[d] ꝓuideat vel mandet prouideri:non tamen intelligas ſm doct.h quod iſte canonicus ſit futurus ſine prebẽda:quia ꝛ ſi canonica aliquo tempore ſine prebenda eſſe poſſit vt in.c.dilectus iſra de ꝓbẽ.ꝛ p glo.in.c.cum.m.ſ.de cõſti.nõ tñ diu põt eẽ ſine prebenda.Et ideo h ipſo ꝙ aliquis eſt creatus canonicus ſiue ab ordinario ſiue p litteras apoſtolicas imediate debetur ſibi prebenda.i.vacans.de.i.eſt caſus.in.c.relatum.j.de preben.j.q.iij.C.ſi quis

iij.c.ſi quis obiecerit.de ſcđo in.c.ſi tibi in.§.fin.de preben.lib.vj.ꝛ bene facit tex.in.c.ſi poſtquã eo.tit.Aduerte tamen quia vbi ſummus ponti.creat ſimpliciter canonicum tunc prebenda nõ debetur canonico tanquam expectanti auctoritate apoſtolica ꝛ virtute litterarum per quas fuit creatus canonicus ſꝫ debetur ſibi ab ordinario ex diſpoſitione iuris communis.ita probat tex.in.c.prudentiaꝫ in princip.ꝛ in.c.preterea infra de offici.deleg.ꝛ plene p Bar.in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordinato facto.l.ij.ff.d iuriſ.om.iud.dicitur in ꝓfatis locis quod ſi conceditur alicubi aliquid:ꝛ per conſequens videtur conceſſum ſine quo antecedens ſtare non poteſt.Nam illud intelligitur quando ille cui ſit conceſſio ex poteſtate alia ſibi competenti diuerſo iure illud non poterat.ſecus ſi illud ex alio capite cõ-
5 ſequi poſſet:vt probatur in.d.c.clericus. ¶ † No.ſecundo aliquando a papa concedi per impetrantem beneficium litteras coartarias per quas ordinarius cogitur beneficio de mãdato apoſtolico conferre.Aliquãdo mittuntur prouiſorie quod eſt quando ſummus pontifex committit alicui vt impetrãti de beneficio prouideat.vt in.c.abbatem infra eod.Et de diuerſitate forme iſtarum litterarum traditur plene in.c.ſi ſoli.ꝛ in.c.ſi.de conceſ.prebend.in.vj.ꝛ in.c.de cetero.j.de re iudica.per In-
a nocen. ¶ † No.[a] ij.ſecundum modum quod ſummus ponti-
6 fex conferendo beneficium ſpectans ad collationem ordinarij dicitur grauare ordinariuꝫ vel eccleſiaꝫ in qua ſit collatio ꝛ eſt ratio ſecundum Docto.quia oblatio beneficij in ordinario eſt quedam donatio non quia non teneatur conferre ſed quia hẽt liberam voluntatem cui conferat:vt in.c.relatum infra de preben.ꝛ bene facit tex.in.c.j.de offic.vica.in ſexto.quia ergo aufertur ordinario facultas exercendi hanc liberalitatem propterea dicitur grauari ex collatione ſedis apoſtolice vel ex ipſius mandato.Eſt.n.actus collationis quaſi fructus iuriſdictionis ſecundum glo.in.c.cum olim infra de maio.ꝛ obedien.Intereſt.n.vřis eccleſie ꝙ beneficia conferantur per ſuos ordinarios quia ordo vniuerſalis deteſtatur.ſi vnicuiqꝫ ſua iuriſdictio illeſa non ſeruatur.x.q.j.c.peruenit.ꝛ.l.j.C.de diuer.offi.lib.xij.ꝛ bene facit tex.in.c.mandata infra de preſump. ¶ In gloſ.poſita ſuper verbo receptione concludit hoc qđ ſi littere apoſtolice conceduntur alicui etiam ſi nihil exprimatur ſubintelligitur iſta clauſula ſi pro alio non ſcripſimus per tex.nřm in fi.pro qua concluſione bene facit tex.in.c.capituluꝫ in fin.ſupra eodem ꝛ videtur iſta concluſio probari in.c.duobus in fin.de reſcriptis lib.vj.Hoſtien.concordat opinio.poſitas in gl.diſtinguens quod aut tempore ĩpetrationis lřarũ prima gřa pẽdebat ꝛ tunc vera ſit opinio gloſ.ꝛ ſic loquũtur preallegata nõ cauillando tex.in.c.duobus.loquitur.n.ille tex.in prouiſione prime gratie facienda non in iam facta.vt patet expreſſe in principio ipſius ſuper verbo facienda:licet do.domi.aliter ſentiat ꝛ non bene in.d.c.duobus.Aut impetrans impetrat ſecundas litteras poſt primas executioni perfecte mandatas:ꝛ tunc ſcđe littere valẽt nec ſubintelligiť in illis ſi pro alio nõ ſcripſimus.Moueor cã ꝛ ratione.ꝛ.j.per textu.in.c.preſenti.§.j.de offici.leg.lib.vj.vbi tex.dicit quod quia per reſeruationes quas faciebant frequenter legati de latere nimis grauabantur ordinarij.id inducitur quod legati latere pendente prima reſeruatione de beneficio non poſſit facere ſecundam.Sed illa prima finita bene poteſt aliam facere.Si ergo finita prima reſeruatione legato faciente,ſecundaꝫ non dicitur nimiũ grauare ſed moderate ꝛ hoc in eo tolleratur multofortius idem in papa cuius poteſtas proculdubio eſt maior.ꝛ eſt ratio differentie inter primum ꝛ ſecundum caſum in iſta materia quia quando concedũtur ſcđe littere pendentibus primis multiplicabitur odium cõtra regulas iuris cõis:quia cõcedũtur plures expectatiue ad vacaturas cõtra.c.nulla.infra de conceſ.preben.datur etiam maior materia delinquendi quia quantoplures expectatiue tanto plurium mortes appetuntur que rõ ceſſat in ſecundo caſu.Sꝫ Joan.and.ꝛ.c.pe.eod.tit.lib.vj.impugnat iſtam diſtinctioneꝫ Hoſtien.ꝛ domini de rota.di.ſua.xxxvij.ꝛ ſequuntur ſimpliciter opi.Bart.quaꝫ approbat etiaꝫ hic do.an.ꝛ cõiter oẽs
b moder.ꝛ primo rñdent ad tex.in.c.ꝓſenti de offi.dele.in.vj.[b] tripliciter. ¶ Prima reſponſio eſt ioan.and.qui dicit ꝙ ille text.loquitur in legato qui habet poteſtatem limitatam.ꝛ legatam.vnde ſm eum non eſt bona argumẽtatio de legato ad papaꝫ qui habet plenitudinẽ poteſtatis.Sꝫ iſta ſua rõ vel rñſio quantum ad propoſituꝫ eſt falſa quia negatiue argumentatio non eſſet bona ſed affirmatiue eſt optima.quia ſi legatus qui habet minorem poteſtatem poteſt finita prima reſeruatione facere ſequentem multofortius hoc poteſt papa cuius perſonam legatus repreſentat. ¶ Secũda rñſio fuit Do.an.qui dicit ꝙ ille tex.facere contra Hoſtien.preſupponit.n.littera illa quod ſi legatus pendente prima reſeruatione facit ſecundam nimis

grauatur ordinarius ꝛ quia illud nimium eſt comparatiuum preſupponit tex.ꝙ etiam ſi fiat ſecũda reſeruatio prima extincta etiam grauatur ordinarius.quia comparatiuum ſupponit ſui poſitiuum.vt.l.vbi autem non apparet in princi.ff.de verbo.obli.ꝛ.l.cum furti.ff.de in lit.iuran.ꝛ ſic ille tex.probat ſcđꝫ eum ꝙ ſecunde littere conceſſe poſt primas executas inferunt grauamen ꝛ hoc concedo.Sed dico per illum tex.probari qđ illud grauamen eſt tollerabile:ꝛ tale propter quod ſecunde littere non debent viciari quia ſi hoc contingit in legato multofortius in ſummo pontifice per ar.a maiori in regula cui lꝫ de reg.iur.ꝛ in.l.nec in ea.§.j.ff.de adul.ꝛ maxime procedit hoc ar.quod legatus repreſentat perſonam pontificis vnde quaſi de litteris põtificis ſtatu videť ar.text.in.c.hij qui auct.in.vj. ¶ Tertio modo rñdet h Do.ab.dicens ꝙ ille text.poteſt intelligi quando in ſecunda reſeruatione fiebat mentio de prima iam executa:ſed iſtud eſt diuinare ad litterã.vñ ipſe quarto modo reſpondet quod differentia eſt inter legati ꝛ litteras pape.legatus.enim cum ſit ordinarius in prouincia ſicut epiſcopus.vt.in.c.ij.eod.tit.in.vi.concurrit cum epiſcopo in collatione beneficiorum iure ordinario vnde ſi poſt primam reſeruationem mandatam executioni facit ſcđam hoc facere iure ordinarie ptãtis:ꝛ ꝓpea non dicitur grauare ordinarium.iſta ſo.preſupponit qđ legatus reſeruando ſcđo poſt primam reſeruationem factam nihil grauat collatorem qđ eſt contra text.in dicto capitulo preſenti inductum vt inducit Domi.Ant.propterea ex iſta ratione ſequeretur quod ſi legatus reſeruaret ſcđo pendente prima reſeruatione quia reſeruat ex ptãte ordinaria non diceretur nimium grauare cuius contrariũ dř ibi in tex.Preterea lꝫ legatus de latẽ ſit ordinarius: ptãtem tamen conferendi beneficia nõ hẽt ex iuriſdictione ordinaria ſed ex ſpeciali prerogatiua ꝛ ꝓuilegio.vt dicit tex.clare in.c.j.de offi.lib.vj.Signuꝫ huius eſt quia collatio facta a legato de latere ſortitur potius naturam impetrationis papalis q̃ꝫ collationis facte ab ordinario vt eſt tex.in.c.ſi.de offi.leg.lib.vj.ꝛ ibi glo.contra patet ꝙ iſte reſponſiones non ſufficiunt ad illum tex.tamen domini de rota ꝛ Do.Anto.hec vtuntur duplici ratione ad probandam communem opinio.Prima eſt quia fundamẽtuꝫ pape in iſta decre.ꝛ in alijs loquentibus de materia eſt grauamẽ quid inferť eccleſijs ꝛ ordinarijs in odio litterarum que conceduntur ad vacaturas vt dixit Hoſtien.vnde quia maius grauamen infertur litteris iam executis quã pendentibus vt patet de ſe:ideo ſicut ſimiliter quando prime littere pẽdent ſubintelligitur iſta clauſula ſi pro alio nõ ſcripſimus ita quando prime littere ſunt executorie ꝛ multofortius. ¶ Secundo arguit Domi.Anto.ſubtiliter ex iſto text.ꝛ inducit eum ſic ſi primis litteris iam executis in ſecundis litteris non videretur tacite ineſſe iſta clauſula ſi pro alio non ſcripſimus ſequeretur quod in caſu decretalis noſtre impetrans nõ debuiſſet repelli cuius contrarium in tex.dicitur conſequentia probatur:quia hoc in clauſula expreſſa in reſcripto fuit expreſſum vnum tp̃s dumtaxat.ꝛ vnus caſus vꝫ ſi tpe ſecunde impetrationis prime littere pendebant ergo ſi littere iam eſſent execute intuitu huius clauſule non debuit impetrans repelli quia diſpoſitio facta in vno caſu materia ſtricti iuris ſicut in reſcripto non trahitur ad aliud vt in.c.ſuſpectum de ſcriptis in.vj.l.ſi cum dotem in prin.ꝛ quod ibi Bar.ff.ſolu.matrimo.Neceſſariũ eſt ergo dicere quod hoc impetrans fuit repulſus ex clauſula que tacite inerat non que erat expreſſa.Sed ad primũ reſpondetur quod ſi conſideras primas litteras abſolute verum eſt quod maius grauamen infertur per iaꝫ executas q̃ꝫ per pẽdentes.Si conſideras primas litteras relatiue.i.per relatiuũ ad poteſtateꝫ concedendi ſecundas ꝛ tertias ꝛ deinceps tunc iſtud eſt falſum ꝛ contra text.in.d.c.preſenti ꝛ eſt ratio quia ſi conceduntur ſecunde littere pendentibus primis ꝛ tertie ꝛ vlterius de facili ſemper ꝛ totaliter poterat impediri collatio ordinarij que ratio ceſſat ſi ſecunde non cõcedantur niſi primis executis:contingeret.enim vt in pluribus quod inter executionem primam ꝛ impetrationem aliarum curret tempus in quo poteſtas ordinaria erit libera. ¶ Ad ſcđm arg.domini an.reſpon.ꝛ dico quod aſſumptum ſuum procedit vbicunqꝫ per reſcriptum vel gratiam recedimus a iure communi ꝛ ampliať odium.ſed per clauſulam de qua in tex.noſtro reducimur potius ad ius commune ꝛ limitatur conceſſio ad vacaturam que eſt odioſa ergo iſta clauſula eſt fauorabilis ꝛ propterea extendenda vt dixit glo.no.in.c.ſtatutum de preben.in.vj.ſed tenent moder.in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.matrimonio.Sed nunc obſtat quod ſi primis litteris iam executis non infertur tantum grauamen ſuper primis litteris pendentibus videtur eſſe minor ratio in caſu non expreſſo q̃ in expreſſo.ergo non debet fieri extenſio vt in cle.auditor cum gloſ.de reſcript.in.l.

a ¶ No.ꝙ pontifex ꝯferendo beneficiuꝫ ſpectans ordinario per illũ grauat.

b ¶ No.hic itel lectũ ad.c.ꝓſenti de offi.de lega.in vj.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

iulia.§.hoc caput.ff.de ritu nup.ſed ad iſtud poteſt reſponderi qđ duo ſimul iuncta faciunt vt fiat extenſio.licet non ſit omnino eadem ratio.primo eſt fauor quia reducuntur ad ius commune ⁊ reſtringimus odium vt dixi.ſecundo quia in iure ſepe vnum tempus conſueuit poni ꝓ altero.vt preſens pro preterito vel futuro:⁊ econtra.xxxij.q.j.c.ſi paulus:⁊ ibi per glo.xxj.diſtinctio.⁊ in nouo de conſe.di.ij.c.in chriſti patre.⁊.l.verbũ oportebit.ff.de verbo.ſignificatio.vnde quaſi ex larga vi vocabuli preſens poteſt contineri preteritum ⁊ ſtat regula ꝙ in materia fauorabili quando vnum comprehenditur ſub altero ex larga vi vocabuli fit extenſio ad illud licet omnino non ſit in eo eadem ratio vt.l.non ſine.C.de bo.que libe.⁊ facit text.in.l.cum hĩ ſtatus.§.ſponſus.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.vnde ſolutis dictis rationibus que magis videbantur vrgere remanet opinio.Hoſtien.pro qua adduco vltra ipſum tres rationes. Et.j.pro concluſione ſua videtur caſus in ſimili in.l.non tantum in princi.iuncta.l.ij.§.fin.ff.de excu.tuto.dicitur enim.in.l.ij.in fi.quid hñs tria onera tutellarum nõ debet grauari quarto onere tutele ⁊ in.l.non tantum in prin.dicitur illa l.debere intelligi de illo qui iam ſuſtinuit onera iam finita.⁊

a ſic patet quod onus [a] pendens eſt illud quod venit ſub appellatione oneris ⁊ dicitur grauare.onus autem finitum non cõputatur pro grauamine.vnde litteris iam executis finitum eſt grauamen vt videtur grauari eccleſia.⁊ iſtam rationem aſſignat formaliter Joan.And.ad propoſitum noſtrum in additione ſpecu.in titu.de conceſ.preben.ſuper rub.col.v.verſi.vj. ¶ Sed iſta ratio non vrget in propoſito quia illa ratio.l.ij.in fi.⁊ alia caſus noſtri non ideo ibi excuſatur quis a quarta tutela quia non preſumitur quod ſimul ⁊ ſemel quis poſſit

a ¶ Conſideratur preſens onus ⁊ non preteritum.

eſſe tot adminiſtrationibus occupatus que ratio ceſſat ſi prima tutela eſt finita.Sed in caſu noſtro grauamen eſt auferre facultatem conferendi ordinario que multomagis aufertur per litteras executas q̃ per litteras pendentes. ¶ Secunda ratio fortiſſima in ipſa materia eſt talis.quia ſi diceremus quod in ſecundis litteris ſimpliciter impetratis videretur appoſita clauſula ſi pro alio non ſcripſimus reſpiciens vtrunqꝫ tempus ſequeretur ꝙ vbi in litteris eſſet expreſſuꝫ tempus preſens dumtaxat littere valerent in alio tempore vꝫ preterito hoc eſt quando prime littere eſſent execute tempore impetrationis ſecundarum conſequens eſt falſum vt probatur expreſſe in tex.noſtro ergo ⁊ antecedens ꝙ autem ita ſequeretur probo quia iſta eſt regula ꝙ quando ex natura diſpoſitionis includuntur plura tempora ſi diſpoſitio fiat ſimpliciter tunc ſi ex illis temporibus tacite incluſis in diſpoſitione vnum expreſſe exprimitur aliud non continetur in illa diſpoſitione cauſans eſt in.l.commodiſſime.ff.de liber.⁊ poſthu.etiam ſi diſpoſitio ſit fauorabilis vt ibi patet ⁊ tenet Barto.clare in.l.placet.ff.eodẽ titulo. ¶ Tertio ꝓ iſta opi.facit quod ad hoc vt clauſula hic expreſſa aliquid operetur vltra id quod tacite cõtinebatur:debemus dicere quod comprehendat caſum noſtrum qui in litteris non ſubintelligeretur alias vbi littere eſſent ſimpliciter conceſſe.Jn dubio enim debemus interpretari vt verba poſita in reſcripto aliquid operentur.vt in.c.ſi papa de priuileg.in.vj.⁊ in.c.paſtoralis in prin.j.de ap.⁊ iſta opi.videtur verior de ſubtilitate iuris licet opinio gloſ.ſic communis ⁊ forte habet plus intentionis iuris vel reſcribentis.vnde eſſet tenenda in practica.

Finis.

¶ Maximi iuriſconſultorum principis ſacrorum canonum veri interpretis.Equitiſqꝫ romani domini Franciſci de Accoltis de Aretio admiranda cõmentaria ſuper titulo de Accuſa.Jnquiſi.⁊ Denũcia.in quinto libro decretaliũ. Ex proprio auctoris exemplari ſumpta.Cũ apoſt.nouiter additis.

¶ Rubrica.

Continuatur Rubri. iſta ad precedentes hoc ordine dictum eſt.s̃.titu.proximis de iudicijs ciuilibus ⁊ mixtis q̃ pertinent ad ius perſonarum ſicut eſt cum accuſatur matrimonium vel ſponſalia.⁊ fit diuortium vel ſeparatio thori.aut cum ſponſalia dirimuntur vt patet.s̃.in titu.de diuorti.⁊ qui ma.accuſ.poſ.cum multis alijs. Et prius in libris precedentibus fuerat dictuꝫ de iudicijs que intentantur reſpectu re
a rum ſeu iurium.† Et quia in iudicijs [a] criminalibus procedi
1 tur ad inſtar ciuilium vt.l.abſentem.ff.de penis. Jdeo conue
2 nienter poſtqꝫ compilator poſuit.† exemplar vnde ſumitur forma iudicij criminalis debuit poni ipſum exemplatum quia natura precedit ⁊ iſtud ſequitur vt.l.in teſtõ.ff.de condi.⁊ demon.Et iſta continuatio eſt de mente gloſ.⁊ clarius ponit eã Bal.non tamen ita perfecte in rubrica.C.qui accu.non poſ. Et de materia primi remedij quod ponitur in rubrica.ſ.de ac
b cuſa. [b] habetur plene in decretis.ij.q.vij.per totum.vj.q.j.ſimiliter per totum.ij.q.j.c.in primis.vbi bonus caſus.⁊.iij.q.
c v. ¶ De inquiſitione [c] autẽ traditur.ij.q.j.c.ꝑmo ſemꝑ.lxx.xvj.di.c.ſi quid vero.⁊ in.c.deus omnipotens.ij.q.j. ¶ De
d denũciatiõe [d] autẽ traditur in.d.c.primo ſemꝑ ⁊ in.ij.q.j.c.ſi peccauerit.Cuius materiã plene ſcribunt moderni in.c.nouit s̃.de iudi.Nos dicemus aliqđ cũ glo.in.c.qualiter el.ij.j.eod.
3 ¶ Et obmiſſis alijs que ponũt hic ſummiſte. ¶ Queritur de nouo ⁊ ſubtili.q.ꝓ intellectu prime ptis rubrice vtruꝫ accuſatio ſit ius diſtinctum de per ſe.ita ꝙ nõ ſit actio neqꝫ officiũ iudicis.An vero ſit idem quod iudicijs officiũ.Sup quo duplex fuit opi.Prima Bar.qui dixit in.§.cum lex.in vlti.col.ff.de fideiuſ.⁊ in.l.imperium.ff.de iur.om.iudi.⁊ in extrauaganti qm̃ nuper in verbo merebit ꝙ accuſatio cuꝫ nõ ſit actio vt inſti.de pub.iud.in prin.neceſſario eſt officium iudicis qđ nullam preſupponit obligationẽ.qꝛ non reperitur preter actionẽ.⁊ offm̃ iudicis ex obligatione preexiſtenti vel vbi non preexiſtit obligatio aliqđ tertiũ ius per viam agendi quo quis ſibi debituꝫ cõſequatur.Et per hoc infert ipſe ſingulariter ꝙ in
e criminalibus ſi ſtatutum [e] denegat audientiaꝫ accuſatori ipſo iure tollitur offm̃ iudicis qđ ſibi cõpetebat ⁊ per ꝯñs iudicium eſt nulliũ etiã pte nõ opponente.De qua.q.dicemus tibi in.c.j.j.eo.ſꝫ Bal.in.d.l.imperium.⁊ in.l.placet.C.de pede.iu.in pe.col.dicit ꝙ accuſatio non eſt officiũ iudicis ſed eſt ius eradicatum in pte differens ab actione ⁊ officio iudicis mouetur.
4 quia ſi eſſet offm̃ iudicis nõ diſtingueret.† ab inquiſitione que eſt officium iudicis quo crimina puniuntur vt in.c.lꝫ ⁊ in.c.ꝑ tuas.j.titu.primo.de ſymo.vt.l.ſi idẽ.C.de cod.⁊ qꝛ ſi eſſet iudicis officium.⁊ ſic idem cum inquiſitione accuſator ſuperueniens poſt inquiſitionẽ formatã poſſet inherere primo proceſſui abſqꝫ eo ꝙ nouam porrigeret accuſationem quod nõ eſt verꝫ ſꝫ Dy.⁊ alios in.l.ſi maritus.§.ſinautẽ extraneus.ff.de adu. ¶ Sed iſtis rõnibus reſpondeť faciliter.qꝛ fateor ꝙ accuſa
5 tio eſt offm̃ iudicis ſed tñ dico ꝙ.† non eſt eadem ſpẽs officij iudicis officiuꝫ inquiſitionis ⁊ offm̃ ꝑ quod proceditur in mã accuſationis qꝛ primum officium non radicatur in parte aliquo modo ſed iudex in eo procedit nemine poſtulante.ſed ſecundum radicatur in parte.quia non poteſt intẽtari neqꝫ deduci in actum niſi parte petente vt.l.reſcripto.§.ſi quis accuſatorem non hñs.ff.de mu.⁊ one.⁊ in.ij.q.j.c.in primis ⁊ in.c.qualiter.el.ij.j.eo. Unde primum non dr̃ hr̃e iſtas actiones ſed ſm̃ ſic.vt in.c.ij.s̃.de offi.iudi. Et iſta cã propter quam lꝫ accuſatio ſit officiũ iudicis diſtinguiť tñ vt ſpẽs officij ab inqſitione ſicut actiões ſunt qdem eiuſdeꝫ generis inqſitiõis oẽs cõpetunt ꝑ iudicio ciuili ⁊ pro cõſequẽdo ciuiliter id qđ dẽtur.vt inſti.de act.in prin.⁊ tñ qꝛ differũt ſpecie inter ſe qm̃ alia eſt actio depoſiti ⁊ alia cõmodati in inſtãtia cepta ſuper vna ſpeꝫ actionis non poteſt deduci alia actio vt in ca.examinat.⁊ ibi
6 plene.s̃.de iudic.⁊.l.habebat cum ſi.ff.de inſti. ¶ † Fortius
f autem facit [f] pro iſta opi.quia ſicut ex maleficio oritur obligatio naturalis ex quo oritur actio ciuilis ad penam ex equitate naturali q̃ ex bono ⁊ equo vult puniri maleficia vt.l.j.in pñc.ff.de fur.⁊ inſti.de ob.que ex de.naſ.§.j.⁊ tradit Barto.in.l.ex hoc iuregentium.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ gloſ.not.⁊ ibi plenius per Bald.⁊ Ange.in.l.ſeruus.ff.de his qui no.infa.ita videtur ꝙ etiam ad puniendum crimen criminaliter pari ratione ⁊ multofortius oriať obligatio naturalis ⁊ etiã ciuilis ex quo lex vult punire delicta ⁊ ſtatuti penam vt inſti.de obli.in princ.qꝛ magis fauemus reipu.qꝫ priuatis hominibus vt in auctenti.
7 res que in ſi.C.cõ.dele. ¶ Et vt intelligas h ar.ſcias ꝙ vltra obligationem naturalem.que oritur ex conſenſu de quo in.l.ſtichum.§.naturalis.ff.de ſolu.eſt quedam alia obligatio naturalis que non oritur ex conſenſu.ſed quia equitas naturalis ſuggerit aliquem debere obligari vt ſubtiliter declarat Bart.in.l.iul.vtrum.ff.de condi.inde.in.q.illa quomodo ex ſententia cõdemnatoria oriatur obligatio naturalis.⁊ ex hoc capite naſcitur obligatio.naturalis in delictis vt clare ſentit Barto.in.l.non ſolum.§.iniuriarum.ff.de iniur.non enim datur cõſenſus delinquentis in penam ſaltiꝫ talis ex quo poſſit ſurgere naturalis obligatio primo modo ideſt ex conſenſu vt optime declarat Bald.reprehendendo glo.ibi poſitam.in.l.j.§.beſtias.ff.de poſt.⁊ iſtis rationibus fortaſſe motus licet non alleget in.l.vna.ff.de con.ex le.in penul.col.expreſſe ſentit ꝙ accuſatio ſit ius diſtinctum de per ſe.ita ꝙ non ſit officium iudi
8 cis.⁊ poteſt defendi ſubtiliter iſta opi.diſputando. ¶ Sed qꝛ non reperimus in iure per viam agendi diſtinctũ aliquod ius ab actione ⁊ officio iudicis credo opi.Bartol.in.d.l.cum lex magis eſſe de mente iuris quam etiam probo per tex.in.l.bona fides circa prin.ff.depoſiti vbi tex.vult ꝙ ſi ille qui depoſuit aliquam rem antequam repeteret depoſitum fuit deportatus ⁊
g poſtea queritur cui debeat reddi depoſitum.vtrum fiſco [g] ad quem pertinent bona deportati vel ipſi deponenti ex ratione naturali ⁊ iuriſgentium debet reddi deponenti ⁊ non fiſco qđ non eſſet verum ſi obligatio naturalis ex equitate iure nature induceretur pro pena applicanda fiſco in iudicio criminali qꝛ tunc equitas illa ꝙ depoſitum debeat reddi deponenti confunderetur per maiorem equitatem que dicitur maior qꝛ prodeſt pluribus que vellet penam imponi delinquentibus. ¶ Non ob.quod dictuꝫ eſt de obligatione naturali ex qua oritur actio
9 ad conſequendam penam ciuiliter.† qꝛ equitas naturalis magis dictat vt iniuriam paſſo ſatis fiat qui eſt principaliter leſus quam ſatis fiat reipublice que leditur mediante perſona cui iniuria irrogatur vt probatur in ſi.l.ſed ſi vnius.§.filio.ff.de iniurijs. ¶ Et ꝙ accuſatio ſit ius differens ab officio iudicis.tenet Barto.expreſſe in extrauaganti ad reprimen.in verbo accuſationem. ¶ Pro quo facit quia accuſatio dicitur eſſe remediuꝫ ciuile:vt.l.ſecunda.§.deinde cornelius.⁊ ibi hoc tenet Bald.ff.de orig.iur.ergo videtur non eſſe officium iudicis.quia illud videtur eſſe de iuregentiuꝫ quo tempore omnia manu regia expediebantur vt in.d.l.ij.circa prin. ¶ Sed poteſt dici ꝙ pro tanto dicitur de iure ciuili.quia noua forma in modo accuſandi eſt introducta a iure ciuili arg.l.j.§.ſed cum adicit.ff.de verbo.ob. Franciſcus Aretinus.

¶ Si legitimus non fue.

Exceptio Jnhabilitatis perſone poteſt opponi ad proceſſuꝫ.Uel ſic ⁊ clarius. Jn iudicio criminali querẽdum eſt ante omnia de habilitate perſona. ¶ Nota primo ex iſto text.ſecundum
1 vtrunqꝫ intellectum ꝙ in iudicio criminali ſicut ⁊ in omni alio iudicio primo ⁊ ante omnia diſcutiendum eſt de perſonis.vtrum ſint legitime.concor.tex.ij.q.j.c.in primis.⁊ in.l.ſi q̃ramus.ff.de teſt. Eſt aũt adeo hoc verꝫ vt ẽt ſi ſimus in iudicio ſummario ⁊ exceptio reſpiciẽs ihabilitatẽ ꝑſone reqrat altiorẽ indaginẽ.nihilominus ſit admittendaꝫ ꝯ regulã poſitã in.l.iij.§.ibidẽ.ff.ad exhi. Jſte eſt caſus no.quẽ ibi ꝑpõderat bar.ad hoc in.l.ij.in ſi.C.de edi.di.adri.tol.⁊ clare ponit Bar.in.l.ſi.ff.pro ſuo in vlti.q.pro qua cõcluſiõe eſt caſus no.de iure canonico in.c.prudentiã.§.ſexto.s̃.de off.de leg.vbi tex.dicit ꝙ exceptio excommunicationis que opponitur ad perſonam in iudicio põt ꝓbari vel incontinenti vel.j.

a ¶ Judicijs facit glo.inſti.de pub.iud.in prin.Bar.in.l.accuſatorẽ.ff.de pub.iud.⁊ bal.in.l.j.in.v.col.C.ne ex del.defunc.

b ¶ Accuſationis.vide per Jnno.in.c.veniens.j.eo.

c ¶ De inquiſitione.Uide bar.in.l.ij.§.ſi publico in ſecũdã tertia ⁊ quarta col.ff.ad l.iul.de adul.⁊ ang.in repe.l.ſi vacantia.C.de bo.vac.lib.x.tangunt doct.in.c.ſup lr̃is de reſcri.bal.ang.⁊ raph.in.l.ſi ſeruus plurium ff.de lega.j.

d ¶ De denunciatiõe.vide bar.i.l.diuus vbi ale.in addi.latiſſime.ff.de cuſtod.⁊ ex.reoruꝫ ⁊ per bar.in.l.j.C.de hirenarch.lib.x.

e ¶ Statutũ ad de qđ iſtã qõnem ſequitur bald.qui eã lati.examinat in diſputatiõe ſua que incipit.ſtatuto ciuitatis caueť.qđ fenerator ⁊c.⁊ de iſto ſtatuto.vide ꝑ eundem are.in.c.nulli eporuꝫ in prima col.v.⁊ per iſtã glo.dicit j.eo.adde bar.in l.oẽs.C.ad fun.patrim.lib.xj.vbi vult qđ iſta exceptio introducta ꝑ ſtatutũ qđ ps nõ debeat audiri impedit litis ingreſſuꝫ ⁊ vide Hoſt.in.c.paſtoralis s̃ iud.⁊ Ang.in cõſilio.ccxxx.vbi dicunt qđ valet lex vel ſtatutũ denegans audientiaꝫ alicui pp ſuuꝫ delictuꝫ tñ Ang.in d.cõſil.ſubdit qđ nõ valet ſtatutuꝫ denegãs iuſticiaꝫ vt ſing.dixit Jnno.in.c.que in eccleſiarum de conſti.adde ẽt Ang.in.l.ſi nõ ſpãli.c.de teſt.⁊ in.l.j.c.de bo.vacã.li.x.

f ¶ Fortius aũt facit.vide bal.in l.poſt deciſioneꝫ c.de fur.⁊ in aut.ad hec in.vj.q.c.de vſuris Jo.fa.in.§.ius aũt gentium inſti.de naturali gen.⁊ ciui.adde ⁊ Math.in no.ſuo.xlvij.incip.no.ꝙ actiões facit etiã illud que vult gl.reputata ſing.in.c.tue fraternitatis.xxxj.ij.

g ¶ Uerũ fiſco facit etiaꝫ pro iſta deciſione quia in dubijs eſt iudicandum contra fiſcum tex.eſt in.l.non puto.ff.de iu.fiſ.quem tex.ad hoc reputat ſing.Mathe.in notabi.lxxij.quod incipit nota.vnam regulam.

¶ Adde andre.Bar.⁊ domi.Jaſon in vlti.c.qui admi.in princ.poſt Bald.in.l.iij.§.ibidem.ff.ad exhiben.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

competentem terminum.niſi dicas ꝛ reſtringas tex.ad iudicia
ordinaria que nõ ſunt ſummaria:ſed text.loquitur ſimpliciter.
¶ Quod autem dicitur in decre.noſtra ꝙ ante omnia querẽ
dum eſt de perſona accuſatoris.debet intelligi per reſpectuꝫ ad
cauſam principalem de qua poſtea queritur non per reſpectuꝫ
ad alias exceptiones declinatorias.qꝛ in ipſis perſonis locus
2 eſt exceptionum que reſpiciũt perſonam iudicis.† nam ſi ali-
quis opponat contra actorem vel accuſatorem priuſꝙ contra
3 iudicem.† Unde etiam ſi iſte exceptiones ſimul proponantur
contra iudicem videbitur renunciaſſe exceptioni opponende
ꝛ in ordine ſcripture ꝛ propoſitionis precedat exceptio contra
perſonam accuſatoris ꝛ ſequatur exceptio contra perſonaꝫ iu-
dicis.reducemus ordinem ſcripture ad ordinem iuris. Pri-
mum probatur in capitulo.inter monaſterium. ꝛ ibi hoc not.
Innocen.ſ.de re iudica.ꝛ in.l.ſi.C.de exceptio. ꝛ traditur ple
ne per Barto.ꝛ alios in.l.ſi conuenerit.ff.de iuriſdi.om.iud.
ꝛ in.l.nõ videtur.ff.de iud.ꝛ plene per cano.in.d.c.inter mo-
naſterium.ſcḋm dicit no.Bar.in.l.quidam conſulebat.ff.de
re iudi. ꝛ Angel.in.l.ſed ſi ſuſceperit.in principio.ff.de iudi.
4 a ¶ † Sicut autem[a] prius cognoſcendum eſt de exceptione rei
appoſita ad perſonam.ita cognoſcendum eſt de replicatione
actoris que excluderet exceptionem propoſitam a reo.Exem-
plum.ij.q.vij.capitulo ſi hereticus.ꝛ.c.ſeq.iſte eſt caſus not.
ꝛ ibi per Bald.in.l.quoniam alexandruꝫ.C.de adul.ꝛ tradit
Bald.in.l.prima.§.offilius.ff.ne quis eum.ſecus eſſet ſi repli
catio actoris contra exceptionem inhabilitatis non reſpiceret
ipſam exceptionem inhabilitatis ſed merita cauſe ſic intellige
gio.no.in.c.cupientes.§.ſi vero in verbo compareat.de elec.
5 lib.vj.quam hic allegat domi.Anto. ¶ † Secundo no.ſm
alium intellectum.ꝙ quando iudici notorie liquet de inhabili
tate accuſatoris.poteſt ex officio ſuo etiam parte non opponẽ
te repellere accuſatorem.Et hoc eſt qḋ dicit glo.no.quã ſemp
cano.allegant in.c.querenḋ.ij.q.vij.ꝛ melius in.c.alieni.licet
Inno.ſenſerit oppoſitum ꝛ non recte in.c.cum.J.ꝛ.A.ſ.de
iudi.ꝛ h tenet hic do.Anto.ꝛ Moder.Eſt autem h adeo verꝫ
ꝙ etiam ſi pars ſit excluſa a proponendo declinatoriã contra
inhabilitatẽ perſone per lapſum termini iuxta.c.paſtoralis.ſ.
6 de exceptio. nihilominus iudex poſſit inhabileꝫ repellere:† qꝛ
terminus excludẽs partem non excludit iudicem ſm Bal.no.
in.l.ij.§.ſed qꝛ.C.de iur.cal.ꝛ hoc tꝫ.d.ant.in terminis in.d.
c.paſtoralis.allegat glo.in verbo querendum in.c.in primis
ij.q.j.que loquitur de teſte.ꝛ in ſi.caſu qḋ dictũ poteſt eſſe ve-
rum in termino aſſignato ab homine.ſed in termino iuris.i.
ſi lis fuerit cõteſtata.tũc ſicut pars nõ poteſt obicere declinato
riam.ita nec iudex qui ſuccedit loco partis.ita ſingulariter tra
dit Bald.ꝛ Ange.in.l.filius.§.veterani.vbi dñt eſſe caſum
ff.de procu. ¶ Hoc aũt ꝙ iudex poſſit repellere inhabilẽ ac-
cuſantem eſt limitatũ ſingulariter ex his que tradit Innocẽ.ꝛ
7 Moder.referentem eum in.c.intimauit.c.de teſti.† vbi voluit
ꝙ ſi pars repellitur ab excipiendo contra perſonã actoris vel
teſtis ꝑpter delictũ ſuũ tũc iudex nõ poſſit ſupplere vicẽ partis
intellige ad vtilitateꝫ ipſius partis.lꝫ ſibi ꝯſtet de inhabilitate
perſone.ſecus ſi iudex vellet ſupplere defectũ ptis q̃ repellitur
ad vtilitatem tertij.ita tradit Hoſtiẽ.ſingulariter.ꝛ ſentit do.
Anto.in.c.qꝛ fruſtra.j.de vſur.ꝛ ideo forte poſſet attentari ꝙ
cum inhabilitas accuſatoris ꝛ repulſio ipſius accuſatoris in
habilis in iudicio reſpiciãt vtilitatem publicã qꝛ tales perſo-
ne inhabiles repellũtur ex cauſa honeſtatis publice vt colligit
ex tex.ij.q.j.c.prohibentur.ꝛ.l.qui accuſare.ff.de accuſa.forte
iudex ipſe poſſet ſupplere.licet pars excludatur ab opponen-
do vt optime probat tex.in ſi.ꝛ ibi per glo.ꝛ doct.in.c.ſi forte
8 de elect.lib.vj. ¶ † Illud ẽt ſcias ꝙ quando iudici notorie
cõſtat agẽteꝫ agere ſine actiõe.tũc licet reus excludatur ab ex-
cipiẽdo propter delictũ ſuum.iudex tamẽ poterit agẽtẽ repel-
lere.ne alioquin cogatur ferre ſñiam iniquam ſm Barto.qui
9 ita no.in.l.ſi.§.ſi ſtipulator.ff.de eo ꝑ quẽ fac.erit. ¶ † Ter
tio no.ꝙ exceptio reſpiciens inhabilitatem accuſatoris eſt di
latoria ſeu declinatoria.Et ex h infertur ꝙ debet proponi ante
litẽ ꝯteſtatã.ita ꝙ nõ põt ꝑponi poſt vt in.c.inter mõaſteriũ
10 de re iudi.ꝛ in.§.veterani.ſ.allegato. ¶ † Item ex hoc ſequi
tur ꝙ ſi iſte exceptiones nõ opponãtur tẽpore debito vꝫ ꝓceſ-
ſus ꝛ nõ eſt nullus ipſo iure.Et hãc ſñiam tꝫ hic.d.Anto.ꝛ
Moder.allegãt Bar.ita tenẽtem.in.l.j.§.accuſationeꝫ.ff.ad
turp.ꝛ h dicit.d.Anto.eſſe verꝫ ẽt ſi exceptio inhabilitatis li-
queret ex actis ꝛ eſſet notoria iudici per tex.ꝛ qḋ ibi per Joã.
an.in vlti.glo.in.c.pia.de excep.lib.vj.vbi patet ꝙ licet aliqs
ſit notorie excõicatus.vꝫ tñ iudiciũ ſi ps ꝛ iudex non expellit.
11 Hoc tñ dictũ limitat h do.Ab.mod.† qñ ille qꝫ exceptionẽ
ꝑ quã repellit accuſator ſciuit hanc exceptionẽ ſibi cõpetẽ aũ
litem conteſtatam.ſecus ſi ignorauerit probabiliter tale ius

a ¶ Sicut autẽ vide oino bar.in l.iij.§.ſed ꝛ ſi ſti-pulator.el.ij.ꝛ ibi doc.ff.de eo per quẽ fac.erit ꝛ do-cto.in.c.intellexi-mus de adul.

¶ Adde qd fa-ciũt in ſimili q̃ tra-dũt doct.ꝛ maxie do.Jaſ.in.l.j.in gl.i.ṽ.libellis.ff.de offi.aſſeſ.vbi volũt quid iudex poſſit ẽt pte nõ op-ponẽte imperium libellum dẽtib.la-cerare.

¶ Adde barto.aliter loquẽtẽ i.l.ſi marit⁹ la ſecũda i §.ꝑſcriptiones.ff.ad leg.iul.ḋ adul.ꝛ i.l.abſentẽ.ff.de pe.adde ẽt q̃ tra-dit Rom.i.l.j.§.occiſorũ.ff.ad ſil.poſt bal.i.l.ſi eũ i prin.ff.ſi qs caut.

b ¶ Ex pte acto-ris.adḋ bene face qꝛ nõ dꝫ licẽ acto ri qḋ reo nõ lꝫ.l.ñ dꝫ actori.ff.ḋ re.iur.de quo vide ꝑ Dy.i regula ñ lꝫ de reg.iur.lib.vj.

c ¶ Adde an ꝛ qñ ignorãtia poſ-ſit allegari ꝛ qñ noceat ꝑ docto.i l.iuris ignorãtia ꝛ in.l.pe.C.qdã.ꝛ ꝑ barba.Fely.ꝛ Moder.in.c.ij.de conſti.

ſibi competere quia tunc poterit eam opponere per ea que ha-
bentur in glo.ꝛ per Archi.iij.q.vj.§.exceptio.vbi glo.hoc te
nuit expreſſe.ꝛ per tex.in.c.nulli.ꝛ in.c.vt circa.in ſi.de ele.li.
12 vj.ꝛ in.c.ad audientiam el.ij.ſ.de reſcri. ¶ Sed tu debes ſci
re ꝙ glo.ordinaria tenuit contrarium expreſſe in.c.paſtoralis
in vlt.glo.ſ.de excep.ꝛ ibi plenius de hoc articulo vbi doc.
concordando opinio.in effectu concludunt.ꝙ ſi poteſt impu-
tari culpa allegãti ignorantiam.quia non fecit diligentiam
ſuam ante litem conteſtatam vt ſciret exceptionem ſibi compe-
tentem.tunc non audiretur poſt litis conteſtationem vt in.c.
innotuit.ver.nec probata cogimus.ſ.de elec.ꝛ ſatis colligitur
in.d.c.vt circa.Si vero nihil poteſt imputari ꝛ tunc ſit verum
ꝙ poſſit proponi iſta exceptio. ¶ Mihi autẽ videtur de ſub
tilitate glo.in.c.paſtoralis eſſe veriſſimam ſimpliciter ꝛ indi-
ſtincte in iſtis exceptionibus declinatorijs que nõ ſunt magni
preiudicij ſicut potes exemplificare in.l.reum criminis.ꝛ in.l.
militem.C.de procu.Moueor primo per tex.ſin.l.filius.§.ve-
13 terani.in verbo quocunꝙ caſu.ff.de procu.vbi tex.dicit.† ꝙ
quocunꝙ caſu ſit omiſſa iſta exceptio.tu non potes eſſe procu
rator quia miles non poteſt poſt litem conteſtatã opponi ergo
non diſtinguimus ex qua cã non ſit oppoſita exceptio. ¶ Se
cundo adduco tibi glo.ſin.que h dicit ꝛ illam ibi approbat
Bald.expreſſe.in.l.qui procuratorem dat.§.j.ff.de procu.
¶ Et ſicut hoc eſt verum ex parte rei ꝙ propter ignorantiam
poſt litis conteſtationem non ſuccurritur ſibi.ita eſt verum ex
b parte actoris[b] vt ſi aliquid habeat petere ſibi fieri per reũ ante
litem conteſtatam verbi gratia.ſatiſdari de iudicato ſoluendo
nõ audiatur lite conteſtata lꝫ allet ignorãtiã.Gl.eſt no.ꝛ pul
chra q̃ ibi approbat ang.i.l.ḋ die.§.ſi ſeruus.ff.q ſa.co. Et
multũ plꝫ mihi rõ gl.i.d.c.paſtoralis vt ſit ſinis litiũ.i.vt lites
non ꝓrogentur. ¶ Ubi vo eẽt exceptio declinatoria magni
ꝑiudicij vbi gr̃a exceptio recuſatiõis iudicis.vl alia ps ꝑiudi-
cij vel ſi.ſeu maioris tũc ſeq̃rer diſtinctioneꝫ doc.i.d.c.paſtora.
14 Nec mireris de iſta diſti.qꝛ ꝛ alibi repit.† ꝙ exceptiões nõ tã
gẽtes merita cãe facilius reiciuntur q̃ alie vt pꝫ i.d.l.ſi fideiuſ
ſor.§.q̃dã.ff.mã.ꝛ ex his q̃ tradit.d.an.referẽs dcã bar.i.c.ſ.
vt li.non cõte.in illa.q.vtrum procurator habens mandatuꝫ
cum libera poſſit renunciare exceptiõibus declinatorijs.de qua
Barto.poſuit in.l.ſi.in prin.ff.de his que in frau.cre.
¶ Non obſtant iura allegata ꝑ mode.hic.ꝛ in.c.paſtoralis.
15 qꝛ illa iura nõ loquũtur de termino litis ꝯteſtationis† q qdeꝫ
terminis.qꝛ iã iudiciũ eſt initiatũ vt facilius expediat lis ꝛ vt
nõ ꝑeant acta iudici ꝑterita fortius excludit q̃ terminus extra
iudicialis de quo in.d.c.vt circa vel q̃ terminus hominis aũ
litẽ ꝯteſtatã:qꝛ fortior eſt excluſio legis quã hominis vt.l.ſcã
§.ſi qs honorꝫ.ff.ad trebel. ¶ Sed poſito ꝙ iſta op.moder-
c norꝫ eẽt ṽa vꝫ ꝙ ignorantia[c] poſſit allegari ꝛ ꝓbari poſt litẽ
16 cõteſtatã.† Debes dicere ꝙ tũc ignorãtia ꝓbaret ꝑ iuramẽtũ
vt ꝓbãt iura ſupius allegata niſi eẽt preſumptio ſciẽti ꝯ ipſuꝫ
allegantẽ qꝛ tunc debere aliqd ꝓbari veriſimile vltra iuramen
tũ ad ꝑſumẽdũ ignorãtiã ꝛ ẽt iurare vt in gd gl.no.in.d.c.in-
notuit quã ſeqtur do.Anto.in illo.c.paſtoralis.lꝫ aliter dixe
rit gl.no.ꝛ non bene.xij.q.ij.c.qui ꝛ humanis.vbi vr̃ velle ꝙ
ẽt ſi ſit preſumptio ꝯ ignorantẽ ſufficiat ꝓbare ignorantiaꝫ ꝑ
ſolũ iuramentum qḋ forte poſſet procedere ad euitationẽ pene
17 vt eſt gl.no.ꝛ menti tenenda in.c.ij.de tẽp.or.li.vj. ¶ † Sꝫ
reuocatur in dubium id quod dicunt hic docto.ſuper iſto ele-
ganti articulo nunquid ꝓceſſus valeat ſi perſona eſt inhabilis
parte nõ opponente an vero ſit nullus ipſo iure.ſup quo arti-
culo ꝓcedendo concluſiue ſine diſpoſitione conſidero ꝙ aliqñ
accuſatio nõ ꝓcedit ꝑpter priuilegium pſone accuſati vel quali
tem ipſius exemplum ſi nõ poteſt accuſari aliquis qꝛ eſt in ma
giſtratu.Item ſi non poſſunt accuſari duo ſimul in eodem li-
bello.iuxta.l.hos accuſare.§.lege iulia.ff.de ac.ꝛ tunc faten-
dum eſt ꝙ vꝫ iudicium ſi pars iſtã exceptionem non opponat
nec poteſt eam opponere poſt li.conte.vt eſt caſus in.d.l.hos
accuſare.§.hoc beneficio.ꝛ ibi hoc no.Bart.ꝛ in princ.illius
l.ꝛ idem dicit glo.in.ij.exemplo.ſ.poſito in.l.ſi accuſatoribus
C.de accuſ.ꝛ ibi per docto.ꝛ eſt ratio huius deciſiõis qꝛ vt ait
ſing.iuriſcon.in.l.j.§.accuſationem ver.an hoc intereſt.ff.ad
18 turp.† qñ quis non poteſt accuſare non pp inhabilitatẽ ſuaꝫ
ſꝫ pp qualitatẽ perſone rei accuſati competit facultas accuſan
di ipſo iure.ſed accuſanti ob.exceptio.ꝛ ideo nõ eſt mirũ ſi ꝓceſ
ſus valet quia ipſo iure competit facultas accuſandi. ex quo
cõcluſione ſic declarata infertur cõtra id qḋ dixit Bal.in.l.nõ
dubiuꝫ in vl.q.C.de legi.vbi voluit ꝙ quando de exceptione
cõpetente aduerſario liquet in actis ſemper accuſatio ẽ nulla
licet pars non opponat qḋ dictuꝫ vbi accuſatio competit ipſo
iure non ꝓcederet.quia qñ quis accuſat duos in eo libello.exce
ptio iſta ꝙ accuſatio non poteſt fieri eſt notoria iudici.ꝛ tamẽ
procedit

procedit iudicium vt dicitur in.d.l.ſi accuſatoribus. ¶ Nec
ob.premiſſis tex.in.d.§.accuſationeꝫ circa princ.vbi videtur
innui.vt inferius dicaꝫ ꝙ exceptio preſcriptiõis reddit accuſa
19 tionem nullam.qꝛ ego dicam ibi eſſe caſum ſingularem.† ꝙ
quamuis preſcriptio non tollat actionem ipſo iure ſed elidat.
tollit tamen accuſationem criminalẽ ipſo iure.Et iſto modo
poterit procedere quod dicunt doc.moderni.in.c.ad aures.ſ.
de preſcrip.ꝙ ꝑſcriptio tollit actionẽ ipſo iure.ſicut videmus
in ſi.ꝙ actiones deſcendentes ex delicto facilius tollũtur ipſo
iure quã alie ꝑ pactum vt.l.ſi tibi.§.quedam.ff.de pact.Et lꝫ
Bar.dicat cõtrarium ꝙ exceptio preſcriptionis nõ tollit ipſo
iure ius accuſandi vt ipſe no.in.l.abſentẽ in ſi.ff.de penis.hoc
20 videt verius ꝑ.d.§.accuſationẽ. ¶ Aliqñ facultas accuſandi
non cõpetit alicui ex perſona ſua qꝛ eſt inhabilis ad accuſan-
dum.ꝛ tunc iuriſconſultus expreſſe proteſtatur in illo verſi.an
hoc intereſt.ꝙ non cõpetit facultas accuſandi ipſo iure.Et iḋ
ꝓbabiliter poteſt dici ꝙ ſi de inhabilitate accuſatoris cõſtat ex
proceſſu.vel aliter eſt notoria.qḋ etiã ſi iudex non repellat ac-
cuſatorẽ proceſſus erit nullus ipſo iure.Et hoc dicit tex.in.d.
§.accuſationem in tribus locis in princi.ibi pene nulla ꝛc.In
21 ver.† omnimodo remouet que dictio idem ſignificat ꝙ ipſo
iure vt eſt glo.or.in.c.ſi.de offi.de leg.lib.vj.ṽ.finem.ꝛ caſus
in.c.iudex eo.tit.ꝛ in.l.j.§.ſi pecunia.ꝛ ibi per Bal.ff.depoſi
ti. ¶ Tertio idẽ probatur in.d.§.in.ṽ.vocetenus accuſauit
in quo oſtenditur manifeſte quod preter verba accuſatio nullã
habet vim.ꝛ ad illum tex.cum inducitur in cõtrarium a Bar.
rñdetur breuiter ꝙ in.ver.effectuꝫ habere potuit accuſatio.tex.
loquitur quando mulier accuſat in caſu premiſſo nõ in caſu ꝓ
hibito ſicut ſatis ibi oſtẽditur ex verbis ſuper quo vide qḋ ple-
ne ſcripſi in.c.fraternitatis.ſ.de teſt. ¶ Itẽ nõ ob.tex.in ꝑn.
duꝫ dicit qui preſcriptione ſubmoueri poterat quaſi innuat qḋ
ſit opus exceptione quia ad hoc reſpondeo ꝙ illa verba nõ ſi-
gnificant hoc.ſed oſtendunt ꝙ ſi reus voluiſſet opponere nõ
fuiſſet amplius iudicatum.qꝛ accuſator fuiſſet repulſus incon-
tinenti vt in caſu noſtro.ꝛ qñ iuriſconſultus dicit ꝙ iſta accu-
a ſatio eſt pene nulla.ꝛ ſic propter dictionem pene[a] videtur ſi-
gnificare ꝙ aliquo modo valeat dicas ꝙ ideo adiunxit ver-
bum pene.quia ſi non fuit oppoſita exceptio.ꝛ de ea non con
ſtitiſſet iudici proceſſus valeret vt.j.dicam. ¶ Item quia pri
ma facie accuſatio non petebatur in forma vnde ꝛ ſi non ha-
bebat eſſe habebat tamen formam eſſe prima facie ſicut dici-
mus in.l.ſi quis legatum in princi.ff.de fal. ¶ Et ꝙ proceſ-
ſus in illo.§.accuſationem.fuerit nullus ipſo iure tenet Bart.
expreſſe in extrauaganti ad reprimendum glo.ſuper verbo ac
cuſationem in vltimis verbis nec ob dicit ipſe ibi ꝙ eſt neceſſa
ria abolitio.quia etiam pro accuſatione nulla debet peti aboli
tio vt.l.libellorum.§.quod ſi libelli.ff.de accu.Et ſic reſpon-
det ad tertiam rationem ſuam in.§.accuſationem. ¶ Sicut
autem iſtud eſt dubium vtrum accuſatio ſit nulla ipſo iure qñ
inhabilitas accuſatoris cauſatur a iure ciuili vt dictũ eſt ita qñ
cauſaretur a iure gentium puta in ſeruo indiſtincte verum eſſet
iudicium eſſe nullum ẽt ſi exceptio non liqueret iudici ex actis
ſm Bald.in rubrica.C.qui accu.non poſſ.allegat optimum
tex.in.l.non idcirco.§.ſi.ff.de iudi. ¶ Sed ſuppoſita com
muni opi.ꝓ vera que tenet ꝙ proceſſus non ſit nullus.hoc vr̃
eſſe limitandũ qñ lex ſimpliciter prohibet aliquem accuſare.
22 ¶ Sꝫ ſi ſtatutũ[b] inhabilitaret accuſantẽ denegando ſibi au
b dientiã.verbi gr̃a ſtatutũ dicit ꝙ bãnitus nõ audiat agẽdo vl
accuſando.tunc Bar.tꝫ ꝙ iudiciũ ſit nullũ ipſo iure in.l.cum
lex in vltia qõne.ff.de fideiuſ.ꝛ ita intelligit ꝛ declarat euꝫ bal.
in.l.non dubium.preallegata.Hanc ſñiaꝫ tenuit diſputando
Ja.de are.quẽ refert ꝛ ſequitur Jo.an.in addi.Spec.in tit.de
ſñia.§.iuſta.in quadã addi.Eandẽ ſñiam diſputando publi-
ce ſecutus eſt Bal.proſequendo multos caſus in diſputatiõe
que incipit.Statuto ciuitatis caueť ꝙ fenerator ꝛc.quem refert
ꝛ ſequitur elegantiſſime Pe.de ancha.in regula ea que fiunt
in.iiij.charta de regulis iur. ¶ Sed iſta limitatio ꝛ differen-
tia non videtur conueniens.quia iſta verba ꝙ accuſator nõ
poſſit accuſare quomodo loquendi communiter vtuntur iura
vt patet in.c.prohibentur ſepe allegato.idem important ꝙ il-
la accuſans non audiatur vt eſt caſus nota in cle.conſtitutio-
nem.§.ceterum.de elec.iuncto.c.vt circa.eo.titu.lib.vj.Pre-
terea hoc idem probatur.ij.qõne.vij.c.ſi qui ſunt.ꝛ.c.alieni.ꝛ
c.querendum.nam in.c.qui ſunt dicitur expreſſe ꝙ accuſator
non eſt audiẽdus ſi ſit infamis criminoſus ꝛc.ꝛ in.c.querẽ.
dicitur ꝙ nõ recipiuntur tales.ꝛ in.c.alieni ꝙ non debent ſu-
ſcipi.i.non debent audiri.ꝛ cum dꝫ ſecũdum Bar.in.d.l.cuꝫ
23 lex.† ꝙ iſta verba non audiať tollunt ipſo iure officium iu-
dicis cõcedo ꝛ addo ꝙ etiam per iſta verba quis non poſſit
accuſare ipſo iure tollitur officium iudicis vel ius accuſan-

di.vt eſt caſus in.d.§.accuſationem. ¶ Reiecta igitur iſta dif
ferentia dicimus ſimpliciter ꝙ qualitercunꝙ loquatur lex vel
24 ſtatutũ.† ſi liquet vel per acta vel aliter notoria de inhabilita-
te accuſantis proceſſus erit nullus ipſo iure.Et ex iſta conclu-
25 ſione reſultat ſingulariter correlarium quod eſt tale.† licet in
iudicio ciuili quando pars agit ſine actione que non competit
ipſo iure valeat iudicium parte non opponente ꝛ iudice non
repellente vt.l.vbi pactum cum materia.C.de tranſac.ſecus
tamen eſt in criminalibus. ꝛ poteſt eſſe ratio differentie.quia
in ciuilibus iudex non tenetur ſupplere licet poſſit ꝛ ideo non
tantum peccat ſi patitur procedere iudiciuꝫ.ſed in criminibus
iudex qui admittit accuſationem illicitam punitur.vt eſt caſus
no.ꝛ ibi per Bal.in.l.ij.C.vt nemo pri. Uel poſſumus dice-
re ꝙ in criminalibus fauemus magis reo quam in ciuilibus
quod patet qꝛ iudex poteſt producere probationes ex officio
ad defenſam rei vt.l.ſi non defenduntur.ff.de penis quod nõ
licet in ciuilibus regulariter vt.l.iiij.§.hoc autẽ.de dam.infec.
26 cum materia. ¶ Aliquando ꝛ eſt tertius caſus non opponi
tur de inhabilitate.nec de ea conſtat per acta.Et tunc dicendũ
eſt ꝙ proceſſus valet per tex.in.l.ſi maritus.§.preſcriptiones.
de adulte.queꝫ allegat Bar.ad hoc.ſed quia ille tex poſſet ali
quo modo euitari reſtringendo eum ad exceptiones que com
petunt reo ex perſona ſua.ꝛ que nõ tollunt ius accuſandi ipſo
iure.ideo do tibi tex.clarum hoc probantem in.l.ij.§.qui hoc
dicit.ff.de adul.iuncta.l.ita pudor.C.eo.nam maritus eſt in-
habilis ad accuſandum qui fuit particeps turpitudinis vt in
d.l.ita pudor.ꝛ tamen non poteſt repelli poſt litem conteſtatã
ꝛ valet proceſſus vt in.d.§.qui hoc dicit.Et ad iſtam partem
bene facit glo.quam hic allegat domi.Anto.in.l.reum crimi
nis.C.de procur.ꝛ iſto modo procedit tex.no.in cle.conſtitu-
tionem.in ſi.de elec.qui vult ꝙ licet pars non debeat audiri vꝫ
tamen proceſſus ſi non opponitur contra ipſam. ¶ Et quia
multe alie perſone ſun inhabiles quaꝫ ille de quibus dicitur in
27 glo.† ideo dicendum eſt vnum verbum circa mulierem quo
repellitur regulariter ab accuſando niſi proſequatur ſua vel ſuo
rum iniuriam vt in.c.prohibetur ſepe allegato videlicet ꝙ mu
lier que accuſat prelatũ ſuũ de crimine ſatis dr̃ proſequi ſuam
vel ſuorũ iniuriã vt admittať ad accuſandũ vt eſt caſus ſingu-
28 laris in.c.indemnitatibus.§.veruꝫ.de elec.lib.vj. ¶ Sꝫ que-
rit pro declaratione materie.nunquid ille qui prohibeť accu-
ſare poſſit eſſe promotor inquiſitiõis. In qua.q.Joan.an.ꝛ
arc.dixerunt ꝙ ſic in.c.indemnitatib⁹.§.j.de elec.lib.vj.ꝛ idẽ
dixit Bal.quẽ allegant aliqui moder.in rub.huius titu.in.l.j.
C.ſi tutor nõ geſſ.per illũ tex.Facit optime qḋ tradit Ang.in
l.queſitum.ff.de in ius vo.Tu autem in iſta.q.diſtingue ꝙ aut
promotor inquiſitionis eſt voluntarius ꝛ facit ſe partẽ iudicij.
ꝛ tunc repellitur ſicut accuſator.qꝛ iſte dr̃ vere pars ꝛ aduerſa
rius ꝛ cũ ipſo cõteſtať lis ꝛ ipſe ſolus põt expedire ꝓceſſuꝫ qñ
aſſiſteret accuſatori.Primũ tradit Hoſt.ꝛ oẽs doc.in.c.cuꝫ
clamor.ſ.de teſti.Scḋm probať in.c.cũ dilecti.ꝛ ibi plene.j.
de pur.cano.Tertiũ in.l.j.§.incidit.ff.ad turpil.ꝛ i.l.ſenatus.
in prin.e.ti.vnde qꝛ hꝫ in effectu.virtutẽ accuſatoris eo fortius
vr̃ excludi ſe nõ inſcribit ſe ad penam talionis.ꝛ ſic minus eſt
29 cautũ reo ꝛ reipublice † qꝛ diſpoſitio facta de homine reſpectu
certe qualitatis vel officij trahitur ad habentẽ diuerſam quali-
tatẽ nomine ſed eandẽ rẽ vt.l.ex facto ꝛ ibi per Bal.ff.de neg.
geſt.facit optime tex.ꝛ quod ibi per glo.in verbo vicarios.in
cle.j.de re.vnde Bar.in.l.diuus.ff.de cuſto.reo.ad ꝓpoſitũ
30 dicit ꝙ omnis exceptio inhabilitatis qui repellit accuſatoreꝫ
repellit denunciatorẽ publicũ qui tamen nõ inſcribit ad penã
talionis. ¶ Si vero promotor inquiſitionis nõ ſit particeps
actorꝫ iudicij ſꝫ ſimpliciter inſtituit iudicẽ vel accuſatorẽ extra
iudicialiter.ꝛ tũc vera ſit iſta op.per ea que traduntur per gl.
31 ꝛ doc.in.l.ob h ṽba.ff.de his qui no.infa. ¶ Si vo ꝓmotor
inquiſitionis deputaretur a iudice quod poteſt fieri vt in.c.oliꝫ
j.eo.ꝛ tradit Hoſt.in.d.c.cuꝫ clamor.tunc qꝛ iſte nõ dr̃ pars
iudicij ſed nudus miniſter iudicis ꝛ poteſt remoueri ad nutum
iudicis forte ſimiliter poſſet admitti ſi iudex ex certa ſcien-
tia eum deputauit.maxime quia ſicut iudex maior puta epiſco-
32 pus † poteſt diſpenſare cum teſte criminoſo vt admittatur ad
teſtimoniũ vt ſingulariter tradit Inno.ꝛ ibi moder.in.c.cum
te.ſ.de re iudica.ita vr̃ poſſe diſpenſare cum accuſatore inha-
bili niſi eſſet infamis.vbi autem iudex deputaſſet eũ ignorans
ipſum eſſe talẽ poſſet allegari inhabilitas per ptẽ nõ eũ repel-
lendũ preciſe ſi iudex vellet eũ cõfirmare.ſed qꝛ forte iudex co-
33 gnita inhabilitate remoueret eũ. ¶ Scḋo querit do.Abb.ꝛ
aliqui moderni.vtꝫ inhabilitas ſuperueniens accuſatori impe
diat eum a proſecutione accuſationis.ꝛ ꝯcludunt ꝙ nõ per.l.
is qui reus in ſi.ff.de pub.iud.ꝛ ſunt dcã bar.in.l.vrannius.
34 in ſi.ff.ḋ fideiuſ.Quib⁹ addḋ tria breuiť.pmũ ẽ ꝙ eadẽ ſñiaꝫ cḋ

a ¶ Dictionem pene ḋ iſta dictio ne viḋ extra ḋ lec.c.dudum ad ſi.ꝛ qḋ iſta dictio re-ſtringat vide tex.in.§.ius aũt gen-tium inſti.de iure na.gen.ꝛ ciui.

b ¶ Sꝫ ſi ſtatu-tum de iſta.q.viḋ no.in rub.in pria col.vſi.ꝛ omiſſis alijs.ꝛ infra eo.in c.nulli epiſcopo-rum in prima col.ꝛ Lud.ro.in cõſ.xx.ꝛ Barb.in ru.de excep.Bal.in l.j.C.de patr.po.ꝛ in.l.peremptoꝛias.C.de ſen.reſ.nõ poſ.ꝛ in.l.pla ne de pet.hered.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

firmat Jo. an. ſolemniter in ti. de accuſatore. ſuper rubrica in
vltima. q. per eadem. Scđm eſt rõ decidendi. qꝛ ille qui ſemel
cepit accuſare cū eſſet habilis idcirco põt ꝓſequi accuſationē.
qꝛ neceſſitatur quodammodo ꝑpter periculū pene in quaꝫ in
cideret ſi deſereret accuſationeꝫ vt eſt bonus text. in fi. in. l. qui
cū maior. §. j. ff. de bo. lib. Sed forte poſſet dici ꝙ ideo nõ inci
deret in penā ꝑpter impedimentū ſuperueniens. ex quo culpa
vnde orit̃ ipedimentū nõ fuit preordinata ad caſuꝫ iuxta māꝫ
l. qđ te. ſi cer. pe. ⁊. c. j. š. de cõmodato. ¶ Tertio adde ꝙ eo
caſu quo accuſatio nõ ē nulla ipſo iure qđ qñ ſit. š. dixi ſi ſuper
ueniat econtra accuſatori a princi. inhabili habilitas pendente
iudicio priuſꝗ̃ ſit repulſus ꝓcedit iudicium. nec poterit repelli
vt tradit Bal. no. in. l. per diuerſas circa mediū comenti. C. man
dati. ¶ In glo. j. ibi qꝛ ſi ſit criminoſus ⁊c. reuocatur hic in
dubiū per. d. Abb. moder. ⁊ alij ſcribentes. vtrum indiſtincte
a tam de iure ciuili quam de iure canonico criminoſus [a] non
damnatus de crimine repellatur ab accuſando. Et ſi circa hãc
primū articulū cõcludit ho. Jo. de Jmo. ⁊. d. Abb. ꝙ de iure
ciuili nõ repellitur criminoſus. niſi ſit cõdemnatus de crimine
ſicut dicimus de teſte. in. c. ſuper eo. ⁊ in. c. teſtimonium. š. de
35 teſti. † Nā cõmuniter iura videntur arguere de teſte ad accu
ſatorem vt patet. iiij. q. iij. c. teſtes ⁊ in. c. ſi. š. de teſti. ⁊ ita dicit
glo. eſſe arguendū vbi eſt eadem ratio in. l. qui iudicio pu. ff.
eo. ⁊ ibi per Bar. Sꝫ quidā doc. moder. hic in effectu conclu
dit ꝯriū vꝫ ꝙ ēt de iure ciuili crimen ſimpliciter obiectuꝫ ⁊ pro
batū repellat accuſatorē. Et primo pro hoc adducit glo. no. quā
ibi ꝓbat Bar. in. d. l. qui iudicio. que fundat ſe per tex. in. l. iij.
§. lege iulia. ff. de teſti. tranſpoſita in. §. iteꝫ. lege iulia. iiij. q. iij.
vbi tex. dicit ꝙ damnatus propter pecuniā acceptā cauſa teſti
monij dicendi vel nõ dicendi vel conuictus de illo crimine re
pellitur a teſtimonio. ⁊ ſic patet ꝙ ſufficit ſola ꝓbatio ſine ſen
tentia propter alternatiuā poſitā in tex. Secundo inducit text.
in. l. accuſator. ff. de preuaric. vbi dicitur ꝙ preuaricator con
uictus de tali crimine nõ accuſat ⁊ ſic ſufficit ꝯuictio ſine dam
natione nõ ob. dicit ipſe. l. athletas. §. calumniator. ff. de infa
mibus. qꝛ fatetur ꝙ ad irrogandam infamiā iuris requiritur
ſnia vt ibi ſed iſta ꝯſequentia nõ eſt ſcđm eū. iſte non eſt infamis
ergo nõ prohibet ab accuſatione vt pꝫ in. l. qui accuſare. in fi.
cū. l. ſe. ff. de accuſa. cuius dicta poſſunt eē vera aliquo caſu. vñ
36 pro ꝯcordia opi. diſtingue ꝙ in omnibus delictis † regulariter
teſtis nõ repellitur a teſtimonio neꝗ̃ accuſator ab accuſatione
niſi ſit infamis ipſo iure vel per ſniam vt dicit tex. in. l. qui accu
ſare in fi. ibi ꝑꝑ delictuꝫ repellunt̃ vt infames. vnde pondero
ꝙ delictū non excludit regulariter niſi mediante infamia hꝫ tñ
fallit in criminibus quo directo vulnerant fidē accuſatoris vel
teſtis ſicut eſt crimen qñ quis accipit pecuniā ꝑꝑ teſtificatū qñ
inſtituit falſaꝫ accuſationē vel preuaricatur in ea. vnde no. eli
gunt mentē iuriſcon. in. d. l. qui accuſare ⁊ in. l. ſe. qꝛ poſtꝗ̃ di
xit ꝙ quidā excludunt̃ ꝑꝑ delictuꝫ vt infames ſubiungit inter
alia ꝙ quidā repellunt̃ ꝑꝑ ꝑſumptā calumniā. vt qui ſubordi
nati falſuꝫ teſtimoniū dixerunt quidā qꝛ acceperunt pecuniaꝫ
ob accuſandū vel nõ accuſandū. vel qꝛ inſtituerunt duas accu
ſationes qui prohibent̃ ab accuſatione ꝑpter queſtū quaſi lex
ſuſpicet̃ de eis ꝙ calumnioſe nõ agant in accuſando vt lucren
tur. Unde in illis caſibus clare apparet ꝙ nõ requiritur dam
natio ad eos repellendos qꝛ ſi fuiſſent damnati erāt infames.
vnde ſatis poterant repelli pretextu infamie ergo nõ erat opus
aſſignare iſtas alias cauſas ſeu rationes que cū aſſignētur pro
ſufficientibus apparet ꝙ ſole ſufficiant ſine infamia. ⁊ de tali
bus criminibus loquit̃ gl. in. d. l. qui iudicio. ⁊ Bar. ibi vnde
ego alias ſcribendo ⁊ in. c. licet cauſam. de proba. oſtendi per
37 multa iura ⁊ auctoritates. † ꝙ etiā de iure ciuili teſtis poterat
repelli proper periuriū vel falſum. qꝛ directo vulnerabat fidem
teſtis licet damnatus nõ eſſet de crimine. Et iſta diſtinctio eſt
veriſſima ſi bene proſpicias dicta iura. De iure autem cano
nico clarum eſt ꝙ criminoſus repellitur ab accuſando. ij. q. vij.
c. quereñ. ⁊c. ipſi apoſtoli. nõ ſoluꝫ ſi aliquis accuſat clericum
ſed etiam ſi accuſat laycū in foro canonico vt videtur probare
tex. in verbo quemcunꝗ̃. vj. q. in. c. qui crimē. ⁊. ij. q. vij. c. alie
ni. Sed dubitatio relinquitur pro quo crimine repellatur te
ſtis ⁊ accuſator. de quo dic vt anno preterito pleniſſime ſcripſi
38 in. c. teſtimonium. š. de teſti. Et magis in quadam additione
quam feci ad prius ſcripta. In eadem glo. ibi infames. ſentit
b hic iſta glo. † ꝙ infamis [b] infamia facti nõ poſſit accuſare. Et
de iure canonico credo hanc glo. veriſſimam quam confir
mat glo. Joan. ij. q. vij. ⁊. c. ipſi apoſtoli. ⁊ ita tenent hic do.
Abba. ⁊ Joan. de Jmo. quia iura repellunt non ſolum crimi
noſos ſed etiam ſuſpectos de crimine vt in. c. ſi qui ſunt ⁊ in. c.
teſtes. in verbo abſꝗ̃ vlla ſuſpitione. ij. q. vij. ſed non poteſt ne
gari ꝙ laborās infamia facti de crimine vtiꝗ̃ eſt ſuſpectus de

a ¶ Criminoſus. adde videndum de materia Spe. in ti. de criminibus. §. iij. vide etiā Pe. de anch: in conſi. ccccxvj. ⁊ adde que tradit bar. in. l. j. §. accuſatore. ff. ad turp. ⁊ Bal. in rub. C. q accu. l. iij. col. ⁊ in. l. ſi eū in prin. ff. ſi quis cau. ⁊ ꝑ Ludo. ro. in. l. ij. §. occiſorum. ff. ad ſille.

b ¶ Infamis ⁊c. vide ꝑ intelligentia que tradit Ludo. ro. in. l. de pupillo. in prin. ff. de ope. no. nū. ang. in. ij. ff. e. fal. in. l. ij. C. de accu.

c ¶ Paup. viđ qs dicat̃ paup ꝑ glo. in auc. preterea. C. vnde vir ⁊ vxo. imo. ⁊ ab. i. c. odoardus. de ſolu.
¶ Adde etiam lud. ro. in. l. ſi conſtante. ff. ſol. mat. ⁊ in ꝯſi. ccclxxxij. ⁊ ꝑ Pe. de anc. i cõſi. ccccxvij.

d ¶ Delicti. viđ in ꝑpoſito Bar. in. l. ij. ⁊ in. l. itaꝗ̃ fullo. ff. de fur.

crimine quod patet quia tāquā ſuſpecto inducitur purgatio vt
in. c. cum. p. j. eod. ⁊. ij. q. v. ⁊. c. famia ⁊. c. preſbyt. cum multis
alijs ergo ſatis patet ꝙ infamis infamia facti repellitur. pro
iſta concluſione vltra doct. tibi caſum clarum in. c. fi. š. de teſti.
vbi dicitur ꝙ accuſatus de crimine. quia eius fama eſt tollera
ta de facto vt ibi dicit glo. ⁊ bene repellitur ab accuſatione ⁊ te
ſtimonio. pro hoc etiam facit tex. in. d. c. querenduꝫ in fi. ver
bo viles perſone. ⁊ in. d. c. teſtes. in princi. in verbo abſꝗ̃ vlla
infamia. ⁊ ſic videtur comprehēdere diuerſas ſpecies infamie
39 iuris ſcilicet ⁊ facti. Sed relinquitur dubiuꝫ de iure ciuili. vtrū
taliter infamis repellatur ab accuſando. Et ſuper hoc dicit
Bart. ꝙ non repelletur. quia hoc non reperitur iure cautum
vt ipſe no. in. l. qui accuſare. ff. de accu. Spec. contradixit ſibi
ipſi in iſto articulo in titu. de accuſatore. §. j. verſi. item quid ſi
ſuſpectus. ⁊ verſic. item quid de his nam in primo ver. vult ꝙ
infamis infamia facti repellatur iuxta ſententiam Goff. in. c.
omnipotens. j. eo. quam ibi approbat Joan. an. in allo verſi.
dicit idem quod Bart. ꝙ non repellitur domi. Anto. hic con
cordando iſta dicta dicit ꝙ tam de iure ciuili quam de iure ca
nonico iſtud eſt arbitrarium. quia attenta qualitate infamie fa
cti que eſt multiplicis qualitatis vt tradit Barto. in. l. j. C. de
ſum. tri. ⁊ fi. ca. ⁊ ipſa accuſatione ideſt crimine de quo quis
accuſat ⁊ alijs circunſtantijs iudex poſſit repellere ⁊ admitte
re infamem de facto Moder. tenent hic de iure ciuili cum bar.
in. d. l. qui accuſare. tum propter rationem ſuam: tum quia edi
ctum de accuſando eſt prohibitorium. vnde quilibet cenſetur
permiſſus accuſare qui non reperitur prohibitus inſtit. de pu
bli. iudi. §. j. ⁊ in. d. l. qui accuſare. ¶ Tu autem conſidera in
iſta materia ꝙ videtur reperiri de iure ciuili cautum duplici
modo ꝙ infamis infamia facti non ſemper repellatur ab accu
ſando ⁊ premitte vt dixi quod accuſatus de crimine pendente
accuſatione habet grauatam extimationem vt dicit text. in. d.
c. fin. de teſti. lxxxj. diſtin. c. tantis daniel. ⁊ in. c. omnipotens
j. eod. vnde de iſto dicitur in. l. neganda. C. qui accu. non poſ.
quod poteſt accuſare extraneum de maiori crimine quam ipſe
ſit accuſatus ⁊ non de minori vel pari ſecundum intellectum
quem approbat Barto. in. l. is qui reus. in ſecunda lectu. ff. de
publi. iudi. ergo reperitur de iure ciuili. ꝙ infamis infamia fa
cti aliquando repellitur ab accuſando. Preterea ſi eo caſu quo
repellitur teſtis repellitur ⁊ accuſator vt dicunt glo. ⁊ Barto.
40 in. d. l. qui iudicio. † Certum eſt ꝙ in criminalibus teſtis infa
mis infamia facti repellitur preterquam in ſubſidium. ⁊ tunc
creditur ſibi cum tormentis. vt communiter concludunt doct.
in. c. teſtimonium. š. de teſti. ergo eadem ratione repelletur ac
cuſator quia tamē tex. omnino in. l. neganda. non excludit in
famatum infamia facti. Placet mihi opi. do. Anto. de iure ci
uili quod iſtud ſit in arbitrio iudicis vbi non eſt determinatuꝫ
ſpecialiter ſicut in. l. neganda. Pro iſta concluſione facit op
time quia ſicut declarat glo. in. l. nonnulli. ff. de accu. ideo pau
c per [c] excluditur ab accuſando quia eſt perſona ſuſpecta pro
pter vtilitatē ipſius. vnde ſi probetur probus ⁊ induſtrioſus ad
mittitur. Sed quis dubitat ꝙ infamia malorum morum ſimi
liter debet reddere accuſatorem ſuſpectum ergo debet eſſe in ar
41 bitrio iudicis: vt dixi. ¶ Et qꝛ approbatur pro regula hic ⁊
in iuribus allegatis ꝙ infamis infamia iuris repellitur ab ac
cuſando. Aduerte qꝛ quidam moderni hic ſentiunt ꝙ iſtud ſit
verum infamata que oritur ex ſententia in iudicio criminali
lata ſecus ſi ſit illata ex iudicio ciuili allegant Jnno. in. c. quali
ter ⁊ quando in fi. j. eod. ⁊ Bald. referentem ipſum in. l. in re
mandata. C. man. qui dicunt ꝙ infamia que infertur ex iudi
cio criminali eſt fortior quā illata ex iudicio ciuili. Sed tu vide
Bal. quaꝫ clarius ⁊ latius ponit. in. l. qui depoſit. C. depo. vbi
ſimiliter declarat dicta Jnn. pro qua doctri. facit optime quod
dixit Cy. in addi. ⁊ Guil. de cu. ⁊ in. l. j. §. hoc edicto. de poſt.
quos refert Bald. in. l. caſſius. ff. de ſenato. qui volunt ꝙ in
famis ipſo iure vel per ſententiam latam in iudicio ciuili non
prohibeatur eſſe procurator licet ſecus ſit ſi ſit cõdemnatus in
iudicio criminali. ſed glo. ſingu. in. l. qui iudicio. in princi. ff.
de accu. quā ibi multum no. Barto. dixit quod condemnatus
iudicio publico non poteſt accuſare etiaꝫ ſi proſequat̃ iniuriaꝫ
propriā cõtra regulā poſitā in. c. omnibus. iiij. q. vj. ⁊ in. c. de
cetero. š. de teſtibus. ſecus ſi ſit condemnatus in iudicio crimi
nali priuato quam Bart. ibi relinquit ſub dubio. ⁊ ſi illa glo.
eſſet vera multofortius videretur dicendum ꝙ infamis ex iu
dicio ciuili non eſſet repellendus ab accuſatione ſicut con
demnatus iudicio criminali. ſed neutrum dictum placet. Et
primo debes ponderare. tex. in. l. qui accuſare in fi. ff. de accu.
42 dum dicit ꝙ infamis propter delictum repellitur ⁊c. † nam
d nomē delicti [d] complectitur omne genus criminis immo etiaꝫ
aliquid vltra crimen vt. l. prima vbi per gloſ. C. ſi aduer. de
lic.

a lic. Quinimmo etiam appellatio criminis [a] que eſt ſtrictior cõ
prehendit dolum cõmiſſum in contractu qui purgat̃ per actio
nē ex cõtractu vt eſt caſus in. l. j. §. j. ff. de cri. ſtel. iuncta. l. j. in
fi. ff. de pig. act. Si ergo infamia que infertur condemnato in
actione depoſiti vel mandati exempli gratia dr̃ ꝓuenire ex de
licto vt dictum eſt ergo cõprehenditur ſub verbis. l. qui accu
ſare ſepe allegate. nam illud dictum glo. in. l. qui iudicio dū di
cit ꝙ cõdēnatus publico iudicio lꝫ poſſit accuſare cū proſequi
tur ſuam vel ſuorum iniuriam nõ tamen poteſt accuſare in ca
ſibus exceptis in quibus alij infames ad accuſandum cõuin
citur manifeſta ratione qm̃ ſi in illis caſibus exceptis admitta
tur. ſeruus ad accuſationē vt dr̃ in. l. famoſi. ff. ad. l. iulia. mai.
multofortius debet admitti ꝯdemnatus publico iudicio. qꝛ vt
š. fuit dictum fortior eſt inhabilitas iur. gentium quam inha
bilitas ciuilis. ⁊ probatur iſta ꝯña in. l. is q reus in fi. ff. de pu
bli. iudi. vbi patet ꝙ cõdēnatus publico iudicio lꝫ ſit infamis
poteſt reaccuſare ſuuꝫ accuſatorem ⁊ tamē ſi perdidit libertatē
non poteſt vt ibi dicitur ⁊ ſic apparet ꝙ maior eſt inhabilitas
ſeruitutis ꝗ̃ infamie. vnde ſimpliciter videtur concludendum
ꝙ etiam infamis iudicio publico poſſit accuſare in caſibus ex
43 ceptis. ¶ Et quia hic dominus Abba. Moder. diffuſe tra
ctat vtrum adultus maior. xiiij. annis poſſit accuſare intellige
vltra caſus in quibus ꝑmittitur accuſatio pupillo de quibus
in. l. ij. in fi. ff. de accu. Jdeo videndum eſt breuiter de veritate
huius arti. in quo fuerunt tres opi. ꝑ̄cipales. Una fuit Azo
in. d. l. ij. quam approbat Odo. ⁊ Bald. in rubrica. C. qui ac
cu. non po. ꝙ adultus indiſtincte poſſit accuſare cum auctori
tate curatoris. Et hanc opini. ſequitur dom. Abba. hic per. l.
clarum. C. de aucto. preſtan. Jdem quia ſi ſpeciale eſt in accu
ſatione adulterij ꝙ minor. xxv. annis non auditur vt. l. ſi ma
ritus. §. lex iulia. ff. de adul. ergo regulariter poteſt minor accu
44 ſare. † Tertio quia quod prohibetur de pupillo videtur con
ceſſum adulto. vt in. l. ſi minor. ff. de verbo. obliga. ſed accuſa
tio prohibetur pupillo vt. l. qui accuſare. ſepe allegata. ergo vi
detur conceſſa adulto. non ob. ſecundum eos ꝙ maior. xiiij. ⁊
minor. xx. annis. non poteſt teſtificari. quia ad hoc reſponde
tur dupliciter. ⁊ primo ꝙ licet repellatur a teſtimonio non ta
45 men ſequitur ergo ⁊ ab accuſatione. † quia maior induſtria
⁊ idoneitas vel ſufficientia requiritur in teſte quam in accuſa
tore propter maius preiudicium quod infertur reo vnde atten
ta iſta ratione ſicut iſta conſequentia non eſt bona aliquis ad
mittitur ad accuſandum. ergo admittitur ad teſti faciendum
vt dixit tex. in. c. licet heli. j. de ſymo. ⁊ in. c. per tuas eo. ti. quia
ſi cõ ceditur minus non ſequitur ergo cõceditur ꝙ † eſt plus.
Jta iſta ꝯſequentia econtrario non erit bona teſtis repellitur
a teſtimonio vel nõ admittitur ergo non admittetur ad accu
ſationē quia cui negatur id quod eſt plus ergo negatur quod
eſt minus non ſequitur. ⁊ vj. ⁊ glo. tu canoniſta in ca. cum in
cunctis in princi. š. de elec. quod traditur in. l. cui pacto. ff. de
ſer. expor. ¶ Unde ſecunda opi. que fuit in iſta materia diſti
guens inter adultum qui non attingit. xx. annum vt non ad
mittatur ad accuſandum ⁊ eum qui exceſſit annum. xx. vt ad
mittatur non videtur procedere ſecundum Abba. Moder.
Primo quia non eſt eadem ratio de teſte ad accuſatorem vt
dictum eſt. Secundo quia vt ait Bal. in illa rub. in accuſatio
ne defectus induſtrie ⁊ conſilij minoris poteſt ſuppleri per cu
ratorem vt dicitur in. d. l. clarum in fi. ſed non ſic cū teſtis exa
minatur. quia examinatur in ſecreto remoto curatore vt in. c.
venerabilis. š. de teſti. vnde non eque bene poteſt inſtrui ſicut
in accuſando. ¶ Tertia fuit opi. Ang. ⁊ Saly. qui latiſſime
diſputant iſtum articulum vltra omnes in. l. ij. C. qui accu. nõ
poſ. dicentium ꝙ adultus nullo tempore admittitur ad accu
ſandum niſi proſequatur ſuā vel ſuoꝝ iniuriā qđ deducūt ꝑn
cipaliter duplici ratiõe. Primo ꝑ rationē poſitaꝫ in tex. in. d.
§. lex. iuli. Dicit enim iuriſcon. ꝙ ideo lex iulia prohibuit mi
norē. xxv. annis accuſare ſpecialiter de adulterio. qꝛ habuit ſu
ſpectā etatē eius propter lubricum conſilij. ⁊ quia non videba
tur ſufficiens ad tantā rē. ſed iſta ratio vr̃ eſſe vniuerſalis quo
ad omnes accuſationes criminales. ⁊ maxime quo ad illas q̃
ſunt maiores preciū iudicij ꝗ̃ crimine adulterij vel equalis er
go cum ratio ſit vniuerſalis generaliter habebit locum in om
ni caſu vt. l. illud in fi. ff. ad leg. acquili. ⁊. l. illđ. C. de ſac. ſanc.
eccle. cum multis alijs. ⁊ in. c. cum dilecta. š. de confirma. vti.
vel inuti. ¶ Secundo dicit Ange. ꝙ quando minor accu
ſans non proſequitur iniuriam propriam. tunc iſtud ius accu
ſandi non eſt in patrimonio aliquo modo ſed extra admini
ſtrationem patrimonij. Aut ergo dictis ꝙ admittatur ſolus
ad accuſandū ⁊ hoc eſt falſum ⁊ contra. l. clarum de auct. ꝑſt.
¶ Aut dices ꝙ admittatur cum curatore ⁊ etiam iſtud nõ ꝑt
fieri qꝛ in his que ſunt extra adminiſtrationem bonoruꝫ non

ſolum auctoritas curatoris non attenditur vt. l. cum in vna. §.
tutor de appe. ſed etiam auctoris tutoritas vt. l. ſi. ff. de cur. ſu.
⁊ iſta fuit ratio Bar. in. l. de pupillo in prin. de no. ope. nun.
46 vbi in fi. q. dicit † ꝙ pupillus ⁊ adultus non poſſunt nuncia
re nouum opus ad vtilitatem reipublice. qꝛ nec poſſent ſoli cū
ſint inhabiles perſone nec cum tutore vel curatore. quia eoruꝫ
auctoritas in iſtis non attenditur. ¶ Non obſtat dicit Saly.
in. d. l. hij ꝙ minor. xxv. annis. ⁊ maior. xx. admittitur ad teſti
monium. ergo dꝫ admitti ad accuſationem: qꝛ iſta argumen
tatio eſſet bona ſi reſpiceremus preiudicium ipſius accuſati qꝛ
non eſt dubium ꝙ plus preiudicatur ſibi per teſtem quam per
accuſatorem ſed regulariter minor inhabilitatur ad iudicium
magis in fauorem ſui quam in fauorem aduerſarij vel in fauo
rem reipu. in iſto caſu. Sed magis preiudicatur minori accu
ſando quam teſtificando propter penam talionis quam po
teſt timere vt in. l. fina. C. de accuſatio. ⁊ propter condemnatio
nem expenſarum ⁊ multa alia. ergo licet admittatur ad teſti
monium non admittetur ad accuſandum vt videtur pericu
lum ſupradictum. Super iſta materia videntur ponende tres
concluſiones pro concordia op. Prima concluſio eſt. ꝙ adul
tus cuiuſcunꝗ̃ etatis poteſt accuſare proſequendo ſuam vel
ſuorum iniuriam. Jſta concluſio probatur in illo. §. lex iulia. in
fi. in ratione ſui que eſt generalis quo ad omnem etatē. licet tex.
in principali dicto poſſit reſtringi ad maiorem. xx. annis ⁊ mi
norem. xxv. ſecundo probatur ex tex. nota. iuncta glo. parua
in. l. auxilium. in princi. ff. de minor. vbi patet ꝙ minor adul
tus poteſt agere pro iniuria ciuiliter ⁊ criminaliter. Tertio hoc
b confirmatur quia mulier [b] poteſt proſequi ſuam ⁊ ſuorum in
iuriam accuſando vt in. l. ij. ff. de accuſ. ergo multofortius ad
ultus tenet conſequentia. quia in proſequendo ius publicum
fortius admittitur adultus quam mulier vt patet in. l. popula
ris actio. iuncta. l. precedenti. ff. de popu. actio. Secunda con
cluſio erit talis vltra docto. Minor annis. xvij. non poteſt ali
quo modo accuſare licet ſit maior. xiiij. ſi non proſequitur iam
ſuum vel ſuoruꝫ vt dixi. Jſta concluſio probatur ſubtiliter ſic.
Adultus minor annis. xvij. non poteſt agere populari actio
ne in fauorem publicum. vt eſt caſus in. l. popularis actio pre
allegata. ⁊ tenet glo. in. l. de pupillo in principio ſepe allegata.
Sed longe minus periculum eſt in actione populari quam in
accuſatione. Jtem maius emolumentuꝫ pupilli. quia pena im
ponenda applicatur ſibi vt. l. ſi cui. de verbo. ſigni. ergo ſi pro
hibetur ab agendo actione populari in fauorem publicū mul
tofortius ab accuſatione facit optime text. in. l. j. §. in vnum. ⁊
quod ibi no. ff. de poſt. Tertia concluſio ab annis. xvij. vltra
minor non poteſt accuſare cum auctoritate curatoris ſecunduꝫ
Ange. ⁊ Saly. rationibus predictis. Et videtur eorum opin.
verior de iure per rationem text. in. d. §. lege iulia. cui male po
teſt reſponderi. nam illa ratio Angel. non videtur bona quia
ſecundum eam ſequitur ꝙ adultus non poſſet accuſare proſe
quendo iniuriam propriam quoniam actio que competit ad
vindictam non cõputatur in patrimonio vt. l. queſitum. ⁊ ibi
per Barto. ff. de ſepu. vi. ⁊. l. cum emancipati. §. emancipa
tus. ff. de col. bo. Sed text. in. §. lege iulia. magis vrget. Nec
obſtat ſecundum Saly. verbum ſpecialiter. poſitum ibi in tex.
quia illud verbum non ſignificat ꝙ illud ſit ſpecialiter indu
ctum in adulterio contra regulas iuris vt intelligit ibi gloſ.
⁊ cõmuniter doto. ſed hoc ſignificat ꝙ lege iulia. ſpecialiter:
ideſt nominatim ⁊ indiuidualiter expreſſit quaſdam ſpecies
inhabilitatis ſicut dicimus in. l. item apud labeonem. §. conui
cium. ff. de iur. Fran. are.
c C. Si quis [c] epiſcopus.

Denunciator

criminis non dꝫ audiri niſi
monitione premiſſa. vel ſic. Si denunciatio
ſit de crimine non premiſſa monitione ⁊ po
ſtea ſit monitio procedet monitio vt ex nunc
⁊ non vt ex retro. vel ſic ſecundum tertium
intellectum. Qui accuſat epiſcopum debet eum prius monere
alias non procedit accuſatio. hoc. d. Prima lec. eſt melior om
nibus. nam ſecunda licet no. vt. j. dicemus minus applaudet
littere que dicit non olim ſed nunc eam deferatur ex quo datur
intelligi ꝙ non agitur de ratificatione primi proceſſus. ſed di
citur ꝙ ante monitionem non debet offerri denunciatio ſe
cus ſi dixiſſet tex. non olim ſed nunc proſecutio denunciatio
nis fiat vel denunciatio vires ſumat. Non diuiditur aliter.
1 ¶ No. primo ſecūduꝫ primā ⁊ ſecundā lec. ꝙ ad cognoſcen
dum ſpeciē vel ſubſtantiā actus nõ attendit̃ nominatio ipſius
actus ſꝫ qualitas expreſſa in diſpoſione in qua ſit mētio illius
actus. videns enim hic ꝙ licet fiat mentio de accuſatione. quia
tamen dicitur ꝙ dꝫ interuenire monitio fraterna verbum ac

a ¶ Criminis. vide de materia Bart. ⁊ docto. in l. tranſigere. C. de tranſact.

b ¶ Mulier. ađ d. Alexā. in cõſil. xiiij. in. iij. volu. ⁊ Old. in cõſ. cxcv.

c ¶ Si qs facit tex. in. c. cum dilectus infra eod.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

cuſatio exponitur ideſt denunciatio quilargo modo accuſatio dicitur.ij.q.vij.c.accuſatio.⁊.c.ſi quis ergo.facit ad ea que tra dit Bar.ſubtiliter in diſputatione ſua. Publicanus quidam
2 ⁊ in.l.cotem.§.qui maximos.ff.de publi. ¶ †Secundo no.
a ibi charitatiue conuentus ⁊c.ſm domi.Abb. quod verbuz [a] conuentio ſignificat interpellationem extraiudicialem ſicut iudicialem licet de communi vſu loquendi conuentus dicatur interpellatus iudicialiter cui eſt ſtandum vt in.l.ex litteris.ſ. de ſpon.⁊.l.liberorum.§.quod tamen caſſius.de leg.iij.vnde ſiquis promitteret non conuenire aliquẽ ſub pena ſʒ proprietatem verbi ſatis eſſet interpellare extraiudicialiter ſed aliud de communi vſu vt dictum eſt. ¶ Et verum eſt ꝙ conuentio eſt nomen generis.vnde Imperator in.l.omnes.in fi.C. de preſcrip.xxx.anno.volendo ſignificare citationem iudicialem vocat eam conuentionem iudiciariam quaſi ſit ⁊ alia conuentio extraiudicialis iura tamen in diuerſis locis verbũ ꝯuentionis ſimpliciter interpretantur pro conuentione iudiciali vt patet in.l.ij.§.omnes in tribus locis.ff.de iud.⁊ in auté.⁊ cõſequenter.C.de ſen.interlocutio poſſet tamen dici ſi non conſtaret de communi vſu loquendi ꝙ iſtud verbũ acciperetur ſm ſubiectam materiam ⁊ vbi materia eſſet indifferens comprehenderet conuentionem iudicialem ⁊ extraiudicialem per ea que di-
b cta ſunt. ¶ Tertio no.ꝙ licet plures [b] non admittantur ad
3 accuſandũ vt.l.ſi plures.ff.de accu.admittuntur tamen ad denunciandũ.⁊ ſic in hoc denunciatio non eſt ſimilis accuſationi valet tamen proceſſus pluribus accuſantibus ſi non opponitur per partem ſm glo.in.l.ſi accuſatoribus.C. de accuſati. ſuper quo vide bonã glo.⁊ tex.in.c.quotiens.j.de pur.cano. in verbo accuſationibus ⁊ tex.in.c.ij.j.de colluſio. ¶ Quarto no.ibi.non olim.Sed nunc duo quorum ſm eſt valde pul-
4 chrum. ¶ †Primuʒ de ſignificatione iſtius dictionis.nunc ⁊ olim qꝛ vna ſignificat tempus preſens ⁊ alia tempus prete-
c ritum ſcilicet dictio olim.De prima [c] vide qđ traditur in tex.⁊ glo.in cle.j.de conceſ.prebẽ.⁊ in.c.preterea.ſ.de ap.⁊ in.l.iij.
d in princi.de con.⁊ de.De ſecunda [d] vide quod plene ſcribit Bar.ſuper rubrica.de no.op.nun.⁊ in.l.eius qui in prouincia.ff.ſi cer.peta. ¶ Secundo colligitur ex iſto ver.ſm ſcdm
5 intellectum ꝙ vbicunqꝫ lex actum iudiciale iubet precedere aliquam ſolemnitatem obmiſſio illius ſolemnitatis reddit iudicium nullum.vides enim hic.qꝛ primo denunciationem non preceſſit monitio ſicut debebat.illa habetur pro non facta.⁊ dʒ fieri noua denunciatio quod facit ad no.q.quã ponit Bal.in l.ſi tutor.in fin.C.in qui.cau.in inte.reſti.nõ eſt ne.vbi voluit
6 ꝙ ſi ex forma ſtatuti.†actor forenſis agens debet preſtare fideiuſſionem anteqꝫ agat ſi omittitur ſatiſdatio iudiciũ eſt nullum ipſo iure quod etiam ponit Ange.no.in.l.poſtqꝫ.§.imperator.ff.vt le.no.ca.pro quibus facit optime iſta decre.licet aliter videatur ſenſiſſe Bald.in ſi.q.in.l.qui crimen.C.qui ac.
7 non poſ. ¶ †Aduerte tamen qꝛ in caſu ſtatuti fideiuſſio non eſt offerenda ab actore niſi petatur a reo vt ſingulariter decidit Ange.in terminis conſilio ſuo.lx.in ordine.quod loquitur de modo ceſſantium ⁊ fugitiuorum adducit inter cetera duo iura ſimul iuncta.vʒ.l.mutus.§.pena.ff.de procu.iuncta.l.pompo
8 nius.§.rati.eo.ti.†Quinto ⁊ vltimo no.ibi.ad primates cauſa eius ſecundum vnum modum exponendi ꝙ cauſe epiſcoporum ſi agitur de depoſitione ab epiſcopatu ſunt tractande in concilio prouinciali vbi debet eſſe patriarcha vel archiepiſcopus ſi prouincia non habet patriarcham vel primatẽ vna cuʒ xij.epiſcopis prouincialibus ad minus vt probatur.iij.q.vj.c. accuſatus ⁊.c.quis.⁊.c.multum ſtupeo.⁊ per glo.ij.⁊.q.j.c.
9 primates.⁊ ea.cauſa ⁊.q.vj.c.decreto intellige tamen †ꝙ concilium prouinciale poteſt de cauſa epiſcopi cognoſcere ſed nõ diffinire vt dicitur in dictis iur.Archiepiſcopus autez vel primas ſolus nullo modo poteſt cognoſcere.de qua materia plene tradit Inno.in.c.graue.ſ.de preben.⁊ in.c.ſicut.ſ.de elec. pleniſſime.d.Anto.in.c.j.ſ. de iudi.vbi omnino vide.⁊.d. Abb.moder.in.c.non poteſt circa.de re iudi.Sed ſi ille tex.intelligatur de cauſis in quibus nõ agitur de depoſitione ab epiſcopatu.tunc potes intelligere primates ideſt patriarcham ſeu primatem ſolum vel etiam archiepiſcopuʒ qui licet non ſit primas eſt tamen iudex ordinarius illius epiſcopi.vt in.c.ſane.ſ. de fo.compe.⁊ in.c.duo ſimul.ſ.de offi. ordi.ſm docto.hic.⁊
10 bene.†nam quilibet archiepiſcopus poteſt pro criminibus. alias penas irrogare epiſcopo ſuo preter depoſitionem.xij.di. c.delictis.in fi.⁊ ibi per glo.⁊ per eandem in.d.c.primates.⁊ probatur in.c.ſacro.de ſen.excom.⁊ in.c.romana.de offi.ord.
11 lib.vj.†vbi patet ꝙ etiam vicarius archiepiſcopi abſente ar-
12 chiepiſcopo idem poteſt. ¶ †Sed queritur hic per do.Abb. moder.nunquid ſicut archiepiſcopus vel primas non poteſt cognoſcere nec diffinire cauſam epiſcopi cum agitur ad depoſitionem ita non poſſit pronunciare eum deponendum.⁊ allegat glo.ij.q.vj.c.biduum.in verbo deportandum que dicit ꝙ archiepiſcopus poteſt.Tu adde aliam glo. que idem dicit in legato ſedis apoſtolice.xvj.q.j.c.frater noſter.ſicut videmus ꝙ preſes licet non poſſet deportare poteſt tamen pronunciare aliquem eſſe deportandum.Idem qui nõ poteſt mittere in poſſeſſionez poteſt pronunciare aliquem eſſe mittendum vt.l.cognitio.§.vt bonorum.ff.de offi.eius cui manda.eſt iuriſdict. Ipſe autem tʒ hic oppoſitũ qꝛ cuʒ archiepiſcopo nulla penitus competebat cognitio iſtius cauſe.ſi non poteſt cognoſcere nõ poteſt pronunciare.ꝙ autez nulla penitus competat cognitio probat.v.q.iiij.c.j.Et profecto in ſolo archiepiſcopo vel primate iſta.q.parum habet dubitationis.nec credo iſtã fuiſſe
13 mentẽ illaruʒ gloſarũ.†Relinquitur ergo dubitatio quando primas vna cũ concilio principali cognouit de cauſa ſicut põt vt.ſ.diximus.vtruʒ poſt cognitionem vna cũ concilio poſſit pronunciare epiſcopũ eſſe deponendũ.⁊ hanc.q. attingit do. Ant.diffuſe.in.c.j.ſ.de iudi.in qua dicit archi. tenuiſſe idem qđ dixerunt predicte glo.quas etiam ibi allegat in.c.accuſatus iij.q.vj.⁊ in.c.ſi quis ſuadente. xvij.q.iiij. Sed ipſe tenet ibi oppoſituʒ dicens ꝙ iſta opi.eſt contra omnia iura dicentia ꝙ cõciliũ prouinciale poteſt cognoſcere ſed nõ diffinire vt in.d. c.accuſatus ⁊.c.quis ⁊.c. multum ſtupeo.iij.q. vj.⁊.v.q.iiij. c.ij.Et iſtã opi.ſequitur do.Abb. diffuſius in.c.nõ poteſt.ſ. de re iudi.Sed poteſt reſponderi ſaluando dicta archi.⁊ glo. ꝙ lʒ illa iura prohibeant concilium prouinciale diffinire cauſam epiſcopi nõ tamen videntur prohibere ꝙ pronuncient epiſcopum deponenđ.qꝛ aliud eſt deponere ⁊ aliud pronunciare deponendum vt eſt caſus in.l.prima iuncta.l.fi.C.ſi aduer. lib.⁊ ibi per glo.⁊ Bald.⁊ eſt glo.in.l.fi.C.vbi ⁊ apud quem. Unde dixit Bar.no.ad propoſitum in.l.ſolent in prin.ff.de
14 offi.proc.⁊ leg.†ꝙ ſi ex forma ſtatuti poteſtas vltimo menſe non poteſt condemnare vel abſoluere.poterit tamen pronunciare reum abſoluedũ vel condemnadũ qđ videtur ſequi bal. in.l.j.ff.de iu.om.iudi.in primo comento.Sed ipſe idẽ Bal. in.l.nec quicquã.§.vbi decre.ff.de offi.procon.⁊ leg.in vl.car. col.pe.⁊ in illa.l.ſolent in prin.fatetur ꝙ iſta re vera ſunt diuerſa quo ad formam ⁊ quo ad eſſe formale.dicit tamen ꝙ prohibita condemnatione.aut oportet dicere ꝙ videbitur prohibita iſta via pronunciandi modo predicto.ne per indirectum concedatur alicui qđ directo nõ competit cõtrarium.l.fraus ⁊.l.contra legem.ff.de legib.Aut ꝙ ſi predicta via non eſt prohibita ad minus ſuperior vel ſucceſſor non teneatur ſtare huic ſententie.Et idem ſentit in effectu elñr in.l.ſi quis filio exheredato. §.eius.ff.de iniu.⁊ rupto teſta.Et quod cunqꝫ iſtorum dicas modica differentia eſt.probabilius tamen videtur eſſe dice-
15 re ꝙ iudex non poſſit taliter pronunciare.†qꝛ remedia ſuperflua ⁊ nihil conferentia non ſunt inducenda vt.l.hec ſtipulatio.§.diuus.ff.vt leg.no.ca.⁊.l.qui bis idem.ff.de verb.obli. Quod autem iſta pronunciatio non poſſit ſic fieri vt neceſſario obſeruetur patet qꝛ ſi eſſet neceſſario ſeruanda iſta eſſet in-
16 terlocutoria que habet viʒ diffinitiue†ſicut quando iudex pronunciat ſuper exceptione peremptoria admittendo eam ſcdm glo.in cle.cum a repulſione.de app.Quicquid ergo dicitur de diffinitiua etiam de iſta videretur diſpoſituʒ per ea que habentur in.c.peruenit.ſ.de ap.⁊ in.l. intra vtile.cum ibi not.ff.de mino. ¶ In glo.ibi cum agitur ⁊c. Docto. hic communiter
17 concludunt†ꝙ quando agitur ciuiliter non requiritur denunciatio vel monitio precedens preterquam cum ſit denunciatio euangelica vel iudicialis vt in iſto tex.⁊ idem ſi agatur criminaliter ſm glo.in.c.licet hely.j.de ſymo. Quorum dictis ad-
18 de inqꝫtum.d.Abb.hic dicit.†ꝙ interpellatio extraiudicialis in actionibus ciuilibus operatur hunc effectum. vʒ ꝙ debitor poſtea citatus in iudicio ſi confitetur debituʒ condemnari in in expenſis factis pro citatione ⁊ libello ſecus ſi non fuiſſet interpellatus. Primo allegat Gu l.in.l.omnes.C.de epi.⁊ cle. ⁊ Ange.in.l.debitores.C.de pig.⁊ dic ꝙ idem dictum Guil. refert Anto.de but.in.c.nouit in vlti.car.ſ.de iudi.Amplius dixit Angel.⁊ not.in.l.ſi reus paratus.ff.de procur.referens eadem dicta Guil.ꝙ non ſolum tenebitur reficere expenſas factas in citatione.⁊ libello ſed etiam in preparatorijs verbi gratia in collectis inſtrumenti a notario in pecunijs.datis aduocatis ⁊ ſi hoc tamen videtur dupliciter limitandum. Primo quod habeat locuʒ in debitore qui poteſt conueniri iure actionis ſecus ſi officio iudicis qꝛ interpellatio extraiudicialis non conſtituit in mora i his que offõ iudicis debent vt ẽ caſus no. ⁊ ibi p bar.in.l.cũ poſtulaſſeʒ in prin.ff.de dam.infec.⁊ tʒ idẽ Bar.in.l.veluti.ff.de eden. ¶ Scđo vr limitandũ niſi creditor poſt interpellationẽ nimis feſtine egerit nõ relinquẽdo ſpaciũ debitori ad inueniendũ pecuniã iuxta.l. ſciendũ.ff.de vſur.
quinimmo

a ¶ Conuẽtio. adde tex.in.l.ſi cõuenerit.ff.de iur.om.iud.Bar.⁊ doc.in.l.lecta.ff.ſi certũ peta.⁊ in l.ſciendum.ff.de verbo.obl.

b ¶ Plures de hoc vide gl.in.c. accuſatoris ⁊ ibi archi.ij.q.j.⁊ per Inn.in.c.oliʒ ſuper verbo idoneo infra eo.

c ¶ De prĩa vide ⁊ Bar.in.l.ſi ita ſtipulatus in pri.ff.de ver.obli.

d ¶ De ſcđa ad de etiã Bar.in.l. j.in princi.ff.de ope.nõ.nun.

quinimmo dixit Ja.bu.ſing.in.l.⁊ ſi poſt tres.ff.ſi qs caut. ꝙ ſi cõtumax purgat contumaciam incontinenti non debet condemnari in expenſis qđ tñ ibi Bal.⁊ Ange. nõ admittũt.Et iſta ſufficerent ad declarationẽ glo. ¶ Sed qꝛ tex. dicit hic ꝙ plures admittuntur ad denunciandũ.tangunt hic do.Abba. ⁊ alius doc.moder.nunqđ iſtud ſit verũ indiſticte ꝙ ad accuſandum plures nõ debeant admitti lʒ admittantur ad denunciãdum de quo dic vt plene per Bar.in.l.ſi plures.ff. de accuſ. ego.aliquid dicã vbi melius cadit in.c.olim poſt Inno.j. eo. ¶ Quid autem ſit econtra vtrũ vnus poſſit accuſari plures dic vt plene ſcribit Bar.i.l.hos accuſare.§.lege iulia. ff. de accu.⁊ in.l.cum rationibus per Cy.⁊ alios.C.qui accu. non po.
19 ¶ Et tangũt hic aliqui mode.illã.q.quã ponit hic Ange.in l.ſi plures.ff.de accu. Utrum in eadem libello quid poſſit accuſare teſtes qui deponunt falſuʒ ⁊ pducẽtẽ ipſos q̃ quidẽ.q. recte intuenti diuiditur in duas.nam primo eſt videndũ vtrũ producens teſtes falſos intellige doloſe ⁊ ſcienter poſſit accuſari ſimul cum ipſo teſte falſum deponente. Secunda vtrũ ipſi teſtes plures numero poſſint ſimul accuſari de falſitate.Super primo ꝯſuluit Dy.ꝙ producens teſtes poſſit accuſari vna cum teſtẽ per.l.j.C.ſi reus vel ac.mor.fu.concurrunt. enim hic iſta duo delicta ad eundem finem ⁊ ſunt facta cõicato conſilio. qꝛ producens eſt quodãmodo loco mandantis.vnde poſſunt accuſari ſimul.qꝛ cenſetur idem factum iuxta regulã q̃ ponitur in.l.hos accuſare.§.lege iulia.ff.de accuſa . Pro iſta cõcluſione eſt caſus in terminis quem ibi Bart.no.in.l.athletus ſuus ff.de fal.vbi pʒ ꝙ ſimul fuit accuſatus coheres qui procurauit falſum fieri ⁊ procurator falſitatis.Ad ideʒ tex.optimus. ⁊ ibi hoc etiam ponit Bar.in.l.nihil.§.fi.ff.de adult. Et iſta concluſio eſt vera in effectu quam etiam ponit ⁊ probat Jo.an.in ti.de accuſator.§.j . Sed dubium remanet in.ij.q. in qua Jo. an.in addi.predicta qui ſolus eam attingit diſtinguit ſʒ.d.ſuũ in.ll.ꝙ aut iſti teſtes differunt falſum excõmunicato prius ꝯſilio.ſimul ⁊ tunc dicitur vnum delictum.⁊ omnes poſſunt eodẽ libello.accuſari. Pro qua cõcluſione vide tex.⁊ qđ ibi p bart. in.l.ſi familia.ff.de iu.om.iu.Si vero non communicauerunt ſimul iſtud cõſiliuʒ deponendi falſum. ⁊ tunc dicit ꝙ qꝛ qlibet teſtis examinatur de per ſe.⁊ ſic vnuſquiſqꝫ delinquit ſeorſum ab altero ⁊ ex interuallo dicentur plura delicta ⁊ per cõſequẽs non poterunt accuſari eodem libello.argu.l.illud.in fi. ff.ad.l.
20 acqui.Sed iſtud ſecundum dictum cum reſponſo nõ placet † quia ex quo iſti teſtes delinquunt ad eundem finẽ ⁊ in eadẽ cã ſatis videtur ꝙ ratione vnitatis cãe ⁊ finis dicantur cõmittere vnum delictuʒ ſicut dicimus ꝙ plures actus tendẽtes ad vnũ finem dicuntur vnũ negocium . verbi gratia cultura agri pro vno anno lʒ habeat diuerſos actus vt arare ſerere ⁊ ſimilia dr tamen vnum negociuʒ vt traditur in.l.ſi pupilli.§.ſi.ff. de ne. ge.⁊ in.l.põponius ſi negocijs.eo.ti. Inde eſt quod dicimus ꝙ plures tutores adminiſtrantes circa idem dicuntur hrẽ adminiſtrationẽ cõnexam vt no.in.l.j.C.de tranſ.Non ob . tex. in.l.illud.in fi.qꝛ fateor in illo caſu ꝙ vulnerãs prius ⁊ poſtea occidens ex interuallo punitur pro duobus delictis ſeparatis. quia propter interuallum temporis non preſumitur commiſiſſe primum delictũ ad finẽ occidendi ſicut commiſit ſm intellige occidendi.tunc cum ſo occidit ſed ſi conſtaret plura facta lʒ ex interuallo fieri ad eundem fineʒ ſicut conſtat in caſu noſtro. eadem ratio eſt vt diceretur vnum delictum vel duo connexa.
21 ¶ Et adde ad materiam quod tradit Bal.in.l.quicunqꝫ.C. de ſer.fugi.⁊ vbi dixit ꝙ producens falſos teſtes ⁊ falſam ſcri-
22 pturam dicitur poſſe accuſari de omnibus vno libello. ¶ Et aduerte ne erres.qꝛ qñ plures inſultant vnum ⁊ pcutiunt eum vel qñ plures teſtes deponunt falſum quãtuʒ ad imponendã penam ſingulis inſolidum dicunẽ eſſe plura delicta ſi deliquũt homines liberi vt plene declarat Bart. in.l.ſi integra.ff.ad.l. cor.de ſic.⁊ in.l.j.in princi.⁊ pa.fur.ſe.dica. Quod ergo dicit bar.in.d.§.lege iulia.ꝙ plures percutientes ſimul dicuntur accuſari de eodem delicto eſt intelligẽdum.i.de eodem facto ⁊ cõnexo ex quo tñ tot oriunẽ delicta quot ſunt perſone delinquentes poteſt tñ ſaluari dictum Jo.an.qñ plures teſtes deponerẽt falſum circa articulos penitus diuerſos qui non eſſent cõnexi. quia tunc dicta eorum non concurrerent proprie in eundem finem.Hoc tamẽ nõ affirmo pro nũc.Sed vide tu text.⁊ qđ ibi
23 no.in ſi.in.l.ſcire debemus in prin.ff.de ver.ob. ¶ Tangũt etiã hic aliqui moder.vtrum interpellatio ſiue monitio extraiu
a dicialis ſufficiat vna [a] vel requirantur plures.de quo dicã alibi plenius plura addens vltra doc.pro nũc vide gl.no. in cle. j.de hereti.in verbo reqſiuerit ⁊ aliã in cle.j. de decl . in verbo facta ⁊ in.c.ſi epiſcopus.xviij.diſtinctio.⁊ in.c.cum circa.ſ.de offi.delega.

Franciſcus Aretinus.

b .C. Illa [b] prepoſitorum.

A denuntiandum

vel accuſandum prelatum admittuntur religioſi ſui ſubditi.h.d.vel ſic. Crimina ſunt diſcutienda cum his quorum intereſt in prima ponitur prefatio ⁊ factum deciſum in ſe-
1 cundo ibi.ſi vero ponitur thema ⁊ reſponſio ad.q. ¶ No.primo ꝙ religioſi poſſunt denunciare prelatum proprium. quia ipſorum maxime dicitur intereſſe ⁊ ponderat hic do. Abb.ꝙ tex.dicit aliquis demonſtrando ꝙ verbum generaliter poteſt intelligi de quocunqꝫ exiſtẽte in monaſterio ſiue ſit monachus ſiue conuerſus.Adducit tex.cũ glo.in.c.ex eo qđ in fi.de elec.
2 lib.vj.†Tu vide tex.⁊ glo.qui dicunt ꝙ iſte ſunt perſone eccleſiaſtice etiam ſi ſunt conuerſi eccleſie layce in.c.parrochianos. ⁊ in.c.non dubiũ.j.de ſen. excom.⁊.xxvij.q.j.c.vt lege continentie.⁊ qđ plene ſcribit do.Anto.ſuper ipſis in.c.ij. de foro
3 compe. ¶ Secundo no.ibi ad culpam reatumqꝫ eius pertineat.nam culpa hic dicit ſm doc.omne genus peccati qđ committitur ſine dolo.reatus autem dicit peccatũ dolo ſicut diſtinguitur in ſimili inter delictum ⁊ crimen.lxxxj. diſt.c.j.⁊ in regula peccatũ.de reg.iur.in gl.⁊ in.l.j.C.ſi aduer. delic. ¶ Et
4 per glo.arguũt hic moder.ꝙ abb.poteſt remoueri ab admini
c ſtratione etiã propter negligentiã [c].Eſt enim obmiſſio peccatum mortale in prelato ſm glo.in.c.ea que.ſ. de offi. Archi. Tu vide tex.⁊ qđ ponit ibi.d.Abb.in.c.ea que.ſ.de ſta.mo. ⁊ in.c.ſi quis Ab.⁊.viij.⁊.ij.⁊ glo.ſing.in.c.grandi.ſ.de ſup.
5 nego.pre.lib. vij.que dicit no.†ꝙ ille qui hʒ iuriſdictionem vel adminiſtrationẽ per ſucceſſionẽ nõ poteſt priuari propter crimen negligentie.ſʒ prelatus qui habet eã ex collatione bene poteſt.⁊ vide glo.in.c.dictum.lxxxj.diſt.que ſimiliter vult prelatum poſſe remoueri ex negligentia. ¶ Bald. tamen no.in aut.ſtatuimus.C.de epi.⁊ cleri.referens ibi dicta Pe.⁊ Cy.dicit ꝙ de iure ciuili adminiſtrator vel iudex habens iuriſdictionem propter negligentiã nõ poteſt remoueri ab officio niſi in
6 caſu illius autẽ. ¶ Glo.autẽ ſing.⁊ pulchra in cle.duduʒ.de ſepul.dicit ꝙ quãdo ſuperior eſt ter requiſitus vt faciat actum quẽ tenetur facere negligentia ipſius habetur pro recuſatione expreſſa ⁊ ſic erit maius delictum quaʒ ſimpliciter negligentia. ¶ Tertio no.ibi quorum intereſt ſecundum vnum modum exponendi quem ponit hic Inno.ꝙ quando agitur de crimine contra perſonam eccleſiaſticã ſuperior ipſius debet intereſſe quod qualiter ſit intelligendum dicemus in glo.in lec.ſequẽ.
7 ¶ †In glo.poſita ſuper verbo intereſt.ibi aut parrochiani dubitanẽ hic per moder.nunquid laycus admittaẽ ad denunciandum clericum de crimine.⁊ ſicut vides glo.tua hic ⁊ in.c. qualiter.el.ij.in fi.glo.magne.j.eo.⁊ in.c.venerabili .ſ.de of.
d dele.concludunt ꝙ layci parrochiani admittunẽ [d] qꝛ intereſt ipſoruʒ habere bonuʒ prelatũ arg.c. plebs.lxiij.diſtin.⁊.ij.q. ij.c.quapropter. vnde glo.not.in.c. vt circa. in verbo aliquid de elec.lib.vj.dicit ꝙ ꝯtra perſonam electi nõ poteſt opponere crimen vel defectus laycus qui non eſt de dioceſi vel parrochia epiſcopi vel beneficiati.Et iſta eſt cõmunis ſnĩa quã ſequitur do.Anto.in.c.ex parte ade.ſ.de teſti.licet moder.cum aliter. hic referãt.⁊ quia ſuper iſto articulo pleniſſime ſcripſi in.d.c. ex parte.multa addens vltra docto.Ideo pro nunc ſolum declarabo duo dicta ex his que ibi ſunt poſita.Et primo in quantum.d.Abba.moder.hic dicit ꝙ quamuis laycus poſſit teſtificari ciuiliter de crimine contra clericum vt in.c.quoniam ⁊ in.c.taʒ litteris ſupra de teſtibus non tamen ſequitur vt dixit Fede.cõſi.ſuo.xxiij.ergo poteſt denunciare clericum de crimi-
8 ne.†Naʒ teſtis quia teſtificatur coactus ⁊ citatus preſumitur eſſe magis integer qꝫ ille qui venit ſpõte ad teſtificandũ vnde nõ eſt eadem ratio in vtroqꝫ.ij.q.vij.c.laycos ⁊ quod ibi no.
9 Nã debes aduertere ꝙ iſta ratio dr̃e nõ vr ſufficiens.†qꝛ ſi teſtis producereẽ a parte nõ citatus a iudice ſatis diceretẽ ſponte teſtificare ⁊ voluntarie offendere clericum.Caſus eſt in.l.poſt lega.§.his vero.⁊ ibi p bar.ff.de his qui.vt indig.⁊ in.l.qui cũ maior.§.ſed ſi teſtificatus.ff.de bo.lib.Et idẽ eſſet ſi teſtis citatus a iudice non cogeretur teſtificari ex priuilegio qđ quando ſit dic vt in.c.dilectoruʒ.ſ.de teſti.cogen.⁊ in.l.inuiti.ff.de teſti.Naʒ tunc comparendo ⁊ nõ excuſando ſe ſimiliter ſpontanee deponeret ſm Bar.no.in.d.§.his vero.lʒ aliud tenuerit ⁊ non bene in auc.preſbyteros.C. de epiſ.⁊ cle.ſuper quo vide ibi Bal.⁊ in.l.libertoruʒ.C.de teſtibus. Preterea ꝫelus malus quem preſumitur habere laycus in clericum videẽ ceſſare propter fraternam monitionem que debet precedere denunciationem canonicam ⁊ eſt actus caritatis vt videbitis enim c.cum dilectus infra.eod.Alia ergo ratio querenda eſt de qua dicendum vt in.d.c.ex parte. ¶ Illud etiam ſcias ꝙ ſpeciale eſt in crimine dilapidationis rerum eccleſie vt in ſubſidium

a ¶ Una. adde gl.in.c. cũ cãm ⁊ ibi per Inn.ſ. de offi.dele. ⁊ p Inno.in.c.cũ nobis olim de elec. An. in.c.tua nos de teſta.Lud. ro.in.l. đ pupillo. §.ſi qs ipſi pretori. ff . de oper. no.nuncia.

b ¶ Illa pro intelligẽtia.vide do. Alex.in.l.ait pretor.§. ſi iudex . ff. de re iu. adde ẽt ⁊ intellige iſtuʒ tex. vt nouiſſime per do.Fely.in.c. eaʒ te de reſcrip.

c ¶ Propter negligentiam. adde tex.in.c.lʒ hely .j. de ſymo .⁊ qđ negligentia ſit delictum facit glo . in c.ſi qs abb . xviij. q.ij.⁊ glo.in.c.cõtrarijs.j. de regu. iur.⁊ glo.in.c . ſepe in glo.ſi.xij. vide etiã.d.Mariani ſozi.in conſi.ij.iij. colũ.in prin .poſt gl.in.c . quoqꝫ de offi.archi.

d ¶ Admittunẽ vide glo.in.c. marianuſ. lxxxj.di.⁊ gl.in.c. vt circa in v̇.aliq. ⁊ ibi Dominicꝰ in.iiij. col. latiſſime exaiat đ elec.lib.vj.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

quilibet laycus admittatur ad denunciandum licet non ſit par-
rochianus ſm Abb. moder. in. d. c. ex parte ꝑ tex. xij. q. ij. c. nõ
liceat. in verbo quelibet eccleſiaſtica perſona ⁊ in. c. ſi quis pre
ſbyterorum in fi. de re. ec. non alie. Sed cum illa iura dicant de
perſona eccleſiaſtica capiendo verba proprie non comprehen
derent laycũ. xvij. q. iiij. c. quiſquis. ⁊ no. in. c. ſi quis ſuadente
ea. ca. ⁊. q. vnde forte illa iura non probant hoc. ℭ In glo.
poſita ſuper verbo quorum ibi ſcilicet factum ſuorum. Iſta ex
poſitio communiter nõ approbatur. ſed illa que eſt in glo. ſe.
vt intelligatur de denunciantibus crimen quorum intereſt de-
nunciare. Et ſm hanc poſui caſum littera. ℭ Tertiam dedit
hic Inno. ꝙ tex. intelligitur de prelato. denunciari ſiue accuſa
ri qđ dictũ poteſt intelligi dupliciter vno modo ꝙ prelatus ta
liter denunciati debeat citari. Et hoc non admittunt doc. mo
der. qꝛ ſolum de accuſato vel denunciato reperitur ꝙ eſt citan
dus vt in. c. qualiter. §. dʒ igitur. j. eo. iij. q. ix. in. c. omnia ⁊. c.
caue. ℭ Pro iſta concluſione moder. vide quod plene tradit
10 Inno. ⁊ doc. in. c. cuʒ deputati. ſ. de iudi. vbi concludunt † ꝙ
cũ agitur cauſa eccleſie ſatis eſt citare immediate rectorem eccle
ſie ad quẽ prima cauſa defenſionis pertinet lʒ non citetur ſupe
rior ad quem pertinet mediate. Pro iſta concluſione vide ca-
ſum no. in. c. cuʒ venerabilis. §. ij. de ſen. excom. lib. vj. vbi pʒ
ꝙ ſi contenditur iter partes de excommunicatione iniuſta ad
earum preiudiciũ ſuperior non eſt citandus facit quod tradit
Inno. ⁊ ibi dixi in. c. ſepe. ſ. de appel. facit optime tex. in. l. j. §.
denunciari. ff. de ven. inſpi. ⁊ qđ tradit Bart. in. l. is cum quo
ff. de aqua plu. arcẽ. in illa. q. vtrum quando agitur cõtra here
11 dem ſubſtitutus ſit citandus. ℭ Secundo modo poteſt expo
ni vt dominus vel ſuperior ſi pro ſuo intereſſe poſſit ipſe vo-
luntarie comparere ⁊ defendere ſubditum ſuũ. Et hoc modo
intelligendo dicendum eſt ꝙ poteſt ⁊ eſt vera doctrina Inn.
Quis crimen ſit talis in quo accuſatus non poſſet comparere
per procuratorẽ iuxta no. in. c. veniens. j. e. ⁊ licet dictũ Inn.
relatum ad tex. non loquatur in tali caſu. qꝛ tex. loquitur cum
agitur per viam denunciationis. ⁊ ſit ciuiliter. hoc tamen tenet
Bar. vt refert hic. d. ab. in. l. pe. §. ad crimẽ. ff. de pub. iud. vbi
voluit ꝙ ſicut dominus põt i iudicio capitali defendere ſeruũ
pro ſuo intereſſe vel pater filiũ ita poſſit epiſcopus vel aliquis
ſuperior ſuum ſubiectũ licet alias procurator nõ admitteretur.
12 Quod etiaʒ ſequit Bal. in. l. reos. C. de accu. ⁊ eſt ſolemne di-
ctũ limitans no. per glo. in. c. auctoritatẽ de preben. lib. vj. que
dixit ꝙ pro iniuria illata ſubdito nõ põt agere dominus vel ſu
perior regulariter ⁊ no. Inno. in. c. dilecti. ſ. de appel. nã illud
eſt verũ quod non poteſt agere poteſt tamen ipſum defendere
etiã in iudicio capitali. põt etiã accuſare criminaliter pro iniu-
ria illata ſubdito qꝛ ſua intereſt vt tradit Bar. ita diſtinguens
in. l. j. §. ſi. ff. de iniurijs. ℭ Additi etiã hic. d. abb. ꝙ exceptio
iſta ꝙ bannitus vel occiſus fuerit bannitus ⁊ potuerit impu-
ne occidi poteſt opponi per quemlibet de populo ad defenſaʒ
rei qꝛ reſpicit vtilitateʒ publicam allegat Bar. qui hoc tenet in
l. vbi pactum. C. de tranſact. Tu conſidera ꝙ iſta exceptio per
aliũ quaʒ per accuſatũ poteſt allegari dupliciter. Uno modo
tanꝗ per procuratorem habentem mandatum ⁊ tunc vtrum
hoc fieri poſſit eſt magna difficultas. de qua dicemus tibi in
c. veniens. j. eo. Alio modo vt per quemlibet de populo ⁊ tũc
iſtud dictuʒ relinquitur dubiũ: qꝛ lʒ ille qui proponit exceptio
neʒ banni proponat aliquid ad vtilitatẽ publicam. hoc tamen
eſt in conſequentiã qꝛ prima ⁊ principalis vtilitas pertinet ad
13 reum qui defenditur. † ergo vtilitas publica que venit conſe-
quentiam nõ videt conſiderari vt. l. ij. in ſi. ff. ad munici. ⁊ per
Bar. in. l. j. ff. ſo. ma. De hoc tamẽ dicetur plenius in. d. c. ve-
niens. Et vide ad materiam Ange. in. l. quos prohibet. ff. de
poſtu. ⁊ in. l. reos. C. de accuſa. ℭ In glo. vltima que incipit
hoc ſemper dʒ continere diffinitiua docto. ex iſta glo. arguunt
14 hic. ꝙ ſi iudex condemnat aliqueʒ ad preſtandum id qđ cõti
netur in tali inſtrumento. ⁊ inſtrumentũ illud nõ ſit productũ
in actis nõ valet ſnia qꝛ ſnia debet certificari per acta allegant
Jo. an. iſtud tenentem in ti. de ſententia. §. qualiter. ver. quid
ſi iudex. ⁊ addit. d. Anto. de but. non hic ſed in. c. cũ venerabi
lis. ſ. de excepti. nouam rationeʒ quia dicit ipſe quando iudex
refert ſe ad inſtrumentũ non productum apparet ꝙ refert ſen-
tentiam ſine cauſe cognitione quia iudicat pretextu inſtrumen
ti cui non fuit impoſita fides in iudicio iuxta. l. ſi. C. de fide in-
ſtru. ergo nõ valet ſententia ex quo notorie apparet quod per
mediũ de quo non cognouit iudex fertur. ⁊ hec eſt communis
ſententia docto. in illo. c. cum venerabilis. licet Innocen. ibi
teneat oppoſitum cuius doctrinam ſequitur Bald. in. l. iij. in
vltima col. C. de ſen. que ſine cer. quan. ⁊ plenius licet ibi non
alleget Inno. in. l. j. C. de ſen. ex peri. reci. Moueor primo per
tex. in. l. ait pretor. §. ſi iudex. ff. de re iudica. qui hoc probat ni-
hil ſubaudiendo ad litteram. Secundo per regulam commu-
15 nem que dicit. † ꝙ diſpoſitio dicitur eſſe certa per ſe vel per re-
lationem ad aliud vt in. l. certum. ff. ſi cer. pe. Confirmatur iſta
16 cõcluſio. † qꝛ ſi valet iſta ſententia lata ſub ꝯditione intrinſeca
cõdemno te ſi actor probauerit ſibi deberi prout vt no. Ang.
in. l. non quemadmodum. ff. de iudi. ⁊ videtur eſſe communis
opi. contra glo. in. l. cuʒ iudex. C. de ſen. de qua vide per Bal.
in. l. j. ver. ſi. C. qui accu. non poſ. videtur poſſe dici quod ſicut
valet ſententia que eſt incerta vtruʒ id quod inducitur ſub con
ditione ſit debitum ex quo liquidatio reſeruatur ⁊ ſuſpenditur
in futurum. ita videtur valere iſta in qua debitum eſt incertum
quantum ſit ex quo eius liquidatio reſeruatur in futurum per
productionem ſcilicet inſtrumenti faciendam in iudicio. nam
quando iudex condemnat modo ſupradicto ego non intelli-
go vt hoc ipſo videatur approbare inſtrumentum tanquam
verum de quo non fuit diſcuſſum in iudicio ſed ꝙ ita demum
ſtetur inſtrumento ſi apparuerit iudici validum: ⁊ ſic videtur
poſſe ſaluari doctrina Innocẽ. ab argumento. d. Ant. ⁊ hoc
17 eſt ꝙ dicit Bal. no. in. l. peremptoria. C. ſen. reſcin. nõ poſ. †
vbi vult ꝙ quando reus abſoluitur ſub conditione ſi probaue
rit probatio facta poſt ſententiam trahatur retro ⁊ ſic retro vi-
deatur fuiſſe cognituʒ. Preterea ſicut dicebam in voce ſi reus
condemnatur ad petita in libello ſi actor probauerit: licet ſen-
tentia prima facie videatur certa poſſet tamen contingere ꝙ
eſſet incerta puta ſi actor probauit non de tota ſumma ſed de
aliqua parte. verbi gratia de quinquaginta. nam reſpectu illius
partis iudex videretur condemnaſſe ad illam ſummam que
probabitur. ⁊ tamen communiter tenetur ꝙ illa ſententia poſ-
ſit ferri ex iuſta cauſa. vel etiam vbi non ſubeſt cauſa licet non
debeat ferri ꝙ lata teneat vt plene ſcribit Bal. in. l. admonen-
di. ff. de iur. iur. ⁊ in. l. non dubium. C. de legi. ⁊ eſt caſus in ſi-
mili vna cum glo. in. l. a diuo. pio. §. in venditione. ff. de re iu
di. quam glo. allegat Ange. ad hoc in. d. l. non quemadmo-
dum ſupra allegata. Unde articulus relinquitur ſatis du-
bius. finaliter tamen non recedo a ſententia communi quam
etiam Ange. approbat ⁊ Joan. de imo. poſt eum in. l. ſi con-
uenerit. in princi. ff. de re iudi. Moueor principaliter. quia ſen-
tentia per quam iudex condemnat reum actori ſi actor proba-
uerit in certa quantitate peccat in vno duntaxat. videlicet qꝛ
fertur ſub condictione. continet tamen quantitatẽ certam pri-
ma facie. ſed quando iudex condemnat ad id quod in tali in-
ſtrumento continetur hic eſt condictio ⁊ incertitudo quia vi-
detur condemnare ſi inſtrumentuʒ hoc dicat vt. l. ſtichum qui
meus erit. ff. de lega. j. ⁊ in illa quantitate de qua inſtrumentuʒ
loquetur. vnde maiori vitio laborat iſta ſententia quam ſenten
tia lata ſuper certo: licet conditionaliter. Preterea ſententia
lata ſub condictione que facit incertum an hoc ſit debitum li-
cet non debeat ferri tamen lata tenet. ij. queſtio. vj. §. biduum.
ſed ſententia incerta in quantitate vel in qualitate rei non va-
let ſimpliciter vt. l. iij. ⁊ fina. C. de ſentent. que ſine cer. quanti.
vnde patet ꝙ magis eſt vitiũ incertitudinis quod eſt in quan
titate vel qualitate rei ꝙ̄ illa incertitudo que cauſatur ex appo
ſitione conditionis ſcilicet an aliquid ſit debitum: vnde licet
valeat ſententia illa condemno te ſi actor probauerit. non ta-
men debat valere iſta. Nec obſtat ꝙ etiam illa poteſt habere in
certitudineʒ in aliquo caſu quia ſatis eſt ꝙ prima facie ſit cer-
18 ta in eo quod petitur. ℭ † Licet autem ſententia diffinitiua
interta non valeat valet tamen interlocutoria. quia qua ratio-
ne iudex poteſt interlocutoriam corrigere eadem ratione po-
teſt ⁊ declarare. Caſus eſt ſingularis ſecundum Innocen. ibi
19 ⁊ Moder. in. c. auditꝭ. ſ. de procurato. ℭ † Et quia text. no-
ſter ⁊ etiam glo. dicit ꝙ ſententia debet continere verbum ab-
ſoluo vel condemno tangunt hic aliqui Moder. nunquid ſi
reperitur tota ſententia ſcripta ⁊ deficit verbum condemno in
illa ſcriptura poſſit ſaluari ſententia quando ex precedentibus
verbis ⁊ ſequentibus apparet ꝙ iudex voluit cõdemnare. De
qua queſtio. vide Barto. in. l. preſes. C. de ſenten. ⁊ in. l. j. §. j.
ff. de here. inſti. quam allegant hic iſti Moder. vide etiã Bal.
qui eleganter loquitur in. l. errore in ſi. C. de teſta. ⁊ Angel. in
l. terminato. in vlti. queſtio. C. de fruc. ⁊ lit. expen. ℭ Et ad
materiam noſtram vide tex. no. in. l. inter caſtellianum. ff. de
arbi. vbi probatur ꝙ quando iudex declarat ſuper iure partiũ
ſatis videtur condemnare vel adiudicare. licet hoc formaliter
non dicat. ℭ Et quia in precedenti glo. referendo dicta bar.
⁊ Moderno. diximus ꝙ ſuperior dominus ⁊ pater poterant
comparere in iudicio criminali ad defenſionẽ ſubditi filij vel
ſerui. licet procurator non poſſit interuenire. adde tex. ſing. ſʒ
Bar. ⁊ Ange. ibi in. l. ſi eniʒ in prin. ff. ſi quis caut. iuncta. l. ij.
20 §. j. eo. ti. in quibus ſimul iunctis probat † ꝙ ille qui promiſit
ſuſtinere in iudicio licet nõ poſſit cõparere per procuratorem
vt euitet

vt euitet penam poteſt tamen defendi per fideiuſſorem ſuum
cuius intereſt penam non committi. Franciſcus Aretinus.
. C. Omnipotens [a] deus. ⁊

a
Accuſatus. Uel denunciat⁹ de crie nõ
dʒ ꝓmoueri. ſcđa. ibi valde
1 ℭ No. pꝛio ꝙ pẽdẽte accuſatiõe vel denũciatiõe
re⁹ nõ põt ꝓmoueri ad dignitates eccleſiaſticas. qꝛ
cẽſet eẽ grauata eius opinio ꝯcordat tex. in. l. reus delatus. de
mune. ⁊ one. lxxxj. di. c. tantis daniel. licet autem remoueatur
ab honoribus conſequendis non tamen remouetur a iam ha
bitis nec ab eorum adminiſtratione vt eſt caſus clarus viij. q.
2 iiij. c. nonne. † Quinimmo etiam ſi ſit condemnatus de crimi
ne pendente appellatione non prohibetur adminiſtrare ſecun
dum glo. in. c. ſepe. de ap. ⁊ plene tradit Bart. in. l. furti. §. j. ff.
de his qui nota. infa. ⁊ hoc eſt generale in quolibet infama-
to de facto vt non cenſeatur ſuſpenſus ab adminiſtratione di
gnitatis iam ſuſpecte nec debeat remoueri vel ſuſpendi niſi
ſcđm formam. c. ij. infra de pur. cano. ⁊. c. ſi mala fama. ij. q.
v. ⁊ ita plene diſputat Jo. an. in. c. j. de accu. libro ſexto. quem
refert domi. Ant. hic. Tu vide glo. ordinariam ⁊ quod ibi no
tatur in. c. cum non liceat. ſ. de preſcrip.
b ℭ Secundo no. ꝙ accuſatus pendente [b] accuſatione dicitur
3 eſſe infamis infamia facti. ⁊ tamen eſt ꝙ nõ põt accuſari vel te
ſtificari de iure cano. vt in. c. ſi. ⁊ ibi per glo. ſ. de teſti.
ℭ In glo. poſita ſuper verbo nunciantur querunt hic doc. ꝑ
4 declaratione materie de duabus. q. † Prima eſt vtrum ſicut
denunciatus vel accuſatus de crimine non poteſt conſecrari in
epiſcopum vel ſuſcipere ordines vt hic ⁊ in. c. ſi. ſ. de teſti. ita
non poſſit eligi ad dignitatem eccleſiaſticam. ⁊ finaliter ſequen
do dicta Hoſti. hic. ⁊ in. ff. accuſatum. j. de ſimo diſtinguunt
ꝙ aut querimus de inquiſito de crimine aut querimus de accu
ſato vel denunciato. Primo caſu indiſtincte repellitur inquiſi
tus nec poteſt eligi. quia inquiſitio non ſit niſi precedente infa
mia vt in. c. qualiter el. ij. j. eo. ⁊ in. c. licet heli. infra. de ſimo. vñ
quia infamatus de facto repellitur a dignitate acquirenda vt
l. ij. C. de digni. lib. xij. ⁊ in. c. inter dilectos. infra de exceſ. pre-
la. non eſt mirum ſi non poteſt eligi. Scđo ⁊ tertio caſu con-
cludunt ꝙ aut accuſatus vel denunciatus erat prius infamis
infamia facti. ⁊ tunc ſimiliter non poteſt eligi eadem ratione ſe
cus ſi aliter non erat infamis. Sed iſta dicta ſunt valde dubia.
quia cum text. hic prohibeat denunciatum honorari ſub iſto
verbo ſine dubio videtur prohiberi poteſtas eligendi quia ꝑ
ſolam electionem maxime acceptatione ſecuta dicitur acquiri
dignitas aliquo modo vt in. c. h. ſ. de tranſ. pre. ⁊ in. c. ſuper
his. ⁊ ibi videbis. infra. eod. ⁊ probatur de iure ciuili in. l. pu-
blius in prin. ff. de condi. ⁊ demõ. Et plene declarat Bart. in
l. abſenti. in princi. ff. de donat. ⁊ in. l. pe. vbi omnino vide. ff.
5 de teſtamen. mili. † Preterea ſi aliter infamis infamia facti nõ
poteſt eligi vt ipſi fatentur quare non repellitur accuſatus vel
denunciatus de crimine. cuius opi. ex hoc ſolo dicitur eſſe gra
uata vnde repellitur a teſtimonio ⁊ ab accuſando vt in. c. ſi. ſ.
allegato. niſi forte dicas ꝙ minor infamia facti eſt illa que ſur
git ex pendentia accuſationis quam que ſimpliciter ex opinio
ne cõi bonorum virorum diuulgata vel ex alijs modis cum
multi ſint modi inducendi infamiam facti quos proſequitur
Bar. in. l. j. C. de ſum. trini. ⁊ fid. ca. Sed iſtud non videtur
poſſe dici. quia ego habeo de iure ciuili ꝙ accuſatus de crimi-
ne non poteſt accuſare extraneum de crimine minori vel pari
vt. l. neganda. C. qui accu. non poſ. ſm intellectum Bar. in. l.
is qui reus. ff. de pub. iudi. Et tamen de alijs infamibus infa-
mia facti hoc non reperitur de iure ciuili vt ſcribit Bart. in. l.
qui accuſare. ff. de accu. ℭ Pro iſta deciſione multum facit
quod ponit ſingulariter Jo. an. in titu. de accuſatione. §. ſe-
quitur. in addi. magna in verſi. eſt ⁊ alia queſtio. vbi conclu-
6 dit † ꝙ prohibitus acceptare officium pretextu certe qualita-
tis vel prohibitus eſſe officialis videtur etiam prohibitus eli
gi ad illud officium per tex. in. c. cum in cunctis. §. inferiora. iũ
cto. §. clerici. ſ. de elec. vnde prohibitus hic honorari penden
te. accuſatione ſiue videatur prohibitus acceptare electionem
ſiue ſimpliciter fieri prelatus videtur prohibitus eligi. ita ꝙ̄ ſi
ſit inhabilis tempore electionis non valeat electio licet poſt il-
7 lud tempus caſſaret inhabilitas. ⁊ eſt ratio quia † cum eſſen-
tia ⁊ ius dignitatis perficiatur ex duobus extremis ſimul iun-
ctis. videlicet ex electione ⁊ acceptatione niſi concurrat vtrun
ꝗ extremum ⁊ habilitas vtroꝗ tpe non poteſt valere actus
licet enim electio trahatur ad acceptationem ⁊ tunc videatur
creari dignitas ⁊ non prius vt. l. ſi. C. de conſulibus li. xij. ⁊. c.
cum inter. ſ. de electio. ⁊ ibi plene. ⁊ in. c. licet. ſ. de tranſla. pre
la. quia tamen ſi tempore electionis quis eſſet inhabilis defice
ret extremum a quo. quia illo tempore non poterat eſſe officia
lis. non poſſet fieri iſta retro tractio vno extremo inhabili exi
ſtenti vt in. l. bonorum. ⁊ ibi per Bart. ff. rem ra. hab. Fateor
tamen ꝙ ſi ex coniecturis probabilibus poſſet ꝓſumi accuſa-
tio inſtituta in fraudẽ iuxta ea que ponunt in tex. ⁊ glo. in. c. ſi.
de renun. lib. vj. nõ prohiberet iſte eligi quinimmo nec cõfir-
mari in illo caſu nec ꝯſecrari ⁊ ſic intelligo no. ꝑ Hoſt. in. c. ac
cuſatũ. j. de ſimo. ⁊ optime facit tex. i. l. j. §. cũ qs. ff. de queſtio.
8 ℭ Circa ſcđm articulũ dixit gl. ⁊ cõiter ſequunt hic doc. i. c.
tantis. lxxxj. diſt. ꝙ ꝓmotus pendẽte accuſatiõe lʒ poſtea ab-
ſoluatur a crimine nihilominus debet remoueri a prelatura ⁊
adminiſtratione ſibi conceſſa per tex. in. l. ⁊ qui de libertate li-
bertatẽ circa medium. ff. de libe. cauſa. ⁊. l. qui ſtatus. de re mil.
Et credo iſtam ſententiam eſſe veriſſimam. quia ex quo tem-
pore acquiſitionis officij vel dignitatis erat inhabilitas que
reddidit promotionem nullaʒ. habilitas poſtea ſuperueniens
non conſideratur vt in. c. ſi eo tempore. de reſcrip. lib. vj. l. j. §.
ſi filius ⁊ ibi per Bart. ff. de lega. iij. ℭ Sed contra iſta dicta
multum facit qđ tradit ſingulariter Inno. in. c. niſi cuʒ prideʒ.
ſ. de renun. quẽ refert ⁊ ſequitur Anto. de but. in. c. at ſi cleri-
ci. §. j. ſ. iudi. vbi voluit ꝙ inhabilis tempore promotionis
ad prelaturam ſi poſtea ex diſpenſatione efficitur habilis non
debet remoueri. quia prima electio ⁊ promotio magis videtur
ſteteſſe in ſuſpenſo quam fuiſſe nulla totaliter. Pro qua con-
cluſione facit optime tex. not. ⁊ quod ibi per Barto. in. l. ſi tibi
optio. ff. de opt. lega. ergo videtur i caſu noſtro ſimiliter poſſe
dici ꝙ ſi reus abſoluit ⁊ ſic ceſſat inhabilitas confirmetur pro-
motio facta accuſatione pendente. Hoc tamen non obſtante
dicendum eſt prelatum eſſe remouendum ⁊ promotionem fa-
ctam pendente accuſatione nõ confirmari. quia probantur ex
preſſe per iura preallegata. ⁊ illa dicta Innocen. intelliguntur
quantum ad forum anime ⁊ conſcientie ſed non quantum ad
forum contentioſum. quia habito reſpectu ad illud ſi promo-
tio a principio fuit nulla non poteſt confirmari ceſſante inhabi
litate. Et hanc diſtinctionem ſingulariter poſuit Inno. ⁊ Ho
ſtien. poſt eum ⁊ ſequitur ibi domi. Anto. in. c. innotuit. ſ. de
elec. cuius ſecundum membrũ optime probatur in iuribus hic
allegatis per docto. in iſta. q. Franciſcus Aretinus.
C. Nulli epiſcoporum.

Epiſcopus. Non poteſt re
pellere crim ino-
ſum quum ante accuſationem habuit ſibi fa-
miliarem. Non recipit commodam diuiſio-
nem. ℭ Not. primo ſcđm docto. ꝙ appro-
1 batus tanquam familiaris ⁊ domeſticus in
domo videtur etiam approbatus quo ad actum accuſationis
c ⁊ ſic approbatus [c] ad vnum officium videtur approbatus ad
ſimile vel par vt no. Inno. in. c. cum venerabilis. ſ. de excep.
Super quo vide quod plene ſcripſi. poſt domi. Ant. in. c. pre-
2 ſentium. ſ. de teſti. ℭ Secundo ⁊ not. ibi anteꝗ ſe ab eis qđ
ſi epiſcopus remouet aliquem a familiaritate ſua poſtquaʒ ſcit
ſe accuſandum de crimine hoc videtur eſſe factum in fraudem
vt poſſit eum repellere ab accuſatione tanquam criminoſum. ⁊
ideo non prodeſt ſibi arg. c. meminimus ⁊. c. ſuggeſtum. ſ. de
ap. facit optime tex. ⁊ quod ibi per Bart. in. l. j. §. ſi ſeruus. ff.
3 de queſtioni. vbi probatur † ꝙ habilitas ſuperueniens in teſte
ex facto accuſatoris vel accuſati poſt accuſatione inſtitutã nec
prodeſt accuſatori vel accuſato. quia videtur facta in fraudem
iudicij de quo plene ſcripſi poſt Joan. and. in. c. ſi. ſ. de teſti. ſu
per quo etiam vide Bald. in auten. ſi dicatur. C. eod. ℭ In
glo. ſuper verbo repellere no. hanc glo. ſing. que ampliat doc.
4 glo. in. c. alieni. ⁊ in. c. querendũ. ij. q. vij. Dicunt eniʒ ille glo.
ꝙ ſi pars non repellit accuſatorem inhabilem iudex ex officio
poteſt repellere quando de inhabilitate conſtat per acta ſed lo
quuntur quando ipſa pars licet non repelleret poterat tamen
repellere ſi volebat. Glo. autem noſtra dicit ꝙ etiaʒ ſi pars nõ
d poſſit [d] repellere accuſatorem iudex tamen ex officio hoc poſ-
ſit. quam docto. credo eſſe veram vbicunꝗ inhabilitas con-
ſtat ex actis vel aliter eſt notoria. ſed quando non conſtaret ex
actis vel eſſet notoria ꝙ iudex poſſit ſupplere defectuʒ partis
que non poteſt excipere. non videtur verum ⁊ contrarium te-
nuit Joan. but. in diſpu. publica. quem refert Barto. in. l. cum
mulier ſolu. matri. ⁊ hanc diſtin. videtur ſequi Bald. referens
illa dicta in. l. vbi pactum. C. de tranſac. licet enim repellere ac-
cuſatorem inhabilem aliquo modo pertineat ad vtilitatem pu-
5 blicam principaliter tamen pertinet ad vtilitatem rei. † vnde
nõ permittit ſupplere iudici ex offõ qꝛ iudicia criminalia reſpi-
ciant vtilitatẽ pub. qꝛ ſcđm hoc ſequeret ꝙ ſemper iudex pñte
accuſatore poſſet inducere teſtes ex officio. qꝛ punitio criminũ
pertinet ad vtilitatẽ pub. qđ eſt falſiſſimuʒ. ſicut plene declarat
bar. i diſpu. ſua iudex maleficiorꝫ ⁊. l. iiij. §. hoc aũt ꝟ. ſi. ff. de

a ℭ Omnipotens. vide ꝑ intelligentia illius text. Cald. in ti. de preben. conſi. xx. ⁊ in iſtomet ti. in conſilio. iiij.

b ℭ Nõ poſſit. adde gl. in. c. querendũ. ij. q. vij. ⁊ Inn. in. c. intimauit de teſti. quẽ ſequit lu. ro. in rub. de ar. in. x. col. ⁊ d. ant. in. c. bone el pꝛio in. vij. col. de poſ. prela. adđ ẽt bart. in. l. filius fami. §. vetera-nos. ff. de procu. ⁊ in. l. libellorum §. ſi. ver. itẽ quero iudex. ff. de accuſa. ⁊ in. l. ij. C. de dila. lib. x. ⁊ in. l. ſi maritus la prima §. j. ff. de adult.

c ℭ Statuti viđ de hoc ſtatuto. ſ. eo. in rub. ⁊ in. c. j. per eundem Are.

d ℭ De his criminibus. viđ ad materiam iſtius tex. eundeʒ Are. in conſi. lviij. v. col. ver. venio.

Universidad del Rosario Archivo Histórico